

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หรือที่เรียกว่า โมโนทรีม¹ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammalia) จัดอยู่ในไฟลัมสัตว์มีแกนสันหลัง โดยคำว่า Mammalia มาจากคำว่า Mamma ที่มีความหมายว่า “หน้าอก” เป็นกลุ่มของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม ที่มีการวิวัฒนาการและพัฒนาร่างกายที่ดีหลากหลายประการ รวมทั้งมีระบบประสาทที่เจริญก้าวหน้า สามารถดำรงชีวิตได้ในทุกสภาพสิ่งแวดล้อม มีขนาดของร่างกายและรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกาย ที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของสายพันธุ์ มีลักษณะเด่นคือมีต่อมน้ำนมที่มีเฉพาะในเพศเมียเท่านั้น เพื่อผลิตน้ำนมเพื่อใช้เลี้ยงลูกวัยแรกเกิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีขนเป็นเส้นๆ (Hair) หรือขนอ่อน (Fur) ปกคลุมทั่วทั้งร่างกาย เพื่อเป็นการรักษาอุณหภูมิในร่างกาย ยกเว้นสัตว์น้ำที่ไม่มีขน² แม้ในสายตาของมนุษย์ปัจจุบันคนโดยทั่วไปแล้ว สุนัขถือว่าเป็นเพื่อนรักที่มีชีวิตและจิตใจ ทำหน้าที่เสมือนเป็นยามเฝ้าบ้านที่ดีเพื่อป้องกันโจรสลัด สุนัขจัดว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุดหรือเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดชนิดหนึ่งของมนุษย์ก็ได้ และมองว่าสุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ เพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่ฉลาดจึงสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็วจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่มนุษย์จะมีความรักความผูกพันกับสุนัขเป็นพิเศษ แต่สำหรับในกลุ่มคนบางกลุ่มสุนัขยังมีประโยชน์ในการใช้เป็นอาหารและเป็นที่ยอมรับมาก วัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุนัขนั้นยังมีให้เห็นในหลายประเทศ อาทิ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เม็กซิโก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมถึงประเทศไทย วัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะมีสิทธิเลือกและรับประทานอาหารได้ตามอิสริยาภรณ์และตามหลักวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นของตน ฉะนั้นหากมีจำกัดสิทธิในการเลือกบริโภคอาหารของบุคคลก็เท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่ง

¹ Monotreme Reproductive Biology and Behavior.

² Berg JM, Tymoczko JL, Stryer L (2002). *Biochemistry* (5th ed.). WH Freeman and Company. pp. 118–19, 781–808.

ราชอาณาจักรไทย และหากมีการบัญญัติกฎหมายออกมาห้ามมิให้มีการบริโภคเนื้อสุนัขและห้ามประกอบการค้าสุนัขเท่ากับเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการที่จะมีอิสระในการเลือกที่จะประกอบอาชีพที่สุจริต เพราะผู้เขียนเห็นว่า การประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคนั้น เป็นอาชีพที่สุจริตอีกอาชีพหนึ่งที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและทำให้ถูกต้องตามกฎหมายเพราะรัฐบาลจะได้รับประโยชน์อย่างมากมาจากการค้าสุนัขเพราะมีการรายงานว่ารายได้จากการค้าสุนัขนั้นมีมากกว่าสองพันล้านบาท³ สายทองเสนอว่า กรมปศุสัตว์ ควรออกใบอนุญาตค้าสุนัขเช่นเดียวกับการค้าโคและกระบือ ชาวบ้านจะได้ไม่ลักลอบทำกัน ทั้งนี้ รายได้จากการค้าสุนัขทำเงินเข้าประเทศไม่ต่ำกว่าปีละ 500 ล้านบาท แต่ละเดือนมีการส่งออกสุนัขอย่างต่ำเดือนละ 5 หมื่นตัว ราคาตัวละ 450 บาท ก็ตกเดือนละ 20 กว่าล้านบาทแล้ว⁴

ในประเทศไทยนั้นคนส่วนมากมองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องแปลกประหลาด เพราะว่าคนส่วนใหญ่ของประเทศไทยไม่นิยมรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหาร เมื่อนึกถึงการรับประทานเนื้อสุนัขคนส่วนใหญ่ของประเทศก็จะนึกถึงชุมชนชาวท่าแร่ อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร เพราะชาวชุมชนท่าแร่มีวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลาอันยาวนาน จนเป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปทั้งประเทศ นอกจากนั้นคนจำนวนมากมักจะคิดว่า วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยมีที่สกลนคร ส่วนทางภาคเหนือของประเทศ ก็พบได้ที่จังหวัดแพร่ กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศ การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นที่สนใจของผู้คนส่วนหนึ่ง เมื่อชาวการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นที่รับรู้กัน ส่งผลให้คนจำนวนหนึ่งซึ่งอยู่นอกชุมชนท่าแร่โดยเฉพาะกลุ่มคนที่รักและสงสารสุนัขออกมามีต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มองว่าสุนัขไม่ใช่สัตว์เลี้ยงที่มีไว้เพื่อบริโภคเป็นอาหาร ดังนั้นจึงมองว่ามนุษย์ไม่ควรที่จะรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหาร จึงทำให้มีผลกระทบต่อกลุ่มผู้บริโภคสุนัขและค้าสุนัขเป็นอย่างมาก

ปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคของชุมชนท่าแร่คือ ปัญหาที่เกิดจากการถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมเพราะการบริโภคและการค้าเนื้อสุนัขมีความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และมีความผิดตามกฎหมายปศุสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ เพราะยังไม่มีความผิดกฎหมายควบคุมการบริโภคสุนัขที่ชัดเจนส่งผลให้ผู้ประกอบการค้าสุนัขได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่มีอาชีพอื่นนอกจากอาชีพค้าสุนัขเพราะชุมชนท่าแร่นิยมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารใน

³ วสันต์ ชูช่าง. ปัญหาการค้าสุนัขข้ามชาติ. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2556, จาก [www.http://sd-group2.blogspot.com](http://sd-group2.blogspot.com).

⁴ แหล่งเดิม.

ชีวิตประจำวันจนกลายเป็นเรื่องปกติและเป็นวัฒนธรรมของการบริโภคไปแล้วและนอกจากนี้ เนื้อสุนัขยังเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีการส่งออกเนื้อสุนัขไปประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่มีความต้องการบริโภคเนื้อสุนัขมากขึ้นแต่มีไม่เพียงพอจึงต้องมีการส่งสุนัขไปขายที่เวียดนาม และหนังของสุนัขก็ส่งไปประเทศญี่ปุ่นเพื่อทำเครื่องหนังเหล่านี้สร้างรายได้ให้แก่ชาวชุมชนท่าเรืออย่างมาก ประกอบกับอาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่พวกเขาถนัดและทำกันมานานจนเกิดความเชี่ยวชาญและสามารถทำได้ง่ายโดยไม่ต้องอาศัยความรู้มากเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตที่ยากจน มีการศึกษาน้อย และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่า “สุนัข” เป็นทรัพย์สิน บุคคลผู้เป็นเจ้าของย่อมมีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินและมีสิทธิใช้สอย จำหน่าย ดิดตาม เอาคืน ชัดขวาง และได้ดอกผล ดังนั้นเจ้าของสุนัขจึงมีสิทธิที่จะทำอย่างไรก็ได้กับสุนัขไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและไม่เดือดร้อนผู้อื่น รัฐไม่มีสิทธิที่จะออกกฎหมายมาเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดเสรีภาพ ดังนั้นจึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 นั้นเป็นร่างกฎหมายที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินของบุคคลและเป็นการขัดต่อวัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุนัขที่มีมานานถึง 120 ปี แล้ว จึงควรมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภค และคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขอย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานและเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและรัฐก็มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีจากการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและการส่งออกสุนัข เหล่านี้เป็นผลดีมากกว่าที่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามค้าและห้ามบริโภค วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ไม่ได้สนับสนุนให้มีการบริโภคสุนัข แต่ก็มิได้ห้ามกลุ่มบุคคลที่นิยมและชื่นชอบการบริโภคเนื้อสุนัข เมื่อมีการบริโภคเนื้อสุนัขแล้ว สิ่งสำคัญคือการรับประทานเนื้อสุนัขที่สะอาดปลอดภัยปราศจากเชื้อโรคที่มากับเนื้อสุนัข วิธีการฆ่าการชำแหละที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสุนัข ตลอดจนการขนส่งที่ไม่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือเป็นการทารุณสุนัข ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติกรมปศุสัตว์ และประมวลกฎหมายอาญา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึง แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และข้อบัญญัติศาสนา
3. เพื่อศึกษาปัญหา และวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค
4. เพื่อเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมาย เพื่อรองรับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัข

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยนิยมบริโภคมากที่สุดอยู่ที่ชุมชนชาวท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ต่อมาการบริโภคเนื้อสุนัขได้กระจายกระจายตัวไปอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ อีกทั้งพบว่ามี การส่งออกสุนัข เนื้อสุนัขแคตเดียว หนังสือสุนัข เครื่องในสุนัข ไปต่างประเทศโดยส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ผ่านไปทางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยที่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเข้ามารองรับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อรองรับการสนับสนุนการค้าเสรีและรองรับการเข้าร่วมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นจึงควรต้องมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขวิธีการควบคุมความสะอาด ความปลอดภัย การควบคุมราคา การควบคุมขนส่งสุนัขที่ถูกกฎหมาย วิธีการเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภค เป็นต้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขและธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคในชุมชนท่าแร่และในต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ศึกษาถึงความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข ศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล อันได้แก่ ตำบทยกกฎหมาย ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เอกสารต่างๆ รวมถึงกฎหมายของต่างประเทศ อันนำมาสู่การวิเคราะห์หาข้อสรุป เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภค และการคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัข

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค
4. ทำให้ทราบข้อเสนอนแนะเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขวิธีการควบคุมความสะอาด ความปลอดภัย การควบคุมราคา วิธีการควบคุมการขนส่งสุนัขที่ถูกกฎหมาย วิธีการเลี้ยงสุนัขเพื่อบริโภค

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัข เพื่อการบริโภค

จากประวัติความเป็นมาในการบริโภคเนื้อสุนัขอันยาวนาน ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ประกอบกับการนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งเชื่อว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่เป็นบาป อีกทั้งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทำให้ชาวบ้านทุกกลุ่มทุกชาติพันธุ์ทุกฐานะและทุกเพศบริโภคเนื้อสุนัข และมีความเชื่อที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมการบริโภคเนื้อสุนัข แต่มีความเชื่อมากน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุและระดับการศึกษา ชาวบ้านที่มีอายุมากและมีการศึกษาน้อยจะมีความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภคสุนัขมากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ชาวบ้านที่มีอายุและมีการศึกษาสูงมีความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภคเนื้อสุนัขน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีประสบการณ์ชีวิตรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้รับความรู้ ค่านิยม และความเชื่อใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากโลกภายนอกมากขึ้น อย่างไรก็ตามความเชื่อเกี่ยวกับการบริโภคสุนัขที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังมีอยู่ ได้แก่ ความเชื่อที่ว่าเนื้อสุนัข (สุนัขคำ) มีฤทธิ์อุ่น เมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะทำให้ร่างกายอบอุ่น น้ำมันสุนัขเป็นยาใช้รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก แผลรอตกสะเก็ด และคนเป็นไข้ ร้อนใน เป็นอัสกุอิโส บริโภคเนื้อสุนัขแล้วจะทำให้ร่างกายร้อน พิชัยใช้กำริบ อาจชักได้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพและได้กำหนดสิทธิต่างๆ ขึ้นมูลฐานของราษฎรไว้ โดยการประกอบกิจการหรือการค้าจะต้องทำหรือแข่งขันทางการค้ากันอย่างเป็นธรรมและเสรี ทั้งนี้ก็เพื่อการส่งเสริมธุรกิจและส่งเสริมการลงทุน ฉะนั้นไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรผู้ประกอบการทุกคนจึงมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินธุรกิจที่กฎหมายไม่ได้ห้าม ดังเช่นการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค ถือเป็นประกอบอาชีพอย่างหนึ่งและในขณะนี้การประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคได้มีการขยายตัวมากขึ้นมีการลักลอบส่งไปขายยังประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น แต่ธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคก็ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ด้วยเช่นกัน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุม หรือปัญหาเกี่ยวกับกักกันขนส่ง และจากปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นเหตุให้ภาครัฐ

เข้ามาควบคุมการประกอบธุรกิจการค้าสำหรับการบริโภค โดยมีการสร้างมาตรการขึ้นมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อควบคุมผู้ประกอบการ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นภาครัฐจะเข้ามาจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจไม่ได้ เนื่องจากประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามหลักสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐาน ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าสำหรับการบริโภคจึงมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพดังกล่าวได้ แต่การประกอบอาชีพนั้นจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจตามหลักของศาลและตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และมีความสัมพันธ์กับประเภทของสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของราษฎรด้วยโดยแนวคิดดังกล่าวอาจกล่าวได้โดยสรุปดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

ระบบเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยม หรือเรียกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม กล่าวคือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพเอกชนในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเศรษฐกิจทรัพย์ต่างๆ ที่ตนหามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งเลือกอุปโภค บริโภคสินค้า และบริการต่างๆ แต่เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย คือ การที่จะดำเนินการใดๆ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น ใช้ระบบการแข่งขันโดยมีราคา และระบบตลาดเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะมีเพียงหน้าที่เพียงการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและป้องกันประเทศเท่านั้น⁵

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้นมีข้อดี คือ ทำให้เอกชนมีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมก็มีข้อเสียด้วยเช่นกัน คือ อาจก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเนื่องมาจากความสามารถที่แตกต่างกันในบุคคล โดยพื้นฐานทำให้การได้รายได้ที่ไม่เท่ากัน และการใช้ระบบการแข่งขันหรือกลไกราคาอาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างสิ้นเปลืองอีกด้วย⁶

ดังจะเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจของไทย มีการเปิดเสรี เปิดโอกาสให้เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจต่างๆ เอกชนสามารถแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ โดยที่ทางภาครัฐจะไม่เข้ามาแข่งขันกับเอกชน ซึ่งแต่เดิมสมัยกรุงสุโขทัยก็มีระบบการค้าอย่างเสรีเหมือนดังเช่นในปัจจุบัน จะเห็นได้ชัดจากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงที่ได้ระบุไว้ว่า “ใครใครค้าช้างค้า ใครใครค้าม้าค้า ใครใครค้าเงื้อง่า ทองคำ” จากหลักศิลาจารึกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้น

⁵ สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2556, จาก www.dllibrary.spu.ac.th.dspace/bitstream.

⁶ แหล่งเดิม.

มีการค้าแบบเสรีใครจะขายสินค้าอะไรก็ได้ตามความสมัครใจจะไม่มีการผูกขาด และระบบเศรษฐกิจในสมัยสุโขทัยก็สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน คือ ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ⁷

การกำหนดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นทางการเป็นธรรมเนียมที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการประกอบธุรกิจและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นทางการนั้นจะต้องพิจารณาหลักการแข่งขันโดยเสรีในทางการค้าการลงทุนด้วย กล่าวคือหลักการแข่งขันโดยเสรีในทางการค้า การลงทุนอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การแข่งขันโดยปราศจากการผูกขาดทางการค้าการลงทุนและธุรกิจ แต่จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการจำกัดเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นทางการนั้นจะจำกัดได้เฉพาะที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อเป็นการรักษาความมั่นคงของรัฐความปลอดภัย ความสงบ ความเรียบร้อย การรักษา การป้องกันชาติบ้านเมือง กล่าวคือความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั่นเอง

สิทธิเสรีภาพในการประกอบธุรกิจตามหลักสากล⁸

สิทธิและเสรีภาพนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นด้วย ซึ่งสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจนั้น มีหลักว่า บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจโดยเสรี รัฐจะเข้าไปแทรกแซงการประกอบธุรกิจของเอกชนไม่ได้ เว้นแต่ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะทำไปเพื่อประโยชน์ของการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.1.1.1 สิทธิเสรีภาพในการประกอบธุรกิจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยอยู่ในหมวด 3 เพื่อเป็นการคุ้มครองและกำหนดสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของราษฎร ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา 43 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ โดยมาตรา 43 บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นทางการ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขปลอดภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ

⁷ แหล่งเดิม.

⁸ สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2556, จาก www.dllibrary.spu.ac.th/dspace/bitstream.

ประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัด ความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาครัฐได้ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ในการเลือกประกอบอาชีพ ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดจะประกอบธุรกิจประเภทใดก็ได้หากธุรกิจนั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติต้องห้ามไว้ชัดเจน และการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมาย กำหนดด้วย

การที่รัฐจะเข้ามาจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ จะกระทำได้ต่อเมื่อมี บทบัญญัติกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อการดังต่อไปนี้

1. เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ
2. เพื่อคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขปลอดภัยต่างๆ
3. เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. เพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ
5. เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค
6. เพื่อการผังเมือง
7. เพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม
8. เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน
9. เพื่อขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในเรื่องการประกอบอาชีพ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจการค้าสนับสนุนเพื่อการบริโภคนั้น ผู้ประกอบการมีสิทธิ และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมตามที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 ได้ให้สิทธิเอาไว้ ผู้ประกอบการ จึงมีเสรีภาพในการดำเนินธุรกิจที่กฎหมายไม่ได้ห้ามได้ แต่ทั้งนี้ การประกอบกิจการค้าสนับสนุน นั้น อาจส่งผลกระทบต่อในทางสังคมและต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ ดังนั้นรัฐจึงควรออกกฎหมาย ให้เอกชนสามารถที่จะทำธุรกิจค้าขายสนับสนุนได้โดยถูกต้องตามกฎหมายและไม่ขัดต่อความสงบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.1.1.2 ประเภทของสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐเสรีประชาธิปไตยได้ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของราษฎรไว้ใน รัฐธรรมนูญ ในบรรดาบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยอาจจำแนกสิทธิ และเสรีภาพขั้นมูลฐาน ได้ 3 ประเภทได้แก่

1. สิทธิและเสรีภาพในร่างกาย
 - 1) สิทธิและเสรีภาพในด้านร่างกาย
 - 2) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
 - 3) สิทธิในทรัพย์สิน
 - 4) เสรีภาพในเคหสถาน
 - 5) เสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร
 - 6) สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว
 - 7) เสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - 8) เสรีภาพในการนับถือศาสนา
2. สิทธิและเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่
 - 1) สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
 - 2) สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
 - 3) สิทธิในการได้รับการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ
3. สิทธิและเสรีภาพในทางการเมือง ได้แก่
 - 1) เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม
 - 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

ดังนั้น การประกอบธุรกิจการค้าสู่ผู้บริโภคก็เป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของราษฎรตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เหมือนกันที่รัฐควรให้เสรีแก่เอกชนในการประกอบอาชีพที่สุจริต

2.1.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

ประเทศหรือรัฐเสรีประชาธิปไตย (Liberal and Democratic State) ล้วนแต่ยึดมั่นอยู่ในลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ทั้งนี้ ลัทธินี้สอนว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์แห่งความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ซึ่งเป็นลักษณะที่นามธรรมจะปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมของความสามารถของมนุษย์ในอันที่จะกำหนดชะตากรรมของตนได้ด้วยตัวเอง (Self Determination) อนึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีความสามารถเช่นนี้ได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อแต่ละคนมี “แดนแห่งเสรีภาพ” (Sphere of Individual Liberty) ภายในแดนแห่งเสรีภาพของตนนี้ แต่ละคนจะคิดหรือทำการใดๆ ก็ได้โดยอิสระปลอดจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้ปกครองได้ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐจึงได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพด้านต่างๆ ที่มนุษย์แต่ละคนต้องมีและใช้ไปเพื่อพัฒนาบุคลิกแห่งตนทั้งในทางกายภาพและในทางจิตใจซึ่งนิยมแล้วเรียกว่า “สิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐาน” (Fundamental right and

Liberties) ให้แก่ราษฎร สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้มีจำนวนมากน้อยแตกต่างกันออกไปตามสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของแต่ละประเทศแต่ละยุคสมัย แต่ในทุกประเทศและทุกยุคสมัยถือกันว่าสิทธิในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินเป็นแก่น (Core) ของสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐาน⁹

ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิ (Right) คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินบุคคลอื่น เช่น สิทธิทางหนี้ กรรมสิทธิ์ ฯลฯ เป็นต้นว่า อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลคนหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำการบางอย่างประการให้เกิดประโยชน์แก่ตนหรือให้ละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

เสรีภาพ (Liberty) นั้นได้แก่ ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น ภาวะที่ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะทำหรือไม่ถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะทำ กล่าวโดยสรุปเสรีภาพ คือ อำนาจของบุคคลใดอันที่จะกำหนดตนเอง (Self determination) โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนได้ด้วยตนเอง เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง

ดังนั้น เสรีภาพจึงแตกต่างจากสิทธิซึ่งเป็นอำนาจที่บุคคลใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น โดยการเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นประโยชน์แก่ตน การที่กฎหมายรับรองเสรีภาพอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่บุคคลย่อมมีผลก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้อื่นด้วยเหมือนกัน หน้าที่ที่จะต้องเคารพเสรีภาพของเขา ผู้ทรงเสรีภาพมีอำนาจตามกฎหมายแต่เพียงที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นละเว้นจากการรบกวนขัดขวางการใช้เสรีภาพของตนเท่านั้น หากได้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการใช้เสรีภาพของตนหรือเอื้ออำนวยให้ตนใช้เสรีภาพได้สะดวกขึ้น

ในปัจจุบันได้มีการใช้คำว่า “สิทธิ” และคำว่า “เสรีภาพ” ปนๆ กันไป เช่น เรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนพึงจะมีในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์รวมๆ กันไปว่า สิทธิมนุษยชน ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองให้แก่บุคคลรวมๆ กันว่า สิทธิขั้นพื้นฐาน แต่กระนั้นก็ตามสิ่งที่เรียกว่า สิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐานก็คือ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็น สิทธิในเสรีภาพ กล่าวคือ เป็นอำนาจตามกฎหมายในอันที่จะกระทำการต่างๆ โดยปราศจากการรบกวนขัดขวางของรัฐนั่นเอง¹⁰

⁹ แหล่งเดิม.

¹⁰ แหล่งเดิม.

ดังนั้น มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำสิ่งใดก็ได้ โดยสิ่งนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่คุณมีสิทธิที่จะกระทำได้โดยถูกกฎหมายและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังเช่นการทำธุรกิจการค้าสู่หน้เพื่อการค้าที่ผู้เขียนได้กล่าวมาว่าย่อมเป็นสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบการเหมือนกันที่ผู้ประกอบการมีสิทธิและเสรีภาพทำธุรกิจค้าขายสู่หน้เพื่อการค้าเมื่อสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามกระทำและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Human Rights)¹¹

สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามกฎหมายไทยหรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม หลักการสำคัญที่สุดคือ มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ของความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิ่งที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคน

สิทธิมนุษยชน¹² หรือ (Human Right) เป็นคำที่กล่าวอ้างถึงความมีสิทธิเสรีภาพและอิสรภาพของมนุษย์มาช้านาน ซึ่งแต่เดิมในยุคสมัยกรีก – โรมัน จะใช้คำว่า สิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) หรือสิทธิของเอกชน (Civil Right) แทน ต่อมาเพิ่งมาเริ่มใช้คำว่าสิทธิมนุษยชนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การต่อสู้เรื่องสิทธิมนุษยชนมีเกิดขึ้นมาช้านานซึ่งพอจะสรุปแบ่งออกได้เป็นสามยุคสมัยดังนี้

ยุคสมัยกรีก – โรมัน ประมาณ 540-480 ปีก่อนคริสตกาล ได้มีแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น โดยนักปรัชญาเมธีชาวกรีกที่ชื่อว่า เฮราคลิตุส (Heraclitus) ในยุคสมัยนั้นเขาได้คิดค้นหลักกฎหมายธรรมชาติขึ้นและเป็นผู้วางพื้นฐานหลักเรื่องกฎหมายธรรมชาติไว้ โดยเขาได้พยายามศึกษาค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับแก่นสารของชีวิตจนกระทั่งพบว่า มนุษย์มีแก่นสารของชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีจุดหมายปลายทางระเบียบและเหตุผลอันแน่นอนมิได้เกิดขึ้นจากการบัญญัติหรือเจตจำนงของมนุษย์ผู้มีอำนาจคนใด มนุษย์มีสิทธิชีวิตและเสรีภาพในร่างกายมาแล้วตั้งแต่เกิด ต่อมาแนวคิดนี้นักปราชญ์พวกโสฟิสต์ (Sophists) ได้นำมาเป็นพื้นฐานทางความคิด ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลาที่ดินกรีกกำลังพัฒนาด้านการเมืองและสังคมรวมถึงการพัฒนาขึ้นในด้านความคิดอย่างสุดขีด ชาวกรีกได้รู้และมองเห็นปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้นจึงมีแนวความคิดเรื่องกฎหมายและระเบียบของสังคมขึ้นมา ซึ่งแต่เดิมความคิดด้านกฎหมายของชาวกรีกเป็นเพียงความเชื่อผ่านนิยายปรัมปรา โดยเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ประทานพรมาให้มนุษย์และให้

¹¹ แหล่งเดิม.

¹² แหล่งเดิม.

มนุษย์มีคุณสมบัติสองประการ คือ ความละเอียดและความไม่คุ้นเคย เมื่อมนุษย์มีความละเอียดก็จะรู้ถึงความถูกต้องหรือความดีความชั่วด้วยตนเอง สิ่งนี้มีติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดจึงทำให้เกิดความเชื่อว่าสามัญชนย่อมสามารถปกครองและตัดสินปัญหาของบ้านเมืองได้ นักปราชญ์พวกโสเฟิสต์ จึงหยิบยกเอาหลักของกฎหมายธรรมชาติขึ้นต่อผู้ปกครองแบบทรราชที่ไม่มีความเป็นธรรมออกกฎหมายเข้มแข็งประชาชนโดยบัญญัติกฎหมายขึ้นมาอย่างไม่เป็นธรรม ต่อมาหลักกฎหมายธรรมชาติได้ถูกพัฒนาโดยนักปราชญ์สำนักสโตอิกส์ (Stoic School) ซึ่งบุคคลสำคัญได้แก่ โซกราตีส (Socrates) เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ช่วงประมาณ 469-322 ปีก่อนคริสตกาลสำนักสโตอิกส์ก่อตั้งขึ้นราวศตวรรษที่สามก่อนคริสตกาล หลักพื้นฐานแนวความคิดของสำนัก สโตอิกส์เชื่อว่าในจักรวาลโลกมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งนั้นประกอบไปด้วยแก่นสารอันสำคัญอย่างหนึ่ง คือ เหตุผลเป็นเหมือนกฎเกณฑ์ธรรมชาติที่มีลักษณะแน่นอนทั่วไปที่คอยควบคุมความเป็นไปของจักรวาลมนุษย์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของจักรวาลและเป็นสัตว์โลกที่ใช้เหตุผลจึงย่อมถูกกำหนดควบคุมโดยเหตุผลอันเป็นสากลดังกล่าวด้วย สำนักสโตอิกส์ได้นำสมมุติฐานว่าด้วยมนุษย์มีเหตุผลมาสร้างปรัชญาสากลโดยการกล่าวว่าโลกเป็นเหมือนรัฐฯ หนึ่งที่มนุษย์เราจะใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความเสมอภาคกันมีความเท่าเทียมกัน ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าเขาคนนั้นจะอยู่ ณ ที่ใดของโลกก็ตาม โดยไม่แบ่งแยกว่าเขาจะเป็นเผ่าพันธุ์ใด มนุษย์เราในโลกนี้ก็ไม่ได้มีความแตกต่างในเรื่องการใช้เหตุและผลที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้ ในช่วงปลายยุคต้นประมาณ 106-43 ปีก่อนคริสตกาลนักปราชญ์ซิเซโร (Cicero) ชาวโรมันได้นำหลักนี้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งเขายืนยันว่า “กฎหมายธรรมชาติเป็นเรื่องของเหตุผลที่อยู่สูงกว่ากฎหมายที่มนุษย์บัญญัติขึ้นมา และถัดมาในยุคกลางก่อนที่จักรวรรดิโรมันจะเสื่อมอำนาจลง คริสต์ศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมาก จักรพรรดิคอนสแตนตินได้รับเอาคริสต์ศาสนาไว้เป็นศาสนาประจำชาติโรมัน คนในยุคนี้จึงเชื่อในพระเจ้าเป็นเจ้าเพราะคริสต์ศาสนาสั่งสอนให้เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและมนุษย์ขึ้นมา ดังนั้นมนุษย์จึงต้องยอมรับพระเจ้าและศาสนาคริสต์จึงจะได้รับพระมหากรุณาจากพระเจ้าเป็นเจ้าศาสนาคริสต์ได้เผยแพร่ทฤษฎีว่าก่อนที่พระเจ้าจะจากโลกนี้ไปพระองค์ได้ตั้งให้นักบุญปีเตอร์เป็นคนสร้างศาสนาจักรขึ้นมาแทน โดยได้รับมอบหมายจากพระเจ้าให้คอยดูแลสัตว์โลกให้อยู่ในครรลองครองธรรม นักบุญปีเตอร์ได้มอบหมายให้แก่พระสันตปาปา (Pope) สืบทอดกันเรื่อยมาถึงในช่วงยุคกลางนี้มีนักบุญออกัสตินได้นำเอาหลักกฎหมายธรรมชาติมาพัฒนาต่อเนื่อง โดยพยายามผสมผสานให้เข้ากับหลักคำสอนและคติทางศาสนา เขาได้หยิบยกในเรื่องบาปบุญคุณโทษขึ้นมาและมองเห็นว่ามนุษย์มีบาปไม่เชื่อหลักคำสอนของพระเจ้า ฝ่ายศาสนาจักรจึงต้องมีหน้าที่ต้องทำให้กฎหมายที่มนุษย์บัญญัติขึ้นมามีส่วนใกล้เคียงกับหลักอัมตะของพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นฝ่ายศาสนาจักรจึงต้องมีอำนาจสูงกว่ารัฐและรัฐต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

และให้ความพิทักษ์แก่ศาสนาจักรซึ่งจะเป็นหนทางที่ทำให้มนุษย์บรรลุความดีได้ ทฤษฎีนี้ถือว่าอำนาจรัฐของฝ่ายฆราวาสเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายจึงถูกนำมาเป็นเหตุผลของปรัชญาทางการเมืองสำหรับอำนาจการอ้างอำนาจสูงสุดของฝ่ายศาสนจักรแนวความคิดเช่นนั้นจึงก่อให้เกิดความแตกแยกแย้งชิงอำนาจกันระหว่างฝ่ายรัฐของฆราวาสกับฝ่ายศาสนจักร ต่อมาเซน โทมัส อไควนัส นักบวชและนักปรัชญาชาวอิตาลีเคยได้มาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของฝ่ายศาสนจักรใหม่โดยท่านเห็นว่าฝ่ายรัฐไม่ใช่สถาบันที่มีความชั่วร้ายอีกต่อไป เช่น โทมัส อไควนัส เห็นว่ารัฐเป็นแหล่งรวมกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและรัฐเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือให้มนุษย์บรรลุความดีและความยุติธรรมได้ โดยท่านได้นำแนวความคิดเรื่องเหตุผลกลับมายกย่องอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ประชาชนในยุคกลางไม่มีความเชื่อถือเรื่องเหตุผลของมนุษย์มานานับหลายร้อยปี เช่น โทมัส อไควนัส เป็นผู้เชื่อมโยงหลักปรัชญาแนวความคิดของกฎหมายธรรมชาติของ อริสโตเติล ให้ประสานเป็นเนื้อเดียวกันกับแนวความคิดของพวกคริสเตียน โดยยกย่องว่าเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสาระสำคัญของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้นกฎหมายของมนุษย์จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ หากขัดกับกฎหมายธรรมชาติจะไม่มีค่าเป็นกฎหมาย ซึ่งราษฎรย่อมมีสิทธิไม่เชื่อฟังได้ ความเชื่อมโยงในแนวความคิดนี้จึงเป็นเสมือนสายสัมพันธ์เชื่อมต่อหลักกฎหมายธรรมชาติจากยุคต้นสมัยกรีก – โรมันมาจนถึงยุคกลางและต่อเนื่องมาจนถึงยุคปัจจุบัน¹³

ยุคปัจจุบันหลังจากที่บ้านเมืองตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนจักรมาเป็นเวลานานระยะแรกราวศตวรรษที่ 14 ถึง 16 ก็เกิดมีการแยกตัวเป็นอิสระในความเชื่อทางศาสนา ระหว่างคาทอลิกกับนิกายโปรเตสแตนต์ที่เกิดขึ้นใหม่จนในที่สุดนิกายโปรเตสแตนต์ไม่ขึ้นกับฝ่ายนิกายโรมันคาทอลิกอีกต่อไป และได้รวมตัวกันขึ้นเป็นรัฐต่างๆ ขยายตัวในทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางส่งผลให้ฝ่ายรัฐต้องถามหาความชอบธรรมในการปกครอง ช่วยฝ่ายประชาชนได้เรียกร้องในฐานะปัจเจกชนเช่นเดียวกัน ช่วงศตวรรษที่ 16-18 เป็นยุคที่หลักกฎหมายธรรมชาติได้พัฒนาขึ้นอย่างที่สุดแต่เป็นแนวความคิดของฝ่ายศาสนจักรที่ยกขึ้นมาอ้างในการต่อสู้กับฝ่ายรัฐและประชาชน โดยเน้นเรื่องเหตุผลนิยมซึ่งต่างฝ่ายต่างก็อ้างหลักกฎหมายธรรมชาติเป็นเหตุผลในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจการปกครองของตน จนในที่สุดฝ่ายรัฐบาลและประชาชนต่างก็เป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้อำนาจอิทธิพลของศาสนจักรอีกต่อไป ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นระหว่างฝ่ายรัฐกับประชาชนแทน ซึ่งฝ่ายรัฐก็อ้างความชอบธรรมในการออกกฎหมายเพื่อความสงบสุขของประชาชน ฝ่ายประชาชนต่างก็เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนเช่นกัน เมื่อฝ่ายรัฐใช้อำนาจปกครองอย่างไม่เป็นธรรมจึงนำไปสู่การเกิดสงครามที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก ฝ่ายประชาชนจึงใช้แนวความคิดปัจเจกชนนิยมเป็นแนวทางต่อสู้จนเกิดการปฏิวัติในประเทศ

¹³ แหล่งเดิม.

อังกฤษเมื่อปีคริสต์ศักราช 1688 และเกิดการประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาเมื่อปีคริสต์ศักราช 1776 ต่อมาเกิดการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศสเมื่อปีคริสต์ศักราช 1789 การต่อสู้ทั้งสองฝ่ายต่างกล่าวอ้างถึงปรัชญากฎหมายธรรมชาติและทฤษฎีสัญญาประชาคม นักปราชญ์ผู้มีบทบาทแนวความคิดทางกฎหมายธรรมชาติที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้ได้แก่ ฮูโก โกรเซียม (Hugo Grotius) โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) จอน ล็อก (John Lock) จัง จาก รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) เป็นต้น¹⁴

การพัฒนาการต่อสู้เรื่องสิทธิมนุษยชนมาอย่างยาวนานจนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองหลายยุคหลายสมัยสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดการเรียกร้องให้รัฐที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้บัญญัติกฎหมายคุ้มครองในเรื่อง สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพ รวมถึงศักดิ์แห่งความเป็นมนุษย์ไว้ในกฎหมายแต่ละรัฐ โดยเฉพาะในประเทศที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ¹⁵

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการค้ำจุนและการบริโภคค้ำจุน

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการค้ำจุนและการบริโภคค้ำจุนที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest)¹⁶

คำว่า “Conflict of Interest” ไม่มีการให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามพบว่ามีการให้นิยามไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกันดังนี้

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้คำจำกัดความว่า “การขัดกันของผลประโยชน์” (อังกฤษ: Conflict of Interest) หมายถึง “สถานการณ์ที่บุคคลหรือหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือรัฐบาล อยู่ในสถานะที่จะใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการงานหรือโดยอาชีพ แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองหรือหน่วยงานให้กับตัวเองก็ได้”

ดร.วิทยากร เชียงกุล ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หมายถึง “ผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่ต้องตัดสินใจทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ขององค์การธุรกิจเอกชน และเจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคม (Civil Society)

¹⁴ แหล่งเดิม.

¹⁵ แหล่งเดิม.

¹⁶ เพลินดา ดันรังสรรค์. (2552, กันยายน – ตุลาคม). “กฎหมายภายใต้หลัก Conflict of Interest.” *จตุรนิติ*, 6 (5). หน้า 54-57.

รศ.ดร.นิยม รัฐอมฤต อธิการบดีของสถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ขัดกัน” คือ “สถานการณ์ที่มีบุคคล เช่น นายความ นักการเมือง ผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการของบริษัท มีผลประโยชน์ทางวิชาชีพหรือส่วนตัวแข่งขันกับตำแหน่งที่ได้รับ ความไว้วางใจ ซึ่งการมีผลประโยชน์แข่งขันเช่นนี้ ทำให้การทำหน้าที่โดยไม่ลำเอียงทำได้ยาก แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานการกระทำที่ไม่เหมาะสม”

โดยการมีผลประโยชน์ทับซ้อนย่อมทำให้เกิดภาพความไม่เหมาะสมที่อาจบ่อนทำลาย ความไว้วางใจในความสามารถของบุคคลที่จะกระทำอย่างเหมาะสม เช่น ในวิชาชีพกฎหมาย นายความ หรือสำนักกฎหมายที่มีผลประโยชน์ได้เสียกับลูกความจะต้องห้ามมิให้เข้ามา ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของลูกความในคดี เป็นต้น

สำหรับผลประโยชน์ขัดกัน โดยสภาพไม่ได้หมายความว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น แต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ที่จะไม่เกิดกรณีการขัดกันของผลประโยชน์ขึ้น ซึ่งสภาพการณ์ที่มี ผลประโยชน์ทับซ้อนเช่นนี้นั้นอาจเป็นปัญหาทางกฎหมายถ้าบุคคลพยายามใช้อิทธิพลโน้มน้าว การตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น การเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในงานที่ตัวเอง มีผลประโยชน์ได้เสีย การทำงานภายนอกโดยงานนั้นมีผลประโยชน์ขัดกับงานปกติที่ทำอยู่ และ การจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทที่เป็นเครือญาติหรือตัวเองเป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น¹⁷

Dr. Michael MacDonald นักวิชาการด้านจริยธรรมแห่งมหาวิทยาลัย British Columbia และผู้อำนวยการ Centre for Applied Ethics ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “Conflict of Interest” หมายถึง “สถานการณ์ที่บุคคล เช่น เจ้าหน้าที่รัฐ ลูกจ้าง หรือนักวิชาชีพ มีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือ ส่วนบุคคลมากพอจนเห็นได้ว่ากระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยตรงไปตรงมา (ภาวะร้ายหรือเป็นกลาง) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ¹⁸

ประการแรก คือ ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private interest) หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal interest) ซึ่งผลประโยชน์นี้อาจเป็นตัวเงินหรืออย่างอื่นก็ได้ ส่วนนี้โดยตัวมันเองแล้ว ไม่เสียหายอะไร เพราะใครๆ ก็แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวกันทั้งนั้น เช่น การหางานใหม่ที่มี รายได้ที่ดีกว่าเก่า เป็นต้น แต่ปัญหาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผลประโยชน์นี้ไปแย้งกับผลประโยชน์ที่สอง นั่นคือ การปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพราะอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เกิดจากการมีตำแหน่ง หรือการเป็น เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และองค์ประกอบสุดท้าย คือ เมื่อผลประโยชน์ที่ขัดแย้งนั้น ไปแทรกแซงการตัดสินใจ หรือการใช้วิจารณญาณในทางใดทางหนึ่ง

¹⁷ กิตติพัฒน์ แสงภักดิ์โยธิน. (2554). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการผลิตและการค้าไก่ไข่และ ผลิตภัณฑ์. หน้า 9.

¹⁸ แหล่งเดิม. หน้า 9.

ในฐานะของนักวิชาชีพ ผู้ให้บริการ หรือผู้จ้างวานย่อมคาดหวังในความเป็นกลางและความเป็นอิสระ ดังนั้น การหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น (Potential) หรือเห็นได้ชัดเจนว่าต้องเกิดขึ้น (Apparent) หรือได้เกิดขึ้นจริงๆ (Actual) จึงเป็นเรื่องสำคัญ

ซึ่งความหมายของผลประโยชน์ขัดแย้งที่เห็นได้ชัดเจนว่าต้องเกิดขึ้น (Apparent) คือ ในกรณีที่ใครก็ตามที่มีเหตุมีผลย่อมต้องคิดว่าการวินิจฉัยตัดสินที่เกิดขึ้นแล้วน่าจะไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ส่วนผลประโยชน์ขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น (Potential) นั้น คือ สถานการณ์ที่อาจพัฒนาไปสู่ผลประโยชน์ขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริงๆ

สำหรับประเภทของผลประโยชน์ขัดแย้งนั้น Dr. Michael Madonald ได้อ้างถึงหนังสือ “The Responsible Public Servant” ของ Ken Kernagen และ John Langford ซึ่งกล่าวถึงลักษณะของผลประโยชน์ขัดแย้งไว้ 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) หาผลประโยชน์ให้ตนเอง (Self - dealing) ได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเอง เช่น ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ทำให้บริษัทตนเองได้รับงานเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน เป็นต้น

2) รับผลประโยชน์ (Accepting benefits) คือ การรับสินบนหรือของขวัญ เช่น เป็นเจ้าพนักงานสรรพากรแล้วรับเงินจากผู้มาเสียภาษี หรือเป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อแล้วรับไม้กอล์ฟเป็นของกำนัลจากร้านค้า เป็นต้น

3) ใช้อิทธิพล (Influence peddling) เป็นการเรียกผลตอบแทนจากการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่เพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม

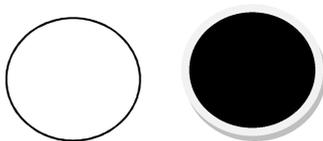
4) ใช้ทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนตน (Using your employer's property for private advantage) เช่น การใช้รถยนต์ หรือคอมพิวเตอร์ของทางราชการทำงานส่วนตัว เป็นต้น

5) ใช้ข้อมูลลับของทางราชการ (Using confidential information) เช่น รู้ว่าราชการจะตัดถนนจึงไปรีบซื้อที่ดินในบริเวณดังกล่าวคักหน้าไว้ก่อน เป็นต้น

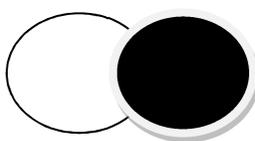
6) รับงานนอก (Outside employment or moonlighting) ได้แก่ การเปิดบริษัททำธุรกิจซ้อนกับบริษัทที่ตนเองทำอยู่ เช่น เป็นพนักงานขายแต่แอบเอาสินค้าของตัวเองมาขายแข่งหรือเป็นนักบัญชีแต่รับงานส่วนตัวจนไม่มีเวลาทำงานบัญชีให้กับบริษัท เป็นต้น

7) ทำงานหลังออกจากตำแหน่ง (Post- employment) คือ การไปทำงานให้กับผู้อื่นหลังออกจากที่ทำงานเดิม โดยใช้ความรู้หรืออิทธิพลจากที่เดิมมาชิงงาน หรือเอาประโยชน์โดยไม่เป็นธรรม

เช่น เอาความรู้ในนโยบายและแผนของธนาคารประเทศไทยไปช่วยธนาคารเอกชนอื่นๆ หลังจากเกษียณ เป็นต้น¹⁹

ภาพที่ 2.1 พื้นที่สีขาวและสีดำอยู่แยกส่วนกัน

ภาพที่ 2.2 พื้นที่สีเทาที่เกิดจากการซ้อนทับของสีขาวและสีดำ

แผนภูมิประโยชน์ขัดแย้ง (Conflict Interest)²⁰

จากนิยามความหมายและลักษณะของ Conflict Interest ดังกล่าวข้างต้นในมุมมองของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะพบว่า หลัก “Conflict Interest” เป็นรากฐานของจริยธรรมโดยทั่วไป และเป็นแนวความคิดของความถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว โดยกฎหมายจะเป็นผู้กำหนดบทบาทสำคัญในการวางมาตรฐานในการควบคุมไม่ให้คนในสังคมแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปจนไปก้าวก่ายหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวของคนในสังคม และขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวด้วย²¹

¹⁹ แหล่งเดิม. หน้า 10.

²⁰ แหล่งเดิม. หน้า 11.

²¹ แหล่งเดิม. หน้า 11.

2.2.2 ทฤษฎีว่าด้วยการแข่งขันโดยเสรี (Free Competition)²²

หลักการแข่งขันโดยเสรี หรือระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งบางท่านเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือระบบเศรษฐกิจแบบตลาด เป็นระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมานานแล้วและเป็นที่ยอมรับของหลายประเทศส่วนมากทางยุโรปตะวันตกและอเมริกา ลักษณะทั่วไปของการแข่งขันโดยเสรี คือ

1) กรรมสิทธิ์ทรัพย์สินทุกคนมีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินและทรัพยากรต่างๆ ตามกฎหมาย บุคคลที่มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของใด ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะใช้ หรือแจกจ่ายทรัพย์สินไปในลักษณะใดๆ ก็ได้ ตราบใดที่การกระทำเช่นนั้นไม่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ตลอดจนศีลธรรมอันดีหรือกระทบถึงบุคคลอื่น

2) เสรีภาพในธุรกิจ (Freedom of Enterprise) ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพหรือเลือกอาชีพตามความถนัดเพื่อจะให้ผลตอบแทนแก่ตนมากที่สุด เอกชนมีอิสระในการเลือกวิธีการผลิต และการที่จะนำเสนอขายหรือไม่นำเสนอขายสินค้าที่ตนผลิต หรือมีอยู่แก่ผู้ใดก็ได้ ถ้าการกระทำเช่นนั้นไม่ทำความเดือดร้อนแก่คนส่วนใหญ่

3) ระบบราคา (Price System) จะเป็นตัวควบคุมให้การดำเนินการทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจเป็นไปโดยถูกต้องตามความต้องการของคนส่วนใหญ่ เช่น ในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งสามประการ กลไกราคาจะเป็นตัวกำหนดว่าควรจะมีผลิตสินค้าอะไร กล่าวคือ ถ้าสินค้าชนิดใดที่มีคนต้องการมากที่สุดที่ผลิตแล้วจะขายได้และได้ราคาดีที่สุด ผู้ผลิตก็เลือกผลิตสินค้าชนิดนั้น ส่วนที่จะเลือกผลิตกรรมวิธีใด กลไกราคาจะเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจโดยถือหลักว่า วิธีใดที่ผลิตแล้วเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุดก็ควรที่จะเลือกกรรมวิธีนั้น และการที่จะตัดสินใจว่าเมื่อผลิตสินค้าและบริการแล้วจะขายให้แก่ผู้ใด กลไกราคาก็จะเป็นตัวกำหนดอีกว่าผู้ที่ให้ราคาดีที่สุดในหมู่ผู้บริโภคก็ควรจะได้รับสินค้านั้น กลไกราคายังช่วยให้การจัดทรัพยากรให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เช่น ถ้าสินค้าชนิดหนึ่งมีการผลิตมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด ทำให้ขายไม่หมดผู้ขายก็ต้องลดราคาทำให้ขาดทุน ผู้ผลิตบางรายอาจต้องลดปริมาณการผลิตหรือเลิกการผลิต ทำให้ทรัพยากรที่เคยใช้สามารถได้รับการจัดสรรให้ไปผลิตสินค้าอื่นที่ยังมีคนที่ต้องการมาก หรือใช้ผลิตสินค้าโดยผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพดีกว่า ทำให้ระบบเศรษฐกิจดีขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าเมื่อใดสินค้าเกิดขาดตลาด ราคาของสินค้าจะสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นเนื่องจากราคาสูงขึ้นในที่สุดก็จะขจัดความขาดแคลนนั่น

²² แหล่งเดิม, หน้า 12.

4) การแข่งขัน (Competition) เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะป้องกันการแสวงหากำไรเกินสมควร เนื่องจากว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเข้าหรือออกจากระบบตลาด ดังนั้น ถ้าเมื่อใดเกิดมีผู้ผลิตรายใด หรือกลุ่มใดคิดจะผูกขาดหรือรวมหัวกันขึ้นราคาสินค้าเพื่อหวังผลกำไรเกินปกติผู้ผลิตรายใหม่ๆ ก็จะเข้ามาตั้งกิจการเพื่อผลิตแข่งขันเพราะคนเห็นว่าสินค้านั้นขายได้ราคาดีผลที่สุดเมื่อจำนวนผู้ผลิตสินค้านั้นมีมากขึ้น ปริมาณสินค้าที่เสนอขายในตลาดก็มีมากขึ้น เกิดการแย่งกันขายแย่งกันลดราคา แทนที่ราคาสินค้าจะสูงขึ้นกลับลดลง และแทนที่ผลิตจะได้กำไรอาจเกิดการขาดทุนหรือได้กำไรน้อยลง

5) รัฐไม่เข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจ รัฐมีหน้าที่เพียงรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย และความยุติธรรมระหว่างหน่วยเศรษฐกิจเพื่อให้เอกชนมั่นใจในการทำธุรกิจต่างๆ

จากการแข่งขันโดยเสรี เราพิจารณาได้ว่า รัฐบาลจะไม่เข้าไปควบคุมและแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชน โดยจะปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการทางเศรษฐกิจอย่างอิสระเสรี ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้บริโภค ปัจเจกชนสามารถแสดงความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวและเจริญรุ่งเรือง เพราะทุกคนมุ่งทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากโลกทรรศน์ที่เป็นจริงนั้นทั้งในปัจจุบันหรืออดีตกาลที่ผ่านมานักเศรษฐศาสตร์ได้พบความบกพร่องหลายประการ คือ²³

1) ทำให้การกระจายรายได้ของประชาชนไม่เท่าเทียมกัน เพราะบุคคลในสังคมต่างมีทรัพย์สินไม่เท่าเทียมกัน บุคคลที่มีทรัพย์มากย่อมมีความได้เปรียบบุคคลที่มีทรัพย์น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะทรัพย์สินเป็นแหล่งกำเนิดของรายได้ คนที่ทรัพย์มากย่อมแสวงหารายได้จากทรัพย์สินของตนได้มาก ซึ่งเรียกกันว่า “นายทุน” เป็นบุคคลที่ขาดจริยธรรมแล้ว โอกาสที่นายทุนจะเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นย่อมมีมาก เพราะเขามักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและกำไรมากๆ เป็นสำคัญ โดยลืมคิดถึงจริยธรรม ลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความระส่ำระสายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จึงมีผลทำให้เศรษฐกิจต้องเสื่อมลง

2) ในบางสถานการณ์ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ไม่สามารถจะนำมาใช้แก้ปัญหาสถานการณ์ได้ เช่น ในภาวะฉุกเฉินหรือภาวะสงครามหากรัฐบาลปล่อยให้เอกชนดำเนินการโดยเสรี สถานการณ์ทางเศรษฐกิจอาจจะเลวลงกว่าที่เป็นอยู่ดังเช่น ประเทศอังกฤษในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลต้องแทรกแซงระบบเศรษฐกิจของเอกชนเพราะกลไกราคาใช้ไม่ได้ผลทำให้เกิดความขาดแคลนสินค้าและบริการต่างๆ จนต้องมีการปันส่วนสินค้าและบริการต่างๆ

²³ แหล่งเดิม. หน้า 13.

3) ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม หากมีผู้ผลิตสินค้าและบริการน้อยราย โอกาสที่ผู้ผลิตจะรวมตัวกันเพื่อการผูกขาดการผลิตและบริการย่อมเป็นไปได้ง่าย เพราะรัฐบาลไม่สามารถจะเข้ามาแทรกแซงกิจการทางเศรษฐกิจได้ ผลเสียก็จะตกแก่ผู้บริโภคและผู้ใช้แรงงาน ซึ่งจะถูกเอาเปรียบโดยการขึ้นราคาสินค้าให้สูงและกดค่าจ้างค่าแรงงานให้ต่ำ²⁴

2.2.3 ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarianism)²⁵

ทฤษฎีอรรถประโยชน์โดยทั่วไปอาจเรียกว่า ประโยชน์นิยม สุขนิยม หรือผลวาทเป็นปรัชญาเชิงจริยธรรมที่เชื่อว่าสิ่งซึ่งจะถือว่าเป็นความดีหรือความชั่วอันแท้จริงในโลกนี้อยู่ที่ว่าสิ่งนั้นสร้างความทุกข์หรือความสุขให้เกิดแก่มนุษย์ การกระทำใดๆ ที่จะเรียกได้ว่าถูกต้องหรือดีงามต้องเป็นการกระทำที่สำเร็จประโยชน์ในการก่อให้เกิดประโยชน์สุขขึ้นมา ส่วนความสุขก็คือบรรดาความพึงพอใจทั้งหมด ความพึงพอใจนั้นต้องถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น สิ่งซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของลัทธิอรรถประโยชน์ก็คือความสุข (Happiness) และความสุขนี้เองจึงนำไปสู่การตีความลัทธิอรรถประโยชน์ออกเป็นสองแนวทางสำคัญๆ คือ ลัทธิอรรถประโยชน์แบบสุขนิยม (Hedonistic Utilitarianism) ของเบนแธม และลัทธิอรรถประโยชน์เชิงอุดมคติ (Ideal Utilitarianism) ของจอห์น สจิวทมิลล์

สาระสำคัญของลัทธิอรรถประโยชน์เบนแธม กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการบัญญัติ คือการส่งเสริมหรือสร้างคุณความดีต่อสาธารณชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ฉะนั้น ผู้ตรากฎหมายควรใช้ลัทธิอรรถประโยชน์ทั่วไป (General Utility) ในการบัญญัติกฎหมาย หลักทฤษฎีอรรถประโยชน์ของเบนแธมเป็นหลักการซึ่งใช้รองรับหรือปฏิเสธการกระทำใดๆ โดยพิจารณาจากแนวโน้มแห่งผลลัพธ์ ซึ่งปรากฏเป็นการเพิ่มหรือลดความสุขของบุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องด้วยการกระทำนั้นๆ เบนแธม ได้คำนวณความสุขด้วยการตั้งสมมุติฐานเชิงจิตวิทยา วิเคราะห์ถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่า ธรรมชาติได้กำหนดให้การกระทำของมนุษย์อยู่ใต้อาณัติของความสุขสูงสุดสองตัว คือ ความสุขหรือความพึงพอใจ และความทุกข์ โดยนายเหนือหัวจะเป็นตัวกำหนดหรือบอกกล่าวว่าจะควรจะทำอะไร และหลีกเลี่ยงอะไร ซึ่งจากสมมุติฐานเชิงประจักษ์เช่นนี้ทำให้เชื่อต่อไปว่าความดีหรือความชั่วร้ายของการกระทำควรจะวัดได้จากปริมาณความสุขหรือความทุกข์ ส่วนความดีทั้งหมดคือสิ่งที่ได้ผลลัพธ์เป็นความสุข²⁶

²⁴ ประพจน์ คณาวิทยา. (2541). *ประสิทธิภาพและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน*. หน้า 7-14.

²⁵ กิตติพัฒน์ แสงภักดิ์โยธิน. เล่มเดิม. หน้า 14.

²⁶ แหล่งเดิม. หน้า 14.

อรรถประโยชน์ จึงหมายถึง ระดับความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับเมื่อสามารถบำบัดความต้องการของตนได้ด้วยการบริโภคสินค้าและบริการอรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจะมากจะน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสินค้าและบริการนั้นๆ ในการบำบัดความต้องการแต่ละคน²⁷

1) คุณสมบัติของสินค้าและบริการที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) อรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้บริโภคแต่ละคน ดังนั้นในการบริโภคสินค้าและบริการชนิดเดียวกัน อรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคแต่ละคนจะได้อาจจากการบริโภคสินค้าและบริการชนิดนั้นๆ จะไม่เท่ากันถ้าผู้บริโภคสองคนบริโภคสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกัน ในปริมาณเท่ากันและถ้าผู้บริโภคคนแรกได้รับอรรถประโยชน์มากกว่าผู้บริโภคคนที่สอง แสดงว่าผู้บริโภคคนแรกมีความพอใจหรือความชอบบริโภคสินค้าชนิดนั้นมากกว่าผู้บริโภคคนที่สอง

(2) กรณีของผู้บริโภคคนใดคนหนึ่งการที่เขาต้องการบริโภคสินค้าหรือบริการอย่างหนึ่งมากกว่าอีกอย่างหนึ่งก็ย่อมอธิบายว่าสินค้าที่เขาต้องการบริโภคมากกว่านั้นให้อรรถประโยชน์แก่เขามากกว่าสินค้าอีกอย่างหนึ่ง

(3) สินค้าและบริการที่ให้อรรถประโยชน์แก่ผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติในความหมายทั่วไปก็ได้ ดังนั้น สินค้าประเภทยาเสพติดและผิดกฎหมาย เช่น เฮโรอีน กัญชาหรือ ยาบ้า และสินค้าที่เป็นอบายมุข เช่น อาบอบนวด และสุรา จึงเป็นสินค้าที่มีอรรถประโยชน์แก่กลุ่มที่พอใจบริโภคสินค้าดังกล่าวซึ่งสามารถบำบัดความต้องการของพวกเขาได้ แม้ว่าในทางสุขอนามัยแล้วสินค้าเหล่านั้นมีโทษต่อสุขภาพร่างกายก็ตาม แต่อรรถประโยชน์จากการบริโภคสินค้าและบริการไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม กฎหมาย หรือประโยชน์ด้านสุขภาพแต่อย่างใด

2) การวัดอรรถประโยชน์²⁸

ในการวัดอรรถประโยชน์สามารถทำได้ด้วยกันสองทาง คือ

(1) การวัดเป็นตัวเลขที่แน่นอน แนวทางการวัดอรรถประโยชน์แบบนี้ สามารถบอกได้ว่าความพอใจที่มีต่อสินค้าต่างๆ มีปริมาณแตกต่างกันเท่าใด โดยเปรียบเทียบในทางตัวเลขซึ่งการวัดอรรถประโยชน์เป็นตัวเลขที่แน่นอนนี้ จะกระทำได้อีกต่อเมื่อเงื่อนไขสองอย่างเป็นความจริง โดยเงื่อนไขสำหรับผู้บริโภคคนใดคนหนึ่ง เราสามารถรวมปริมาณอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากการบริโภคทั่วๆ ไปเข้าด้วยกันได้ ทั้งนี้เพราะอรรถประโยชน์ของสินค้าชนิดใดๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณการบริโภคสินค้าชนิดนั้นๆ อย่างเดียว ไม่เกี่ยวข้องกับปริมาณการบริโภค

²⁷ แหล่งเดิม.

²⁸ แหล่งเดิม. หน้า 15.

สินค้าชนิดอื่นๆ จึงไม่เกิดปัญหาในการจัดสรรผลประโยชน์ของสินค้าแต่ละชนิด และในการรวม
 อรรถประโยชน์ของสินค้าชนิดต่างๆ ส่วนเงื่อนไขที่สอง คือ เราสามารถเปรียบเทียบระดับความ
 พอใจต่อสินค้าของแต่ละคนได้โดยมีสมมุติฐานว่าผู้บริโภคแต่ละคนมีรสนิยมเช่นเดิม
 ไม่เปลี่ยนแปลง

(2) การวัดความพอใจเป็นลำดับมากขึ้น โดยวัดลำดับความชอบที่มีต่อสินค้าว่าชอบ
 อันไหนมากกว่ากัน แต่ไม่ได้วัดว่ามากหรือน้อยกว่ากันเท่าใด เพราะความพอใจเป็นเรื่องของจิตใจ
 ของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่อาจวัดออกมาเป็นปริมาณหรือหน่วยที่แน่นอนได้ เพียงแต่รู้ว่าชอบอะไร
 มากกว่ากันเท่านั้น เช่น ถ้าเรามีสินค้าอยู่ 3 อย่าง คือ ชา กาแฟ โอวัลติน ผู้บริโภคสามารถบอกได้ว่า
 เขาชอบโอวัลตินมากกว่าชามากกว่ากาแฟ แต่มาสนใจว่าอรรถประโยชน์ที่ได้จากการบริโภคโอวัลติน
 มากกว่าการบริโภคชาเท่าใด และมากกว่าการบริโภคกาแฟเท่าใด

2.3 ความเป็นมา หลักการ วัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุนัข

วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขมีการพัฒนาผ่านยุคต่างๆ ยุคที่ 1 การบริโภคสุนัขของกลุ่มคน
 ชุมชนในชุมชน (พ.ศ. 2427-2489) มีเฉพาะชาวชุมชนเท่านั้นที่บริโภคสุนัขค้าในโอกาสพิเศษและเป็น
 การบริโภคแบบหลบๆ ซ่อนๆ ยุคที่ 2 การแพร่กระจายการบริโภคสุนัขสู่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น
 (พ.ศ. 2490-2514) มีชาวไทยเชื้อและชาวผู้ไทยรับวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขจากชาวชุมชนซึ่งจะ
 บริโภคกันทุกโอกาสและทุกสี แต่ยังบริโภคเฉพาะพันธุ์พื้นบ้าน ยุคที่ 3 การบริโภคสุนัขสู่ชุมชนอื่น
 (พ.ศ. 2515-2518) วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขค่อยๆ แพร่กระจายไปยังกลุ่มคนต่างๆ ทั้งในและนอก
 ชุมชนและมีชาวไทยลาวบริโภคสุนัขด้วย ยุคนี้มีชาวบ้านบริโภคสุนัขกันมากขึ้น โดยบริโภคทั้ง
 พันธุ์พื้นบ้านและพันธุ์ฝรั่ง และบริโภคกันอย่างเปิดเผยรวมทั้งมีชาวบ้านเริ่มทำอาชีพค้าสุนัข ยุคที่ 4
 (พ.ศ. 2519-ปัจจุบัน) มีชาวบ้านประกอบอาชีพค้าสุนัขเพิ่มมากขึ้น ทั้งการหาและการเปิดเชิงจน
 ขยายตลาดไปสู่ชนบทตามตำบลต่างๆ และในระดับจังหวัดรวมทั้งต่างประเทศ ทำให้หลาย
 ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยออกมาร้องเรียน จนทำให้เกิดภาพความขัดแย้ง²⁹

การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสุนัขในยุคต่างๆ นั้น เกิดจากปัจจัยหลัก
 สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม การแพร่กระจายวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขไปยัง
 กลุ่มชาติพันธุ์อื่น มีผลทำให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ความต้องการ
 บริโภคสุนัขที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านจากที่เคยหาสุนัขมาเพื่อบริโภคก็หันมาขาย จนขยายเป็น
 เครือข่ายการส่งออกตั้งแต่ระดับจังหวัดจนถึงระดับประเทศ 3) ปัจจัยทางด้านสังคม มาตรการของ

²⁹ สุگیر สมอนา. (2548). การบริโภคสุนัขในจังหวัดสกลนคร.

ทางการในบางช่วง ที่พยายามควบคุมการฆ่าสุนัข การเคลื่อนย้ายสุนัข รวมทั้งการเก็บภาษีจากผู้ประกอบการค้าสุนัข ส่งผลกระทบอย่างมากต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค

ปัจจุบันการดำเนินการได้สุนัขมาจนกระทั่งถึงมือผู้บริโภคนั้น มีหลายขั้นตอนที่มีความสำคัญตั้งแต่การหาสุนัข นำส่งให้คอก ส่งต่อสู่แม่ค้าเขียง เพื่อชำแหละและแปรรูปก่อนไปสู่ผู้บริโภค โดยมีองค์ประกอบที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้แก่ ทุน (รถยนต์ กรงสุนัข คอกสุนัข เงินทุนหาสุนัข) และมีองค์ประกอบอื่นๆ คือเริ่มตั้งแต่ค้นหา (เจ้าของรถและแรงงานรับจ้างจับสุนัข) และวิธีการจับ การเตรียมตัวออกหา พื้นที่และวันเวลา สิ่งที่น่าไปแลก การขนส่งกลับ การขัง (คอก) และการคัดเกรดสำหรับสุนัขที่ผ่านการฆ่าและชำแหละแล้ว สามารถนำไปปรุงเป็นอาหารประเภทต่างๆ ได้ ทั้งเนื้อสุนัขแคดเดียว ไส้กรอก เครื่องในและเนื้ออย่าง แหนมซี่โครงแค็บหมู ก้อยอุ้งตีนหรือผ้าเบรกสุนัข อบหรือตุ๋น และน้ำมันสุนัข

การบริโภคสุนัขของชาวบ้านในปัจจุบันเปลี่ยนจากการบริโภคเป็นอาหารพิเศษมาเป็นบริโภคเป็นอาหารปกติ ในอดีตการบริโภคสุนัขซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวญวน มีการปรุงตามสูตรดั้งเดิมและปรุงอย่างพิถีพิถัน เพื่อบริโภคในโอกาสพิเศษหรือในโอกาสการรวมญาติมิตรของชาวญวน ซึ่งบริโภคในหน้าหนาวและในโอกาสที่มีการพบปะ ต้อนรับ หรือมีการช่วยแรงงานของเพื่อนบ้านและลูกหลานชาวญวน เนื้อสุนัขนอกจากทำหน้าที่เป็นอาหารทางสังคมแล้ว ยังมีหน้าที่เป็นสรรพคุณทางยาด้วย ชาวญวนเชื่อว่าเนื้อสุนัขคำช่วยให้ร่างกายอบอุ่น เป็นยาคลายหนาว อีกทั้งยังรักษาโรคบางอย่างด้วย เมื่อเวลาผ่านไปวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขได้ค่อยๆ แพร่กระจายไปยังชาวบ้านทุกกลุ่มทุกชาติพันธุ์ทั้งในและนอกชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านบริโภคสุนัขกันอย่างแพร่หลายในทุกโอกาส ไม่เลือกเวลา และบริโภคสุนัขทุกสี ทุกประเภท การบริโภคสุนัขได้กลายเป็นอาหารปกติ จนในที่สุดก็ขยายเป็นการค้าและการส่งออกที่สำคัญ ดังนั้นเนื้อสุนัขในทัศนะของชาวบ้านชุมชนท่าแร่จึงทำหน้าที่เสมือนเป็นแหล่งอาหารโปรตีนราคาถูกโดยเฉพาะสำหรับคนจน อีกทั้งยังทำให้คนในชุมชนมีงานทำและมีรายได้

วัฒนธรรมการบริโภคสุนัข

วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหาร สำหรับวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารนั้นจะพบเห็นทั่วโลกแต่จะแพร่หลายในสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เม็กซิโก รวมทั้งประเทศไทยด้วย สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำมาจากเนื้อสุนัขตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว จากการสำรวจในสมัยราชวงศ์ฮั่นพบว่าในแต่ละปีจะมีสุนัขถูกฆ่าเพื่อบริโภคมากถึง 300,000 ตัว ในสูตรตำรับยาจีนยังระบุอีกว่าเนื้อสุนัขมีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่น บำรุงเสริมสร้างร่างกาย ช่วยให้ม้ามและกระเพาะอบอุ่น เพิ่มพลัง บำรุงเลือด บำบัดอาการห้อยสมรรถภาพทางเพศ การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศสาธารณรัฐจีนมีอย่าง

แพร่หลายมาก ราคาเนื้อสุนัขแพงกว่าเนื้อหมู เนื้อวัว ในสังคมจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้ หมายถึงว่า ซื้อรับประทานเป็นปกติวิสัย จะต้องเป็นคนที่มีฐานะดี เช่น เกาเหลาเนื้อสุนัขจะแพงกว่าบะหมี่ทั่วไปถึง 6 เท่า กลายเป็นว่าคนที่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นคนมีหน้ามีตาเสียอีก สุดยอดอาหารของคนจีนที่กว้างเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข

วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คนสาธารณรัฐเกาหลีบริโภคเนื้อสุนัขมาช้านาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนที่อายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่นมากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว โดยนำเนื้อสุนัขไปทำ ลูกก๊ากวี่ เต๋วยเตี๋ยว ฮอทด็อก หรือแม้แต่กิมจิ ผู้เขียนมองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขน่าจะเพิ่มขึ้น เพราะเนื้อสุนัขมีคุณค่าทางอาหารสูง คือมีแคลเซียมมากกว่าเนื้ออื่นๆ ถึง 3 เท่า ค่านิยมการบริโภคเนื้อสุนัขของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ผลการสำรวจพบว่าในผู้ชาย 968 คน และผู้หญิง 539 คน รวมทั้งสิ้น 1,502 คน มีถึง ร้อยละ 83 ของคนเหล่านี้ที่รับประทานเนื้อสุนัข ร้อยละ 91.9 ของผู้ชายที่รับประทานเนื้อสุนัข ร้อยละ 67.9 ของผู้หญิงที่สำรวจรับประทานเนื้อสุนัข ผู้ชาย ร้อยละ 34.7 ของผู้ชายกล่าวว่า พวกเขาทำตามคนอื่นๆ ที่ไปรับประทานที่ร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ในขณะที่ผู้หญิง ร้อยละ 25.6 รับประทานตามสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่รับประทานเนื้อสุนัขที่บ้าน คนประมาณ ร้อยละ 86.3 เห็นด้วยกับการรับประทานเนื้อสุนัข คนส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัข ไม่ได้เป็นเรื่องที่ผิด เพราะเป็นประเพณีการรับประทานของคนเกาหลี และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย เมืองที่รับประทานเนื้อสุนัขมากที่สุดก็คือ เมืองโบชินทาง ตามมาด้วย แจงกอลชุก และมูคิม คนส่วนใหญ่รับประทานเนื้อสุนัขสองถึงสามครั้งต่อปี คนส่วนใหญ่เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้มีสุขภาพดีกระปรี้กระเปร่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ เกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีนี้ คุณปิยะพงษ์ ผิวอ่อน อดีตนักฟุตบอลศูนย์หน้าทีมชาติไทยชื่อดังได้ให้สัมภาษณ์นิตยสาร 911 plus ว่า ขณะที่เขาไปแข่งกับทีมลัคกีโกลสตาร์ที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีนั้น เนื่องจากอากาศที่หนาวเหน็บเป็นอุปสรรคสำคัญมากในการฝึกซ้อม จนเขารู้สึกท้อและคิดอยากกลับเมืองไทย ตอนแรกเขาแทบไม่ได้ลงเล่นเป็นตัวจริงเพราะสภาพร่างกายที่ไม่ฟิต เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสภาพอากาศที่หนาวเหน็บ จนมาวันหนึ่งเพื่อนร่วมทีมชวนไปรับประทานข้าวซึ่งมีเมนูอาหารที่ทำมาจากเนื้อสุนัขด้วย เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วคุณปิยะพงษ์รู้สึกว่าร่างกายอบอุ่นขึ้น สามารถฝึกซ้อมสู้กับอากาศที่หนาวจนน้ำแทบเป็นน้ำแข็งได้อย่างสบาย ในตอนแรกรู้สึกแปลกใจกับการปรับตัวของร่างกาย จนมารู้ทีหลังว่าสาเหตุที่ร่างกายอบอุ่นขึ้นมาเพราะเนื้อสุนัขที่รับประทานเข้าไปโดยไม่รู้ตัวนั่นเอง หลังจากฝึกซ้อมได้คุณปิยะพงษ์ก็สามารถปรับตัวเข้ากับทีมและได้ลงเป็นตัวจริง ซึ่งช่วยยิงประตูคู่แข่งเป็นว่าเล่นและตัวเขาเองพาทีมคว้าแชมป์และตัวเองก็ได้รางวัล 3 รางวัลรวดทั้งนักเตะยอดเยี่ยม ผู้ผ่านประตูยอดเยี่ยม และดาวซัลโว

ปิยะพงษ์บอกว่า การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติของคนเกาหลีได้ เพราะเป็นประเทศที่มีอากาศหนาวมาก การได้รับประทานเนื้อสุนัขทำให้ร่างกายอบอุ่น³⁰

ส่วนที่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นเมนูอาหารที่ทำมาจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากเนื้อสุนัขมีไขมันต่ำและเนื้อนุ่ม ให้ความอบอุ่นต่อร่างกาย ที่ถนน Tayho ในฮานอยจะมีร้านอาหาร “Thit Cho” อ่านออกเสียงว่า “ถิตจือ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นร้านที่ขายเมนูเนื้อสุนัขอย่างเดียว และเมนูจากร้านอาหารเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองของเวียดนามเสียอีก โดยจะเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นผู้ชายและผู้ใหญ่ ราคาต่อจานขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณ 200 บาท (ราคาเมื่อปีพ.ศ. 2543) ซึ่งนับว่าเป็นราคาที่ค่อนข้างแพงมาก เพราะฉะนั้นจึงมีแต่ชนชั้นกลางหรือคนรวยที่สามารถหาเนื้อสุนัขรับประทานได้ ถึงแม้ร้านอาหาร “Thit Cho” จะมีจำนวนมาก แต่จะพบว่าวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเวียดนามจะพบเห็นในแถบเวียดนามตอนเหนือ ไม่ค่อยพบในแถบเวียดนามตอนใต้ เจ้าของร้าน Thit Cho คนหนึ่งกล่าวว่า ปัจจุบันอาหารที่ทำมาจากเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนาม และเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นชายและผู้ใหญ่ เนื่องจากมีคนเวียดนามนิยมบริโภคเนื้อสุนัขมากขึ้นจนทำให้ราคาสุนัขแพงขึ้นมากกว่า 2-3 ปีก่อนหน้าประมาณ 3 เท่า คนที่บริโภคเนื้อสุนัขเชื่อว่าทำให้อายุยืน ร่างกายแข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังทางเพศ³¹

ส่วนวัฒนธรรมการประกอบอาชีพค้าสุนัข ชุมชนท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนท่าแร่ จุดเริ่มต้นของกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัขเริ่มมาจากมีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านท่าแร่ การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวเวียดนามได้นำวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาด้วย โดยในตอนแรกเมื่อมีงานปีใหม่ของชาวเวียดนาม หรือตรุษญวนก็จะทำอาหารพิเศษ คือ ตุ่นสุนัขหรืออบสุนัข โดยเฉพาะสุนัขดำมาเลี้ยงพรรคพวกเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้อง ปรากฏว่าความนิยมได้เริ่มแพร่หลายไปยังกลุ่มเพื่อนบ้าน ไม่จำกัดเฉพาะชาวเวียดนามเท่านั้น ดังนั้นในชุมชนท่าแร่วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขจึงเป็นเรื่องปกติเพราะมีมาเป็นร้อยปีแล้ว และไม่จำกัดว่าจะเป็นเทศกาลตรุษญวนเท่านั้น

³⁰ แหล่งเดิม.

³¹ แหล่งเดิม.

2.4 ความเป็นมาของการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคในประเทศไทย

การประกอบอาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับผู้ประกอบการในอัตราสูงและส่งผลให้การดำเนินชีวิตประจำวันดีขึ้น แต่ไม่เป็นที่ยอมรับกันในชุมชนท่าแร่และในต่างท้องถิ่น ยังคงมีความรังเกียจถูกเสมอมา เมื่อมีการสั่งซื้อพวงหมาไม่จำกัดจำนวนเพื่อส่งขายในต่างประเทศเกิดความแตกตื่นกันทั่วไป

ต่อมาเกิดปัญหาเนื้อสดและชิ้นส่วนอื่นๆ มีกลิ่นคาว จึงเกิดกระบวนการชำแหละเนื้อสดตากแห้งและจัดสรรส่วนที่เหลืออื่นๆ เปลี่ยนเป็นเม็ดเงิน จนกลายเป็นแหล่งค้าเนื้อสุนัขที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง

กระบวนการค้าสุนัขในประเทศไทย

การประกอบอาชีพค้าสุนัขในชุมชนท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในระยะแรกเป็นกระบวนการประกอบอาชีพค้าขายไม่ซับซ้อนยุ่งยาก กล่าวคือ เป็นการดำเนินการภายในครอบครัวตั้งแต่การลงทุน การหาสุนัขหรือเล่นสุนัข การฆ่าชำแหละสุนัข และการตลาดตลอดจนการบริโภคซึ่งผู้บริโภคจะอยู่ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง³²

ในปี พ.ศ. 2518 กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัขเริ่มเป็นกระบวนการค้าเพื่อการส่งออกที่ปรากฏอย่างชัดเจนขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากมีนายทุนจากตัวเมืองสกลนคร คือ นางสาวประภา แซ่ลือ หรือชาวบ้านรู้จักกันทั่วไปในนาม “เจ้ตุ๊กแก” หรือ “เจ้ประภา” ซึ่งประกอบอาชีพรับซื้อตุ๊กแกมาตากแห้งเป็นตัวแล้วส่งไปขายยังต่างประเทศ คือ จีน ฮองกง ญี่ปุ่น และได้หวัน จนมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศระยะหนึ่ง ระยะต่อมาได้รับโควตาจัดส่งพวงหมา (อ้นทะ) ของสุนัขไปขายยังประเทศดังกล่าวโดยไม่จำกัดจำนวนได้เดินทางไปยังชุมชนท่าแร่ และสั่งซื้อพวงหมาจากผู้ประกอบการค้าเนื้อสุนัขจากกลุ่มเดิม คือ นายลำธาร นามโยธา และญาติๆ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการค้าเนื้อสุนัขที่ขยายใหญ่โตขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

ในขณะนั้นกลุ่มนายทุนในชุมชนท่าแร่ได้ออกเล่นสุนัขโดยจะเลือกแลกเปลี่ยนกับสิ่งของเฉพาะสุนัขตัวผู้เท่านั้น และต้องการสุนัขตัวผู้ที่โตได้ขนาดเพราะให้น้ำหนักพวงหมาดีกว่าตัวเล็ก การซื้อพวงหมาครั้งแรกได้ราคาดีมาก กล่าวคือ 100-200 บาท จากนั้นจึงเกิดกระบวนการค้าสุนัขเพื่อการส่งออก โดยลำดับกระบวนการและมีองค์ประกอบในการค้าแตกต่างกันไปจากกระบวนการค้าแบบดั้งเดิม ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2518 ภายหลังจากมีนายทุนจากท้องถิ่นอื่นเข้ามาสั่งซื้อพวงหมา (อ้นทะ) อย่างไม่จำกัดจำนวน จึงเกิดกระบวนการค้าสุนัขเปลี่ยนแปลงไปจากการค้าสุนัขแบบเดิมเกือบ

³² เอมอร ไพไหล. (2540). *กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข ชุมชนท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร*. หน้า 29.

สิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะมีการลงทุนจัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นสุนัขสูงขึ้น คือ ซื้อรถยนต์และจัดทำโรงเหล็กหลังคา ทำลูกกรงไม้ นำเอาครุถึง (ถังน้ำ) กะละมัง หม้อนึ่งข้าว ชันน้ำ ฯลฯ ไปแลกกับสุนัข ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการเปลี่ยนลูกกรงไม้เป็นลูกกรงเหล็ก และในปี พ.ศ. 2525 ได้มีการใช้ครุถึงน้ำทั้งพลาสติกและสังกะสีนำไปแลกเปลี่ยนเพราะบรรทุกไปแลกได้จำนวนมากและสะดวกง่ายแก่การจับ ส่วนสิ่งของอื่นๆ นั้นก็ใช้บ้างแต่เวลาต่อมาไม่เป็นที่นิยมของเจ้าของสุนัขและคนวิ่งสุนัขหรือเล่นสุนัขเห็นว่าเป็นสิ่งของที่บรรทุกสะดวกกว่าสิ่งอื่น จึงเป็นที่นิยมกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2526 เมื่อมีอัตราภาษีซื้อพวงห้า (อ้นทะ) เพิ่มมากขึ้นกระบวนการหาสุนัขหรือเล่นสุนัข การฆ่าชำและเนื้อสุนัขก็ขยายเพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาเนื้อสดของสุนัขที่ชำแหละแล้วเหลือเป็นจำนวนมาก จึงเกิดมีนายทุนรับซื้อเนื้อสดไปชำแหละตากแห้งแล้วส่งไปขายยังตลาดในเทศบาลเมืองสกลนคร ส่วนตลาดสุขาภิบาลท่าแร่ก็นำไปขายทั้งเนื้อสดและเนื้อสุนัขแห้ง ระยะเวลาแรกก็ยังไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากผู้บริโภคยังมีความระอายนหรือกลัวคนอื่นๆ รู้ว่ากินสุนัข เมื่อจำนวนเนื้อสุนัขแห้งมากขึ้นนายทุนในชุมชนท่าแร่จึงติดต่อนายทุนจากต่างจังหวัดรับซื้อไปจำหน่าย ต่อมาได้ขยายเพิ่มมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2530 การซื้อพวงห้า (อ้นทะ) ลดจำนวนลงทั้งเพราะเจ้าตุ๊กแกได้เลิกล้มกิจการโดยให้คนอื่นรับช่วงดำเนินการ เนื่องจากตนเองหันไปประกอบอาชีพธุรกิจที่ดินและที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร การรับซื้อพวงห้า (อ้นทะ) ของสุนัขจึงเริ่มลดจำนวนลงทั้งปริมาณและราคา

ในปี พ.ศ. 2535 ได้มีคนหาสุนัขหรือเล่นสุนัขขยายเพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2530 มีจำนวนรถยนต์เล่นสุนัขประมาณ 50-60 คันในปี พ.ศ. 2535 มีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนสูงถึง 112 คัน ทั้งนี้เพราะมีชาวบ้านท่าแร่กลุ่มหนึ่งซึ่งเดินทางไปค้าแรงงานในต่างประเทศกลับมาแล้วไม่ยอมกลับไปทำงานอีก และมีเงินออมจากการไปทำงานต่างประเทศเหลือจำนวนหนึ่งจึงตัดสินใจนำเงินจำนวนนั้นไปวางมัดจำหรือคาวนร์รถยนต์มาเพื่อใช้ประกอบการวิ่งสุนัข ในขณะที่ความต้องการเนื้อสุนัขตากแห้งในตลาดต่างจังหวัดมีมากขึ้น จึงเกิดกระบวนการเล่นสุนัขขยายขึ้นจากเดิมมากขึ้น พื้นที่ในการหาสุนัขก็ขยายกว้างไกลออกไปเป็นลำดับเพราะภายในจังหวัดสกลนครไม่มีสุนัขเพียงพอับความต้องการ การแลกเปลี่ยนสุนัขก็ปรากฏเป็นรูปกระบวนการที่เด่นชัดขึ้นมา การเล่นสุนัขหรือการหาสุนัขจึงเป็นอาชีพของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีทั้งเจ้าของรถยนต์และผู้ติดตาม (คนจับสุนัข)

ในขณะเดียวกัน การฆ่าและชำแหละเนื้อสุนัขก็เปลี่ยนแปลงไปจากระบบเดิมที่คนฆ่าชำแหละสุนัขจะเป็นผู้ลงทุนเอง แต่ภายหลังมีการฆ่าและชำแหละเพื่อการส่งออก จึงเกิดอาชีพใหม่ขึ้นมา คือ รับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัข โดยมีอัตราจ้างฆ่าเริ่มตั้งแต่ตัวละ 2-3 บาท ต่อมาอัตราจ้างฆ่าและชำแหละตัวละ 4-6 บาท พร้อมกับได้เครื่องในและหนังในปัจจุบัน ส่วนการตลาดจะมีทั้ง

ตลาดท้องถิ่นและต่างจังหวัด ได้แก่ จังหวัดในภาคอีสาน เช่น อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ปัจจุบันส่งไปยังตลาดภาคเหนือและกรุงเทพมหานครด้วย

ในปี พ.ศ. 2537-2539 การลงทุนในการประกอบการค้าสุนัขได้เพิ่มขยายมากขึ้น ทั้งจำนวนผู้ประกอบการในลักษณะนายทุนในท้องถิ่น นายทุนต่างจังหวัด คนเล่นสุนัขหรือคนหาสุนัขพร้อมกับคนขับรถ คนรับจ้างฆ่าชำแหละ คนรับจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้ง คนรับจ้างฟอกหนัง ฯลฯ การประกอบอาชีพค้าสุนัขเป็นไปอย่างมีระบบและค่อนข้างจะผูกขาดจากนายทุนในหมู่บ้านเกี่ยวกับการรับซื้อเนื้อสดจากคนหาสุนัขหรือเล่นสุนัข

สรุปได้ว่า กระบวนการค้าสุนัขในระบบเพื่อการส่งออกในทุกขั้นตอนนั้นเป็นเชิงธุรกิจการค้าทั้งหมด ตั้งแต่การลงทุนทั้งนายทุนรับซื้อ คนหาสุนัขหรือคนเล่นสุนัข คนจับสุนัข (เด็กกรร) คนชำแหละเนื้อ คนฆ่าชำแหละสุนัข คนฟอกหนัง คนสกัดน้ำมันและต้มกระดูก กล่าวได้ว่า การค้าเนื้อสุนัขแบบดั้งเดิมนั้นจะใช้ขายหรือบริโภคเฉพาะเนื้อ หนัง เครื่องใน นอกเหนือจากนั้นจะทั้งหมดแต่ปัจจุบันชิ้นส่วนของสุนัขชำแหละจะสามารถขายได้หมดยกเว้นสิ่งปฏิกูล เช่น ขน มูล (ขี้สุนัข) เลือด เท่านั้น

1. การลงทุนในการประกอบการค้าสุนัข

การลงทุนเพื่อการส่งออกได้ปรากฏชัดเจนในปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ปรากฏการณ์ดังกล่าวที่ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของการลงทุน คือ มีนายทุนสั่งซื้อพวงห้า (อ้นทะ) เป็นสาเหตุทำให้ผู้ประกอบการในระยะแรกลงทุนเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เดิมใช้รถยนต์ออกเล่นสุนัขเพียง 2 คัน ของนายลำธาร นามโยธา แต่ในปี พ.ศ. 2518 นายลำธาร นามโยธา และญาติๆ ได้จัดหาซื้อรถยนต์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 4-5 คัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 มีกลุ่มบุคคลในชุมชนท่าแร่ เช่น กลุ่มผู้เคยไปขายแรงงานในต่างประเทศมาแล้วไม่กลับไปอีก ได้ซื้อรถยนต์ออกหาสุนัขหรือเล่นสุนัขแล้วฆ่าและชำแหละเนื้อเพื่อขายพวงห้า (อ้นทะ) ให้เจ้าประภา ประมาณ 4-5 ราย และสามารถทำรายได้เที่ยวละประมาณ 2,500-3,500 บาท ได้อย่างสบาย ในปี พ.ศ. 2525 มีชาวบ้านท่าแร่ออกรถยนต์เล่นสุนัขมากขึ้น บางรายเปลี่ยนแปลงสภาพจากวีรรถโดยสารเล็กสายท่าแร่ – สกลนคร มาเล่นสุนัขแทน เช่น กรณี นายอดิศักดิ์ ฤกษ์ดี เดิมประกอบอาชีพวีรรถโดยสารเล็กสายท่าแร่ – สกลนคร และมีรายได้จากการวีรรถพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่ไม่ค่อยมีเงินเหลือไว้เก็บออม จึงผันตัวเองมาเล่นสุนัขและชำแหละพวงห้า (อ้นทะ) ขาย ส่วนเนื้อและชิ้นส่วนอื่นๆ จะขายในราคาถูกหรือเนื้อสดเหลือมากก็ทำเนื้อสุนัขตากแห้งให้ภรรยานำลงไปขายยังตลาดสดสุขาภิบาลท่าแร่ ปรากฏว่ามีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ในระยะต่อมาจึงขยายซื้อรถยนต์ใหม่ออกเล่นสุนัขอีกหนึ่งคัน และในปี พ.ศ. 2526 เจ้าของรถยนต์เล่นสุนัขได้พยายามคิดแปลงพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนสุนัข จากเดิมวิ่งไปขอแลกโดยไม่

มีเครื่องขยายเสียงประกาศเชิญชวนจากเจ้าของสุนัขก็ตัดแปลงเครื่องเสียงวิทยุเทป ไมโครโฟน ติดรถไว้สำหรับประกาศโฆษณาเชิญชวนชาวบ้านเตรียมสุนัขไว้แลกกับครุ้ง และได้พัฒนาการจับสุนัขโดยจัดหาเครื่องมือในการจับ เช่น เชือก และตะขอเหล็กเพื่อใช้จับสุนัข³³

ในปี พ.ศ. 2530 มีการลงทุนจัดซื้อรถยนต์เพื่อใช้เล่นสุนัขเพิ่มขึ้นเพราะอาชีพเล่นสุนัขทำรายได้ให้ผู้ประกอบการสูงขึ้น ดังนั้นชาวบ้านทำแร่ที่มีฐานะการเงินพอเพียงก็จะนำเงินไปวางมัดจำ (คาวน) รถยนต์ประมาณ 50,000 บาทขึ้นไปก็จะไปออกรถเล่นสุนัขและสามารถผ่อนส่งค่างวดได้ในอัตรางวดละ 3,500 – 6,000 บาทได้ และในปี พ.ศ. 2530 ได้มีกระบวนการลงทุนที่ปรากฏเป็นระบบอย่างชัดเจนขึ้นในการลงทุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ประกอบการนั้น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งคือ รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก เป็นอันดับแรก คนที่จะเล่นสุนัขนั้นจะต้องมีความพร้อมหลายอย่าง ซึ่งจะจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก
2. คนจับสุนัข (เด็กจรด)
3. การจัดการ (พื้นที่หาสุนัขและตลาดรับซื้อสุนัข)

1. รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก นับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เล่นสุนัขทั้งต้องออกตระเวนหาแลกรถสุนัขตามท้องถิ่นต่างๆ ทั้งใกล้และไกลทั่วภาคอีสาน อันดับแรกจะต้องเตรียมไว้ประมาณ 50,000 บาทขึ้นไป เพื่อใช้ซื้อรถบรรทุกเล็ก บางรายถ้ามีเงินสดมากพอจะซื้อรถใหม่ได้ในราคา 250,000 - 300,000 บาท ส่วนบางรายในกรณีไม่มีเงินสดมากจะรวบรวมเงินไปคาวนก่อนในราคา 50,000 - 100,000 บาท บางรายหาซื้อรถยนต์มือสองหรือกลางเก่ากลางใหม่ในราคาประมาณ 100,000 - 150,000 บาท ในราคาเงินสด ผู้ประกอบการบางรายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็จะออกรถเล่นสุนัขและจ้างคนขับรถและเด็กจรด ในกรณีที่คนขับรถที่ไม่สามารถจะซื้อรถเองได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 คนเล่นหมาบางรายที่มีรายได้สูงขึ้นจะเพิ่มการลงทุนซื้อรถยนต์อีก 1-2 คัน ตามความต้องการ แล้วจ้างคนขับรถและคนจับสุนัขโดยจ้างคนขับเป็นรายเดือนในอัตราเดือนละ 3,500 - 4,500 บาท พร้อมทั้งค่าเบี้ยเลี้ยงอีกเที่ยวละ 300 บาท ส่วนคนจับสุนัข (เด็กจรด) จ้างเป็นรายเที่ยวๆ ละ 200 - 250 บาท ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา เมื่อมีตลาดบริโภคเนื้อสุนัขตกแห่งขยายไปทั่วภาคอีสาน บางส่วนของภาคเหนือ รวมทั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเนื้อสุนัขตกแห่งไม่เพียงพอกับความต้องการ นายทุนในท้องถิ่นจึงเพิ่มการรับซื้อเนื้อสุนัขสดและเนื้อสุนัขแห้งไม่จำกัดจำนวน ได้มีชาวบ้านทำแร่บางส่วนหันมาลงทุนซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในการเล่นสุนัขเพิ่มมากขึ้น จากเดิมมีรถยนต์เล่นสุนัขประมาณ 10 - 15 คัน เพิ่มขึ้นเป็น 30 - 50 คัน และเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ มาจนถึงปัจจุบันมีรถยนต์บรรทุกสุนัขเฉพาะในเขตชุมชนทำแร่

³³ แหล่งเดิม. หน้า 32.

ประมาณ 100 คัน ถ้าหากนับรวมชุมชนใกล้เคียงที่มีผู้ประกอบการเล่นสุนัขแล้วจะมีประมาณ 120 - 150 คัน นับว่าเป็นกระบวนการที่ใหญ่โตมากอีกอาชีพหนึ่ง

เมื่อซื้อรถยนต์มาแล้ว เจ้าของรถก็จะนำรถไปตัดแปลงต่อเติมเครื่องเสียงตามร้านระดับยนต์ในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร ส่วนราคาการติดตั้งเครื่องเสียงวิทยุ- เทป เครื่องขยายเสียง และไมโครโฟนนั้นขึ้นอยู่กับยี่ห้อของเครื่องเสียงจะมีราคาตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์มาก่อนก็จะรู้ว่าเครื่องเสียงชนิดใด ยี่ห้อใดที่มีคุณภาพไม่ผิด ใช้ได้ทนทานมากน้อยเพียงใด ส่วนผู้เริ่มประกอบอาชีพหาสุนัขหรือเล่นสุนัขมือใหม่ก็จะเลือกเครื่องเสียงตามที่ตนเคยได้ยินได้ฟังมาจากบุคคลอื่นที่เคยแนะนำมาจะใช้เวลาในการติดตั้งประมาณ 3-5 ชั่วโมงก็เสร็จเรียบร้อย หลังจากที่ติดตั้งเครื่องเสียงในรถยนต์ครบตามที่ต้องการแล้ว เจ้าของรถยนต์ก็จะนำรถยนต์ไปต่อเติมลูกกรงเหล็กและหลังคาสำเร็จ ซึ่งมีร้านรับทำในชุมชนท่าแร่มีราคาประมาณ 3,000 - 4,000 บาท การทำลูกกรงเหล็กจะทำเป็นชั้นไว้ 2 ชั้น ชั้นที่ 2 จะใช้ไม้กระดานปูพื้น ส่วนชั้นล่างจะใช้แผ่นรางเหล็กวางให้พอเหมาะกับกระบะท้ายรถ เพื่อป้องกันความสกปรกจากสิ่งปฏิกูลของสุนัข (มูลสุนัข ฉี่สุนัข) ที่บรรทุกมาแต่ละเที่ยว การประกอบโครงหลังคา ลูกกรงเหล็ก และรางเหล็กนั้นสามารถยกออกจากกระบะท้ายรถได้ เมื่อบรรทุกสุนัขมาถึงและลงคอกขังแล้วก็จะยกโครงหลังคา ลูกกรงเหล็กและรางเหล็กลงแล้วล้างอัดฉีดรถยนต์ทำความสะอาด ในบางรายก็จะทำความสะอาดเองในวันที่นำสุนัขมาลงคอกขังแล้ว ซึ่งจะต้องออกเล่นสุนัขในวันนั้นเพราะบางครั้งเมื่อมีผู้สั่งซื้อเนื้อสุนัขมากนายทุนจะสั่งให้เจ้าของออกรถเล่นสุนัขออกวิ่งต่อเนื่องกันไปจึงไม่มีเวลาพักปกติถ้าบรรทุกสุนัขมาหนึ่งเที่ยวจะต้องเว้นระยะการออกเล่นสุนัขอีก 2-3 วัน จึงออกเล่นสุนัขอีกครั้งและก่อนจะเดินทางในแต่ละเที่ยวเจ้าของรถจะต้องนำรถยนต์ไปตรวจสภาพรถ และเติมน้ำมันเครื่อง น้ำมันเบรก น้ำมันเกียร์และส่วนต่างๆ ของรถให้มีสภาพดี สรุปลงแล้วก่อนออกวิ่งเล่นสุนัขในแต่ละเที่ยวเจ้าของรถจะต้องตรวจดูสภาพรถทุกๆ อย่างให้พร้อมที่จะใช้งานได้ในระยะไกลๆ

การลงทุนเกี่ยวกับอุปกรณ์อีกอย่างหนึ่ง คือ คอกขังสุนัข จากเดิมใช้คอกขังไว้ง่ายๆ และทำไว้ได้ถุนบ้านหรือขุ่ยข้าว ต่อมาได้มีการสร้างคอกขังสุนัขตามท้องนาใกล้หมู่บ้าน และเมื่อมีการค้าสุนัขเพื่อการส่งออก จำนวนสุนัขเพิ่มมากขึ้น คอกขังไม่เพียงพอประกอบกับสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านใกล้เคียงเกี่ยวกับสุนัขส่งเสียงร้อง เห่าหอน และส่งกลิ่นเหม็นสาบตลบไปทั่วบริเวณ จึงมีการสร้างคอกสุนัขใหม่โดยออกไปสร้างคอกขังตามป่าโคก ห่างจากชุมชนท่าแร่ไปทางด้านตะวันออกและด้านเหนือประมาณ 2 - 4 กิโลเมตร การสร้างคอกขังสุนัขนั้นเจ้าของรถวิ่งสุนัขบางราย ที่เป็นนายทุนรับซื้อสุนัขชำแหละก็จะสร้างเอง แต่โดยทั่วไปต่อมาในปี พ.ศ. 2530

ได้มีผู้ประกอบอาชีพรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัขเกิดขึ้นจึงลงทุนสร้างคอกขังสุนัขและลานชำแหละสุนัขในบริเวณที่นาหรือหัวไร่ปลายนาของตนเอง

การทำคอกขังสุนัขจะจัดหาไม้เล็กตามป่าโคกในที่นาของตนเอง ได้แก่ ไม้เต็ง ริง พลวง ที่มีลำต้นตรงมีความสูงประมาณ 1.50 - 3.00 เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 นิ้ว มีจำนวนมากพอที่จะสร้างคอกสุนัขได้ประมาณ 50 - 200 ตัว เมื่อได้ตามขนาดและจำนวนที่ต้องการจะนำมาสร้างคอกสุนัข โดยนำมาขุดหลุมฝังไม้ที่จะทำเสา 4 - 8 ต้น วางคานทั้งด้านบนและด้านข้างเป็นโครง จากนั้นจะนำไม้ท่อนที่ตัดมาวางในแนวตั้งเรียงชิดติดกัน ไปจนรอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดที่ต้องการ บางคอกจะมีขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 4 เมตร สูง 1.50 - 2.00 เมตร บางคอกมีขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 4-5 เมตร สูง 1.50 - 2.00 เมตร ส่วนด้านบนจะนำไม้ท่อนมาวางชิดและตีตะปูให้แน่น แต่จะเว้นช่องไว้ให้ได้ขนาด 50 เมตร ยาว 1 เมตร เพื่อใช้สำหรับจับสุนัขที่ขังไว้ในคอกโดยใช้เชือกคล้องคอมาฆ่า การลงทุนสร้างคอกขังสุนัขจะใช้เงินลงทุนประมาณ 200 - 500 บาทต่อคอก ต่อมาค่าสร้างคอกขังสุนัขได้มีการลงทุนสูงขึ้นเพราะต้องหาซื้อไม้ท่อนขนาดเล็กๆ มาในราคาที่สูงขึ้น

ในบริเวณเดียวกับที่สร้างคอกขังสุนัขจะมีการสร้างลานซีเมนต์และแอ่งหรือหลุมซีเมนต์เล็กๆ มีขนาดกว้าง 0.50 เมตร ยาว 1 เมตร ลึก 0.50 เมตร ไว้สำหรับเชือดคอกสุนัขเพื่อเอาเลือดออกก่อนที่จะนำสุนัขไปชำแหละ การลงทุนสร้างจะใช้เงินซื้อวัสดุก่อสร้าง เช่น ปูนซีเมนต์ ทราย กรวด โดยไม่คิดค่าจ้างแรงงานเพราะส่วนใหญ่เจ้าของคอกลงมือสร้างเองทั้งหมดจะลงทุนเฉพาะค่าวัสดุก่อสร้างเท่านั้น

ในบริเวณใกล้เคียง กันกับคอกสุนัขและที่ชำฆ่าและสุนัข จะมีสถานที่ชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้ง จากการศึกษพบว่า มีประมาณ 3 - 5 แห่ง ลักษณะการสร้างที่ชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งจะทำงานง่าย ไม่ยุ่งยาก คือ จัดหาแคร่ไม้ประมาณ 4 - 5 อัน ไว้สำหรับให้คนรับจ้างชำแหละเนื้อตากแห้งนั่งวางเขียงและเนื้อสด ในบริเวณที่ใกล้ๆ กันจะมีเตาไฟซึ่งทำด้วยการก่ออิฐหรือปูนหรือเป็นดิน มีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาวประมาณ 5-10 เมตร สูงประมาณ 0.30 เมตร สำหรับสูมไฟให้เหล็ถ่านไฟร้อนและยังมีควันไฟครุกรุ่นอยู่เป็นการรมควันเนื้อสุนัขแห้งด้วย ด้านบนเตาไฟจะหาไม้ไผ่ขนาดเท่าแขนมีความยาวพอประมาณวางพาดไปบนเสาที่ตั้งไว้เป็นระยะๆ ของความยาวของเตาไฟหรือที่เรียกกันว่าหิ้งไฟ เพื่อทำเป็นชั้นวางตากแห้งลวดที่จัดวางเรียงเนื้อสดที่ชำแหละเป็นริ้วยาวและปรุงแต่งให้มีรสชาติแล้วมาวางไว้ย่ำรมควันให้แห้ง ส่วนใหญ่จะทำในที่โล่งเพราะจะได้เนื้อสุนัขแห้งที่แห้งเร็ว โดยใช้ไฟรมควันและพลังความร้อนจากแสงอาทิตย์ ในกรณีของช่วงระยะฤดูฝนจะสร้างโรงเรือนมุงหลังคาครอบเตาไฟ ส่วนพื้นหรือถ่านหาได้จากป่าโคกในที่นาของตนเอง ภายหลังจากการรมควันไฟหรือย่างไฟได้ระยะหนึ่งอาจเป็นครึ่งวันหรือหนึ่งวัน ในวันต่อมาจะนำ

เมื่อสุนัขแห่งมาตากแดดอีกครั้ง โดยจัดวางตากแห้งบนลาดตาข่ายลวดที่ทำไว้มีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1.50 เมตร แล้วผูกลวดหรือเชือกห้อยไว้กับราวไม้ที่กลางสนามบริเวณเดียวกัน

การลงทุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการค้าสุนัขที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ครุภัณฑ์หรือถังน้ำ เดิมนี้ยังไม่มีการใช้สิ่งของแลกเปลี่ยนกับสุนัข ใช้เงินซื้อและขอฟรี โดยมีขนมหวานแลกเปลี่ยนเป็นการตอบแทน ต่อมามีคนริเริ่มนำเอาสิ่งของที่มีในท้องถิ่นของตนไปแลกกับสุนัข เช่น โองังดิน เครื่องใช้ภายในบ้านต่างๆ หลากหลายชนิด ได้มีการทดลองนำไปแลกจนสามารถหาซื้อได้ว่าสิ่งที่หาได้ง่าย สะดวกสบายในการบรรทุกราชและเป็นที่พึงพอใจกับเจ้าของสุนัขทั่วไป คือ ครุภัณฑ์พลาสติก การลงทุนเกี่ยวกับครุภัณฑ์พลาสติกนั้น เดิมคนเล่นสุนัขหรือหาสุนัขจะต้องใช้เงินทองของตนเองซื้อมาในอัตราใบละ 8-12 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ได้มีนายทุนรับซื้อเนื้อสดจากเจ้าของเล่นสุนัขเป็นผู้ออกทุนสำหรับครุภัณฑ์ให้ก่อน โดยคิดในราคาใบละ 10-16 บาท เพิ่มราคาขึ้นเป็นระยะๆ ทุกปีตามกระแสธุรกิจจนถึงปัจจุบัน การลงทุนรับครุภัณฑ์ในการเล่นสุนัขหาสุนัขในแต่ละเที่ยวจะใช้ครุภัณฑ์ประมาณ 100-150 ใบ บรรทุกไปโดยวางมัดเรียงกันไว้บนหลังการรถยนต์ จะคิดเงินภายหลังนำเนื้อสดไปซึ่งขายให้นายทุน

ในปัจจุบันเกิดกรณีที่น่าเป็นห่วงจะต้องใช้ครุภัณฑ์ในการแลกเปลี่ยนสุนัข เพราะเกิดมีข้อกล่าวหาจากเจ้าของสุนัขบางรายว่าสุนัขของตนถูกขโมยไป ดังนั้น การใช้ครุภัณฑ์แลกเปลี่ยนจึงเป็นสิ่งยืนยันว่าสุนัขตัวนั้นไม่ได้ถูกขโมยดังข้อกล่าวหาใดๆ³⁴

จากค่าจ้างต่างๆ เหล่านี้กล่าวสรุปได้ว่า การลงทุนค้าสุนัขนั้นจากเดิมที่ไม่สลับซับซ้อน แต่ภายหลังมีการส่งออก ค่าจ้างต่างๆ เริ่มเป็นกระบวนการทางธุรกิจมากขึ้น และในแต่ละส่วนนั้นดูเหมือนจะแยกเป็นอิสระแก่กัน แต่ก็รวมเป็นกระบวนการค้าสุนัขด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนขอแยกกล่าว ดังนี้ คือ

ค่าจ้างฆ่าและชำแหละสุนัข เป็นส่วนหนึ่งของการลงทุนหลังจากมีการสั่งพวงห้า (อันตะ) เนื้อแห้งและส่วนต่างๆ ของสุนัข เพื่อการส่งออกมากขึ้น จึงเกิดกระบวนการค้าสุนัขขยายตัวและมีปริมาณสุนัขที่แลกหามาได้เป็นจำนวนมาก การฆ่าและชำแหละสุนัขจำเป็นจะต้องมีการจ้างฆ่าและชำแหละเกิดขึ้นในเชิงธุรกิจ เพราะเดิมนั้นเป็นการจ้างวานในกลุ่มญาติสนิท ต่อมาจึงเกิดมีกลุ่มคนในหมู่บ้านรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัข ในอัตราค่าจ้างฆ่าชำแหละตัวละ 2-3 บาท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2525 ถึงปี 2526 คนรับจ้างฆ่าและชำแหละส่วนใหญ่จึงขอเพิ่มค่าจ้างอย่างอื่นตอบแทน นอกจากได้ค่าจ้างตัวละ 2-3 บาทแล้ว โดยเพิ่มเอาเครื่องในทั้งหมดซึ่งนายทุนก็ยอมให้ในปี พ.ศ. 2528-2530 อัตราค่าจ้างฆ่าและชำแหละสุนัขเพิ่มสูงขึ้นเป็นตัวละ 3-4 บาท และแถมเครื่องใน

³⁴ แหล่งเดิม.

ตามเดิม ในช่วงปลายปี 2530 เจ้าของเล่นสุนัขและนายทุนในชุมชนท่าแร่เริ่มมีการเพิ่มหนัง น้ำมัน และกระดูกให้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 นายทุนรับซื้อสุนัขจากเดิมรับซื้อสุนัขทั้งตัวที่มีชีพเปลี่ยนมารับซื้อเฉพาะเนื้อสดอย่างเดียวชิ้นส่วนต่างๆ ไม่รับซื้อ เจ้าของรถเล่นสุนัขจึงต้องรับหน้าที่เป็นเจ้าของสุนัขแล้วว่าจ้างคนฆ่าและชำแหละสุนัขโดยตรง และนำเอาเฉพาะเนื้อสดอย่างเดียวไปซึ่งขายให้แก่ นายทุน ส่วนชิ้นส่วนต่างๆ ของสุนัข เจ้าของเล่นสุนัขจะมอบให้แก่คนรับจ้างฆ่าและชำแหละหรือขายให้แก่คนฆ่าและชำแหละโดยคิดเป็นค่าจ้างฆ่าและชำแหละแทนเป็นการแลกเปลี่ยน

ค่าจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้ง นายทุนที่รับซื้อเนื้อสดอย่างเดียวเดิมดำเนินการตากแห้งและจัดส่งขายไปยังต่างจังหวัดเอง ต่อมาได้เปลี่ยนมารับซื้อเนื้อสดและจ้างคนชำแหละเนื้อพร้อมตากแห้งแล้วมาซึ่งขายให้ตนเองอีกครั้ง จากนั้นนายทุนจะบรรจุกระสอบส่งไปขายยังตลาดตั้งชื่อตามต้องการ ดังนั้นคนที่รับจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งจึงเป็นชาวบ้านท่าแร่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิงที่ต้องการหารายได้เสริม การรับจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งเริ่มปรากฏเห็นชัดในปี พ.ศ. 2528 เพราะการสั่งซื้อพวงห่า (อ้นทะ) ของสุนัขลดลงเพราะราคาคตกต่ำ ทำให้เนื้อสดของสุนัขในแต่ละวันมีปริมาณมากจนเจ้าของนายทุนต้องปรับกลวิธีใหม่ ใช้เนื้อสดมาชำแหละเป็นเนื้อตากแห้งและมีการจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งมาจนถึงปัจจุบัน เดิมอัตราค่าจ้างจ่ายเป็นรายวัน ในอัตราวันละ 30 บาท โดยปกติแล้วการชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งจะใช้เวลาไม่ถึงครึ่งวันก็หมด เพราะมีกลุ่มแม่บ้านมารับจ้างเป็นจำนวนกลุ่มละประมาณ 10-15 คน ในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาอัตราค่าจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งเพิ่มเป็นวันละ 50 บาท และจำนวนผู้มารับจ้างชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งหลายๆ กลุ่ม ซึ่งพบว่า มีจำนวนประมาณ 150-200 คน

ค่าจ้างตากเนื้อสุนัขแห้งเป็นส่วนที่ลงทุนว่าจ้างผู้รับเหมาเนื้อสดจากนายทุนท้องถิ่นไปชำแหละเนื้อเป็นชิ้นตากแห้ง และคนรับจ้างตากแห้งจะนำเนื้อสดจากนายทุนไปว่าจ้างคนชำแหละและตากแห้งหรือรมควันไฟให้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้เนื้อสุนัขแห้งแล้วผู้รับเหมาตากแห้งจะนำไปส่งแก่นายทุนโดยซึ่งเป็นเนื้อแห้งในอัตรากิโลกรัมละ 30-40 บาท จากเดิมในปี พ.ศ. 2530 กิโลกรัมละประมาณ 20-30 ผู้รับจ้างนำเนื้อสดจากนายทุนใหญ่ในชุมชนท่าแร่ คือ นายประสิทธิ์ โปธิสุธรรม ไปชำแหละตากแห้งแล้วนำกลับมาคืนให้นายทุนในอัตรากิโลกรัมละ 40 บาท กล่าวว่าตนได้รับจ้างนำเนื้อสดจากนายทุนมาชำแหละตากแห้งทุกวัน โดยไม่ได้คำนึงถึงน้ำหนักว่ามีกี่กิโลกรัม แต่ประมาณได้ว่ามีจำนวนไม่ต่ำกว่าครั้งละ 500 กิโลกรัมขึ้นไป หลังจากตนเองนำเนื้อสดจากนายทุนมายังแหล่งชำแหละเนื้อสุนัขตากแห้งของตนซึ่งตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงสายท่าแร่-ศรีสงครามที่กิโลเมตรที่ 2 แล้วว่าจ้างชาวบ้านซึ่งเป็นกลุ่มสตรีมาประมาณ 10 คน โดยจ่ายค่าจ้างชำแหละเนื้อให้เป็นชิ้นเล็กๆ ยาวๆ ตากแห้งเป็นรายหัวประมาณครั้งละ 50 บาท จากนั้นตนจะนำ

เนื้อชำแหละไปตากแห้งหรือรมควันไฟประมาณ 2-3 วัน จึงนำไปส่งขายทุนเดิมในแต่ละครั้งจะได้เนื้อสุ้นซ์แห้งประมาณ 100-200 กิโลกรัม นอกจากนี้แล้วตนเองยังต้องจ่ายค่าฟืน ค่าถ่านไฟ หรือการลงทุนสร้างที่ย่างเนื้อสุ้นซ์ ตลอดจนค่าเครื่องปรุงเนื้อให้มีรสชาติ ได้แก่ เกลือ ผงชูรส สีส้มอาหาร น้ำตาลทราย ดินประสิ่ว เป็นต้น

ค่าจ้างฟอกหนัง เดิมหนังสุ้นซ์จะไม่มีฟอกเพราะจะใช้เป็นอาหารด้วย คือ การชำชำแหละสุ้นซ์จะเผาหรือจุ่มน้ำร้อนแล้วขูดขนออกแล้วเผาให้ขนเกลี้ยง จากนั้นก็จะชำแหละหนังออกตัดเป็นชิ้นส่วนขาย ต่อมาเมื่อมีการส่งเนื้อสุ้นซ์แห้งและพวงห้า (อ้นทะ) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ปรากฏว่าได้มีนายทุนสั่งซื้อหนังฟอกไปจำหน่ายจึงเกิดการลงทุนมีคนรับจ้างฟอกหนังและตากหนังสุ้นซ์แห้ง ในปี พ.ศ. 2530 ผู้รับจ้างฆ่าและชำแหละสุ้นซ์จะได้ส่วนหนัง เครื่องในและน้ำมันพร้อมกระดูก ผู้รับจ้างฆ่าจึงนำหนังสุ้นซ์ไปว่าจ้างคนฟอก หลังจากฟอกเสร็จ ตากแห้งเรียบร้อยแล้ว ผู้รับจ้างฆ่าและชำแหละก็จะนำหนังฟอกไปขายให้แก่ขายทุนในชุมชนท่าแร่เพื่อที่จะจัดส่งขายต่อไป

จะเห็นได้ว่า การลงทุนเพื่อการส่งออกนั้นมีกระบวนการซับซ้อนเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น และมีความแตกต่างไปจากการลงทุนแบบดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินลงทุน อุปกรณ์การลงทุน ตลอดจนแรงงานซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น

2. การเล่นสุ้นซ์

การเล่นสุ้นซ์หรือวิ่งสุ้นซ์หรือการแลกสุ้นซ์เพื่อการส่งออกนั้น เริ่มมีปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา มีกลุ่มคนที่ผันอาชีพตนเองเข้ามาสู่อาชีพหาสุ้นซ์หรือวิ่งสุ้นซ์หรือเรียกภาษาทั่วไปของผู้ประกอบการว่า “เล่นหมา” (เป็นภาษาข้อมือเมืองสกลนคร) การผันตัวเองเข้าสู่อาชีพเล่นสุ้นซ์ส่วนใหญ่จะมีลักษณะกระบวนการการเข้ามาคล้ายคลึงกันกล่าวคือ มีความต้องการรายได้เสริมซึ่งเป็นรายได้ที่สูงอาชีพหนึ่ง

ในกรณีผู้หาสุ้นซ์หรือวิ่งสุ้นซ์หรือเล่นสุ้นซ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา เริ่มมีผู้ประกอบการอาชีพเล่นสุ้นซ์มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มชาวบ้านท่าแร่กลุ่มหนึ่งที่เคยเดินทางไปค้าแรงงานในต่างประเทศแถบตะวันออกกลาง สิงคโปร์ บรูไน และได้หวั่น เมื่อเดินทางกลับจะมีเงินออมไว้จำนวนหนึ่งและกลับมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปตามที่ตนเองถนัดได้ตัดสินใจหันมาประกอบอาชีพเล่นสุ้นซ์โดยนำเงินไปซื้อรถยนต์บรรทุกเล็ก บางรายซื้อเงินสด บางรายซื้อเงินผ่อน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ชาวบ้านท่าแร่บางกลุ่มได้สังเกตความเคลื่อนไหวของกระบวนการค้าสุ้นซ์หรือธุรกิจค้าสุ้นซ์ ซึ่งเป็นธุรกิจการค้าที่ทำรายได้เสริมสูงมากธุรกิจหนึ่งจึงตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพเล่นสุ้นซ์ โดยการลงทุนซื้อรถยนต์บรรทุกเล็กสำหรับเล่นสุ้นซ์ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา กลุ่มหนุ่มสาวท่าแร่ที่อพยพเข้าไปทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

และเขตชานเมืองกรุงเทพ ได้รวบรวมเงินออมไว้ บางส่วนได้นำมาฝากไว้กับบิดามารดา เมื่อรวบรวมเงินได้จำนวนหนึ่งก็เดินทางกลับบ้าน บางรายไม่ไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร จะนำเงินที่เก็บไว้ไปซื้อรถยนต์บรรทุกเล็กมาเพื่อใช้เล่นสุนัข ดังกรณี นายพงษ์สิทธิ์ สมบัติพล อายุ 27 ปี ได้ตัดสินใจหันมาประกอบอาชีพเล่นสุนัขในปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน ไม่ยอมกลับไปทำงานในโรงงานเฟอร์นิเจอร์ที่กรุงเทพมหานครอีก ต่อมากคนเล่นสุนัขได้ขยายเพิ่มขึ้นและขยายไปยังชุมชนที่ใกล้เคียง เช่น หมู่บ้านนาแก้ว บ้านโพนงามโคก บ้านโพนงามท่า บ้านโพนบก ตำบลบ้านเป็นอำเภอโพนนาแก้ว³⁵

คนเล่นสุนัขหรือวิ่งสุนัขหรือหาสุนัข ไม่จำเป็นจะต้องมีประสบการณ์ในการเล่นสุนัขมาก่อนเพียงแต่มีเงินทุนในการซื้อรถยนต์และติดต่อตลาดหรือนายทุนรับซื้อสุนัขให้เป็นที่แน่นอน จากนั้นจะพืงพาคนจับสุนัข (เด็กกรด) ที่มีประสบการณ์มาก่อน เป็นผู้นำทางไปเล่นสุนัขตามเส้นทางที่เคยไปเล่นสุนัขมา เมื่อเล่นสุนัขหลายครั้งจะเป็นแนวทางการเรียนรู้เส้นทาง วิธีการหรือกระบวนการค้าสุนัขไปจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการเล่นสุนัขไปในที่สุด ผู้ประกอบการหรือคนเล่นสุนัขบางรายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีรายได้ดีขึ้นอาจจะเพิ่มรถยนต์เล่นสุนัขอีก 1-2 คันตามความต้องการ

ในกรณีคนเล่นสุนัขหรือวิ่งสุนัขที่รับจ้างขับรถให้กับนายจ้างหรือนายทุน ต่อมาบางรายได้จัดการรถยนต์ของตนเอง บางรายรวบรวมเงินรายได้ไว้จำนวนหนึ่งจึงนำไปซื้อรถยนต์เงินผ่อนซึ่งนายทุนบางรายก็ยินยอมให้กู้ยืมเงินไปสมทบแล้วหักเงินภายหลังจากส่งเนื้อสุนัขขายให้และในปัจจุบันคนเล่นสุนัขในกรณีดังกล่าว ไม่มีปรากฏให้เห็นเพราะส่วนใหญ่คนเล่นสุนัขจะเป็นเจ้าของรถยนต์เอง

คนจับสุนัข (เด็กกรด) ในการหาสุนัขหรือเล่นสุนัข สิ่งที่เขาไม่ได้ คือ ต้องมีคนติดรถไปช่วยจับสุนัขด้วยทุกครั้งละ 1-2 คน ส่วนใหญ่จะใช้เพียงคนเดียวเพราะลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้มาก คนจับสุนัขถือว่าเป็นอาชีพหนึ่งในกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข เพราะทำหน้าที่รับจ้างจับสุนัขในขณะที่เล่นสุนัข อาชีพจับสุนัขหรือจับสุนัขเริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ในระยะแรกๆ ของการจับสุนัข คนจับจะพบปัญหาหลายประการ เช่น จับสุนัขไม่ได้ สุนัขกัด จับสุนัขได้ช้า ต่อมาเมื่อเล่นสุนัขบ่อยครั้งจะมีการปรับตัวหรือพัฒนาการจับสุนัขได้ง่ายและเร็วขึ้น โดยเฉพาะสุนัขจะจับง่าย เพราะสุนัขกระโดดเข้ามาจะกัดก็จะใช้บ่วงหรือตะขอเหล็กเหวี่ยงไปยังคอสุนัขและกระตุกเชือกรัดคอไว้แล้วจับเหวี่ยงขึ้นบนรถยนต์ไว้ในลูกกรงเมื่อเกิดความชำนาญขึ้นคนจับสุนัขจะสามารถจับสุนัขได้ง่ายและเร็วขึ้น คนจับสุนัขในระยะต่อมา

³⁵ แหล่งเดิม. หน้า 44.

จะมีความชำนาญคล่องแคล่วในการจับสุนัข การจับสุนัขในระยะแรกเจ้าของสุนัขจะเป็นคนจับให้ ทั้งสุนัขดูและเชื่อง ถ้าตัวไหนไม่เชื่องมันจะวิ่งหนี บางครั้งก็ช่วยกันจับหลายคน

ในขณะที่เดียวกันคนจับสุนัขยังต้องทำหน้าที่อื่นๆ ในการเล่นสุนัขด้วย เช่น ทำหน้าที่ โฆษณาหรือประกาศเชิญชวนชาวบ้านหรือเจ้าของสุนัขให้เตรียมจับสุนัขไว้แลกครุ เมื่อเดินทาง ก่อนจะเข้าหมู่บ้านๆ ตามเส้นทางเสมือนทำหน้าที่เป็นดีเจหรือเปิดเครื่องเสียง โดยในลำดับแรกจะ เปิดเพลงลูกทุ่งก่อน จากนั้นจะเปิดเทปบันทึกเสียงซึ่งอัดเป็นสปอร์ตไว้ประกาศเชิญชวนเจ้าของ สุนัขแลกกับครูดัง (ถังน้ำ) ในระยะต่อมาจะใช้เสียงประกาศโฆษณาแบบกลอนสดพร้อมกับเปิด เพลงสลับกันไปเรื่อยๆ ต่อมาได้บันทึกเทปเสียงใช้เปิดโฆษณา ดังกรณีตัวอย่างคำพูดเชิญชวน เจ้าของสุนัขมาแลกกับครูดัง ดังนี้

เปิดเพลง...สลับกับคำพูด ... “มาแล้วๆ ๑ ๑ พ่อแม่พี่น้อง ปู่ย่าตายาย พ่อคู่ แม่คู่ พ่ออู้อยู่ แม่อู้อยู่ ตลอดจนลุง ป้า น้า อา หลาน ทั้งหลาย ทั้งหญิงทั้งชาย ทั้งชายทั้งขวามีหมา โดน้อย โดใหญ่ เอามาแลกครูดัง กะละมัง ฟรีเด้อ... หมาโตได้ครูด้าย.... กัดเปิด กัดไก่ กัดคน กัดควาย กัดเจ้าของ กัดคนบ่เลื้อก หรือเป็นหมาจิ้งจอก นอนเว็นฮีบเอามาแลกเดียนี้เด้อ...”³⁶

นอกจากนี้คนจับสุนัขยังทำหน้าที่ช่วยเจ้าของรถเล่นสุนัข ก่อนการออกเล่นสุนัข เจ้าของรถหรือคนเล่นสุนัข ตั้งแต่ดูแลรักษารถยนต์ช่วยนำทางหรือชี้ช่องทางในการหาแลกสุนัข ตลอดจนเส้นทางในการแลกสุนัข

การเตรียมตัวออกเล่นสุนัข ก่อนการออกเล่นสุนัขเจ้าของรถหรือคนเล่นสุนัขจะต้อง มีการเตรียมตัวและตรวจเช็คความพร้อมของตนในทุกๆ เรื่อง เริ่มตั้งแต่การตรวจสภาพรถ เติมน้ำมัน รถ ตรวจเครื่องเสียง เครื่องใช้ของตน เช่น เสื้อผ้า ยาสิฟิน สบู่ ครูดัง และตรวจดูกรงเหล็ก ฯลฯ ในระยะแรกนั้นการเตรียมตัวออกเล่นสุนัขไม่มีความพิถีพิถันรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนเหมือนกับ ปัจจุบันเพราะเป็นการเดินทางเล่นสุนัขในระยะทางใกล้ๆ ยังไม่มีการวิ่งข้ามจังหวัดเหมือนกับ ปัจจุบัน

นายอนันต์ แก้วบุญมี คนเล่นสุนัขรายสำคัญกล่าวว่า การเตรียมตัวก่อนออกเล่นสุนัข ของตนนั้น ตนเข้ามาประกอบอาชีพนี้ในปี พ.ศ. 2532 ในระยะแรกไม่มีอะไรมากเพราะรถยนต์ของ ตนเป็นรถใหม่จึงไม่ห่วงในเรื่องสภาพรถ เพียงแต่ตรวจเช็คโครงเหล็กหลังคาลูกกรงเหล็ก จากนั้น ได้ติดต่อกับจับสุนัข (เค็กรถ) ไว้ 1 คน และในช่วงเวลาบ่ายได้ไปติดต่อนายทุนเพื่อขอเบิกเงิน ค่าเดินทาง พร้อมครูดังขนาดเล็กอีก 150 ใบ แล้วนำมาผูกมัดร้อยให้ติดกันเป็นชุดๆ ไว้บนหลังคา

³⁶ แหล่งเดิม. หน้า 46.

รถยนต์ และในช่วงระยะที่ตนเข้ามาเล่นสุนัขในครั้งแรกนั้นตนจะต้องวิ่งสุนัขในระยะไกล คือ แถบจังหวัดมุกดาหารในเวลาตอนเช้าก็เริ่มเล่นสุนัขได้เลย³⁷

ในปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา การเตรียมตัวออกเล่นสุนัขของเจ้าของรถยนต์ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม คือ ตรวจสุขภาพรถให้ละเอียดและอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี เพราะเส้นทางในการเล่นสุนัขนั้นต้องมีระยะทางไกล พร้อมครุถึง 120-150 ใบ และติดคอนจับสุนัขให้พร้อม จากนั้นก็เตรียมตัวออกเดินทางตามแต่กำหนดเส้นทางหาเล่นสุนัขของตน ถ้าในระยะทางไกลจะเริ่มออกเดินทางในช่วงเวลาเย็น ถ้าระยะทางใกล้จะเตรียมตัวในตอนเย็นและพักผ่อนจนถึงเวลา 04.00-05.00 น. จึงออกเดินทางและการเตรียมตัวเดินทางเล่นสุนัขบางรายที่มาจากนอกชุมชนที่ไม่ได้นับถือคริสต์ก่อนออกเดินทางก็จะทำพิธี นำดอกไม้ธูปเทียนมากราบไหว้บูชาบอกกล่าวบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว หรือเจ้าที่เจ้าทางหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ ให้ช่วยดูแลรักษาให้ตนปลอดภัยและให้ได้สุนัขจำนวนมากซึ่งก็เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งของคนที่ท้องถิ่น แต่บางรายที่เป็นชาวท่าแร่ก็ยังซื้อพวงมาลัยมาห้อยบูชาไว้หน้ารถยนต์ของตนและจุดธูปเทียนบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายเช่นกัน พื้นที่และวันเวลาในการเล่นสุนัขในระยะแรกจะหาแลกตามหมู่บ้านใกล้เคียง ต่อมาได้ขยายออกไปตามเขตอำเภอต่างๆ ในจังหวัดสกลนคร เมื่อมีการส่งออกซึ่งเป็นธุรกิจการค้าไปแล้ว พื้นที่ในการแลกสุนัขได้ขยายไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วภาคอีสาน จากการศึกษาพบว่า เส้นทางและแหล่งที่ไปแลกสุนัขที่สำคัญมีอยู่ 4 เส้นทาง คือ

1. เส้นทางสาย จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และเลย
2. เส้นทางสาย จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และขอนแก่น
3. เส้นทางสาย จังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
4. เส้นทางสาย จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร และอุบลราชธานี

นอกจากนั้นยังมีเส้นทางสาย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บางรายเดินทางไปแลกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรายจันทบุรี ฉะเชิงเทราและชลบุรี แต่ต่อมาได้เลิกไปเพราะไม่คุ้มกับการเดินทางมีรายได้ลดลงเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง

พื้นที่ในการหาแลกสุนัขส่วนใหญ่จะวิ่งรถยนต์เข้าไปแลกตามหมู่บ้านต่างๆ ตามเส้นทางที่กำหนด เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ชอบเลี้ยงสุนัขและครุถึงเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของชาวชนบทอีสาน ซึ่งสามารถใส่น้ำบริโภคได้และยังใช้เป็นประโยชน์ได้อเนกประสงค์ด้วยการแลกเปลี่ยนจึงดูเหมือนจะง่ายกว่าสิ่งอื่น ส่วนในเขตตัวอำเภอหรือตัวเมือง (จังหวัด) จะไม่นิยมเข้าไปแลกสุนัข เพราะเจ้าของเล่นสุนัขยังมีความคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าละอายรบกวนชาวเมือง กีดขวางทางจราจรเป็นที่น่ารังเกียจของชาวเมือง แต่สามารถวิ่งรถผ่านได้ เป็นต้น นอกจากนี้สาเหตุ

³⁷ แหล่งเดิม. หน้า46-47.

ที่เลือกเอาชนบทเป็นพื้นที่หรือแหล่งในการแลกเปลี่ยนเพราะมีความสะดวกแก่การแลกเปลี่ยนและจับสุนัข ตลอดจนการหยุดพักรับประทานอาหารเช้า เย็นวันและเย็นรวมทั้งการนอนค้างแรมด้วย ในปัจจุบันพื้นที่หรือแหล่งหาสุนัขได้ขยายเข้าไปในเขตตัวอำเภอ และจังหวัดบ้างแล้ว เช่น เขตเทศบาลนครขอนแก่น เพราะมีเจ้าหน้าที่หน่วยราชการไฟฟ้ารายหนึ่งแนะนำให้ไปจับสุนัขจรจัดที่มีอยู่ทั่วไปในเขตหน่วยงานไฟฟ้า

ส่วนวันและเวลาในการเล่นสุนัข ในขณะที่การหาสุนัขเพื่อการส่งออกได้ขยายเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 มา การกำหนดวัน เวลา ในการแลกเปลี่ยนดูเหมือนจะเป็นสิ่งสำคัญมากขึ้น เพราะระยะเวลาจะเป็นสิ่งช่วยลดการค่าใช้จ่ายหรือช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ถ้าเดินทางไปเล่นหมาหลายวันค่าใช้จ่ายจะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันการขายเนื้อสุนัขยังมีราคาเท่าเดิม ส่วนเวลาในการออกเดินทางไปเล่นสุนัขก็เช่นเดียวกัน จะต้องกำหนดระยะเวลาในการออกเดินทาง ทั้งนี้ต้องรู้ว่าเส้นทางในการเล่นสุนัขนั้นจะไประยะใกล้หรือไกลมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษา พบว่า วันและเวลาในการเล่นสุนัขของคนหาสุนัขหรือวิ่งสุนัขหรือเล่นสุนัขส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเล่นสุนัขแต่ละเที่ยวจะไม่เกิน 3 วัน จะแลกเปลี่ยนได้มากน้อยเพียงใดจะต้องเดินทางกลับหรือไม่เกิน 4 วัน เพราะเสียค่าใช้จ่ายสูงเพิ่มขึ้น และสุนัขบางตัวอาจตายได้ ส่วนเวลาในการออกเดินทางเล่นสุนัขก็กำหนดกันเองและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนเล่นสุนัขด้วยกันว่า ถ้าหากรถเล่นสุนัขคันใดเริ่มออกวิ่งจากบ้านท่าแร่ในช่วงเวลาเย็น คือ ประมาณ 16.00-18.00 น. ในแต่ละวันย่อมหมายถึง รถสุนัขคันนั้นจะต้องวิ่งแลกหมาในระยะไกล ถ้าหากคันใดออกวิ่งจากบ้านท่าแร่ในช่วงเวลาเช้ามืด รถสุนัขคันนั้นจะวิ่งแลกสุนัขในระยะใกล้ เช่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร หนองคาย อุดรธานี และจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น

ในปัจจุบันการออกวิ่งสุนัขจะดูนายทุนในชุมชนท่าแร่เป็นผู้กำหนดวันและเวลาให้นายอ้อม กงอินทะ คนเล่นสุนัขรายหนึ่ง กล่าวว่าภายหลังไปเล่นสุนัขกลับมาส่งให้นายทุนท่าแร่แล้วจะต้องรอให้นายทุนบอกวันเวลาออกเล่นสุนัขอาจเป็น 2-3 วัน ต้องพักผ่อนจึงจะสามารถออกเล่นสุนัขได้ เพราะต้องเบิกเงินและครุภัณฑ์จากนายทุนเท่านั้น ทั้งนี้ตนจะออกเล่นสุนัขตามที่ตนต้องการไม่ได้ เพราะนายทุนเป็นผู้ผูกขาดเกี่ยวกับตลาดรับซื้อ ถ้าตนไม่ขายสุนัขให้หรือเล่นสุนัขให้ขายให้นายทุนก็ไม่ได้เนื่องจากมีภาวะกดดันจากการผ่อนส่งรถยนต์และมีชาวบ้านคนอื่นพร้อมที่จะเข้ามาประกอบอาชีพเล่นสุนัขหลายราย ซึ่งนายทุนไม่สนใจใดๆ ทั้งสิ้น จึงเป็นภาวะจำยอมของผู้เล่นสุนัข

วิธีการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนในระยะแรกๆ ยังไม่เป็นระบบและมีกระบวนการสลับซับซ้อนขยายใหญ่โตเหมือนกับปัจจุบัน จะเป็นวิธีการง่ายๆ จากการดำเนินชีวิตประจำวันที่เกิดจากวิธีการคิดของชาวบ้านที่คิดนำเอาสิ่งจำเป็นของชาวอีสานมาใช้ โดยเฉพาะน้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อ

ชาวอีสานและจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บหรือกักน้ำไว้ในคร้วเรือน ได้แก่ โองน้ำ (ตุ่มน้ำ) ครูดัง กะละมัง เป็นต้น แต่สิ่งที่หาซื้อขายได้ง่ายและมีน้ำหนักเบา สะดวกแก่การใช้ในปัจจุบัน คือ ครูดัง (ถังน้ำ) พลาสติก ผู้ประกอบการค้าสุนัขจึงนำเอาครูดังมาเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนกับสุนัขชาวบ้าน

ในระยะแรกของการแลกเปลี่ยน คนแลกเปลี่ยนกลุ่มแรกที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้จะเริ่มต้นจากการขอฟรี หรือซื้อ โดยเฉพาะเมื่อขอฟรีได้แล้วไม่มีอะไรเป็นสิ่งตอบแทน ตามวัฒนธรรมของคนอีสานทั่วไปมีว่าเมื่อใครนำสิ่งของหรือมอบสิ่งของให้แล้วจะต้องมีสิ่งของตอบแทน แลกแทนนั้นจะเป็นขณะนั้นหรือแล้วแต่โอกาสเหมาะสม ซึ่งถือว่าคนให้สิ่งของแก่คนเป็นผู้มีบุญคุณจึงต้องตอบแทน ดังคำกล่าวที่ว่า “บุญคุณต้องทดแทน” ด้วยเหตุนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการแลกเปลี่ยนสุนัขประการหนึ่งมาจนถึงปัจจุบันนี้

การแลกเปลี่ยนจะเริ่มต้นจากภายหลังที่เจ้าของรถเล่นสุนัขเดินทางไปถึงจุดเริ่มต้น เช่น วันใดที่ออกเดินทางเล่นสุนัขจากชุมชนท่าแร่ในเวลาเย็น ก็จะวิ่งรถไปขอนแก่นตามปั้มน้ำมันในเส้นทางของจังหวัดที่เป็นจุดเริ่มต้น อาทิ จะเดินทางไปตามเส้นทางสายจังหวัดร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ จะวิ่งไปขออาศัยจอดนอนตามปั้มน้ำมันในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เช่น อำเภอเมือง อำเภอโพธิ์ทอง หรืออำเภอสรวง เป็นต้น หรือในกรณีวิ่งในระยะใกล้ก็จะออกวิ่งจากชุมชนท่าแร่ประมาณ 02.00 น. ไปจนสว่าง ณ จุดเริ่มต้นแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนในเส้นทางระยะไกลนั้นเริ่มต้นจากภายหลังตื่นเช้าขึ้นมา ก่อนจะออกเดินทางเข้าไปยังหมู่บ้านในขณะที่รถยนต์กำลังวิ่งไปอย่างช้าๆ จะให้คนจับสุนัขทำหน้าที่เปิดเครื่องเสียงเป็นเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุงหรือสตริงตามสมัยนิยม ได้ประมาณ 1-2 เพลง แล้วให้คนจับสุนัขพูดใส่ไมโครโฟน ประกาศเชิญชวนให้ชาวบ้านนำสุนัขหรือเตรียมจับสุนัขไว้แลกเปลี่ยนกับครูดัง (ถังน้ำ) หรือกะละมัง ปัจจุบันคนเล่นสุนัขบางรายจะเปิดเทปเสียงที่บันทึกคำพูดโฆษณาแลกเปลี่ยนไว้โฆษณาไปตามหมู่บ้านสลับกับให้คนจับสุนัขพูดไมโครโฟนสดๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหรือความต้องการของเจ้าของรถ การประกาศโฆษณาลักษณะเช่นนี้จะถือปฏิบัติอย่างเดียวกัน เมื่อเดินทางก่อนที่จะเข้าไปยังหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และเมื่อเข้าไปยังหมู่บ้านก็จะตระเวนตามถนนภายในหมู่บ้านจนครบทุกสาย ในขณะที่เดียวกันก็จะเปิดเพลงสลับกับการประกาศโฆษณาเชิญชวนแลกเปลี่ยนกับชาวบ้าน ถ้าเจ้าของสุนัขคนใดมีความประสงค์ที่จะแลกเปลี่ยนสุนัขเจ้าตัวจะเรียกให้หยุดรถแล้วแลกเปลี่ยนกันไป การแลกเปลี่ยนจะแลกเปลี่ยนในอัตราครูดัง 1-2 ใบ ต่อสุนัข 1 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพอใจทั้งสองฝ่าย แต่คนเล่นหมาจะพยายามประหยัดมากที่สุดและกำหนดไว้ว่า ครูดัง 1 ใบต่อสุนัข 1 ตัว และถือเป็นเกณฑ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นจะวิ่งรถตระเวนหาแลกเปลี่ยนในหมู่บ้านจนกว่าจะไม่มีใครแลกเปลี่ยนอีกแล้วจึงวิ่งรถไปยังหมู่บ้านอื่นอีกต่อไป จะปฏิบัติเช่นเดียวกันนี้ทุกหมู่บ้านจนกว่าจะถึงเวลาอาหารกลางวัน

ก็จะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน โดยจัดซื้ออาหารตามร้านค้าย่อยภายในหมู่บ้านตามที่ตนต้องการกิน จากนั้นจะวิ่งรถยนต์ออกจากหมู่บ้านไปหาสถานที่พักผ่อนรับประทานอาหารกลางวันตามเถียงนา (โรงนา) ริมนนที่ไม่ห่างจากหมู่บ้านนัก เพราะไม่ต้องการให้เป็นที่รบกวนชาวบ้านที่สุนัขส่งเสียงร้องและส่งกลิ่นไม่ดี คือ เหม็นคาวถีของสุนัข หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จจะออกเดินทางเล่นสุนัขในหมู่บ้านอีกครั้ง ในกรณีแล่นสุนัขยังไม่หมด จากนั้นจะออกเดินทางไปยังหมู่บ้านอื่นๆ อีกต่อไป และทำการแล่นสุนัขไปจนกว่าจะถึงเวลาใกล้ค่ำ ซึ่งจะต้องหาที่พักไว้ให้นอนค้างคืนที่พักนอนนั้นจะใช้เถียงนาหรือกระต๊อบกลางทุ่งนาที่อยู่ใกล้หมู่บ้านมากที่สุด เพราะกลัวอันตรายจากผู้ไม่หวังดี และเกรงใจหรือกลัวถูกชาวบ้านตำหนิ การหาซื้ออาหารมารับประทานในตอนเย็นก็จัดหาซื้อในหมู่บ้านมารับประทาน ภายหลังจากทำความสะอาดให้กับร่างกาย ซึ่งจะหาอาบน้ำชำระร่างกายตามบ่อหรือสระน้ำสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ในบางครั้งไม่มีบ่อน้ำก็ไม่ต้องอาบเพียงแต่ล้างหน้าล้างตาหรือใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดในกระดิกเช็ดตัวให้พอสะอาดบ้างเล็กน้อย ในบางครั้งจะมีการนัดหมายกันกับเจ้าของแล่นสุนัขคนอื่นๆ ซึ่งเป็นญาติหรือเพื่อนสนิทกันไปพักหรือค้างคืนด้วยกัน ซึ่งได้เดินทางออกแล่นสุนัขไปตามเส้นทางเดียวกันแต่แยกไปตามหมู่บ้านหรืออำเภอใกล้กัน และนัดหมายมาพักรวมกัน เมื่อถึงเวลาเช้าหลังจากทำความสะอาดกันเรียบร้อยแล้วจะแยกกันไปหาสุนัขจะปฏิบัติไปอย่างนี้ทุกวันจนกว่าจะได้สุนัขตามต้องการจึงเดินทางกลับตามเส้นทางที่พวกตนคาดว่าจะป็นระยะทางที่ใกล้ที่สุด หรือไปตามเส้นทางที่เป็นสายหลักเชื่อมระหว่างจังหวัด³⁸

การแล่นสุนัขในแต่ละเที่ยวจะใช้เวลาในการแล่นสุนัขประมาณ 2-3 วัน จะได้สุนัขครั้งละหรือเที่ยวละ 80-120 ตัว คนแล่นสุนัขบางรายอาจเดินทางอาจเดินทางไปแล่นสุนัขเพียงวันเดียวก็เดินทางกลับและได้สุนัขประมาณ 100 ตัวขึ้นไป ในปัจจุบัน คือปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา การแล่นสุนัขได้เริ่มขยายพื้นที่แล่นจากหมู่บ้านในเขตชนบทเข้าสู่พื้นที่เขตสุขภาพิบาลใหญ่ๆ หรือตัวอำเภอจังหวัดบ้างแล้ว เช่น เทศบาลขอนแก่น สุขภาพิบาลเมืองสรวง เกษตรวิสัย สุวรรณภูมิ พนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น และการแล่นสุนัขปัจจุบัน คนแล่นสุนัขที่มีประสบการณ์มากแล้วจะสามารถแล่นสุนัขได้จำนวนมากและใช้เวลา 1-2 วัน สามารถเดินทางกลับได้แล้ว เจ้าของแล่นสุนัขบางรายเดินทางไปแล่นสุนัขตามหมู่บ้านต่างๆ จนชาวบ้านจำได้จึงรู้จักคุ้นเคยกับชาวบ้านเป็นอย่างดี และได้ทำการผูกเถียงไว้ทุกหมู่บ้านแล้ว เมื่อเดินทางไปแล่นสุนัขตามเส้นทางสายใดก็ตามเจ้าของแล่นสุนัขจะบอกข่าวหรือกำหนดวันเวลาให้เถียงได้ทราบล่วงหน้าก่อน โดยจัดระบบเส้นทางไว้ เช่น

³⁸ แหล่งเดิม. หน้า 49-51.

เที่ยวแรก จะเริ่มเดินทางไปเล่นสุนัขในเขตจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และ เลย จะใช้เวลา 2-3 วันกลับซึ่งการเดินทางเที่ยวแรกอาจไปไม่ถึงจังหวัดเลย หนองคาย อุดรธานีบางส่วน

เที่ยวที่สอง จะเดินทางไปยังพื้นที่ที่เหลือให้ครบ เพราะมีเที่ยวจัดเตรียมติดต่อกันไว้แล้ว โดยใช้เวลา 2-3 วันกลับ จากนั้นได้สั่งให้เที่ยวดำเนินการจัดหาสุนัขไว้ให้ ส่วนการตอบแทนเที่ยวนั้นจะไม่ใช่เงินแต่เป็นสิ่งของนำไปฝากหรือเลี้ยงสุราอาหาร

เที่ยวที่ 3-5 การเดินทางไปเล่นสุนัขในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และขอนแก่น จะผูกเที่ยวไว้เช่นกัน และมอบให้เที่ยวในแต่ละหมู่บ้านจัดเตรียมสุนัขไว้ให้ในลักษณะเดียวกัน

เที่ยวที่ 6-8 จะเดินทางไปเล่นสุนัขในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

เที่ยวที่ 8-10 เดินทางไปเล่นสุนัขในเขตจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร และอุบลราชธานี จะทำการเที่ยวเช่นเดียวกัน³⁹

เมื่อเดินทางเล่นสุนัขไปหมดครบทุกเส้นทางแล้วจะเริ่มต้นจากเที่ยวแรกไปจนครบ ซึ่งเป็นการทิ้งช่วงเวลาในการให้เที่ยวจัดหาสุนัขไว้ให้ได้จำนวนมากจนตนเองออกรถยนต์เล่นสุนัขเพิ่มอีก 1 คัน ไว้สำหรับเล่นสุนัขเป็นสายตามเส้นทางดังกล่าวนับเป็นการจัดการหรือวิธีเล่นสุนัขที่มีการวางแผนมากขึ้น

วิธีการจับสุนัข ภายหลังจากเจ้าของสุนัขคนใดมีความประสงค์จะแลกสุนัขแล้วอนุญาตให้จับสุนัขได้แล้ว คนเล่นสุนัขกับคนจับสุนัขจะช่วยกันจับสุนัขเองบ้างหรือให้เจ้าของสุนัขจับไว้ให้บ้าง ในระยะแรกของการค้าสุนัขการจับสุนัขส่วนใหญ่ เจ้าของสุนัขจะเป็นคนจับสุนัขไว้ให้โดยใช้มือจับแล้วนำเชือกมาผูกคอ จากนั้นคนจับสุนัขจะดึงเชือกผูกคอสุนัขลากขึ้นไปข้างไว้ในกรงเหล็กบนรถยนต์ บางครั้งเจ้าของสุนัขก็จะจับขึ้นไปไว้ในกรงข้างให้เอง ถ้าสุนัขตัวใดที่ดูจะให้เจ้าของเป็นคนจับให้ ในระยะต่อมาคนจับสุนัขได้ทำการจับสุนัขได้ง่ายและใช้เวลารวดเร็วขึ้น เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมานั้นทำให้ต้องแก้ปัญหาและอุปสรรคในการจับมากขึ้น จากเดิมถ้าสุนัขที่เชื่องจะจับง่ายกว่าสุนัขที่ดุ เมื่อเจ้าของจับไว้ให้คนจับสุนัขจะใช้เชือกผูกคอแล้วจึงไปยังรถยนต์ จากนั้นให้เจ้าของช่วยกันจับโยนเข้าไปในกรงข้างแล้วปล่อยเชือกมัดออก ในกรณีที่เจ้าของสุนัขไม่จับให้ แต่เจ้าของสุนัขต้องเรียกสุนัขเข้ามาใกล้ๆ แล้วคนจับสุนัขจะจับสุนัขเองแล้วโยนเข้าไปในกรงข้างเช่นกัน ในระยะแรกๆ การจับสุนัขพบปัญหาและอุปสรรคมาก เพราะไม่กล้าและกลัวสุนัขจะกัด การจับสุนัขจึงยากหรือถ้าจับไม่ได้จึงต้องอาศัยเจ้าของสุนัขเป็นคนจับไว้ให้ แล้วตนจะใช้เชือกในลอนขนาดหัวแม่มือทำเป็นบ่วงแล้วผูกคอสุนัขแล้วช่วยกันจับโยนเข้าไปในกรงข้างบนรถยนต์ จากนั้นจึงแก้บ่วงเชือกออกจากคอสุนัขและทำอย่างนี้ตลอดมา ต่อมาได้ปรับปรุงวิธีการจับสุนัขใหม่โดยการจัดเตรียมเครื่องมือจับสุนัขที่ทำด้วยอุปกรณ์ง่ายๆ คือ ใช้เชือกในลอนขนาดหัวแม่มือ

³⁹ แหล่งเดิม. หน้า 52.

ยาวประมาณ 3-5 เมตร ปลายเชือกด้านหนึ่งทำเป็นบ่วงสำหรับคล้องคอสุนัข เมื่อเจ้าของสุนัขอนุญาตให้จับสุนัขได้ คนจับหมาจะค่อยๆ เดินเข้าไปให้ใกล้สุนัขมากที่สุด โดยให้มีระยะห่างประมาณ 1-2 เมตร จากนั้นจะโยนบ่วงคล้องคอสุนัขและกระตุกบ่วงให้รัดคอสุนัข ลักษณะการโยนบ่วงจะคล้ายกับการจับวัวหรือม้าแบบลูกทุ่งตะวันตก (ควาบอย) ทั้งนี้ต้องอาศัยความเร็วและความแม่นยำในการโยนบ่วงคล้องคอสุนัข ในระยะแรกก็จะพบปัญหาจับสุนัขได้บ้างไม่ได้บ้าง ในกรณีที่จับไม่ได้ต้องใช้เวลาานกว่าที่เจ้าของสุนัขจะเรียกสุนัขของตนเองกลับมาอีกครั้งต้องเดินทางไปหาแลกรุนัขยังครบครวอื่นๆ ในหมู่บ้านก่อนแล้วค่อยย้อนกลับมาอีกครั้ง ถ้าไม่ได้ต้องเดินทางไปอื่นแล้วตั้งให้เจ้าของสุนัขจับไว้ให้ ถ้าจับได้ก็จับในลักษณะเดียวกัน การจับสุนัขแต่ละตัวจะใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที สำหรับช่วงระยะแรกๆ ต่อมาเมื่อเกิดความชำนาญแล้วการจับสุนัขแต่ละวันจะใช้เวลาไม่ถึง 5 นาที ยิ่งเป็นสุนัขขี้ขลาดเพราะมันกระโดดเข้ามาจะกัดต้องใช้ความเร็วเหวี่ยงบ่วงคล้องคอทันทีแล้วกระตุกไว้ และใช้ไม้เรียวตีให้กลัว จากนั้นจึงจับโยนเข้าไปในกรงแล้วปลดบ่วงออกจากคอ

ต่อมามีการจัดทำบ่วงคล้องคอสุนัขใหม่ โดยใช้ท่อเหล็กขนาดครึ่งนิ้วยาวประมาณ 2-3 เมตร ใช้เชือกไนลอนสอดเข้าไปข้างในให้ทะลุปลายข้างหนึ่งและทำเป็นบ่วง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกัดเชือกจากสุนัข เครื่องมือจับสุนัขทั้งสองอย่างนี้ยังสามารถนำมาคล้องคอสุนัขจากคอกขังได้อีก เมื่อต้องการจับสุนัขขึ้นมาฆ่าแช่แหละในปัจจุบันวิธีการจับสุนัขยังคงใช้วิธีการอย่างเดิมกล่าวคือ ในกรณีสุนัขเหื่องและดุหรือกลัวคน ส่วนใหญ่จะให้เจ้าของสุนัขเป็นคนจับไว้ให้ ด้วยวิธีการนำอาหารมาล่อให้สุนัขเข้ามากินอาหารขณะที่สุนัขกินอาหารเจ้าของจะจับสุนัขไว้ให้ด้วยเชือกหรือโซ่สุนัขซึ่งบางรายก็มีอยู่ก่อนแล้ว จากนั้นคนจับสุนัขจะจับสุนัขด้วยการดึงเชือกหรือโซ่ลากจูงสุนัข โดยมีคนเล่นสุนัขช่วยกันใช้ไม้ไล่ต้อนสุนัขไปยังรถเล่นสุนัข และคนจับสุนัขจะจับเชือกดึงสุนัขโยนเข้าไปในกรงขัง ซึ่งจัดเป็นช่องเปิด-ปิด เหมือนกับดักสัตว์ไว้ให้มีขนาดพอดีกับตัวสุนัข เมื่อจับสุนัขโยนเข้าไปกระทบกับบานช่องเปิดปิดจะเปิดออกหลังจากสุนัขเข้าไปอยู่ในกรงแล้วบานช่องเปิดปิดจะปิดทันที ทำให้สุนัขที่ขังไว้อยู่ก่อนแล้วไม่มีโอกาสได้หลุดออกมา ในกรณีการจับสุนัขที่ดุหรือเจ้าของสุนัขไม่ได้จับให้ คนจับสุนัขก็จะจับเอง โดยธรรมชาติของสุนัขเมื่อพบคนแปลกหน้ามันจะเห่าหรือกระโดดเข้ามากัด คนจับสุนัขจะค่อยๆ เดินเข้าไปใกล้ๆ สุนัข โดยมีเชือกไนลอนที่ทำเป็นบ่วงไว้แล้วเหวี่ยงไปยังคอสุนัขทันที สุนัขจะวิ่งหนีโดยมีบ่วงคล้องคอไว้แน่น จากนั้นคนจับสุนัขกับคนเล่นสุนัขจะช่วยกันดึงลากสุนัขและไล่ต้อนสุนัขจับโยนเข้ากรงขัง จะมีบ้างในกรณีที่จับสุนัขไม่ได้เพราะเป็นสุนัขที่กลัวคนแปลกหน้าหรือจับยากจึงต้องสละสุนัขตัวนั้นไปแต่พบว่ามีน้อยมาก

ในการจับสุนัขแต่ละตัวไม่ว่าจะเป็นสุนัขคู่หรือเชื่องอย่างไรเมื่อนำเข้ากรงขังบนรถยนต์แล้วสิ่งที่ปรากฏให้เห็นประการหนึ่งคือ สุนัขจะไม่ค่อยกัดกันเหมือนกับธรรมชาติสอนให้รู้ตัวหรือมันรู้ชะตากรรมของตนเองว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับตนเองแน่นอน สุนัขคู่ๆ พอเข้าไปอยู่ในกรงขัง ส่วนใหญ่จะกลายเป็นสุนัขที่เชื่องไปจะมีบ้างที่สุนัขกัดกัน แต่พอรถยนต์ออกวิ่งมันก็จะหยุดทันที ตลอดระยะทางที่ไปเล่นสุนัขตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายในการเดินทางกลับ สุนัขจะร้องส่งเสียงไปตลอดเส้นทาง บางตัวร้องเหน้อยก็จะหยุดตัวอื่นจะร้องแทน ผลัดเปลี่ยนกันไปจนถึงการนำสู่คอกขัง

การบรรทุกสุนัขและขังสุนัข หลังจากแลกสุนัขและจับสุนัขบรรจุเข้าไปไว้ในกรงขังบนรถยนต์ได้ตามเกณฑ์กำหนดของตนเองและใช้เวลาเดินทางเล่นสุนัข 2-3 วัน ในวันที่ 3 จะเดินทางกลับตามเส้นทางที่เจ้าของรถยนต์เล่นสุนัขเห็นว่า ตนเองมีความชำนาญและมีระยะทางสั้นที่สุด โดยกำหนดการเดินทางกลับในวันที่ 3 ภายหลังจากเริ่มเดินทางแลกสุนัขกลับมาเรื่อยๆ หลังจากรับประทานอาหารเที่ยงเรียบร้อยแล้วจะรีบเดินทางกลับทันที โดยกำหนดให้ถึงบ้านก่อนเวลามืดค่ำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่พบปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ในการเดินทาง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะไม่ค่อยพบปัญหาใดๆ การบรรทุกสุนัขหรือเล่นสุนัขในระยะแรกจะไม่มี การตรวจบัตรประจำตัว ใบอนุญาตขังขีรยนต์หรือถูกด่านตรวจทั้งของตำรวจทางหลวง ตำรวจภูธร หรือกรมทางหลวง แต่ในปัจจุบันมีการตรวจจับกันแล้ว

เมื่อเดินทางกลับมาถึงชุมชนท่าแร่ เจ้าของรถยนต์จะนำสุนัขไปลงคอกขังทันที การลงคอกนั้นเจ้าของรถยนต์จะนำไปลงคอกที่ตนเองได้ตกลงให้เจ้าของคอกรับจ้างฆ่าและฆ่าแหละให้เท่านั้น จะไม่ไปลงคอกอื่น การนำสุนัขไปลงคอกนั้นจะมีวิธีการดังนี้ คือ

นำรถยนต์บรรทุกสุนัขวิ่งเข้าไปให้ใกล้ชิดกับคอกขังให้มากที่สุด จากนั้นเจ้าของคอกจะเปิดฝาปิดคอกด้านบนออก แล้วใช้ตะขอคล้องคอสุนัขจากกรงขังบนรถยนต์ดึงสุนัขออกมาแล้วโยนลงไปยังคอกขังทันทีจนกว่าสุนัขจะหมดในกรงขัง เจ้าของคอกขังได้จัดทำคอกโดยการทำประตูเปิดให้สูงเท่ากับระดับประตูกรงขังของรถยนต์ เพื่อสะดวกและง่าย รวดเร็วต่อการจับสุนัขขังคอก เมื่อนำรถยนต์บรรทุกสุนัขเข้าไปใกล้โดยเคลื่อนถอยหลังเข้าไปชิดตรงช่องประตูคอกขัง เจ้าของรถยนต์และเจ้าของคอกจะช่วยกันเปิดประตูคอกขังและประตูกรงขังบนรถยนต์ จากนั้นจะไล่ต้อนสุนัขในกรงขังบนรถยนต์ให้กระโดดลงไป ในคอกขังจนกว่าจะหมด สรุปได้ว่าการหาสุนัขหรือการวิ่งสุนัขหรือการเล่นสุนัข เพื่อส่งออกนั้นจะมีขั้นตอนหรือกระบวนการที่ซับซ้อนและวิธีการที่ยุ่งยาก โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเล่นสุนัขประสบความสำเร็จได้มีดังนี้ คือ คนเล่นสุนัข คนจับสุนัข การเตรียมตัวเดินทาง พื้นที่และวันเวลาเล่นสุนัข วิธีการแลกสุนัข วิธีการ

จับสุนัข การบรรทุก การขนส่ง จากองค์ประกอบดังกล่าวเหล่านี้จะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันจึงจะทำให้การเล่นสุนัขสามารถหารายได้สูงขึ้น

3. นายทุนหรือผู้สั่งซื้อ

ในระยะแรกนายทุนค้าสุนัขยังไม่ปรากฏชัดเจน และไม่สามารถจำแนกออกเป็นระบบเหมือนกับปัจจุบัน เพราะนายทุนจะเป็นคนในท้องถิ่นชุมชนท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครและมีการลงทุนออกวิ่งสุนัขหรือเล่นสุนัขเอง ฆ่าและชำแหละสุนัขขายเองจนถึงปี พ.ศ. 2518 เมื่อปรากฏมีนายทุนมาสั่งซื้อพวงหมา (อ้นทะ) ส่งขายยังต่างประเทศเข้าไปสั่งซื้อในชุมชนท่าแร่ จึงเกิดกระบวนการนายทุนเป็นระบบหลายขั้นตอนและมีนายทุนเกิดขึ้นหลายประเภท พอสรุปได้ดังนี้

1. นายทุนจัดหาสุนัข เป็นกลุ่มนายทุนที่ลงทุนจัดซื้อรถยนต์ใช้สำหรับเล่นสุนัขหรือวิ่งสุนัขเพื่อนำส่งขายเนื้อสดและชิ้นส่วนต่างๆ ของสุนัขให้แก่นายทุนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนายทุนเจ้าของรถยนต์เล่นสุนัขจะมีเค็กรถหรือคนจับสุนัขติดรถไปด้วย นายทุนกลุ่มนี้เมื่อรถยนต์เล่นสุนัขของตนนำสุนัขที่แลกมาได้แล้ว จะนำไปลงคอกขังกับเจ้าของคอกผู้ที่รับหมาฆ่าและชำแหละสุนัขให้ โดยตกลงกันว่าจะรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัข หรือจะรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัขโดยแลกเปลี่ยนกับพวงหมา หนึ่ง เครื่องใน และกระดูก แต่ส่วนใหญ่จะรับจ้างเป็นเงิน ส่วนการแลกเปลี่ยนกับชิ้นส่วนต่างๆ นั้นมีเพียงเล็กน้อย ในบางครั้งนายทุนกลุ่มนี้บางรายถ้าต้องการเนื้อสดและชิ้นส่วนบางส่วนอย่างรวดเร็วจะมอบทั้งเงินค่าจ้างและชิ้นส่วนบางส่วนให้เป็นของแถมด้วย

2. นายทุนหรือผู้สั่งซื้อสุนัข เป็นกลุ่มนายทุนที่ลงทุนรับซื้อชิ้นส่วนของสุนัขที่ชำแหละแล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

2.1 นายทุนในท้องถิ่น (ชุมชนท่าแร่)

นายทุนในท้องถิ่นเกิดขึ้นภายหลังจากนายทุนในตัวเมืองสกลนครมาสั่งซื้อพวงหมาส่งขายต่างประเทศในปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา เริ่มจากมีนายทุนในท้องถิ่นประมาณ 2-3 คน จนถึงปี พ.ศ. 2525 เมื่อมีอัตราการสั่งซื้อพวงหมาของสุนัขเพิ่มสูงขึ้นกระบวนการเล่นสุนัข การฆ่าและชำแหละสุนัขได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ปัญหาที่ตามมาคือ เนื้อสดและชิ้นส่วนต่างๆ ส่งขายในตลาดสุขาภิบาลท่าแร่เหลือเป็นจำนวนมาก จึงเกิดมีกลุ่มคนคิดหาวิธีดำเนินการทำชิ้นส่วนดังกล่าวไปแปรรูปอย่างอื่นในเชิงเศรษฐกิจ นางสมจิตต์ นามละคร นายทุนในท้องถิ่นรายหนึ่งกล่าวว่า เดิมตนเองมีอาชีพค้าขายของชำในตลาดสุขาภิบาลท่าแร่ เนื่องจากมีรายได้น้อยและญาติๆ ทำการค้าพวงหมาเท่านั้นซึ่งมีราคาดี ตนจึงมองเห็นความสำคัญของเนื้อสดและชิ้นอื่นๆ ของสุนัขน้อยลง ตนจึงทดลองนำเนื้อสดที่เหลือจากการขายในตลาดสุขาภิบาลท่าแร่ มาแล่นเนื้อผสมกับเกลือและผงชูรส กระเทียม พริกไทย แล้วนำไปตากแห้งเป็นเนื้อสุนัขแดดเดียว จากนั้นนำไปขายในตลาดพร้อมกับเนื้อสด เครื่องใน ปรากฏว่าขายดีเมื่อตลาดมีความต้องการเพิ่มขึ้นตนจึงลูกหลานและญาติที่อยู่บ้าน

ใกล้เรือนเคียงมาแล้วเนื้อสดตากแห้ง จึงเป็นการเริ่มต้นของการแลเนื้อสุนัขตากแห้งเฉพาะกลุ่มของตน มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะรับเนื้อสดมาแล้วตากแห้งแล้ว ต่อมาตนเองยังทดลองนำชิ้นส่วนอื่นๆ เช่น หนังก มาทำเป็นหนังแผ่น โดยการนำไปแช่น้ำเกลือแล้วฟอก จากนั้นนำไปดองตรึงกับไม้ซึ่งทำเหมือนกับไม้ปิ้งปลาให้ยึดแผ่นหนังให้ตึงแล้วนำไปผึ่งแดด ต่อมาได้ติดต่อลูกค้าจากต่างจังหวัด เช่น อุดรธานีให้มารับซื้อแผ่นหนังฟอกแล้ว ในช่วงปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ได้เกิดมีกลุ่มนายทุนค้าสุนัขในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น บางรายเดิมประกอบอาชีพทำนา และมีเงินออมไว้จำนวนหนึ่งได้หันมาเป็นนายทุนรับซื้อเนื้อสดมาแล้วเนื้อตากแห้ง เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี บางรายเดิมประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนก็มาลงทุนรับจ้างชำแหละและแลเนื้อสุนัขตากแห้งรวมควนไฟต่อจากนายทุนอีกกลุ่มหนึ่ง ดังกรณี นางอรทัย สุคนธวัฒน์ นายทุนรับเหมาแลเนื้อสุนัขตากแห้งรายหนึ่ง ซึ่งมีคณงานของตนอยู่และใช้สถานที่บริเวณหัวไร่ปลายนาของตนเป็นบริเวณดำเนินการแลเนื้อตากแห้งส่งให้นายทุนในชุมชนท่าแร่ ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีนายทุนจากกรุงเทพมหานครสั่งซื้อหนังสุนัขที่ฟอกตากแห้งแล้ว เพื่อนำไปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องหนังจากนายทุนในชุมชนท่าแร่ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการมีนายทุนรับฟอกหนังส่งขายให้แก่รายทุนจากกรุงเทพมหานคร ในระยะแรกการฟอกหนังจะเป็นส่วนที่นายทุนกลุ่มเดิมทำอยู่ก่อน ต่อมาเมื่อความต้องการเนื้อสุนัขแห้ง พวงห้าขยายเพิ่มขึ้น นายทุนกลุ่มนี้จึงจัดหาผู้มาลงทุนฟอกหนังสุนัขส่งซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นญาติสนิทหรือเพื่อนกันรับเหมาช่วงการฟอกหนังขายนายทุนฟอกหนังจะรับซื้อหนังสดจากคนฆ่าและชำแหละสุนัขในอัตราแผ่นละ 2-3 บาท จากนั้นจะสร้างอ่างซีเมนต์สำหรับแช่น้ำเกลือและฟอกหนังขนาดกว้าง 1.50 เมตร ยาว 2-3 เมตร สูง 1 เมตร และใช้แวนห้อยตามไม้ราวในบริเวณที่ของตนคือ ท้องนา ในปี พ.ศ. 2532 ได้มีพ่อค้ารับซื้อของเก่าและกระดูกสัตว์ทุกชนิดจากตัวเมืองสกลนครรับซื้อกระดูกสุนัข และสั่งซื้อจากกลุ่มผู้ประกอบการค้าสุนัข โดยเฉพาะสั่งซื้อจากคนรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัขเพราะเป็นผู้ที่นำกระดูกไปทิ้งหรือฝังกลบส่วนคนอื่นๆ หรือนายทุนต่างๆ จะไม่ต้องการกระดูกจึงเป็นโอกาสให้คนรับจ้างฆ่าและชำแหละสุนัขนำกระดูกมาต้มเพื่อให้เนื้อ เอ็นที่ติดอยู่กับกระดูกหลุดให้เหลือแต่กระดูกแท้ๆ จากนั้นก็จะนำกระดูกบรรจุใส่กระสอบไว้ขายให้นายทุนที่มารับซื้อ ต่อมาได้มีนายทุนในท้องถิ่นดำเนินกิจการรับซื้อของเก่าและกระดูกสัตว์ขึ้น จึงรับซื้อกระดูกสุนัขในพื้นที่เองแล้วบรรทุกกระดูกสุนัขลงไปขายที่จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา ซึ่งสามารถทำรายได้อีกประเภทหนึ่ง สำหรับนายทุนที่รับซื้อน้ำมันสุนัขในชุมชนท่าแร่ เดิมมีนายทุนรับซื้อน้ำมันสุนัขเพื่อนำไปขายบรรจุขวด (แบน) เพื่อใช้รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก หรือแผลสดต่างๆ ในบางครั้งนำไปบรรจุขวดแบนหรือขวดกลมผสมกับน้ำมันหมู ขายให้กับตลาดทั่วไปเพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ต่อมาในปี พ.ศ. 2530

เป็นต้นมา การรับซื้อน้ำมันสุนัขเริ่มปรากฏชัดเจนมากขึ้นเพราะมีนายทุนจากตัวเมืองสกลนคร ออกไปสั่งซื้อน้ำมันสุนัขที่โรงฆ่าสุนัขและชำแหละเนื้อสุนัขรับไม่จำกัดจำนวน โดยบรรจุใส่ปี๊บ

2.2 นายทุนนอกท้องถิ่น (ชุมชนท่าแร่)

นายทุนนอกท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกนายทุนจากจังหวัดสกลนคร ซึ่งรับซื้อเนื้อสุนัขแห้ง พวงห้า หนึ่ง กระดุก และน้ำมันสุนัข กลุ่มที่สองได้แก่ นายทุนจากต่างจังหวัดซึ่งรับซื้อเนื้อสุนัขแห้ง พวงห้า หนึ่งแห้ง กระดุกและน้ำมันสุนัข

นายทุนจากจังหวัดสกลนครเริ่มต้นจาก นางสาวประภา แซ่ลือ หรือเจ็ก้า หรือเจ็ก๊กแก ในปี พ.ศ. 2518 เจ็ก้าได้โควตาจากต่างประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น ฮองกง รับซื้อพวงห้าสุนัข ได้เดินทางออกไปสั่งซื้อพวงห้าสุนัขจากพ่อค้าสุนัขในชุมชนท่าแร่โดยรับซื้อเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการแตกตื่นกันไปทั่ว จนก่อให้เกิดกระบวนการค้าสุนัขเพื่อการส่งออกมาจนถึงปัจจุบัน ในระยะแรกเจ็ก้ารับซื้อพวงห้าสดในราคาพวงละ 100-120 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดน้อยใหญ่ของพวงห้า ในขณะที่นั้นจึงเกิดการแลกรุ่นขี้ตัวผู้เท่านั้น และประการสำคัญเจ็ก้าจะรับซื้อเฉพาะพวงห้าเท่านั้น จึงเกิดปัญหาส่วนชำแหละต่างๆ ของสุนัขเหลือตลาดรับซื้อ ดังนั้นในส่วนที่เหลือจึงมีเจ้าของรถยนต์แล่นสุนัขนำมาแปรรูปเป็นเนื้อสุนัขแห้ง หนึ่งแห้ง กระดุก และน้ำมันสุนัข และเกิดมีนายทุนหรือพ่อค้าในตัวเมืองออกมาสั่งซื้อเนื้อแห้งกระจายไปตามท้องที่ต่างๆ ของจังหวัดสกลนคร และเกิดมีพ่อค้ารายย่อยรับซื้อหนึ่งแห้ง กระดุก และน้ำมันสุนัขในตัวเมืองมารับซื้อแล้วจัดส่งขายไปยังต่างจังหวัดต่อไปจนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันการบริโภคเนื้อสุนัขทั้งเนื้อสด เนื้อสุนัขแห้งได้กระจายไปหลายแห่งในจังหวัดสกลนครและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะเนื้อสดได้มีพ่อค้านายทุนตามหมู่บ้านต่างๆ รับซื้อสุนัขไปฆ่าและชำแหละเนื้อสดไปขายเองหลายแห่ง เช่น บ้านกกลัมโฮง บ้านหนองแตน ตำบลเหล่าบอแดง บ้านม่วงลาย ตำบลม่วงลาย อำเภอเมืองสกลนคร บ้านนาตงใหญ่ ตำบลนาตงวัฒนา บ้านเชียงลือ บ้านโพนน้อย ตำบลบ้านโพน อำเภอโพธิ์นาแก้ว จังหวัดสกลนคร บ้านโพนแพง บ้านโพนจาน ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพธิ์สวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นต้น แหล่งรับซื้อเหล่านี้เจ้าของรถยนต์แล่นสุนัขจะนำสุนัขที่ไม่ได้ขนาดหรือตัวเล็กไปส่งขาย จึงทำให้เกิดกระบวนการค้าสุนัขขนาดย่อมขึ้นกระจายไปทั่วท้องถิ่น

นายทุนต่างจังหวัด เป็นนายทุนที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยเริ่มแรกจากการสั่งซื้อเฉพาะเนื้อสุนัขแห้ง การรับซื้อในครั้งแรกเกิดจากนายทุนในท้องถิ่น (ชุมชนท่าแร่) ได้ติดต่อซื้อขายเนื้อสุนัขแห้ง นางวิไล แสนปากดี แม่ค้าขายเนื้อสุนัขแห้งจากจังหวัดอุดรธานีรายหนึ่งกล่าวว่า ตนมีญาติอยู่ที่ชุมชนท่าแร่ซึ่งทำเนื้อสุนัขตากแห้งขายได้ติดต่อกับตนให้นำเนื้อสุนัขแห้งไปขายที่จังหวัดอุดรธานีเมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่งตนได้กลับมาในงานวันคริสต์มาส จากนั้นตนจึง

ทดลองไปหาตลาดรับซื้อ โดยติดต่อสอบถามแม่ค้าในตลาดชุมชนหนองบัว ตลาดสดเทศบาลเมืองอุดรธานี ปรากฏว่าแม่ค้าบางรายรับซื้อเนื้อสุนัขแห้ง ตนจึงสั่งซื้อเนื้อสุนัขแห้งในครั้งแรกประมาณ 3-4 กระสอบ นำไปส่งขายให้แก่แม่ค้าดังกล่าวในราคา กิโลกรัมละ 80-100 บาท และแม่ค้าเหล่านั้นได้นำไปมัดขายผสมกับ เนื้อวัวเนื้อควายแห้ง ได้มีแม่ค้ารายย่อยมาซื้อไปทอดน้ำมันขายโดยใช้ดอกมัด 1-2 ชิ้น ขายในราคาดังกล่าว 1-2 บาท ปรากฏว่าขายดีและได้กำไรจึงมีการสั่งซื้อเพิ่มมากขึ้นเป็นประจำจนมาถึงปัจจุบัน ตนเองได้ขยายกิจการขายเนื้อสุนัขแห้งไปยังท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดอุดรธานี เช่น อำเภอหนองหาร อำเภอเมือง อำเภอศรีธาตุ เป็นต้น

ในปัจจุบันมีนายทุนจากต่างจังหวัดติดต่อสั่งซื้อเนื้อสุนัขแห้ง หนังกบ หนังกบ กระดุกและน้ำมันสุนัขทั้งกรุงเทพฯและจังหวัดใหญ่ๆ ในภาคอีสาน ได้แก่ ขอนแก่น อุดรราชธานี นครราชสีมา และขยายไปสู่ภาคเหนือได้แก่ น่าน เชียงใหม่ เชียงราย รวมทั้งส่งไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีนายทุนจากต่างจังหวัดหนองคายจะสั่งซื้อ

การจัดส่งเนื้อสุนัขตากแห้งของนายทุนจากชุมชนท่าแร่ไปยังตลาดในปัจจุบันมี 2 วิธีคือ

1. จัดส่งด้วยตนเอง โดยใช้บรรทุกรถยนต์ขนาดเล็กของตนเองจัดส่งให้นายทุนต่างจังหวัด และว่าจ้างคนขับรถและเติกรถ
2. จัดส่งโดยรถโดยสารประจำทาง ในเส้นทางหลวงสายสกลนคร-นครพนมแล้ว แต่จะกำหนดจุดนัดหมายกันระหว่างพนักงานขับรถกับนายทุนและจัดส่งปลายทางที่ไหน

2.5 ประวัติความเป็นมาของการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคของตลาดชุมชนท่าแร่

ในกระแสความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไทยจากระบบเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมมาเป็นเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม ปัจจุบันลักษณะเศรษฐกิจของภูมิภาคต่างๆ ของไทยยังคงเป็นแบบเศรษฐกิจการเกษตร และประชากรยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการบริโภค โดยเฉพาะเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเศรษฐกิจแบบการเกษตรที่ปรากฏชัดเจนมากที่สุดเพราะประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ในขณะที่เดียวกันผลผลิตที่ได้ก็มีจำนวนจำกัดอยู่เฉพาะพืชเพียงไม่กี่ชนิด และการเพิ่มประชากรยังคงอยู่ในสภาพที่สูงกว่าทุกภาคของประเทศ ส่งผลให้เกิดความยากจนมาเป็นเวลานาน⁴⁰

แม้ว่าปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะเข้าไปส่งเสริมแนะนำการเพิ่มรายได้ โดยการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในด้านต่างๆ โดยเฉพาะโครงการส่งเสริมอาชีพอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ในภาคอีสานก็ยังคงมีความยากจน มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ

⁴⁰ แหล่งเดิม หน้า 1.

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรในภูมิภาคนี้ต้องประกอบอาชีพเสริมต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว อาชีพเสริมเหล่านั้นได้แก่ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ทอผ้า ทอเสื่อ จักสาน เลี้ยงไหมหรือการทำ หัตถกรรมในครัวเรือน รวมทั้งงานช่างฝีมือที่ตนเองถนัด เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิด ผลดี คือ ทำให้มาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรดีขึ้น ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติด้วย

เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีการครองชีพสูงและวัฒนธรรมการบริโภค อาหารเฉพาะถิ่นที่มีหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงแพร่ ขยายซึมซับเข้าไปสู่สังคมอื่นๆ และเกิดการยอมรับด้วย ทำให้การเสาะแสวงหาอาหารเพื่อการ บริโภคในครอบครัวหรือสังคมเล็กๆ ขยายตัว จนกลายเป็นการค้าเงินธุรกิจเงินที่สุด

ตั้งถิ่นที่ที่บ้านท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นชุมชนหนึ่งที่มีการ ประกอบอาชีพเสริมที่โดดเด่นมากของจังหวัดสกลนคร โดยเฉพาะอาชีพการค้าสุนัขจากการ สัมภาษณ์ นางเจียง แร่ถ่าย ผู้ริเริ่มการค้าสุนัขคนแรกที่บ้านท่าแร่ เมื่อปี พ.ศ. 2510 พบว่า บ้านท่าแร่เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานกว่า 110 ปีมาแล้ว โดยเริ่มก่อ ตัวมาจากหมู่บ้านขนาดเล็กประมาณ 20 ครอบครัวยุคตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2427 โดยการนำของ คุณพ่อ ชาเวียร์ เกโก และครูทัน ชาวเวียตนาม ได้อพยพออกมาจากตัวเมืองสกลนคร และต่อมามีญาติ พี่น้องและผู้เลื่อมใสศรัทธาในคริสต์ศาสนาและคุณพ่อเจ้าวัด ได้อพยพติดตามออกไปสมทบจน กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่และเป็นศูนย์มัสซังที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรส่วนใหญ่ของชาวชุมชนท่าแร่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและมีอาชีพเสริม เช่นค้าขาย รับจ้างทั่วไป จัปปลาน้ำจืด แต่มีอาชีพที่น่าสนใจและโดดเด่นที่สุดของจังหวัดสกลนคร ที่บ้านท่าแร่มากประเภทหนึ่งในปัจจุบัน ในระยะแรกเป็นอาชีพที่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนใน ท้องถิ่น เพราะมีความเชื่อว่าเป็นการทำบาปและเป็นที่น่ารังเกียจหรือการทำทารุณกรรมต่อสัตว์

จุดเริ่มต้นของกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข เริ่มจากมีชาวนวณอพยพเข้ามาอาศัย อยู่ในหมู่บ้านท่าแร่ และประกอบอาชีพค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าพื้นเมืองกับชาวบ้านและหมู่บ้าน ไกลเคียง บางคนเกิดความสนิทสนมกันและแต่งงานกับชาวบ้าน ต่อมาเมื่อมีงานเทศกาลตรุษญวน ก็ทำอาหารพิเศษ คือ ต้นสุนัขหรืออบสุนัข (เฉพาะสุนัขดำ) มาเลี้ยงพรรคพวกหรือญาติพี่น้องที่เป็น ชาวบ้านทั่วไปและมีพ่อค้าญวนอพยพในขณะนั้น คือ นายบิงเลวัน ผู้ซึ่งนำพริกชี้หูแห้งไปขอ แลกเปลี่ยนข้าวเปลือกกับชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียง ได้นำสุนัขดำจากชาวบ้านมาปรุงอาหาร ประเภทต้นหรืออบสุนัขและเชิญชวนชาวบ้านให้ร่วมรับประทานด้วย ปรากฏว่าเป็นที่ชื่นชอบของ ผู้รับประทาน แต่เฉพาะจะเป็นกลุ่มผู้ชายบางคนเท่านั้น ส่วนผู้หญิงจะไม่รับประทานเพราะมีความ เชื่อว่าเป็นบาปหรือกลัวว่าจะไม่เห็นหน้าพระเจ้า ต่อมาการบริโภคก็แพร่กระจาย และยังคงอยู่ เฉพาะพวกผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีพวกพ่อค้าชาวจีนและญวนในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร เช่น

นายเซ็ง แซ่ตั้ง นายต่วนเหิงฮันวัน นายยอ เลวัน ฯลฯ ได้นำสุนัขดำมาปรุงเป็นอาหารเพื่อบริโภค ปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ร่างกายอบอุ่น และป้องกันโรคบางอย่างจะปรุงอาหารประเภทตุ๋น ในช่วงฤดูหนาว หรือเทศกาลตรุษจีน ญวน ในขณะที่เดียวกันก็จะเชิญเพื่อนสนิท (เสี่ยว) ที่เป็นคนไทยและญาติพี่น้อง ไปเลี้ยง ทั้งนี้ในรายการอาหารทุกครั้งจะต้องมีอบสุนัขหรือตุ๋นสุนัขวางเป็นอาหารจานโปรดด้วย ดังนั้นวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขจึงดูเหมือนเป็นเรื่องปกติตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

การประกอบอาชีพค้าสุนัขในระยะแรก เป็นการจับซื้อและแลกเปลี่ยนกับสิ่งของเครื่องใช้ ที่มีราคาไม่มากนัก ผู้ประกอบการค้าครั้งแรกได้นำสุนัขมาฆ่าและเนื้อออกขายที่ตลาดสุขาภิบาล ทำแร่ด้านนอก เพราะพ่อค้าจะขายทั้งเนื้อสด เครื่องใน หนัง ในราคาที่ค่อนข้างถูก กล่าวคือ เนื้อสด ราคา กิโลกรัมละ 5-6 บาท ปรากฏว่ามีคนจากท้องถิ่นอื่นหาซื้อจนหมด ต่อมาผู้ประกอบการค้า จึงนำรถบรรทุกเล็กวิ่งจัดหาซื้อสุนัข ในระยะแรกได้ออกวิ่งหาซื้อสุนัขในเขตอำเภอเมืองสกลนคร ประมาณ 2-3 หมู่บ้าน คือบ้านนาแก บ้านดงมะไฟ บ้านพะเนาวัลย์ ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ช่วงระยะเวลาไม่ถึงครึ่งวันก็ได้สุนัขจำนวนมาก ภายหลังจากนำไปฆ่าและขายไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้บริโภค จึงเกิดแนวคิดวิธีการให้ได้สุนัขมากกว่าเดิม ทั้งนี้เป็นเพราะชาวบ้านดั้งเดิมยังมีความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขว่า “ใครกินหมา ขายหมาจะไม่เห็นหน้าพระพุทธเจ้า” จึงต้องใช้วิธีการนำสิ่งของเครื่องใช้ไปแลกเปลี่ยน ซึ่งสิ่งของจะเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีราคาไม่แพงมากนักแต่ให้คุณประโยชน์แก่การใช้ คือ ถังน้ำหรือครุน้ำ ปรากฏว่าเจ้าของสุนัขนิยมแลกกัน การแลกสุนัขในระยะแรกจะแลกเปลี่ยนเฉพาะในเขตจังหวัดสกลนครเท่านั้น⁴¹

ในปี พ.ศ. 2518 มีนายทุนจากตัวเมืองสกลนคร คือ นางสาวประภา แซ่ลือ หรือรู้จักกันในนาม “เจ๊ตุ๊กแก” ได้ไปสั่งซื้ออวัยวะเพศของสุนัขตัวผู้ เพื่อส่งไปจำหน่ายยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น ฮองกง และได้หวัน โดยรับซื้อในราคาพวงละ 30-80 บาท และรับซื้อจำนวนมาก ทั้งนี้นายทุนดังกล่าวได้รับซื้อตุ๊กแกส่งขายยังประเทศดังกล่าวอยู่ก่อนแล้วเช่นกันจึงเป็นจุดเปลี่ยนแปลงของกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัขอย่างแท้จริงตั้งแต่นั้นมา และเกิดกลุ่มอาชีพผู้แล่นสุนัขหรือแลกสุนัข กลุ่มผู้รับจ้างฆ่าและชำแหละ กลุ่มรับจ้างชำแหละตากเนื้อสุนัขแห้ง กลุ่มฟอกหนัง เหล่านี้เป็นต้น

ต่อมาเมื่อตลาดต้องการชิ้นส่วนต่างๆ ของสุนัขเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดกระบวนการแลกสุนัขที่เป็นระบบชัดเจน กล่าวคือ ชาวบ้านทำแร่บางกลุ่มได้นำรถบรรทุกเล็กไปทำโครงหลังคารถเพื่อบรรจุสุนัขและจัดเตรียมเครื่องขยายเสียงที่จะใช้ประกาศเชิญชวนชาวบ้านต่างๆ ที่มีสุนัขมาแลกเปลี่ยน กระบวนการแลกสุนัขมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ผู้ประกอบอาชีพแลกสุนัขหรือในกลุ่มเรียกกันว่า “วิ่งหมา” หรือ “แล่นหมา” หรือ “หาหมา” ได้แก่ชาวบ้านทั่วไปที่ผันตัวเองมา

⁴¹ แหล่งเดิม.

ประกอบอาชีพนี้ โดยมองเห็นว่ามีรายได้ดีจึงจัดหารถบรรทุกเล็ก 1-2 คัน จากนั้นก็นำไปประกอบ
โครงหลังคา ลูกกรงเหล็ก ติดต่อกันจับสุนัข (เตี๊กรถ) 1-2 คน จัดเตรียมถังน้ำหรือครุ้งตามจำนวน
ที่ต้องการ โดยปกติจะใช้ประมาณ 90-120 ถัง เมื่อเตรียมทุกอย่างครบจะออกเดินทางไปแลกสุนัข
ตามเส้นทางที่กำหนดไว้ประมาณ 2-3 วันก็จะเดินทางกลับ และเมื่อกลับมาถึงบ้านก็จะนำสุนัขไป
ขังไว้ที่คอกที่จัดเตรียมไว้เพื่อเตรียมการฆ่าและชำแหละ

ขั้นตอนที่สอง นายทุนรับซื้อสุนัขแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นายทุนในหมู่บ้านท่าแร่
และนายทุนจากต่างจังหวัด นายทุนในหมู่บ้านท่าแร่มีอยู่ประมาณ 8-9 ราย เช่น นางตุ้ แร่ถ่าย
นายถนอม อางหาญ จะเป็นผู้ลงทุนให้แก่ผู้เล่นสุนัขตั้งแต่ถังน้ำและเงินค่าเดินทางครั้งละ 1500 บาท
และรับซื้อสุนัขชำแหละแล้วจากผู้วิ่งสุนัขอีกด้วย ส่วนนายทุนจากต่างจังหวัดก็จะสั่งซื้อเนื้อสุนัข
แห้ง หนังสุนัข กระดูกสุนัข น้ำมันสุนัข เช่น นายทุนจากอุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา และ
กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคในประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

ในบทนี้เป็นการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค โดยเปรียบเทียบกับกฎหมาย ต่างประเทศและข้อบัญญัติของศาสนา

3.1 กฎหมายของประเทศไทยและข้อบัญญัติศาสนา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นความนิยมเฉพาะกลุ่มคนบางกลุ่มใน ประเทศไทย จึงยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาควบคุมการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภค และ ไม่มีกฎหมายที่ออกมาคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัข จึงขอกกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม และคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปที่คุ้มครองประชาชนในประเทศ คือ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และเสรีภาพในการบริโภค ตลอดจนการคุ้มครองผู้ประกอบการค้าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชนและ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะมีสิทธิเลือกและ รับประทานอาหารได้ตามอิสรเสรีภาพและตามหลักวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ของตน ฉะนั้นหากมีจำกัดสิทธิในการเลือกบริโภคอาหารของบุคคลก็เท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ขัด ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหากมีการบัญญัติกฎหมายออกมาห้ามมิให้มีการบริโภค เนื้อสุนัขและห้ามประกอบการค้าสุนัขเท่ากับเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการที่จะมีอิสระใน การเลือกที่จะประกอบอาชีพที่สุจริต⁴²

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 57⁴³ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

⁴² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

⁴³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

เมื่อมีกฎหมายออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว มนุษย์ที่บริโภคเนื้อสุนัขก็ควรที่จะได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรเช่นเดียวกัน เพราะรัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงความเท่าเทียมกันของบุคคลในรัฐไว้แล้ว และบุคคลที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็พึงที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิในการบริโภคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงเห็นว่าการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อคุ้มครองกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัข ให้ได้รับความคุ้มครองจากการบริโภคเนื้อสุนัข และการบริโภคเนื้อสุนัขถือเป็นสิทธิของบุคคลที่จะเลือกรับประทานอาหารได้ทุกชนิดที่ไม่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย และการบริโภคนั้นก็ไม่ได้ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือต้องไม่เป็นการได้มาโดยผิดกฎหมาย ถ้าการบริโภคนั้นเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกรับประทานอาหารเพื่อดำรงชีวิตของตนและการได้มาซึ่งอาหารที่จะบริโภคนั้นเป็นการได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย บุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขก็ต้องได้รับการคุ้มครองจากการบริโภคเนื้อสุนัขเช่นเดียวกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศไทยให้มีอิสระเสรีภาพในการเลือกรับประทานอาหาร และสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ทุกคนมีอิสระเสรีภาพในการเลือกประกอบอาชีพได้ตามความต้องการตราบเท่าที่อาชีพนั้นเป็นอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมาย ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถของตนเพื่อตอบรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะประกอบอาชีพได้อย่างอิสระและให้ถือว่าเป็นอาชีพที่สุจริตที่บุคคลพึงกระทำได้และเป็นอาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติ ไว้ดังนี้

มาตรา 61⁴⁴ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับการคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 61 นี้ เป็นการคุ้มครองผู้บริโภค คือ การที่รัฐเข้ามาดูแลป้องกันรักษาสิทธิของ ผู้บริโภคมิให้ผู้ประกอบการเอาเปรียบหรือเอารัดเอาเปรียบจากการซื้อขาย และบริการและเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสมโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

⁴⁴ แหล่งเดิม.

3.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีรากฐานมาจากเรื่องเสรีภาพแห่งการแสดงเจตนา และความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงให้เสรีภาพแก่ประชาชน ในการที่จะทำนิติกรรมใดๆ ได้ทุกเรื่อง เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการทำนิติกรรมนั้น กฎหมายก็จะรับบังคับบัญชาให้

หลักเจตนาอันแท้จริงเป็นหลักอีกประการหนึ่งของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือกฎหมายจะบังคับบัญชาให้ตามเจตนาที่แท้จริง เว้นแต่เจตนาอันนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายของประชาชนเป็นส่วนรวมตามหลักที่ว่า “ความปลอดภัยของประชาชนเป็นกฎหมายสูงสุด” ดังนั้นการแสดงเจตนาทำนิติกรรมใดๆ ที่กระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ส่วนได้เสียของประชาชน การนั้นย่อมใช้บังคับมิได้ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ได้ต่อย้ำหลักนี้ไว้ว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งด้วยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัยเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ” เมื่อมีกฎหมายบัญญัติถึงการให้เสรีภาพในการแสดงเจตนาเพื่อทำนิติกรรมไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นเมื่อเจ้าของสุนัขตกลงที่จะขายสุนัข หรือตกลงที่จะแลกสุนัขกับกะละมัง ถัง หรืออาจจะแลกเปลี่ยนกันด้วยสิ่งอื่น ถือว่าเป็นการตกลงทำสัญญาแลกเปลี่ยนซึ่งเป็นการทำนิติกรรมสัญญาอย่างหนึ่ง การแลกเปลี่ยนสุนัขกับข้าวของหรือการขายสุนัขเพื่อนำไปบริโภคนั้นเมื่อเป็นการนำเอาทรัพย์สินของตนเองจำหน่ายกฎหมายรับรองว่าให้ทำได้ แต่พอมองดูเรื่องของศีลธรรมนั้นย่อมแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

1. กลุ่มผู้ที่ไม่คัดค้านการบริโภคเนื้อสุนัข กลุ่มบุคคลที่เห็นว่ากรบริโภคเนื้อสุนัขนั้นเป็นเรื่องปกติก็จะมองว่า การซื้อขายแลกเปลี่ยนสุนัขดังกล่าวเป็นเรื่องปกติและไม่ถือว่าขัดกับศีลธรรมอันดีของประชาชนเพราะ การบริโภคเนื้อสุนัขถือว่าการบริโภคอาหารที่มนุษย์มีสิทธิที่จะเลือกรับประทานอาหารได้เท่าที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่นการไปลักขโมยสุนัขของผู้อื่นมาเพื่อรับประทาน หรือ การจับสุนัขมาทารุณกรรมด้วยวิธีที่โหดร้ายทารุณ เช่นนี้จึงจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. กลุ่มที่คัดค้านการค้าสุนัขและคัดค้านการบริโภคเนื้อสุนัข คือ กลุ่มบุคคลที่มองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ และไม่สนับสนุนให้บริโภคเนื้อสุนัข

หลักกฎหมายที่แสดงไว้ว่าการทำธุรกิจการค้าล้วนเป็นสิ่งที่กฎหมายไม่ได้ห้ามไว้มีดังนี้
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 149⁴⁵ บัญญัติว่า “นิติกรรม หมายความว่า การใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ” ดังนั้น นิติกรรม จึงเป็นการกระทำของบุคคลอันชอบด้วยกฎหมาย และมุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในทางกฎหมายขึ้นที่จะผูกพันกันโดยการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิเรียกรวมๆ ว่า “เป็นการเคลื่อนไหวในสิทธิหรือการเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ” ผลของนิติกรรม ทำให้เกิดหนี้ อันเป็นการก่อให้เกิด “สิทธิเรียกร้อง” แก่บุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “เจ้าหนี้” และก่อให้เกิด “หน้าที่” แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ลูกหนี้” ดังนั้น นิติกรรมจึงเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่งองค์ประกอบของนิติกรรมตามมาตรา 149 แบ่งได้เป็น 5 ประการ คือ

1. เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา
2. เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย
3. เป็นการกระทำโดยมุ่งจะผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล
4. เป็นการกระทำด้วยใจสมัคร
5. เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง คือการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

(1) นิติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา

การแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง การแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นหลักฐานที่ดีที่สุด ก็คือการทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่การทำเป็นลายลักษณ์อักษรไม่จำเป็นเสมอไป เว้นแต่ในการทำนิติกรรมนั้นๆ กฎหมายกำหนดแบบแห่งนิติกรรมไว้ การทำนิติกรรมนั้นก็ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้ถูกต้องตามแบบ

การแสดงเจตนาอาจทำโดยวาจาหรือด้วยกิริยาท่าทางก็ได้ เช่น เจ้าหนี้คืนสัญญาให้ผู้กู้หนี้หรือเลิกสัญญาผู้กู้ทั้งโดยเจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระหนี้ ก็เท่ากับเป็นการแสดงเจตนาโดยปริยายเพื่อปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้แล้ว

การแสดงเจตนาโดยการนิ่ง หลักทั่วไป การนิ่งไม่ถือเป็นการแสดงเจตนา แต่ก็มีข้อยกเว้นที่ถือว่าการนิ่งเป็นการแสดงเจตนาอยู่ 2 กรณีคือ

1) กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติรับรองว่าการนิ่งเป็นการแสดงเจตนาทำนิติกรรม เช่น การเช่าที่กำหนดเวลาการเช่า ถ้าครบกำหนดสัญญาเช่าแล้ว ผู้เช่ายังคงครอบครองทรัพย์สินที่เช่าต่อไป

⁴⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 149.

โดยผู้ให้เช่าทราบแล้วไม่ทักท้วง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 570 บัญญัติให้ถือว่าการนิ่งทำให้เกิดสัญญาเช่าต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลาระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่า

2) กรณีที่มีปกติประเพณีทั่วไป หรือปกติประเพณีที่คู่สัญญาประพฤติปฏิบัติต่อกัน ถือว่าการนิ่งเป็นการแสดงเจตนาทำนิติกรรมซึ่งกรณีต้องดูข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

คำพิพากษาฎีกาที่ 1109/2521 จำเลยปลอมใบมอบอำนาจโจทก์ไปโอนโฉนดขายที่ดินของโจทก์ให้ตนเองแล้วขายฝากต่อไป ต้องถือว่ามิได้มีการซื้อขายที่ดินดังกล่าวเกิดขึ้นเลย กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทยังเป็นของโจทก์อยู่ตามเดิม แม้ผู้รับซื้อฝากจะจดทะเบียนรับซื้อไว้โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ผู้รับซื้อฝากก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์เหตุที่สัญญาซื้อขายที่ดินไม่ผูกพันโจทก์เจ้าของที่ดิน เพราะเจ้าของที่ดินไม่ได้แสดงเจตนาทำนิติกรรมมอบอำนาจให้ขายที่ดินแต่อย่างใด

คำพิพากษาฎีกาที่ 6379/2544 ปลอมหนังสือมอบอำนาจ นิติกรรมไม่ผูกพันโจทก์ โจทก์มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่พิพาทได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1052/2538 ปลอมหนังสือมอบอำนาจ จำเลยที่ 2 รับจดทะเบียน จำนองไว้จากจำเลยที่ 1 ไม่เกิดผลให้จำเลยที่ 2 มีสิทธิตามนิติกรรมจำนอง โจทก์มีสิทธิขอให้เพิกถอนนิติกรรมจำนองระหว่างจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้

(2) การกระทำที่เป็นนิติกรรมต้องเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 150 บัญญัติไว้ว่า การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ

นิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายนิติกรรมที่เป็นการพันวิสัยนิติกรรมที่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้นการกระทำจะเป็นโมฆะตามมาตรา 150 หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้กระทำว่า มีวัตถุประสงค์ที่ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร “วัตถุประสงค์ของนิติกรรม” คือ ประโยชน์อันเป็นผลสุดท้ายที่ผู้แสดงเจตนาทำนิติกรรมประสงค์จะให้เกิดขึ้นมา หรือเป็นผลขึ้นมาจากนิติกรรมที่ตนแสดงเจตนาวัตถุประสงค์ของนิติกรรม อาจจะแตกต่างไปจากมูลเหตุชกุงใจหรืออาจเหมือนกันก็ได้ เช่น สัญญาซื้อขายบ้าน วัตถุประสงค์ของนิติกรรมของผู้ซื้อคือต้องการบ้าน แต่มูลเหตุชกุงใจที่ทำให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายทำสัญญาซื้อขายบ้านจะเกิดจากอะไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เช่น จะต้องการบ้านไปเพื่ออยู่อาศัย พักผ่อนชั่วคราว หรือทำร้านอาหารก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เป็นต้น ปกติมูลเหตุชกุงใจให้คู่กรณีทำนิติกรรมจะไม่มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของนิติกรรม เว้นแต่มูลเหตุชกุงใจนั้นจะถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์ของนิติกรรม เนื่องจากบุคคลทำนิติกรรมเพราะมูลเหตุชกุงใจ

ไม่เป็นสาระสำคัญที่จะทำให้นิติกรรมสมบูรณ์หรือไม่ แต่ความสมบูรณ์ของนิติกรรมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของนิติกรรมนั้นว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

นิติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) นิติกรรมฝ่ายเดียว ซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาของผู้แสดงเจตนาทำนิติกรรมเพียงฝ่ายเดียว ฉะนั้น วัตถุประสงค์ของนิติกรรมฝ่ายเดียว จะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้แสดงเจตนาทำนิติกรรมฝ่ายเดียว

2) แต่ถ้าเป็นนิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายแล้ว เพียงแต่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งรู้ว่าสิ่งที่ตนแสดงเจตนาทำนิติกรรมมีวัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่าถ้านิติกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์ที่เป็นที่เห็นได้ชัดว่าบุคคลทั่วไปย่อมรู้ว่าเป็นเรื่องไม่ชอบด้วยกฎหมายคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะปฏิเสธว่าไม่รู้ว่ามีวัตถุประสงค์เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ เช่น สัญญาซื้อขายเฮโรอิน ฉะนั้นนิติกรรมนั้นย่อมเป็นโมฆะ แต่ถ้าเป็นนิติกรรมบางอย่าง ซึ่งตามปกติเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ในบางครั้งที่การทำนิติกรรมของฝ่ายหนึ่งอาจมีมูลเหตุชักจูงใจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น สัญญากู้ยืมเงิน ปกติชอบด้วยกฎหมาย แต่ถ้าผู้กู้ต้องการกู้เงินมาซื้อเฮโรอิน เห็นว่ามูลเหตุชักจูงใจของผู้กู้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้ให้กู้ไม่รู้ ก็ถือว่าสัญญาผู้ไม่มีวัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากผู้กู้รู้ถึงมูลเหตุชักจูงใจของผู้กู้ มูลเหตุชักจูงใจนั้นก็จะเป็นวัตถุประสงค์ของการกู้เงินไป ทำให้สัญญาผู้กู้รายนี้เป็นสัญญาผู้ที่มีวัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นโมฆะ เป็นต้น เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1124/ 2512 การประกอบกิจการรับฝากเงิน ซึ่งจะต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามโดยให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฝากเป็นดอกเบี้ย เมื่อผู้รับฝากเอาเงินที่ตนได้รับฝากไว้ไปหาประโยชน์โดยให้คนอื่นกู้ยืมและเรียกดอกเบี้ยจากเงินที่คนอื่นกู้ยืมสูงกว่าดอกเบี้ยที่ผู้รับฝากจะต้องจ่ายแก่ผู้ฝาก ซึ่งในกรณีนี้ หากการกระทำเป็นปกติธรรมดา เป็นการประกอบกิจการพาณิชย์ ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หากไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดอาญา ดังนั้นการกระทำนั้นก็มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย แต่ถ้าผู้ฝากไม่ได้ล่วงรู้ในการกระทำของผู้รับฝาก นิติกรรมรับฝากระหว่างผู้ฝากกับผู้รับฝากย่อมไม่เป็นโมฆะ ผู้ฝากมีสิทธิเรียกคืนเงินจากผู้รับฝากได้ ดังนั้น นิติกรรมสองฝ่ายจะถือว่าเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือไม่ขึ้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายจะต้องรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นการต้องห้ามด้วยกฎหมาย จึงเกิดผลว่านิติกรรมมีวัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นโมฆะ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1500/2513

นิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมาย

1. การกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่า ถ้าทำแล้วเป็นความผิดอาญา

2. การที่กฎหมายห้ามกระทำอาจจะไม่ถึงขนาดบัญญัติให้เป็นความผิดอาญา แต่อาจจะเป็นการห้ามไม่ให้กระทำในทางแพ่ง ซึ่งถ้ากระทำก็มีผลเป็น โฆษะ เช่น เรื่องการขายทอดตลาดประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 511, 512 ห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าผู้ราคาในการขายทอดตลาดที่ตนเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้ามาเป็นผู้ผู้ราคาในการขายทอดตลาดหากฝ่าฝืนการผู้ราคาเป็น โฆษะ ตามมาตรา 150

3. กรณีที่เป็นการกระทำที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น กรณีที่มีการตกลงกันกระทำการซึ่งแตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย และหากบทบัญญัตินั้นเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การกระทำที่แตกต่างไปจากบทบัญญัตินั้นดังกล่าวย่อมเป็น โฆษะ เช่น คู่กรณีจะตกลงเรื่องอายุความให้แตกต่างจากบทบัญญัติกฎหมายไม่ได้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การทำนิติกรรมสัญญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น หากไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชนย่อมมีผลใช้บังคับได้ และถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย จึงเห็นว่า การทำธุรกิจการค้าขายเป็นสิ่งที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ชัดแจ้งว่าทำไม่ได้ ถ้าทำจะผิดกฎหมาย ไม่มีกฎหมายห้ามค้าขายสุนัขเพื่อบริโภค และไม่มีกฎหมายกำหนดห้ามรับประทานเนื้อสุนัข เพราะถ้าหากมีการบัญญัติการ ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขย่อมเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการเลือกรับประทานอาหารของบุคคล เพราะประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกรับประทานอาหารได้ ไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายที่บัญญัติห้ามการบริโภคเนื้อสุนัขไว้ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลที่จะเลือกบริโภคอาหารที่เป็นการดำรงชีวิตและการบริโภคนั้น ไม่ได้ทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนเดือดร้อนก็น่าจะเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกๆ ไปที่ไม่บริโภคเนื้อสุนัขเข้าใจและยอมรับการบริโภคเนื้อสุนัขของกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นระยะเวลายาวนานนับร้อยปีจนกลายเป็นวัฒนธรรมของการบริโภคของกลุ่มชุมชนชาวท่าแร่ จังหวัดสกลนคร และกำลังแพร่หลายในเรื่องของการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศอื่นๆ อีก จำนวนมาก ซึ่งกลุ่มประเทศดังกล่าวนิยมรับประทานเนื้อสุนัข โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่อากาศหนาว เพราะเนื้อสุนัขมีฤทธิ์อุ่น และเป็นแหล่งพลังงานอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น คุณปิยะพงศ์ ผิวอ่อน นักกีฬาของประเทศไทยได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ตนได้ไปประเทศเกาหลีใต้ และได้ลองรับประทานเนื้อสุนัขที่เพื่อนที่ชาวเกาหลีใต้แนะนำให้รับประทานได้กล่าวว่า รู้สึกอบอุ่นและมีกำลังขึ้นมาหลังจากที่ได้รับประทานเนื้อสุนัขและรู้สึกดี เป็นต้น

3.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา⁴⁶

มาตรการทางกฎหมายในการบังคับ การลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิด

มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในเรื่องการค้าสุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต จากข้อเท็จจริงที่พบเมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ค้าสุนัขเพื่อบริโภค โดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น จะมี 2 ข้อ กล่าวหา คือ 1. ซ้ำแหวะเนื้อสุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต 2. นำสุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อมีกฎหมายเข้ามารับรองการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค กลุ่มผู้ประกอบการก็จะเข้ามาสู่กระบวนการที่ถูกต้องและการลักลอบค้าสุนัขก็จะลดน้อยลง ถึงแม้จะมีการลักลอบค้าสุนัขโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ก็มีกฎหมายรองรับและกำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อควบคุมและคุ้มครองประชาชนให้อยู่อย่างสงบเรียบร้อยและเพื่อความบริบูรณ์ของสังคม เป็นบทกฎหมายที่บัญญัติโทษและวิธีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ทำตามกฎหมาย เป็นกฎหมายที่จะต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมาย ฉะนั้นกฎหมายอาญาจึงเป็นกฎหมายที่กระทบกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุดก็ว่าได้ เพราะเป็นกฎหมายที่กำหนดห้ามมิให้กระทำต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ของบุคคลไว้ว่าบุคคลใดจะทำอันตราย หรือเอาไปเสีย ทำลาย โดยวิธีใดซึ่ง ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ของบุคคลอื่นไม่ได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเป็นการลงโทษบุคคลซึ่งถือว่าการลงโทษนี้ เป็นการลงโทษที่กระทบกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากนับตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นคือชั้นตำรวจ การจับกุม และการกล่าวหาว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ก็นับว่าเป็นการกระทบกับศักดิ์ศรีและเกียรติของแล้ว และการจับกุมเป็นการห้ามการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการจำกัดสิทธิในการเคลื่อนไหวร่างกายไปในที่ที่เขาอยากจะไป ซึ่งโดยปกติมนุษย์มีอิสระเสรีภาพในการเคลื่อนไหวนี้คือกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยมิได้รับอนุญาตอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 382 บัญญัติว่า ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴⁶ ประมวลกฎหมายอาญา.

ปัญหาที่ว่าหากการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ทำธุรกรรมสัตว์ และไม่กระทำให้สัตว์ทุกข์เวทนาโดยไม่จำเป็นก็ไม่ผิดตามมาตรา 381 ประมวลกฎหมายอาญา จึงแยกบุคคลออกเป็น 3 กลุ่มที่มีคิดเห็นแตกต่างกันดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่เห็นว่ากรบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคเป็นสิ่งที่ไม่เป็นการทำธุรกรรมสัตว์ และไม่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์เวทนา เพราะมองว่าการบริโภคของมนุษย์เป็นการบริโภคเนื้อสัตว์และพืช มนุษย์ นับว่าเป็นผู้ล่าที่เก่งที่สุด เพราะในพระคัมภีร์ไบเบิลกล่าวไว้ว่า พระเจ้าอวยพระพรมนุษย์ที่พระองค์ทรงสร้างว่า “จงมีอำนาจเหนือแผ่นดิน จงครอบครองฝูงปลาในทะเล ฝูงนกในอากาศ และบรรดาฝูงสัตว์ที่เคลื่อนไหวบนแผ่นดิน” ดังนั้นมนุษย์จึงเป็นผู้ล่าที่เก่งที่สุด มนุษย์จึงรับประทานเนื้อสัตว์ที่ล่าได้เป็นอาหาร หรือเมื่อล่าสัตว์มาได้แล้วก็นำมาใช้งาน นำมาเลี้ยงเพื่อบริโภค หรือนำมาเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ซึ่งคนโดยส่วนใหญ่มักจะเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนและไว้เฝ้าบ้าน และบางกลุ่มอาจนำมารับประทานเพราะเห็นว่าเป็นอาหารและการรับประทานเนื้อสุนัขดังกล่าวมีประโยชน์ต่อร่างกายช่วยให้ร่างกายอบอุ่น และกลุ่มที่บริโภคจนติดรสชาติของเนื้อสุนัขแล้วก็มี เช่น ชาวชุมชนท่าแร่ เป็นต้น เพราะการบริโภคอาหารของกลุ่มประชาชนตามภูมิภาคต่างๆ ล้วนมีการรับประทานที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ก็เป็นปัจจัยของการบริโภคอาหารที่แตกต่างกันของประชาชนด้วย เช่น ภาคเหนือของประเทศไทยมีการบริโภคหนอนไม้ไผ่หรือเรียกว่า “รตไฟ” คือหนอนฝึเสื่อกินเชื้อไฟในกระบอกไม้ไผ่ พบทางภาคเหนือในช่วงฤดูฝนรับประทานได้โดยนำมาคั่ว หรือทอด เป็นที่นิยมมาก หาซื้อหนอนไม้ไผ่ได้ตามท้องตลาด หรือสามารถสั่งซื้อหนอนไม้ทอดกรอบได้ตามภัตตาคารบางแห่งในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ เหล่านี้หากมองว่าเป็นทำธุรกรรมสัตว์ หรือการทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์เวทนาแล้ว การบริโภคอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์ทุกชนิดย่อมเป็นการทำธุรกรรมสัตว์และทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์เวทนาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริโภค ไก่ สุกร โค กระบือ ปลา กุ้ง หมึก หอย ถือว่าเป็นการทำธุรกรรมสัตว์ทั้งหมด เพราะไม่อาจแยกได้ว่า กลุ่มที่บริโภคเนื้อไก่ เนื้อสุกร เนื้อวัว ไม่เป็นการทำธุรกรรมแก่สัตว์ หากมองว่าเป็นการทำธุรกรรมสัตว์ ดังนั้นการบริโภคเนื้อสัตว์ทุกชนิดย่อมถือเป็นการทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์เวทนาทั้งนั้น โดยเฉพาะการฆ่าปลาเพื่อบริโภคนั้นขั้นตอนของการฆ่าปลา คือต้องใช้สาก หรือท่อนไม้ทุบที่หัวปลาเพื่อให้ปลาตายก่อน หรือโดยการเอาเกลือราดที่ตัวปลา เหล่านี้ก็เป็นทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์เวทนาเช่นกันแล้วทำไมกลุ่มบุคคลที่คัดค้านไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขไม่ไปเรียกร้องขอความเป็นธรรมให้กับปลาบ้าง เพราะปลาเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารักและแสนรู้ได้เช่นกัน

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า ตัวบทกฎหมาย⁴⁷ ที่ห้ามมิให้ทำทารุณแก่สัตว์ ห้ามมิให้ทำให้สัตว์ ได้รับความทุกข์เวทนานั้นเป็นเรื่องของการป้องกันการทำร้ายสัตว์ หรือแก้งสัตว์ กฎหมายมิได้ ห้ามการบริโภคเนื้อสุนัขเพราะการบริโภคเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นการทารุณสุนัข ไม่ได้ทำให้สุนัขได้รับความทุกข์เวทนาแต่อย่างใด ดังนั้นการค้าขายสุนัขจึงเป็นเรื่องที่ไม่มีกฎหมายเอาผิดได้ หากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จะเอาผิดกับผู้ประกอบการค้าสุนัขก็อาจจะเอาผิดในเรื่องของการขนส่ง สุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และเป็นการค้าสุนัขเพื่อนำมาบริโภคเพื่อดำรงชีวิตของผู้ที่นิยม บริโภคเนื้อสุนัข เหมือนกับกลุ่มบุคคลที่ชอบและนิยมรับประทานเนื้อโค กระบือ ซึ่งรสนิยมในการ บริโภคนั้นแตกต่างกัน เพียงแต่ว่าไม่มีกฎหมายออกมารับรองการซื้อขายสุนัขเพื่อนำมาบริโภคจึง มองว่าการซื้อขาย การขนส่งสุนัข การฆ่าสุนัข และชำแหละสุนัขเป็นการทารุณสุนัข เมื่อมีกฎหมาย บัญญัติให้การประกอบธุรกิจการค้าสุนัขได้อย่างถูกต้องและเป็นการค้าแบบเสรี มีการออกกฎหมาย มารับรองการเลี้ยงสุนัขเพื่อบริโภคและคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้า มากำกับดูแลความสะอาด ปลอดภัยของเนื้อสุนัข ก็จะไม่ถูกมองว่าเป็นการทารุณสัตว์

2. กลุ่มบุคคลที่ไม่บริโภคเนื้อสุนัขแต่ก็ไม่ได้คัดค้านผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัข คือ ผู้ที่มองว่า มนุษย์มีอิสระเสรีภาพในการดำเนินชีวิตและมีสิทธิที่จะเลือกบริโภคอาหารได้ตามความต้องการที่ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และการบริโภคนั้นก็ไม่ผิดกฎหมาย เพราะไม่มีกฎหมายใดบัญญัติอย่าง ชัดเจนว่าการบริโภคเนื้อสุนัขผิดกฎหมาย เพราะถ้าจะออกกฎหมายมาห้ามบุคคลบริโภคเนื้อสุนัขก็ เท่ากับเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในเรื่องของ เสรีภาพในการดำเนินชีวิต การที่จะมาบัญญัติกฎหมายห้ามไม่ให้บุคคลรับประทานอาหารประเภท ใดๆ หรือรับประทานอาหารอะไรได้บ้างนั้นย่อมเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะรสนิยมในการบริโภคอาหารนั้นแต่ละกลุ่มประเทศ แต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่น แต่ละชุมชน แต่ละหมู่บ้าน และแต่ละบุคคลย่อมมีวัฒนธรรมการบริโภคที่แตกต่างกัน

3. กลุ่มบุคคลที่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหารและชื่นชอบในการรับประทานเนื้อ สุนัขเป็นชีวิตจิตใจ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือ ชาวชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร เป็นกลุ่มที่นิยม รับประทานเนื้อสุนัข และเป็นการบริโภคที่มีมาช้านานนับเป็นร้อยๆ ปีเลยทีเดียว ในทางกลับกัน หากคนทั่วไปที่ชื่นชอบในการบริโภคเนื้อโค หรือเนื้อแกะ อยู่ๆ มีคนมาคัดค้านพวกเขาว่าห้าม รับประทานเนื้อโค และเนื้อแกะนะเพราะว่าโคและแกะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อนหรือ เพื่อการเกษตรเท่านั้น ไม่เหมาะที่จะนำมาบริโภค กลุ่มบุคคลที่นิยมและชื่นชอบในการบริโภคเนื้อ โคนเนื้อแกะก็ต้องออกมาเรียกร้องหาสิทธิที่เขามีและเป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ เพื่อเรียกร้องสิทธิและวัฒนธรรมของการบริโภคที่มีมาช้านานและเรียกร้องในสิ่งที่เขารับประทานกัน

⁴⁷ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 381.

มาเป็นร้อยๆ ปีแล้ว เช่นเดียวกับชาวชุมชนท่าแร่เช่นกันเพราะสุนัขเป็นอาหารของชาวชุมชนท่าแร่ไปโดยปริยาย ซึ่งถ้ามีการออกกฎหมายมาเพื่อที่จะห้ามไม่ให้ประชาชนในประเทศบริโภคเนื้อสุนัขก็เท่ากับเป็นการทำเพื่อประชาชนกลุ่มหนึ่งที่ออกมาเรียกร้องสิทธิให้แก่สุนัขเท่านั้นโดยไม่คำนึงถึงชาวชุมชนท่าแร่ ที่บริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าการออกกฎหมายมาเพื่อห้ามไม่ให้รับประทานเนื้อสุนัขนั้นนอกจากจะไม่เป็นธรรมกับกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขแล้วยังเป็นการปิดกั้นธุรกิจการค้าสุนัขซึ่งในอนาคตจะมีการเปิดแหล่งการค้าเสรีกับต่างประเทศคือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพราะสุนัขได้รับความนิยมจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามซึ่งข่าวที่ออกมาว่าราคาสุนัขในประเทศไทยคือหลักร้อย แต่พอออกไปยังต่างประเทศราคาเป็นหลักพัน ซึ่งถ้าหากมองว่าการค้าสุนัขเพื่อบริโภคเป็นสิ่งที่ไม่ได้โดยถูกต้องและมีเสรีในการค้าและการบริโภคย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างมากกับการค้าของประเทศไทย โดยอาจจะมีการเลี้ยงสุนัขเพื่อส่งออกไปเพื่อการบริโภคอย่างถูกต้องโดยมีการทำฟาร์มสุนัขที่ถูกต้องลักษณะและมีมาตรฐานของการเลี้ยงให้เท่ากับการเลี้ยงไก่เพื่อบริโภค โดยการทำให้มีมาตรฐานอย่างเดียวกันนั่นเอง

3.1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541

เมื่อกล่าวถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคในการบริโภคอาหารที่ได้มาจากผู้ประกอบการค้าทุกชนิดแล้ว อาหารนั้นต้องผ่านมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเนื้อสุนัขเป็นอาหารที่ต้องผ่านกระบวนการฆ่าและชำแหละจากโรงฆ่าสัตว์ ดังนั้นจึงควรจัดให้ผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคถูกควบคุมโดยกรมปศุสัตว์ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบและเข้าไปดูแลคุณภาพความสะอาด ความปลอดภัยจากเชื้อโรคที่จะติดต่อมาทางสุนัข ว่าสุนัขที่นำเข้ามาสู่กระบวนการชำแหละเพื่อบริโภคนั้นได้มาตรฐาน คือต้องไม่เป็นสุนัขจรจัด หรือเป็นสุนัขที่ถูกขโมยมา หรือเป็นสุนัขที่เป็นโรคติดต่อ หรือสุนัขที่ป่วย ดังนั้น จึงให้ผู้บริโภคเนื้อสุนัขได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของผู้บริโภคดังจะกล่าวต่อไปนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541⁴⁸

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 57 ว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”⁴⁹

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้⁵⁰

⁴⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541.

⁴⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภคและปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัยมีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1, 2, 3 และ 4 ดังกล่าว

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้บริโภคหมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

ตามความหมายดังกล่าว ผู้บริโภค คือผู้รับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ และให้หมายความรวมถึงผู้ที่รับบริการบริการที่ไม่ได้เสียค่าตอบแทนด้วยตนเองก็ตามด้วย พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้บริโภคไว้อย่างกว้าง เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ ดังนั้นมนุษย์ที่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหารควรที่จะได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกัน เพราะ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 57 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เมื่อมีกฎหมายออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว มนุษย์ที่บริโภคเนื้อสุนัขก็ควรที่จะได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นเดียวกัน เพราะ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงความเท่าเทียมกันของบุคคลในรัฐไว้แล้ว และบุคคลที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็พึงที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิในการบริโภคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงเห็นว่าควรที่จะมีการบัญญัติ

⁵⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541.

กฎหมายออกมาเพื่อคุ้มครองกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขให้ได้รับความคุ้มครองจากการบริโภคเนื้อสุนัข และการบริโภคเนื้อสุนัขถือเป็นสิทธิของบุคคลที่จะเลือกรับประทานอาหารได้ทุกชนิดที่ไม่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย และการบริโภคนั้นก็ไม่ได้ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือต้องไม่เป็นการได้มาโดยผิดกฎหมาย ถ้าการบริโภคนั้นเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกรับประทานอาหารเพื่อดำรงชีวิตของตนและการได้มาซึ่งอาหารที่จะบริโภคนั้นเป็นการได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย บุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขก็ต้องได้รับการคุ้มครองจากการบริโภคเนื้อสุนัขเช่นเดียวกัน ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขจำแนกออกดังนี้ คือ

1. การคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขให้ถูกต้องตามกฎหมาย คือ ต้องมีกฎหมายออกมารองรับกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และมีสิทธิที่จะบริโภคได้อย่างเป็นอิสระ และมีเสรีภาพในการบริโภคเช่นเดียวกับการบริโภคเนื้อไก่ เนื้อสุกร เนื้อโค และเนื้อกระบือ เป็นต้น

2. การคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขที่จะได้รับการบริโภคเนื้อสุนัขที่สะอาดปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ คือ ผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขควรที่จะได้รับการคุ้มครองในเรื่องของความสะอาดปลอดภัยจากการบริโภคเนื้อสุนัขที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐว่าเป็นเนื้อสุนัขที่สะอาด ปลอดภัย และมีมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง

การคุ้มครองผู้บริโภค

ความหมาย ของการคุ้มครองผู้บริโภค คำว่า “บริโภค” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า กิน เสพ ใช้ สิ้นเปลือง ใช้สอย จับจ่าย ดังนั้น คำว่า “บริโภค” จึงมิได้หมายถึงการกินเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายความรวมถึงการจับจ่ายใช้สอย การซื้อสินค้า หรือการบริการต่างๆ เช่น การบริการขนส่ง บริการเสริมความงาม ฯลฯ

ส่วนคำว่า “ผู้บริโภค” หมายถึง ผู้ที่จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งการบริโภค ซึ่งมีได้หลายรูปแบบ ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การบริโภคไม่ได้หมายความถึงเฉพาะการกินเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการรับบริการด้วย และยังหมายความรวมถึงผู้ที่กิน เสพ ใช้สอย หรือรับบริการ ที่ไม่ได้จ่ายเงินเองอีกด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อการอุปโภคบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง (Need) ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านร่างกายโดยรวมถึงความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการที่ได้รับด้วย

“ผู้บริโภค” (Consumer)⁵¹ สิ่งมีชีวิตที่กินสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นอาหารแบ่งออกเป็น

1. สิ่งมีชีวิตที่กินพืชเป็นอาหาร (Herbivore) เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย กระจ่าง และปลาที่กินพืชเล็กๆ ฯลฯ

2. สิ่งมีชีวิตที่กินสัตว์อื่นเป็นอาหาร (Carnivore) เช่น เสือ สุนัข กบ งู สุนัขจิ้งจอก ฯลฯ

⁵¹ Anna Nagurney. (2006). *Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits*.

3. สิ่งมีชีวิตที่กินทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเป็นลำดับการกินสูงสุด (Omnivore) เช่น มนุษย์
เมื่อทราบความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” แล้วว่า คือ บุคคลหรือใครก็ตามที่กินหรือ
ใช้สินค้าหรือรับบริการต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ
ต่อไปคือการคุ้มครองผู้บริโภค

การคุ้มครองผู้บริโภค หมายถึง การปกป้องดูแลผู้บริโภค ให้ได้รับความปลอดภัยและ
เป็นธรรม และประหยัดในการกิน การใช้ และการรับบริการ

พฤติกรรมผู้บริโภค⁵² คือการศึกษาปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การ และ
กระบวนการที่พวกเขาเหล่านั้นใช้เลือกสรร รักษา และกำจัด สิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ บริการ
ประสบการณ์ หรือแนวคิด เพื่อสนองความต้องการและผลกระทบบที่กระบวนการเหล่านี้มีต่อ
ผู้บริโภคและสังคม พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการผสมผสานจิตวิทยา สังคมวิทยา มนุษยวิทยาสังคม
และเศรษฐศาสตร์ เพื่อพยายามทำความเข้าใจกระบวนการการตัดสินใจของผู้ซื้อ ทั้งปัจเจกบุคคล
และกลุ่มบุคคล พฤติกรรมผู้บริโภคศึกษาลักษณะเฉพาะของผู้บริโภคปัจเจกชน อาทิ ลักษณะทาง
ประชากรศาสตร์และตัวแปรเชิงพฤติกรรม เพื่อพยายามทำความเข้าใจความต้องการของประชาชน
พฤติกรรมผู้บริโภคโดยทั่วไปก็ยังพยายามประเมินสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคโดยกลุ่มบุคคล เช่น
ครอบครัว มิตรสหาย กลุ่มอ้างอิง และสังคมแวดล้อมด้วย

ความจำเป็นในการคุ้มครองผู้บริโภค

ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันในเรื่องธุรกิจมาก ทำให้ผู้ผลิตแข่งขันกันผลิตและบริการเพื่อ
ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค แต่พบว่าผู้ผลิตจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย
ของผู้บริโภค ด้วยเหตุผลจึงต้องทำหน้าที่ดูแลและกำกับแก้ไข โดยมีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครอง
ผู้บริโภคดังนี้

1. เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้เสียเปรียบผู้ผลิต
2. เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณา
3. เพื่อควบคุมสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานไม่ปลอดภัย หรือเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
4. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและปลอดภัยจึงได้มีการ
กำหนดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งได้บัญญัติถึงสิทธิและการคุ้มครองผู้บริโภค
ไว้ในมาตรา 4

⁵² Kuester, Sabine (2012): *MKT 301: Strategic Marketing & Marketing in Specific Industry Contexts*,
University of Mannheim, p. 110.

มาตรา 4 ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดังต่อไปนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อง เพียงพอ เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกสินค้าหรือบริการ

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย จากการใช้สินค้าหรือบริการ

4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

สิทธิที่ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครอง

1. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการเป็นสิทธิที่จะเน้นในเรื่องการได้รับความสะอาด ความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์และสภาวะแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยเป็นปัญหาสำคัญของผู้บริโภคจึงมีการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายจากสินค้าและบริการ องค์การที่จัดตั้งเพื่อป้องกันสิทธิด้านความปลอดภัยของผู้บริโภคที่สำคัญมี 2 องค์การคือ

1) องค์การคุ้มครองผู้บริโภค

2) องค์การอาหารและยา

2. สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการนั้นๆ ข้อมูลที่เกี่ยวกับสินค้าที่ผู้บริโภคควรได้รับมีดังนี้

1) ราคา หมายถึง ราคาต่อหน่วยของสินค้า

ซึ่งราคาผู้บริโภคไม่สามารถรู้ว่าผลิตภัณฑ์ชิ้นไหนดีหรือไม่ดี เพราะสินค้านั้นๆ จะแตกต่างที่การบรรจุหีบห่อ ปริมาณ ขนาด และมีสินค้าบางชนิดไม่ระบุราคาจึงทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้ว่าสินค้านั้นดี หรือไม่ และประหยัดที่สุดหรือไม่

2) ป้ายโฆษณาการ หมายถึง การให้ข่าวสารข้อมูลของสินค้า ว่าเป็นอะไร บริโภคอย่างไรใช้อย่างไรเพื่อผู้บริโภคจะได้เข้าใจรายละเอียดโดยปิดอยู่ที่บรรจุภัณฑ์ของสินค้านั้นๆ

3) รายละเอียดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ หมายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ซึ่งประกอบด้วย วัน เดือน ปี ที่ผลิตอายุการใช้งาน และวันหมดอายุของผลิตภัณฑ์ โดยจะชี้แจงบนหีบห่อของผลิตภัณฑ์

4) ความจริงเกี่ยวกับสินค้าที่ช่วยสนับสนุน หมายถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดได้ชัดเจน เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคจะต้องแยกข้อมูลที่ได้ออกมา และทำความเข้าใจเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

5) รายละเอียดของสินค้า ผู้ผลิตมีการกำหนดจำนวนของรายละเอียดของสินค้านั้นๆ ให้เหมาะสมโดยผู้บริโภคน่าจะใช้รายละเอียดของสินค้านั้นๆ เปรียบเทียบกับสินค้าอื่นๆ เพื่อจะสามารถเลือกตัวเลือกที่ดีที่สุด ได้ประโยชน์มากที่สุด

3. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการ

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1) ให้ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ที่จะใช้ประเมินในตัวสินค้าและบริการที่ต้องใช้เทคโนโลยี ยุ่งยากซับซ้อน และให้เลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ให้มีทักษะในการบริหารและการตัดสินใจในระดับนี้สามารถเทียบกับการศึกษาที่ให้กับมืออาชีพ

3) ให้ความรู้เกี่ยวกับองค์การธุรกิจต่างๆ รัฐบาล และการให้ความรู้ทางด้านการตลาด เพิ่มขึ้น

4) โดยการพิจารณาให้ข่าวสารข้อมูล และความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการผู้บริโภคจะนำมาใช้ประเมินให้ตรงกับความต้องการและความถูกต้องเหมาะสมที่จะเลือกซื้อสินค้าได้ต่อไป

4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดใช้ความเสียหาย

สิทธิที่ผู้บริโภคจะได้รับการพิจารณาและชดใช้ความเสียหาย ทำได้ 3 วิธี คือ

1) การป้องกัน โดยภาครัฐและเอกชนมีการออกกฎหมายพิทักษ์ผู้บริโภคซึ่งจะเป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคควบคู่ไปด้วย

2) การเอากลับคืนมา การแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดให้ดีขึ้นทำได้หลายวิธี เช่น แก้ไขที่ตัวสินค้าเมื่อเกิดการผิดพลาดภายหลังจากที่สินค้านั้นออกสู่ตลาด โดยการนำเอากลับมาแก้ไขวิธีนี้จะใช้กันมากในการแก้ไขภาพพจน์ของตัวสินค้า

3) การกำหนดบทลงโทษ กำหนดด้วยบทกฎหมาย ใช้เป็นบทลงโทษต่อผู้ผลิตโดยจะมีทั้งการปรับ ทั้งจำคุก

หน้าที่ของผู้บริโภคกับการคุ้มครองผู้บริโภค

1. หน้าที่ก่อนซื้อผลิตภัณฑ์เป็นหน้าที่ของผู้บริโภคจะต้องรับผิดชอบต่อตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น

เพราะก่อนการบริโภคผลิตภัณฑ์ใดๆ จึงต้องมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) การใช้ความระมัดระวังในการซื้อผลิตภัณฑ์ เช่น การตรวจสอบการแสดงฉลาก ปริมาณ และราคา ว่ามีความยุติธรรมหรือไม่ ผู้บริโภคไม่ควรเชื่อข้อความการโฆษณาโดยไม่ได้ทำการพิจารณาอย่างรอบคอบ

2) การทำสัญญาโดยการลงลายมือชื่อหรือผู้บริโภครวจะตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ว่ารัดกุมและให้สิทธิแก่ผู้บริโภคครบถ้วนตามที่ได้ตกลงกันได้ และสัญญา เงื่อนไขข้อใดบ้างที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

2. หน้าที่หลังทำสัญญา

1) การเก็บรักษาพยานหลักฐานต่างๆ ที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคไว้เพื่อทำการเรียกร้องกรรมสิทธิ์ของตนควรจดจำสภาพที่ซื้อผลิตภัณฑ์นั้นไว้เพื่อประกอบการเรียกร้องด้วย

2) ในกรณีที่มีการทำสัญญาแล้ว ต้องเก็บเอกสารสัญญาต่างๆ รวมทั้งเอกสารภาพโฆษณา และ ใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย

3) เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคผู้บริโภคมีหน้าที่ดำเนินการร้องเรียนตามสิทธิของตน

สถาบันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

1. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่คุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่มีปัญหาจากการอุปโภคและบริโภคส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้บริโภคที่ได้รับเกี่ยวกับความเป็นธรรมเรื่องราคาการปลอมปนสินค้า การผูกขาดตลาด การโกงมาตราซั่ง ดวง วัด ตลอดจนการโฆษณาชวนเชื่อเกินความเป็นจริงเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคให้ทราบถึงภัยอันตรายที่เกิดจากสินค้าที่เป็นพิษประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ตลอดจนติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

2. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

1) คณะกรรมการอาหารมีหน้าที่กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารควบคุมเฉพาะตามชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารนั้นและกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อการจำหน่ายหรือการจำหน่าย

2) คณะกรรมการยา มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตยา การขายยา การนำเข้าหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรการนำยามาเป็นตัวอย่างเพื่อการตรวจการตรวจสอบสถานที่ผลิตยาสถานที่ขายยาและสถานที่เก็บยา

3) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับผู้ผลิตในการผลิตสินค้า

4) องค์กรเอกชน ภาคเอกชนมีการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค เช่นองค์กรพิทักษ์ประโยชน์ของผู้บริโภค โครงการสภาสตรีส่งเสริมผู้บริโภค เป็นต้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541) ให้อำนาจและหน้าที่แก่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อปฏิบัติการช่วยเหลือผู้บริโภคไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจโดยโทรศัพท์สายด่วนร้องทุกข์ โทร. 1166
2. ติดตามและสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งกระทำการเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค
3. สนับสนุนหรือทำการศึกษาและวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของสินค้าและบริการแก่ผู้บริโภค
5. ดำเนินการเผยแพร่วิชาการและให้ความรู้แก่ผู้บริโภค
6. ประสานงานกับส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมหรือกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการ
7. ปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย เช่น การแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของผู้บริโภค การรักษาสหสิทธิของผู้บริโภคถือว่าทำหน้าที่หนึ่งของประชาชนผู้บริโภคที่พึงปฏิบัติเพื่อคุ้มครองตนเองให้ได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยและเป็นธรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541) ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน
4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ
5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมาย

คุ้มครองผู้บริโภคหลักเกณฑ์การพิจารณาในการเข้าดำเนินคดีแทนผู้บริโภค ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541) เมื่อมีผู้ร้องขอให้ดำเนินคดีแทนได้ ดังนี้

1) ผู้ที่ร้องขอให้ดำเนินคดีแทนต้องเป็นผู้บริโภค ตามความหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541) กล่าวคือ ผู้บริโภคหมายความว่า ผู้ซื้อหรือได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

2) มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค หมายถึง กรณีผู้ประกอบการเป็นฝ่ายผิดสัญญาเท่ากับกระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และรวมถึงกรณีผู้ประกอบการกระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายสิทธิก็ได้ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นและกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

3) การดำเนินคดีจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคเป็นส่วนรวม โดยพิจารณาจาก

(1) ลักษณะของการประกอบธุรกิจ การประกอบธุรกิจใดที่แม้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคเพียงรายเดียว แต่มีพฤติการณ์ที่เห็นได้ว่าหากผู้ประกอบการยังคงประกอบธุรกิจลักษณะนั้นต่อไป อาจทำให้ผู้บริโภครายอื่นๆ ได้รับความเสียหายด้วย

(2) ผลของการดำเนินคดี แทนผู้บริโภครายใดนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภค รายอื่นๆ ที่ยังมีได้มาร้องขอตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541) ซึ่งสามารถมายื่นคำร้องขอให้ดำเนินคดีในภายหลังได้

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 3 บัญญัติว่า ผู้ประกอบธุรกิจ หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

จากความหมายดังที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ได้บัญญัติให้ความหมายของคำว่า ผู้ประกอบธุรกิจไว้แล้วนั้น ผู้ประกอบการซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการขายเนื้อสุนัขควรที่จะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน เพราะพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการไว้ ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจค้าสุนัขจึงต้องได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกัน เพื่อความเท่าเทียมกันกฎหมายต้องคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขด้วย เพราะรัฐบาลจะได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการรองรับผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภค เพราะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีหลายประเทศในกลุ่มอาเซียนที่นิยมรับประทานเนื้อสุนัข และมี

การใช้เสื้อผ้า หรือ กระเป๋าที่ผลิตจากขน และหนังสุนัขเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น ที่มีการสั่งหนังสุนัขเป็นจำนวนมากเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้มาจากชาวชุมชนท่าแร่ ดังนั้นกฎหมายควรที่จะให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคโดยให้ถือว่าผู้ที่ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ผิดกฎหมาย โดยให้ถือว่า คำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนั้น หมายความว่ารวมถึง ผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคด้วยเช่นกัน เพื่อตอบรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะประกอบอาชีพได้อย่างอิสระและให้ถือว่าเป็นอาชีพที่สุจริตที่บุคคลพึงกระทำได้และเป็นอาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีด้วย

3.1.5 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการควบคุม

เมื่อกล่าวถึงมาตรการในเรื่องของการควบคุมก็จะเกี่ยวข้องไม่ได้เลยที่จะต้องกล่าวถึงเรื่องของความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของสังคม เมื่อสังคมต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดของบ้านเมืองก็ต้องมีการจัดระเบียบความเป็นอยู่ในสังคม นอกจากการพัฒนาบุคคลแล้วยังจะต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลในเรื่องของความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองด้วย ดังนั้นในการตั้งโรงฆ่าสัตว์เพื่อชำแหละ ต้องมีการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นจากการฆ่าสุนัขให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อป้องกันการเอา มูลสุนัข กระดูก และสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการชำแหละ ไปทิ้งและสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นจึงต้องมีกฎหมายเข้ามารองรับเรื่องของการควบคุมโดยจะกล่าวต่อไปนี้

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองจึงมีการบัญญัติพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นมา เพื่อควบคุมดูแลเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เพราะความสะอาดเป็นสิ่งที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมเพราะแต่ละบุคคลได้รับการเลี้ยงดูและการสั่งสอนจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมจึงต้องมีการควบคุมดูแลเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ตลอดจนทัศนียภาพที่สวยงามของบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความน่าอยู่ เพื่อสุขภาพที่ดี และการปราศจากสิ่งรบกวน และเชื้อโรคที่มาจากสิ่งสกปรกทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น

เมื่อบ้านเมืองสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของประชาชนในประเทศว่า ประชาชนในประเทศนี้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเป็นระเบียบเรียบร้อยนำมาซึ่งความสะอาด และส่งเสริมให้สุขภาพจิต สุขภาพร่างกายของประชาชนสมบูรณ์แข็งแรง เพราะ พระราชบัญญัติดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดและควบคุมความประพฤติของประชาชนในสังคมให้มีระเบียบวินัย และรักษาความสะอาดของบ้านเมืองให้น่าอยู่โดยรวม มิใช่เป็นเพียงการรักษาความสะอาดภายในบ้านของตนเพียงอย่างเดียว ต้องดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ด้วย และพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติขึ้นมาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมเพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติขึ้นมาเพื่อสังคม และที่สำคัญคือเพื่อทุกคนที่อยู่ในสังคมให้มีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกันในเรื่องของความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการดำเนินชีวิต และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม⁵³

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและการบริโภคเนื้อสุนัขมีดังนี้

ที่ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขนั้นเห็นว่าการบริโภคเนื้อสุนัขของประชาชนบางกลุ่มในประเทศไทย หรือกลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นอาจถึงมูลสุนัข หรือซากสุนัข ตลอดจนการเลี้ยงสุนัขที่จะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นในสังคมให้ได้รับความเดือดร้อนจากการทิ้งซากสุนัข หรือมูลสุนัข และสิ่งปฏิกูลต่างๆ จากการชำแหละสุนัขและฆ่าสุนัขได้ เช่น ซากสุนัขที่ไม่ได้รับการกำจัดให้ถูกต้องหรือนำไปทิ้งในที่สาธารณะและสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่นโดยส่งกลิ่นเหม็นเน่า เหล่านี้ย่อมเป็นการกระทบต่อผู้อื่นในสังคมในเรื่องสุขภาพความสะอาดเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง เพราะซากสัตว์ และสิ่งปฏิกูลของสุนัขไม่มีการกำจัดอย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องของการกำจัดซากสุนัข และสิ่งปฏิกูลต่างๆ ที่เกิดจากการฆ่า และการชำแหละสุนัขเพื่อค้า หรือเพื่อการบริโภคโดยตรงของตน ยกตัวอย่างเช่น ผู้เขียนได้มีโอกาสดูเส้นทางผ่านโรงฆ่าสัตว์ประเภท โค กระบือ ของกลุ่มประชาชนชาวอิสลาม ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะทำการฆ่าและชำแหละโค หรือ กระบือ เพื่อการค้า และการบริโภค ซึ่งพบว่าเมื่อเดินผ่านจะได้รับการกลิ่นเหม็นมาก และส่งกลิ่นไปทั่วบริเวณใกล้เคียงนั้นด้วย จะเห็นได้ว่า หากไม่มีการกำจัดที่ถูกต้อง และไม่มีการควบคุมอย่างถูกต้องย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม และส่งผลกระทบต่อความสะอาดเรียบร้อยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการเข้ามาควบคุมดูแลเรื่องการกำจัดและควบคุมการทิ้งซากสุนัข และสิ่งปฏิกูลต่างๆ จากการฆ่าและการชำแหละสุนัขเพื่อการบริโภคด้วย

⁵³ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใด⁵⁴

(1) ปลอ่ยสัตว์ นำสัตว์ หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณ ที่เจ้าพนักงาน ท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

(2) ปลอ่ยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมีได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นให้ นำขบวนสัตว์หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนน และได้เสียค่าธรรมเนียม

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวหากมิได้มีการทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขแต่เป็นการเลี้ยงโดย ปลอ่ยให้สุนัขเป็นอิสระอาจทำให้สัตว์เพนพ่านไปตามที่สาธารณะและถ่ายมูลบนถนนและอาจ เข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

ซึ่งจะเป็นการผิดกฎหมายเพราะพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 51 บัญญัติว่าในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ประชาชนผู้พบเห็นอาจแจ้งความต่อนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิด ดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยถือว่าประชาชนที่พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาและมีสิทธิร้องทุกข์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดจากสุนัขไปถ่ายมูลหรือเข้าไปในที่เจ้าหน้าที่หวงห้ามจึงควร มีการจัดทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขให้เป็นสัดส่วนโดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์เข้ามาควบคุมดูแลความ สะอาดปลอดภัยและอนามัยของสุนัขหรือหากมีการเลี้ยงสุนัขไว้ในครัวเรือนเพื่อการบริโภคหรือ เพื่อการค้าขายก็ควรมีการจัดคอกเพื่อเลี้ยงสุนัขให้ถูกสุขลักษณะป้องกันการออกไปในบริเวณที่ เจ้าหน้าที่หวงห้ามและป้องกันการไปถ่ายมูลไว้บนถนนหรือในที่สาธารณะนั่นเอง และควรมีการ จำกัดซากสุนัขที่เกิดจากการฆ่าและการชำแหละให้ถูกต้องและปลอดภัยต่อตัวผู้ประกอบการและ ผู้บริโภคเนื้อสุนัขด้วย

⁵⁴ แหล่งเดิม.

3.1.6 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499⁵⁵ หมวด 4 ว่าด้วยเรื่องการค้าสัตว์และซากสัตว์ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ ตามมาตรา 21 บัญญัติว่า ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวควบคุมการค้าสัตว์ หรือซากสัตว์หลัก คือ ห้ามค้าสัตว์ หรือซากสัตว์ เว้นแต่ จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ดังนั้นการค้าสัตว์ หรือซากสัตว์ปกติทำไม่ได้ห้ามค้าสัตว์หรือซากสัตว์ แต่มีข้อยกเว้นว่า ค้าสัตว์และซากสัตว์ได้โดยต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ทำการค้าสัตว์และซากสัตว์ได้ ดังนั้นเห็นว่า พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ที่บัญญัติมาแล้วจะต้องคุ้มครองประชาชนผู้มีเจตนาที่จะประกอบอาชีพที่สุจริต และเห็นว่าการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ และกฎหมายควรที่จะคุ้มครองกลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อการบริโภคด้วยเช่นกัน ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคขออนุญาตค้าสุนัขและซากสุนัข นายทะเบียนควรที่จะอนุญาตเช่นเดียวกันเพราะบุคคลควรที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองจากพระราชบัญญัติโรคระบาดอย่างเท่าเทียมกัน หากกฎหมายไม่รับรองการค้าสุนัขเพื่อบริโภคกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาก็ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และที่สำคัญ

⁵⁵ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 หมวด 4 การควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ มาตรา 21 ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน มาตรา 21 ทวิ ห้ามมิให้บุคคลใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมิไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของ ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา.

มาตรา 22 ใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิ ให้ใช้ได้จนถึงวันสิ้นปีปฏิทินแห่งปีที่ออกใบอนุญาต

มาตรา 23 ผู้ทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

มาตรา 24 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ให้สัตว์แพทย์มีอำนาจยึดใบอนุญาตของผู้นั้นไว้เพื่อเสนอนายทะเบียน ถ้านายทะเบียนเห็นสมควรจะสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

ผู้ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นที่สุด.

คือเป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้น ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ ถ้าหากมีการอนุญาตให้ค้าสัตว์อื่นๆ ได้ แต่ไม่อนุญาตให้ค้าสุนัขหรือซากสุนัขเพื่อการบริโภค ดังนั้นกฎหมายควรที่จะให้การรับรองคุ้มครองบุคคลภายในรัฐอย่างเท่าเทียมกันและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นมีมานานแล้ว มิใช่เพิ่งมีการบริโภคเนื้อสุนัข หรือการค้าสุนัขเพิ่งมีขึ้นหากเป็นเช่นนี้ ก็ต้องพิจารณากันมากขึ้นว่าควรอนุญาตหรือไม่ เป็นที่ทราบกันแล้วว่าการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคนี้มีมานานกว่า 120 ปีแล้ว แต่ยังไม่มียกกฎหมายออกมารับรองหรือคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและเพื่อการส่งออกเช่นกัน ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนในสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ถูกต้องตามกฎหมายและคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคให้มีการรับรองและคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรคระบาดด้วยเช่นกัน

พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 มาตรา 17 บัญญัติว่า เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดว่าการเคลื่อนย้ายสัตว์จะต้องได้รับอนุญาตจากสัตว์แพทย์ เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว คือ ถ้าได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและปรากฏให้พบเห็นเป็นประจำ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต ก็จะถูกเจ้าหน้าที่จับกุม คือสารวัตรของกรมปศุสัตว์เป็นผู้มีอำนาจจับกุมผู้ที่กระทำผิด ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการค้าสุนัขจะทำการขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสุนัขต้องมีการขออนุญาตจากสัตว์แพทย์ได้เช่นเดียวกันกับการเคลื่อนย้ายหรือการขนส่ง สุนัข โค กระบือ และสัตว์อื่นที่ได้รับอนุญาตให้เคลื่อนย้ายได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และจะเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยเพราะมีการส่งออกสุนัขข้ามชาติที่ปรากฏให้เห็น คือ การส่งสุนัขไปประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้อย่างมหาศาลและจะถือว่าเป็นรายได้ที่จะเข้ามาสู่ประเทศไทยมากทีเดียว เพราะรัฐบาลสามารถเก็บภาษีจากการส่งออกได้และจะเป็นการสร้างรายได้แก่ประเทศไทยอีกด้วย

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่แสดงให้เห็นว่ากฎหมายไม่ได้รับรองคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขและการเคลื่อนย้ายก็ยิ่งถือว่าไม่ถูกต้องตามกฎหมายจึงถูกเจ้าหน้าที่จับกุมและดำเนินคดี

และน่าเห็นใจผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการส่งออกและเพื่อบริโภครภายในประเทศ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2400/2554 ข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2554 เวลากลางวันหลังเที่ยง จำเลยได้นำสุนัขจำนวน 300 ตัว บรรทุกมาในรถบรรทุก 6 ล้อ เพื่อเคลื่อนย้ายไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามผ่านจังหวัดนครพนมซึ่งเป็นเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด และอัยการสั่งฟ้องในข้อหา (1) เคลื่อนย้ายสุนัขเข้าเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์ ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 (2) กระทำการค้าสุนัข โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (3) เป็นผู้ครอบครองสุนัขไม่จัดการให้สัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีนจากสัตว์แพทย์ (4) ทำการทารุณต่อสุนัข โดยนำสุนัขดังกล่าวกักขังในกรงเหล็กสุนัขอยู่รวมกันในกรงซึ่งมีสภาพแออัดยัดเยียด ซึ่งทำให้สุนัขได้รับการทารุณทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น การกระทำความดังกล่าวเป็นเหตุให้สุนัขบางส่วนตาย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย (5) รถบรรทุก 6 ล้อ และกรงสำหรับขังสุนัขซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเคลื่อนย้ายสัตว์เพื่อค้าสัตว์และทารุณสัตว์ เป็นของกลาง ศาลจังหวัดนครพนมพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้องเป็นความผิดหลายกรรมลงโทษทุกกรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานค้าสุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต จำคุก 4 เดือน ฐานเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 4 เดือน ฐานกระทำทารุณสัตว์ โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายจำคุก 10 วัน ฐานครอบครองสัตว์ไม่จัดการให้สัตว์ได้รับการฉีดวัคซีน ปรับตัวละ 40 บาท รวม 300 ตัว เป็นเงิน 12,000 บาท ฐานปฏิบัติหน้าที่ผู้ประจํารถโดยไม่ได้รับอนุญาต ปรับ 2,000 บาท รวมลงโทษจำคุก 8 เดือน 10 วัน ปรับ 14,000 บาท รับสารภาพลดโทษให้ครึ่งหนึ่ง ตามมาตรา 78 คงจำคุก 4 เดือน 5 วัน ปรับ 7,000 บาท เห็นว่าการกระทำของจำเลยนั้นเป็นการกระทำลักษณะเชิงธุรกิจการค้าในรูปของขบวนการค้าสุนัขข้ามชาติ

จากแนวคำพิพากษาดังกล่าว จะเห็นว่าอัยการสั่งฟ้อง ทั้งหมด 5 ข้อหา ซึ่งแต่ละข้อหา ล้วนเป็นเรื่องที่กลุ่มผู้ประกอบการค้าสุนัขยังไม่ได้รับการรับรองคุ้มครองจากกฎหมายภายในของประเทศไทย ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการคุ้มครองรับรองกลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อส่งออกและการค้าเพื่อบริโภคภายในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 กลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อการส่งออกและเพื่อการบริโภคภายในประเทศควรได้รับการคุ้มครองและรับรองตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 เช่นเดียวกันเพราะกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาต้องคุ้มครองประชาชนทุกคนมิใช่เลือกปฏิบัติกับเฉพาะกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ และเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อประชาชนในประเทศไทยให้มีระเบียบวินัยและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดและควบคุมอย่างเท่าเทียมกัน มิใช่การเลือกปฏิบัติเช่นที่เห็นในตัวอย่างการจับกุมผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อส่งออกนอกประเทศและเพื่อการบริโภคภายในประเทศไทย

3.1.7 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

มาตรการทางกฎหมายในเรื่องชนิดและพันธุ์ในการบริโภค

เมื่อกล่าวถึงเรื่องชนิดและพันธุ์ในการนำสุนัขมาประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและส่งออกนั้น เหตุผลสำคัญคือ สุนัขที่นำเข้าสู่กระบวนการฆ่าและเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกไปยังนอกประเทศนั้นต้องเป็นสุนัขที่ได้รับการตรวจสอบสุขภาพจากกรมปศุสัตว์ว่าเป็นสุนัขที่ปราศจากเชื้อโรค โรคติดต่อทุกชนิด จึงต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมและรองรับการคัดเลือกพันธุ์และชนิดของสุนัขว่า สุนัขพันธุ์ใด อายุ หรือลักษณะอย่างไรที่ควรจะนำมาฆ่าและและบริโภคได้ เช่น ชาวไรในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้เลี้ยงสุนัขไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือฆ่าและแล้วนำไปแบ่งให้เพื่อนบ้านบริโภค หนังสือพิมพ์ Tages Anzeiger ของสวิตเซอร์แลนด์ รายงานถึงสถานการณ์การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศว่า มีการเลี้ยงสุนัขไว้ฆ่าทั้งเพื่อการบริโภคเอง และเพื่อแบ่งปันกันในกลุ่มเพื่อนฝูง ไม่ต่างอะไรจากเนื้อหมู โดยสุนัขพันธุ์ที่เป็นที่นิยมมากที่สุด เห็นจะเป็นสุนัขที่มีเนื้อแน่นเช่นพันธุ์ที่ใกล้เคียงกับรีตไวเลอร์ บางบ้านเลี้ยงมันเอาไว้เพื่อเป็นอาหาร โดยเฉพาะ เมื่อมันโตได้ที่ก็จะถูกส่งให้กับคนแก่เนื้อเพื่อฆ่า และนำเนื้อมาประกอบอาหาร โดยอาหารที่เป็นที่นิยมกันมากคือ มอสพล็อคลิ (Mostbrockli) ซึ่งเป็นชิ้นเนื้อหรือแฮมหมักซอส โดยมีตั้งแต่การใช้เนื้ออย่างเนื้อวัว เนื้อแกะ ไปจนถึงเนื้อสุนัข และเนื้อแมวด้วย⁵⁶

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภค

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535⁵⁷

ควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภคให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยให้มีการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคมีมาตรฐานการฆ่าและขั้นตอนในการผลิตที่มีมาตรฐานเดียวกันกับการฆ่าไก่ สุกร เพื่อการจำหน่ายหรือเพื่อการบริโภคเช่นเดียวกัน โดยมีการบัญญัติลงในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และประการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ควรจัดให้สัตว์แพทย์เป็นผู้เข้ามาควบคุมดูแลการคัดเลือกพันธุ์สุนัขที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจเพื่อการบริโภค โดยการเสนอความคิดเห็นร่วมกับผู้ประกอบการและผู้บริโภคเนื้อสุนัข เพื่อกำหนดชนิดพันธุ์ และให้ทางกรมปศุสัตว์เป็นผู้เข้ามามีบทบาทในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมมิให้มีการนำสุนัขจรจัดมาใช้ในการฆ่าและ เพื่อจำหน่ายออกสู่กลุ่มผู้บริโภค ผู้เขียนเห็นว่าควรให้กรมปศุสัตว์ โดยการควบคุมของสัตว์แพทย์เป็นผู้เข้ามาควบคุมดูแลเรื่องของการห้ามไม่ให้มีการนำสุนัขจรจัดเข้ามาสู่กระบวนการฆ่าและ โดยการเข้าไปตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์ของผู้ประกอบการ โดยเสนอว่า

⁵⁶ กระปุก. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2555, จาก www.kapook.com

⁵⁷ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535.

สุนัขที่จะนำมาสู่กระบวนการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นต้องมาจากแหล่งดังต่อไปนี้

1. จากผู้ประกอบการที่เลี้ยงสุนัขเพื่อจำหน่ายให้แก่โรงฆ่าสัตว์โดยเฉพาะ หรือ จากคัรวเรือนที่เลี้ยงสุนัขไว้เพื่อจำหน่ายแก่การบริโภคโดยตรงที่มีสัตว์แพทย์เข้าไปควบคุมดูแลการเลี้ยงสุนัขและการดูแลสุนัข

2. จากฟาร์มที่ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขและเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ

ซึ่งหากมีการกำหนดให้มีการรับสุนัขจำเพาะ 2 ประเภทดังกล่าวก็สามารถป้องกันและกำจัดสุนัขจรจัดเข้ามาสู่วงจรของผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารได้อย่างดี

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต

ข้อ 3 ผู้ใดมีความประสงค์จะตั้ง โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต

ต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอรับใบอนุญาต

ข้อ 4 การยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ยื่น ณ ท้องที่ที่ตั้ง โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ดังต่อไปนี้

(1) ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ณ กรมปศุสัตว์

(2) ในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแห่งท้องที่ที่โรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์นั้นตั้งอยู่

ข้อ 5 เมื่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายได้รับคำขอรับใบอนุญาตตามข้อ 3 แล้วหากปรากฏว่า

(1) เอกสารและหลักฐานถูกต้องและครบถ้วนตามข้อ 3 และโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวด 2 แล้ว ให้ออกใบอนุญาตแก่ผู้ขอรับใบอนุญาตตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

(2) ในกรณีที่เอกสารและหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามข้อ 3 หรือโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในหมวด 2 ให้มีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

ตามกฎหมายผู้ใดจะขออนุญาตตั้ง โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ ต้องขออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอรับใบอนุญาต เมื่อกฎหมายอนุญาตให้ตั้ง

โรงฆ่าสัตว์ได้ กฎหมายก็ย่อมต้องคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคให้สามารถขออนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ได้เห็นว่าทุกคนควรเคารพสิทธิซึ่งกันและกันดังนั้นพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ควรคุ้มครองและรับรองการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและเพื่อการส่งออกเพื่อการบริโภคด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

ข้อ 6 สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ต้องอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีการคมนาคมที่สะดวกมีระบบสาธารณูปโภคที่เพียงพอ และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นและห้ามตั้งอยู่ภายในบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

(2) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชน หรือสถานศึกษารวมทั้งภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานที่ดังกล่าว เว้นแต่กรณีที่เป็นโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ของสถานศึกษาให้ตั้งภายในสถานศึกษาหรือภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสถานศึกษานั้นได้

(3) บริเวณที่น้ำท่วมถึง

(4) บริเวณที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุมีพิษจากเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม

ข้อ 7 บริเวณภายนอกอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) มีรั้วกันเพื่อป้องกันบุคคลภายนอกและสัตว์อื่นมิให้เข้าไปภายในโรงฆ่าสัตว์ได้

(2) มีบริเวณรอบอาคารโรงฆ่าสัตว์ที่มีการดูแลปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดี ไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง และมีระบบระบายน้ำที่ดี

(3) มีโรงพักสัตว์

(4) มีการแยกทางเข้าออกของสัตว์มีชีวิต และเนื้อสัตว์หรือซากสัตว์ออกจากกัน

(5) มีการป้องกันแมลง นก และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคมิให้เข้าไปในอาคารโรงฆ่าสัตว์

(6) จัดให้มีที่รวบรวมมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ไม่ก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน

ข้อ 8 โครงสร้างภายในอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) พื้นทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ กันน้ำได้ มีความแข็งแรงทนทานต่อการกระทบกระแทก

และการสึกกร่อน และทนทานต่อสารเคมี มีความลาดเอียง ระบายน้ำได้สะดวกและไม่เกิดการท่วมขังรอยต่อระหว่างพื้นกับผนังต้องเชื่อมกันสนิท และสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

(2) ผนังด้านในทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ กันน้ำได้ มีความแข็งแรงทนทาน ไม่ผุกร่อน หรือเป็นสนิมและทนทานต่อสารเคมี รอยต่อระหว่างผนังกับเพดานเชื่อมกันสนิท และสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

(3) ประตูและวงกบประตูทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ กันน้ำได้ ไม่เป็นสนิม สามารถทำความสะอาดได้ง่าย และประตูที่เปิดสู่ภายนอกอาคารปิดได้สนิท

(4) ห้องผลิตส่วนที่สะอาดมีเพดานที่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่าสามเมตร ทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ ไม่ดูดซับน้ำหรือความชื้น ไม่ผุกร่อนหรือเป็นสนิม รอยต่อต่างๆ ต้องเชื่อมกันสนิท และสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

ข้อ 9 บริเวณภายในอาคาร โรงฆ่าสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) โรงฆ่าสัตว์มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน มีการแบ่งบริเวณภายในโรงฆ่าสัตว์ และส่วนประกอบต่างๆ ตามชนิดของสัตว์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) ห้องผลิตมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่สะอาดและส่วนที่ไม่สะอาด และพื้นที่ทั้งสองส่วนสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

(3) จัดให้มีที่รวบรวมมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ไม่ก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน

(4) ระบบระบายน้ำ

(ก) มีระบบระบายน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันน้ำทิ้งจากส่วนที่ไม่สะอาดไม่ให้ไหลไปสู่ส่วนที่สะอาดได้ และปลายท่อด้านนอกอาคารต้องออกแบบให้สามารถป้องกันไม่ให้สัตว์อื่นเข้าไปในอาคาร โรงฆ่าสัตว์ และไม่ก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน

(ข) มีการแยกการระบายน้ำจากห้องผลิตหรือห้องสุชา และน้ำฝน ออกจากกัน

(5) ระบบระบายอากาศต้องสามารถกำจัดกลิ่น ควัน ไอน้ำร้อน และความชื้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(6) ระบบแสงสว่างที่ใช้ในโรงฆ่าสัตว์อาจใช้แสงสว่างจากธรรมชาติหรือแสงสว่างจากไฟฟ้าที่มีความเข้มของแสงไม่น้อยกว่าสองร้อยลูเมนต่อตารางเมตร โดยไม่ทำให้การมองเห็นสีของเนื้อสัตว์เปลี่ยนแปลงไป

(7) น้ำที่ใช้ในโรงฆ่าสัตว์ต้องสะอาด มีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขและมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน ตลอดจนมีแรงดันที่เหมาะสมในการฉีดล้างทำความสะอาด ในกรณีที่โรงฆ่าสัตว์จำเป็นต้องใช้น้ำแข็ง น้ำแข็งที่ใช้ต้องสะอาด มีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำแข็ง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(8) อ่างล้างมือ

(ก) จัดให้มีอ่างล้างมือติดตั้งไว้ทุกห้องผลิตและห้องสุขา

(ข) อ่างล้างมือต้องทำจากวัสดุที่แข็งแรงทนทานและไม่เป็นสนิม มีขนาดลึกพอเหมาะที่จะป้องกันการกระเซ็นของน้ำขณะล้างมือ และเป็นชนิดที่ไม่ใช้มือหรือส่วนของแขนเปิดปิด และท่อน้ำทิ้งจากอ่างล้างมือต้องต่อลงสู่ท่อระบายน้ำทิ้งโดยตรง

(ค) บริเวณอ่างล้างมือจัดให้มีผลิตภัณฑ์ล้างมือที่เป็นสบู่เหลวตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง

ข้อ 10 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงฆ่าสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ทุกชนิดทำด้วยวัสดุที่ไม่มีส่วนผสมซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ไม่มีรอยแยกหรือรอยแตก รอยต่อต้องเชื่อมกันสนิทสามารถล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคได้

(2) เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์บางชนิดที่ใช้สารหล่อลื่น มีการป้องกันมิให้สารหล่อลื่นต่างๆ ปนเปื้อนกับเนื้อสัตว์และซากสัตว์ และสารหล่อลื่นต้องเป็นชนิดที่บริโภคได้

(3) เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่สัมผัสกับเนื้อสัตว์และซากสัตว์ ห้ามทาหรือเคลือบผิวหน้าวัสดุด้วยสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

(4) เครื่องมือและเครื่องจักรที่ติดตั้งประจำที่ ต้องติดตั้งให้ห่างจากผนังหรือเพดานอย่างน้อยสามสิบเซนติเมตร เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและทำความสะอาด

ข้อ 11 โรงพักสัตว์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) อยู่ห่างจากส่วนที่สะอาดของอาคาร โรงฆ่าสัตว์ เพื่อป้องกันกลิ่นหรือฝุ่นละอองจากโรงพักสัตว์ที่สามารถปนเปื้อนไปยังเนื้อสัตว์ได้

(2) มีพื้นที่เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่จะทำการฆ่าในแต่ละวัน ทั้งนี้ เพื่อการผ่อนคลายของสัตว์ และสะดวกต่อการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์

(3) มีโครงสร้างของโรงพักสัตว์ที่ทำจากวัสดุที่แข็งแรงทนทาน มีหลังคาป้องกันแสงแดดและฝน

(4) มีประตู รั้วกั้น หรือแผงกั้นที่ทำจากวัสดุที่แข็งแรงทนทาน สามารถป้องกันสัตว์มิให้ออกจากโรงพักสัตว์ได้

(5) มีมาตรการป้องกันไม่ให้เนื้อสัตว์และซากสัตว์ปนเปื้อนกับสิ่งสกปรก

ข้อ 15 ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีการตรวจโรคสัตว์โดยพนักงานตรวจโรคสัตว์ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง ก่อนทำการฆ่าสัตว์ ในกรณีที่ต้องกักสัตว์ไว้เกินสี่สิบสี่ชั่วโมงให้ตรวจโรคสัตว์ซ้ำอีกครั้ง หนึ่งก่อนทำการฆ่าสัตว์

(2) ห้ามนำสัตว์อื่นหรือเนื้อสัตว์อื่นเข้าไปในบริเวณโรงฆ่าสัตว์ โดยไม่ได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่ (5) มีบริเวณที่รับสัตว์ที่มีพื้นผิวที่ไม่ลื่นหรือลาดชันจนเกินไป และสะดวก ต่อการเคลื่อนย้ายสัตว์ลงจากรถบรรทุกสัตว์ โดยไม่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ

(3) มีทางเดินไปยังโรงฆ่าสัตว์ที่มีระบบป้องกันการเดินย้อนกลับของสัตว์มายัง โรงพักสัตว์

(4) มีการแยกที่พักสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยออกเป็นสัดส่วน

(5) มีน้ำสะอาดและอุปกรณ์สำหรับให้น้ำแก่สัตว์อย่างเพียงพอ ยกเว้นสัตว์ปีก

(6) มีน้ำใช้ที่สะอาด และมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้งาน ตลอดจนมีแรงดันที่เหมาะสม ในการฉีดล้างทำความสะอาด

(7) มีระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ และการระบายน้ำจากที่พักสัตว์ป่วยหรือสงสัย ว่าป่วยต้องไม่ไหลผ่านไปยังโรงพักสัตว์หรือทางเดินของสัตว์

(8) มีระบบระบายอากาศที่มีประสิทธิภาพ

(9) มีแสงสว่างอย่างเพียงพอในการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์

(10) มีที่จัดเก็บมูลสัตว์และสามารถป้องกันกลิ่นรบกวนได้

ข้อ 12 โรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ โดยน้ำที่ ผ่านการบำบัดแล้วจะต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฆ่าสัตว์

ข้อ 13 การขนส่งและเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าโรงฆ่าสัตว์ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรค ระบาดสัตว์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ด้วย

ข้อ 14 การฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีการพักสัตว์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

(2) งดให้อาหารสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์

(3) มีขั้นตอนทำให้สัตว์สลบโดยปราศจากความทุกข์ทรมานหรือความเจ็บปวดทรมาน ก่อนทำการฆ่าสัตว์ และเลือกใช้วิธีการฆ่าสัตว์ที่เหมาะสมกับชนิดของสัตว์ ยกเว้นการฆ่าสัตว์ตาม พิธีกรรมหรือข้อบัญญัติทางศาสนา

(4) มีการบันทึกข้อมูลการตรวจโรคสัตว์ก่อนทำการฆ่าสัตว์และการตรวจเนื้อสัตว์และซากสัตว์หลังทำการฆ่าสัตว์

(5) ในกรณีที่มีโรคระบาดสัตว์หรือสงสัยว่ามีโรคระบาดสัตว์เกิดขึ้นในบริเวณโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

ข้อ 16 ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมสุขลักษณะดังต่อไปนี้

(1) สุขลักษณะส่วนบุคคล

(ก) จัดให้มีการตรวจสุขภาพผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(ข) ห้ามบุคคลซึ่งป่วยหรือสงสัยว่าป่วยด้วยโรคติดต่อตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อปฏิบัติงาน

(ค) ผู้ปฏิบัติงานในอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องสวมเครื่องแต่งกายที่สะอาด เหมาะสม และมีการรักษาความสะอาดส่วนบุคคล

(ง) ผู้ปฏิบัติงานที่มีบาดแผลต้องปิดแผลด้วยวัสดุที่กันน้ำได้ก่อนปฏิบัติงานในอาคารโรงฆ่าสัตว์

(จ) ผู้ปฏิบัติงานในอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องล้างมือก่อนปฏิบัติงาน หลังจากการสัมผัสกับสิ่งปนเปื้อน และหลังจากใช้ห้องสุขา

(ฉ) ผู้ปฏิบัติงานในอาคารโรงฆ่าสัตว์ต้องละเว้นจากพฤติกรรมที่อาจทำให้เกิดการปนเปื้อนในเนื้อสัตว์ เช่น การสูบบุหรี่ การถ่มน้ำลาย การขบเคี้ยวหรือรับประทานอาหาร การไอหรือจามโดยไม่มีผ้าปิดปาก หรือการสวมใส่เครื่องประดับหรือนาฬิกา

(2) สุขลักษณะในการปฏิบัติงาน

(ก) ทำความสะอาดโรงฆ่าสัตว์เป็นประจำทุกวัน ทั้งก่อนและหลังทำการฆ่าสัตว์

(ข) ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคเครื่องมือ อุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ ภาชนะบรรจุ และเครื่องใช้ต่างๆ ภายในโรงฆ่าสัตว์ ทั้งก่อนการฆ่าสัตว์ ระหว่างการฆ่าสัตว์ และหลังการฆ่าสัตว์ ในกรณีที่พบว่าสิ่งของดังกล่าวได้ใช้กับสัตว์ป่วยหรือซากสัตว์ที่เป็น โรคจะต้องทำการฆ่าเชื้อโรค และทำความสะอาดทันที

(ค) ทำความสะอาดพาหนะที่ใช้บรรทุกเนื้อสัตว์หรือซากสัตว์ก่อนและหลังการบรรทุกเนื้อสัตว์หรือซากสัตว์

(ง) มีมาตรการในการป้องกันและกำจัดแมลง นก และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ทั้งภายในและบริเวณโดยรอบอาคารโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์อย่างสม่ำเสมอ

(จ) สารเคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดหรือการฆ่าเชื้อโรค และสารกำจัดแมลง ต้องเป็นชนิดที่กฎหมายอนุญาตให้ใช้ในโรงฆ่าสัตว์ และต้องระมัดระวังไม่ให้ปนเปื้อนกับเนื้อสัตว์

(ฉ) มีที่เก็บสารเคมีที่อยู่ห่างจากห้องผลิตและบริเวณที่เก็บเนื้อสัตว์ โดยมีการแยกชนิดหรือประเภทของสารเคมี และให้ปิดฉลากให้ชัดเจน

(ช) มีการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

(ซ) มีห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ห้องอาบน้ำ และห้องสุขาอย่างเพียงพอ

(ฌ) มีการจัดการกับซากสัตว์ที่ไม่เหมาะต่อการบริโภคอย่างเหมาะสม

ข้อ 17 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยคู่มือการปฏิบัติงานดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ข้อ 18 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีระบบการเรียกคืนสินค้าและการสืบย้อนกลับ แหล่งที่มาของสัตว์ และมีการจัดเก็บเอกสารไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ในการตรวจสอบ

ข้อ 19 ผู้รับใบอนุญาตต้องให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ และต้องปรับปรุงแก้ไขโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ วัน เวลาเปิดและปิดโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์

ข้อ 20 ผู้รับใบอนุญาตต้องหยุดทำการฆ่าสัตว์ในวันพระยกเว้นสัตว์ปีก และวันสำคัญตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ 21 โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ใดที่ได้รับใบอนุญาตอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ยกเว้นการปฏิบัติตามข้อ 17 และข้อ 18 ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ 22 โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์จำพวกไก่ เป็ด และห่านที่ได้ดำเนินการอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 บังคับกับไก่ เป็ด และห่านในทุกท้องที่ที่ราชอาณาจักร พ.ศ. 2549 ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นหลักเกณฑ์ตามข้อ 6 (1) และ (2)⁵⁸

⁵⁸ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์. 26 มิถุนายน 2012 เวลา 11.25 น. ฝ่ายบริหาร.

จากพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ควรมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและการส่งออกเพื่อการบริโภคปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างถูกต้องครบถ้วนเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองคุ้มครองจากพระราชบัญญัติการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 อย่างเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดไว้ว่าบุคคลในรัฐต้องได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายในรัฐนั้น ฉะนั้นผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคจึงควรได้รับการรับรองและคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ทั้งหมดทั้งเรื่องการขอใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ได้เหมือนกรณีของ ไก่ สุกร เป็ด และสัตว์อื่นๆ ที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้

การฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภคเป็นการกระทำทารุณกรรมสุนัขหรือไม่นั้น เห็นว่า กระบวนการฆ่าและชำแหละเป็นการทำที่มีขั้นตอนเหมือนการฆ่า สุกร โค กระบือ และไก่ ที่มนุษย์จะนำมาบริโภค เช่น การฆ่าไก่ ต้องจับไก่มาและถอนขนที่บริเวณคอไก่จากนั้นจึงใช้มีดเชือดที่คอไก่ เพราะต้องให้เลือดไหลออกมาให้หมดเช่นเดียวกับการฆ่า โค กระบือ และสุกร ที่ต้องเอาเลือดออกจากร่างสัตว์ก่อน ดังนั้นการฆ่าสัตว์เหล่านี้เพื่อการบริโภคจึงมีขั้นตอนของการฆ่าและชำแหละไม่แตกต่างกันเลย หากมองว่าการฆ่าสุนัขเป็นการทำทารุณกรรมต่อสุนัข การฆ่า โค กระบือ สุกร ไก่ และปลา ก็ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์เช่นกัน เพราะวิธีการฆ่าและชำแหละเป็นวิธีการเดียวกัน โดยเฉพาะวิธีการฆ่าโค กระบือ ก็ต้องใช้ท่อนไม้ทุบที่หัวโค กระบือ ก่อนแล้วจึงใช้มีดเชือดที่คอเพื่อให้เลือดออกจากรอวัยวะทุกส่วนของสัตว์หลังจากนั้นจึงชำแหละชิ้นส่วน เห็นว่าวิธีการฆ่าสุนัขก็ไม่ได้ต่างจากการฆ่าโค กระบือ สุกร ไก่ และปลาแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ผู้เขียนไปตลาดเดินผ่านแม่ค้าขายปลาผู้บริโภคบางคนไม่กล้าฆ่าเองจึงให้แม่ค้าปลา เป็นคนลงมือฆ่าปลา และการฆ่าปลาของแม่ค้าขายปลาก็ใช้วิธีการเดียวกันกับการฆ่าโค คือ ต้องใช้สาททุบที่หัวของปลา ก่อน ปลาก็ดิ้นกระแด่วๆ หลังจากนั้นจึงใช้มีดเชือดที่ท้องปลาเพื่อนำเอามูลปลาออกมา และล้างท้องปลา ต่างกันตรงที่ไม่ต้องเชือดคอของปลาเพราะว่า ปลาเป็นสัตว์ที่มีเลือดน้อยจึงไม่ต้องทำให้เลือดไหลออกจากอวัยวะของปลา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภค เป็นการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ เพราะการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคไม่เป็นการทำให้สุนัขได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นแต่อย่างใดไม่เพราะผู้ประกอบการค้าสุนัข ฆ่าเพื่อการบริโภคและจำหน่ายให้แก่ผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร และถือว่าเป็นอาหารของผู้บริโภค จึงไม่เป็นการทำทารุณกรรม และไม่เป็นการทำให้สุนัขได้รับทุกขเวทนาเพราะเป็นการฆ่าเพื่อการบริโภคเหมือนสัตว์ที่มนุษย์ใช้ในการทำเป็นอาหาร โดยทั่วไปนั่นเอง

จะเห็นได้ว่ากรมปศุสัตว์ได้ออกร่างพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ออกมาเพื่อปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 แล้ว และเห็นว่าควรที่จะคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและการส่งออกสุนัขเพื่อการบริโภคด้วย เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นการผลักดัน ให้การประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคเป็นการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นการค้าอย่างเสรี เมื่อการค้าสุนัข ได้รับการรับรองและเป็นการค้าอย่างเสรีแล้ว รัฐบาลสามารถเก็บภาษีนำเข้าได้รายเข้าสู่ประเทศได้ เพราะประเทศที่นิยมรับประทานเนื้อสุนัขนั้นมีหลายประเทศ และประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสุนัขเป็นจำนวนมาก หากมีการเพาะเลี้ยงสุนัขเพื่อการจำหน่ายเพื่อการบริโภคอย่างถูกต้องก็จะเป็นสิ่งที่ดีต่อผู้ประกอบการค้าสุนัขและผู้บริโภคเนื้อสุนัข และทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิ่งที่ไม่ถูกรังเกียจจากคนในสังคมอีกต่อไป เพราะการบริโภคเนื้อสุนัขก็เหมือนการบริโภคเนื้อสุกร เนื้อไก่ เนื้อโค เนื้อกระบือ เป็นต้น

ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

3.1.8 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550

มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการขนส่ง

ในเรื่องของการขนส่งสุนัขหรือสัตว์ชนิดอื่นๆ เพื่อไปยังโรงฆ่าสัตว์ หรือการขนส่งเนื้อสุนัขที่ฆ่าแล้วและแล้วไปยังผู้บริโภค การขนส่งดังกล่าวหากปล่อยให้ผู้ประกอบการทำเองก็อาจจะไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพของสัตว์เหล่านั้นว่าจะถูกทรมาณ โดยการขนส่งที่แออัดยัดแน่นจนเกินไปหรือไม่ และการขนส่งอาจทำให้สัตว์ติดเชื้อมากหรือเกิดบาดแผลในระหว่างการขนส่งได้ หรือความสะอาดของการขนส่งเนื้อที่ฆ่าแล้วและแล้วไปยังผู้บริโภคว่ามีความสะอาด ไม่มีเชื้อโรคติดมาในระหว่างการขนส่ง จึงต้องมีกฎหมายและให้รัฐเข้ามาควบคุมดูแลในเรื่องของการขนส่งสุนัขและเนื้อสุนัขไปยังผู้บริโภค โดยจะกล่าวถึงกฎหมายที่เข้ามาควบคุมและรองรับการขนส่งที่คุณภาพและมีมาตรฐานตามที่รัฐกำหนดดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550

ความเป็นมาและความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550 โดยสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ร่วมกับกรมปศุสัตว์และสภานายความ เมื่อต้นปีพ.ศ. 2554 ที่ผ่านมานั้น โดยนายสวรรค์ แสงบัลลังค์ เลขานุการสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ได้เข้าพบกับ

คุณคณพล คุ้ยสุวรรณ ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานการเมืองและรับเรื่องราวร้องทุกข์ ประจำสำนักงานประสานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอทราบถึงความก้าวหน้าของร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว จากการเข้าประสานงานกับวิปรัฐบาลของสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ภายหลังจากที่ได้เข้าพบประสานสภาผู้แทนราษฎร นายชัย ชิดชอบ เมื่อกลางเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเสนอร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว ต่อประสานสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2554 ตามสำเนาหนังสือจากสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล ที่ นร 0503/9143 ต่อมาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือด่วนมากที่ สผ 0014/ผ 170 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เพื่อแจ้งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ทราบถึงการบรรจุร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าไปในวาระเรื่องด่วน และเพื่อขอให้ประสานสภาผู้แทนราษฎร ได้มีคำสั่งให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 28 แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ พระราชบัญญัติ ดังกล่าว ไม่สามารถได้รับการพิจารณาให้เสร็จสิ้นก่อนการยุบสภาผู้แทนราษฎร “อย่างไรก็ตามสถานภาพของร่างพระราชบัญญัติซึ่งได้กำหนดเป็นเรื่องด่วนนี้ ตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มาตรา 153 ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดการประชุมภายหลังการเลือกตั้งแล้วเสร็จ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะต้องทำการร้องขอหรือยืนยันไปที่ประสานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อภายในกำหนด 60 วัน ร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าวก็จะไม่ตกไป ซึ่งสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) จะทำการประสานงานกับรัฐบาลและรัฐสภา เพื่อยังพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการทารุณสัตว์และพัฒนาสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทยให้เกิดขึ้นให้ได้” นายสุวรรณค์ แสงบัลลังค์ เลขาธิการสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ได้กล่าวยืนยันอย่างหนักแน่น⁵⁹ สมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ร่วมกับกรมปศุสัตว์และสภานายความจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งแรกของเมืองไทย หวังพัฒนาเครือข่าย NGOs ทั่วประเทศ ผลักดันกฎหมายการป้องกันการทารุณสัตว์ในไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานนานาชาติ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ที่ผ่านมา ดร.สงคราม ธรรมมิญช เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานเปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเครือข่ายการป้องกันการทารุณสัตว์และการพัฒนาสวัสดิภาพในประเทศไทย ภายใต้วหัวข้อ “ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยควรจะมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณสัตว์และพัฒนาสวัสดิภาพสัตว์ดังเช่นนานาชาติอารยประเทศ” โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศกว่า 60 องค์กรเข้าร่วมการสัมมนาฯ ดังกล่าวจัดขึ้นโดยความร่วมมือของสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสภานายความร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ทุก

⁵⁹ สมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2555, จาก www.newswit.com

ภาคส่วนของสังคมได้ตระหนักและร่วมกันผลักดันพระราชบัญญัติ ดังกล่าวขึ้นให้บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำลังจะเกิดขึ้น เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศให้มีความปลอดภัยรอดพ้นจากการทารุณกรรมจากน้ำมือมนุษย์มากขึ้น โดยการจกกิจกรรมครั้งนี้ นับเป็นการเปิดเสวนา พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณสัตว์ครั้งแรกของประเทศไทย ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาคมฯ จะผลักดันเรื่องดังกล่าวให้มีความคืบหน้า โดยในอนาคต สมาคมฯ จะหนักกำลังกับหลายหน่วยงาน การดำเนินการถึงจะมีความชัดเจน ที่ผ่านมานักการเมืองไทยยังมองข้ามปัญหาดังกล่าวไปจนเกิดปัญหาขึ้นแล้วในระดับหนึ่ง อาทิ มีการห้ามนำเข้ากึ่งจากประเทศไทย เพราะต่างชาติเห็นว่าเป็นอันตรายต่อโลกมาก การส่งออกเนื้อสัตว์ที่มีการตรวจสอบมากขึ้น เพราะมาตรฐานด้านสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศไทย ยังขาดความน่าเชื่อถือกับสายตาต่างประเทศ ซึ่งตรงนี้ภาครัฐควรให้ความสำคัญเพราะอาจมองดูว่า เรื่องของสัตว์ไม่กระทบกับคน แต่มีปัญหาดังกล่าวกลับส่งผลกระทบต่อหลากหลายด้าน ทั้งภาคเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและอื่นๆ อีกมาก⁶⁰ จะเห็นได้ว่า กลุ่มบุคคลที่รักสัตว์จะต่อต้านผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและผู้บริโภคสุนัขอย่างชัดเจน และรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนท่าแร่ และผู้ประกอบการค้าสุนัขข้ามชาติมากขึ้น และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมก็ต้องเข้ามาดำเนินการจับกุมและปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากไม่ปฏิบัติก็อาจจะโดนข้อหาว่าเจ้าหน้าที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และเจ้าหน้าที่เองก็จะถูกดำเนินคดีเอาเสียเอง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทารุณกรรมสัตว์จึงมีหน้าที่เข้ามาควบคุมดูแลมิให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์

การที่กลุ่มบุคคลที่รักสัตว์ออกมาต่อต้านการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคล้วนมีเหตุผลมากมาย ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การขนส่งสุนัขที่แออัดยัดเยียดมองดูแล้วเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งไม่คิดที่จะถูกมองว่าเป็นการทารุณสัตว์ ในทางตรงกันข้ามที่ผู้เขียนพบเจอการขนส่งโค หรือ กระบือ และสุกร ไปโรงฆ่าสัตว์ นั่นก็ไม่ได้แตกต่างจากการขนส่งสุนัขสักเท่าใด แต่บุคคลที่รักสัตว์จะมองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่น่าสงสาร หากมองให้เป็นธรรมก็ควรจะสงสาร สุกร โค หรือกระบือ ที่ถูกขนส่งไปโรงฆ่าสัตว์ที่มีลักษณะของการขนส่งที่แออัดยัดเยียดเช่นกัน และเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวหากออกมาคุ้มครองสัตว์ทุกประเภทและไม่ขวางกั้นสิทธิของผู้ประกอบการค้าสุนัขและผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร ผู้เขียนเห็นด้วย แต่ผู้เขียนไม่เห็นด้วยหากมีการจำกัดสิทธิของผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและหากเป็นการจำกัดสิทธิของผู้บริโภคเนื้อสุนัขด้วยแล้วผู้เขียนเห็นว่าไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอย่างมาก เพราะดังได้กล่าวมาแล้วว่าชาวชุมชนท่าแร่

⁶⁰ Pet Magazine. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2550, จาก www.petmaniamagazine.com

มีการบริโภคเนื้อสุ่นมาเป็นเวลานานแล้วกว่า 120 ปี ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499⁶¹ หมวด 4 ว่าด้วยเรื่องการค้าสัตว์และซากสัตว์ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ ตามมาตรา 21 บัญญัติว่า ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ซ้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวควบคุมการค้าสัตว์ หรือซากสัตว์หลัก คือ ห้ามค้าสัตว์ หรือซากสัตว์ เว้นแต่ จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ดังนั้นการค้าสัตว์ หรือซากสัตว์ปกติทำไม่ได้ห้ามค้าสัตว์หรือซากสัตว์ แต่มีข้อยกเว้นว่า ค้าสัตว์และซากสัตว์ได้โดยต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ทำการค้าสัตว์และซากสัตว์ได้ ดังนั้นเห็นว่า พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ที่บัญญัติมาแล้วจะต้องคุ้มครองประชาชนผู้มีเจตนาที่จะประกอบอาชีพที่สุจริต และเห็นว่าการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ และกฎหมายควรที่จะคุ้มครองกลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อการบริโภคด้วยเช่นกัน ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคขออนุญาตค้าสุนัข และซากสุนัข นายทะเบียนควรที่จะอนุญาตเช่นเดียวกันเพราะบุคคลควรที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองจากพระราชบัญญัติโรคระบาดอย่างเท่าเทียมกัน หากกฎหมายไม่รับรองการค้าสุนัขเพื่อบริโภคกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาก็ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และที่สำคัญ

⁶¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 หมวด 4 การควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ มาตรา 21 ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ซ้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน มาตรา 21 ทวิ ห้ามมิให้บุคคลใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมิไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือเอ็มบริโอของ ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 22 ใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิ ให้ใช้ได้จนถึงวันสิ้นปีปฏิทินแห่งปีที่ออกใบอนุญาต

มาตรา 23 ผู้ทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

มาตรา 24 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 21 หรือมาตรา 21 ทวิฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ให้สัตว์แพทย์มีอำนาจยึดใบอนุญาตของผู้นั้นไว้เพื่อเสนอนายทะเบียน ถ้านายทะเบียนเห็นสมควรจะสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

ผู้ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นที่สุด

คือเป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้น ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ ถ้าหากมีการอนุญาตให้ค้าสัตว์อื่นๆ ได้ แต่ไม่อนุญาตให้ค้าสุนัขหรือซากสุนัขเพื่อการบริโภค ดังนั้นกฎหมายควรที่จะให้การรับรองคุ้มครองบุคคลภายในรัฐอย่างเท่าเทียมกันและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นมีมานานแล้ว มิใช่เพิ่งมีการบริโภคเนื้อสุนัข หรือการค้าสุนัขเพิ่งมีขึ้นหากเป็นเช่นนี้ ก็ต้องพิจารณากันมากขึ้นว่าควรอนุญาตหรือไม่ เป็นที่ทราบกันแล้วว่าการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคนี้มีมานานกว่า 120 ปีแล้ว แต่ยังไม่มียกกฎหมายออกมารับรองหรือคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคและเพื่อการส่งออกเช่นกัน ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนในสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ถูกต้องตามกฎหมายและคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคให้มีการรับรองและคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรคระบาดด้วยเช่นกัน

พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 มาตรา 17 บัญญัติว่า เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดว่าการเคลื่อนย้ายสัตว์จะต้องได้รับอนุญาตจากสัตว์แพทย์ เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว คือ ถ้าได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและปรากฏให้พบเห็นเป็นประจำ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต ก็จะถูกเจ้าหน้าที่จับกุม คือสารวัตรของกรมปศุสัตว์เป็นผู้มีอำนาจจับกุมผู้ที่กระทำความผิด ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการค้าสุนัขจะทำการขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสุนัขต้องมีการขออนุญาตจากสัตว์แพทย์ได้เช่นเดียวกันกับการเคลื่อนย้ายหรือการขนส่ง สุกร โค กระบือ และสัตว์อื่นที่ได้รับอนุญาตให้เคลื่อนย้ายได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และจะเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยเพราะมีการส่งออกสุนัขข้ามชาติที่ปรากฏให้เห็นคือ การส่งสุนัขไปประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้อย่างมหาศาลและจะถือว่าเป็นรายได้ที่จะเข้ามาสู่ประเทศไทยมากที่สุด เพราะรัฐบาลสามารถเก็บภาษีจากการส่งออกได้และจะเป็นการสร้างรายได้แก่ประเทศไทยอีกด้วย

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่แสดงให้เห็นว่ากฎหมายไม่ได้รับรองคุ้มครองผู้ประกอบการค้าสุนัขและการเคลื่อนย้ายก็อ้างถือว่าไม่ถูกต้องตามกฎหมายจึงถูกเจ้าหน้าที่จับกุมและดำเนินคดีและน่าเห็นใจผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการส่งออกและเพื่อบริโภคภายในประเทศ คำพิพากษาฎีกาที่ 2400/2554 ข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2554 เวลากลางคืนหลังเที่ยง จำเลยได้นำสุนัขจำนวน 300 ตัว บรรทุกมาในรถบรรทุก 6 ล้อ เพื่อเคลื่อนย้ายไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามผ่านจังหวัดนครพนมซึ่งเป็นเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด และอัยการสั่งฟ้องในข้อหา (1) เคลื่อนย้ายสุนัขเข้าเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 (2) กระทำการค้าสุนัข โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (3) เป็นผู้ครอบครองสุนัข ไม่จัดการให้สัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีนจากสัตวแพทย์ (4) ทำการทารุณต่อสุนัข โดยนำสุนัขดังกล่าวกักขังในกรงเหล็กสุนัขอยู่รวมกันในกรงซึ่งมีสภาพแออัดยัดเยียด ซึ่งทำให้สุนัขได้รับการทารุณทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น การกระทำความผิดเป็นเหตุให้สุนัขบางส่วนตาย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย (5) รถบรรทุก 6 ล้อ และกรงสำหรับขังสุนัขซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเคลื่อนย้ายสัตว์เพื่อค้าสัตว์และทารุณสัตว์ เป็นของกลาง ศาลจังหวัดนครพนมพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้องเป็นความผิดหลายกรรมลงโทษทุกกรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91ฐานค้าสุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต จำคุก 4 เดือน ฐานเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 4 เดือน ฐานกระทำทารุณสัตว์ โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายจำคุก 10 วัน ฐานครอบครองสัตว์ ไม่จัดการให้สัตว์ได้รับการฉีดวัคซีน ปรับตัวละ 40 บาท รวม 300 ตัว เป็นเงิน 12,000 บาท ฐานปฏิบัติหน้าที่ผู้ประจํารถโดยไม่ได้รับอนุญาต ปรับ 2,000 บาท รวมลงโทษจำคุก 8 เดือน 10 วัน ปรับ 14,000 บาท รับสารภาพลดโทษให้ครึ่งหนึ่ง ตามมาตรา 78 คงจำคุก 4 เดือน 5 วัน ปรับ 7,000 บาท เห็นว่าการกระทำของจำเลยนั้นเป็นการกระทำลักษณะเชิงธุรกิจการค้าในรูปของขบวนการค้าสุนัขข้ามชาติ

จากแนวคำพิพากษาดังกล่าว จะเห็นว่าอัยการสั่งฟ้อง ทั้งหมด 5 ข้อหา ซึ่งแต่ละข้อหาด้วนเป็นเรื่องที่กลุ่มผู้ประกอบการค้าสุนัขยังไม่ได้รับการรับรองคุ้มครองจากกฎหมายภายในของประเทศไทย ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการคุ้มครองรับรองกลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อส่งออกและการค้าเพื่อบริโภคภายในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 กลุ่มผู้ค้าสุนัขเพื่อการส่งออกและเพื่อการบริโภคภายในประเทศควรได้รับการคุ้มครองและรับรองตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 เช่นเดียวกันเพราะกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาต้องคุ้มครองประชาชนทุกคนมิใช่เลือกปฏิบัติกับเฉพาะกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ และเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อประชาชนในประเทศไทยให้มีระเบียบวินัยและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดและควบคุมอย่างเท่าเทียมกัน

มิใช่การเลือกปฏิบัติเช่นที่เห็นในตัวอย่างการจับกุมผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อส่งออกนอกประเทศ และเพื่อการบริโภคภายในประเทศไทย

3.1.9 ข้อบัญญัติศาสนา

การบริโภคเนื้อสุนัขตามหลักศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

เมื่อก้าวถึงวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยนั้น มีกลุ่มประชาชนที่นิยมรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหารอยู่ในหลายภูมิภาค เช่น ภาคอีสาน ภาคเหนือ และกระจัดกระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งประชาชนภาคอีสานและภาคเหนือเป็นกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ที่บริโภคเนื้อสุนัข เมื่อมีการย้ายถิ่นฐานภูมิถิ่นาคความเคยชินของการบริโภคเนื้อสุนัขก็ยังคงมีอยู่จึงทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขของประชาชนในประเทศไทยกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่กลุ่มประชาชนในประเทศไทยที่มีการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นวัฒนธรรมและถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติคือ “ชุมชนท่าแร่” จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลานานถึง 120 ปี ภายหลังจากชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยและชาวจีนนี้เองเป็นผู้เริ่มนำเอาวัฒนธรรมในการบริโภคเนื้อสุนัขเข้ามาในชุมชนท่าแร่จนในที่สุดการบริโภคเนื้อสุนัขจึงเป็นเรื่องปกติมาจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากนี้มีการทำธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภคภายในชุมชนแล้วยังมีการส่งออกเนื้อสุนัขแคดเดียวไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และส่งออกหนังสุนัขไปยังประเทศญี่ปุ่น โรงฟอกหนังสัตว์เพื่อทำกระเป๋าและเครื่องนุ่งห่ม

โดยทั่วไปนั้นประเทศตะวันตกทั้งหมด การกินเนื้อสุนัขและแมวถือว่าเป็นข้อห้ามในพระคัมภีร์โบราณ ฮินดู ศาสนายิว ก็เขียนชัดเจนว่าเนื้อสุนัขถือว่าเป็นอาหารที่สกปรกที่สุด (และมีพิษ) แต่สมัยก่อนนั้น ชาวยุโรปก็กินเนื้อสุนัขเหมือนกัน เพราะความอดอยาก และความอดอยากนี้เองทำให้หลายพื้นที่จำเป็นต้องกินเนื้อสุนัข อย่างแอฟริกาใต้ ในจิเรียเชื่อว่าเป็นอาหารบำรุงสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บและยังช่วยให้อายุยืนยาว การกินเนื้อสุนัขโดยการต้มเปื่อยเนื้อสุนัขใส่พริกไทยถือเป็นเมนูยอดฮิต ในชนบทบางแห่งในโปแลนด์ ไก่สุนัขถือว่าเป็นยา ส่วนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ว่าหลายคนไม่นิยมกินเนื้อสุนัข (ศาสนาและ ค่านิยมมีข้อห้ามอยู่) แต่กระนั้นก็ยังมีความเชื่อที่กินเนื้อสุนัขเพราะเชื่อว่ามันจะคลายหนาว เช่น ในบางพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทย

3.1.9.1 ศาสนาพุทธ

การบริโภคเนื้อสุนัขตามหลักศาสนาพุทธ

ความในพระไตรปิฎกกล่าวถึงอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์ 10 ชนิด ซึ่งเป็นอาหารต้องห้ามสำหรับพระภิกษุสงฆ์รวมถึงเนื้อที่ไม่บริสุทธิ์อีก 3 อย่างเนื้อสัตว์ 10 ชนิดนั้นได้แก่⁶²

⁶² พรหมญาณิ. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2555, จาก www.bloggang.com

1. เมื่อมนุษย์รวมทั้งเลื่อมมนุษย์ด้วย พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “คูกริกษุทั้งหลาย บรรดาคนที่มีศรัทธาเลื่อมใสมีอยู่เขาสละเนื้อของเขาถวายก็ได้คูกริกษุทั้งหลายไม่พึงฉันเนื้อมนุษย์รูปใดฉันต้องอาบัติทุกกฏ” แปลความง่าย ๆ ก็คือ อาจมีคนที่มีศรัทธาแรงกล้า ยอมอุทิศตนถวายเป็นอาหารแก่พระสงฆ์ได้ การฉันเนื้อและเลื่อมมนุษย์ถือเป็นการผิดร้ายแรงที่สุดในบรรดาการฉันเนื้อต้องห้ามทั้ง 10 ชนิด

2. เนื้อช้างเนื่องจากสมัยก่อน ช้างหลวงล้มลงหลายเชือก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อาหารการกินขาดแคลน ประชาชนก็เลยพากันบริโภคน้ำเนื้อช้าง แล้วยังทำเป็นอาหารถวายแก่ภิกษุผู้ที่ยิวบิณฑบาตอีกด้วย ผู้คนต่างถิ่นและนักบวชต่างศาสนา พากันกล่าวตำหนิติเตียนที่พระสงฆ์ฉันเนื้อช้าง เพราะช้างเป็นราชพาหนะของกษัตริย์ความทราบถึงพระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติแก่ภิกษุทั้งหลายห้ามฉันเนื้อช้าง

3. เนื้อม้าสาเหตุเดียวกับช้าง คือม้าหลวงตายมาก อาหารขาดแคลน และผู้คนต่างกล่าวว่าม้าเป็นราชพาหนะของกษัตริย์ ถ้าพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ คงไม่เลื่อมใสต่อพระสมณะเหล่านั้น จึงมีทรงบัญญัติห้ามภิกษุฉันเนื้อม้า

4. เนื้อสุนัข (สุนัขขะแปลว่าเล็บงาม) มีความเชื่อว่า สุนัขเป็นสัตว์น่าเกลียดน่าชัง ไม่สมควรที่สมณะจะบริโภค

5. เนื้องูเพราะงูเป็นสัตว์น่าเกลียดน่าชัง เช่นเดียวกับสุนัข ประกอบกับพระยานาคชื่อสุปัสสะ เข้าไปถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลว่า “บรรดาที่ไม่มีศรัทธา ไม่เลื่อมใส มีอยู่มันคงเบียดเบียนพวกภิกษุจำนวนน้อยบ้าง ขอประทานพระวโรกาส พระพุทธเจ้าข้า ขอพระคุณเจ้าทั้งหลาย โปรดอย่าฉันเนื้องู” พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติห้ามภิกษุสงฆ์ฉันเนื้องูตั้งแต่นั้นมา

6. เนื้อราชสีห์ (สิงโต) พวกพรานฆ่าราชสีห์แล้วบริโภคเนื้อราชสีห์ และยังทำเป็นอาหารถวายพระภิกษุผู้ที่ยิวบิณฑบาต บรรดาภิกษุที่ฉันเนื้อราชสีห์แล้วอยู่ในป่าต่างก็ถูกฝูงราชสีห์ฆ่า เนื่องจากกลิ่นตัวของผู้ที่บริโภคเนื้อราชสีห์ จะมีกลิ่นของราชสีห์ติดอยู่ด้วย ความทราบถึงพระพุทธองค์ จึงทรงบัญญัติห้ามภิกษุฉันเนื้อราชสีห์

7. เนื้อเสือโคร่ง

8. เนื้อเสือเหลือง

9. เนื้อหมี

10. เนื้อสัตว์ที่ติดผลเดียวกับเรื่องของเนื้อราชสีห์นอกจากเนื้อสัตว์ทั้ง 10 ชนิดข้างต้นนี้ พระองค์มิได้ทรงห้ามแต่ทรงห้ามเนื้อคิบหรือเนื้อที่ยังไม่ได้ทำให้สุกด้วยไฟ

นอกจากนี้ ยังมีเนื้อที่ไม่บริสุทธ์อีก 3 อย่าง ที่ทรงห้าม ดังพระพุทธดำรัสตอนหนึ่งในชีวโกตสูตร ว่า คุณก่อนชีวโก เรากล่าวเนื้อว่าไม่ควรเป็นของบริโภคด้วยเหตุ 3 ประการ คือ เนื้อที่ตนเห็น

เนื้อที่ตนได้ยื่น เนื้อที่ตนรังเกียจ คู่ก่อนชีวิต เรากล่าวเนื้อว่าเป็นของไม่ควรบริโภคด้วยเหตุ 3 ประการนี้แล คู่ก่อนชีวิต เรากล่าวเนื้อว่าเป็นของควรบริโภค ด้วยเหตุ 3 ประการคือ เนื้อที่ตนไม่ได้เห็น เนื้อที่ตนไม่ได้ยื่น เนื้อที่ตนไม่ได้รังเกียจ คู่ก่อนชีวิต เรากล่าวเนื้อว่าเป็นของบริโภคด้วยเหตุ 3 ประการนี้แลเนื้อไม่บริสุทธ์ทั้ง 3 อย่าง ได้แก่⁶³

1. เนื้อที่ได้ยื่น หมายความว่า ภิกษุได้ยื่นชาวบ้านเขาพูดกันว่าจะมีการฆ่าสัตว์ใดก็ตาม เพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารถวายแก่พระภิกษุสงฆ์

2. เนื้อที่ได้เห็นหมายถึงสัตว์ใดก็ตามที่ภิกษุสงฆ์ได้เห็นว่าเขามาเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารถวาย

3. เนื้อที่ตนรังเกียจ หมายถึงเนื้อที่ภิกษุสงฆ์รังเกียจ ด้วยเหตุผล 2 ประการข้างต้น รวมทั้งสัตว์ใดก็ตามที่ตนได้เอ่ยวาจาไว้แล้วว่าจะไม่ฉันเนื้อสัตว์ชนิดนั้นเนื้อสัตว์ทั้ง 3 อย่างนี้ ไม่ได้กำหนดจากชนิดของเนื้อสัตว์ แต่กำหนดจากพฤติกรรมและเจตนาในการฆ่า เพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารถวาย หากภิกษุสงฆ์ฉัน ถือว่าละเมิดโดยตั้งใจก็ต้องอาบัติตามกฐระเบียบวินัยสงฆ์

จากเรื่องราวอาหารต้องห้ามทั้งหลายของภิกษุสงฆ์ จึงเกิดสุภามิตในภายหลังว่า ตักบาตรอย่าถามพระ เนื่องจากยังมีกฎหมายภิกษุสงฆ์เรียกร้องขอให้ฆราวาสปรุงอาหารอย่างที่ตนต้องการให้ฉันด้วย

การบริโภคเนื้อสุนัขในศาสนาพุทธ กล่าวว่า มีข้อห้ามในทางพุทธศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ 10 ชนิด ที่พระพุทธเจ้าระบุไว้ในพระธรรมวินัยว่าห้ามพระสงฆ์ฉัน ประกอบด้วย เนื้อคน ช้าง ม้า งู หมี เสือดาว ราชสีห์ เสือโคร่ง สุนัขป่า และสุนัขบ้าน เหตุผลของการห้ามบริโภคเนื้อเหล่านี้เนื่องจากเชื่อว่า เมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดกลิ่นตัวแรงสัตว์ป่าจะทำร้ายในการออกธุดงค์ ดังนั้นจึงมีการห้ามบริโภคเนื้อสุนัขตั้งแต่สมัยพุทธกาลเป็นต้นมา⁶⁴

อย่างไรก็ตามในทางศาสนาพุทธที่ห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขนั้น ก็ห้ามเฉพาะแต่พระสงฆ์เท่านั้นไม่ได้ห้ามบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่พระสงฆ์ และเหตุผลของการห้ามก็เพราะเกรงว่า จะมีกลิ่นตัวแรงเวลาออกธุดงค์อาจถูกสัตว์ป่าทำร้ายได้ เป็นการป้องกันไม่ให้ถูกสัตว์ป่าทำร้ายเท่านั้น ไม่ได้ห้ามเพราะเหตุผลที่ว่าจะทำให้บาปเพราะบริโภคเนื้อสุนัข ดังนั้นในทางศาสนาพุทธจึงถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่บาป

เมื่อพิจารณาตามหลักพุทธศาสนา ปรากฏว่า พระพุทธเจ้าทรงห้ามภิกษุฉันเนื้อ 10 อย่าง คือ (1) เนื้อมนุษย์ (2) เนื้อช้าง (3) เนื้อม้า (4) เนื้อสุนัขบ้าน (5) เนื้องู (6) เนื้อราชสีห์หรือสิงโต (7) เนื้อเสือโคร่ง (8) เนื้อเสือดาว (9) เนื้อหมี (10) เนื้อสุนัขป่า

⁶³ แหล่งเดิม.

⁶⁴ แหล่งเดิม.

ภิกษุฉันเนื้อต้องห้าม 10 อย่างดังกล่าว ผิดพระวินัยหนักบ้างเบาบ้างแล้วแต่กรณี เช่น ภิกษุฉันเนื้อมนุษย์ ต้องอาบัติอุตุลัจจาย ภิกษุฉันเนื้อช้าง ต้องอาบัติทุกกฏ ฉันเนื้อเสือโคร่ง ต้องอาบัติทุกกฏ เป็นต้น

สาเหตุที่พระพุทธเจ้าห้ามไม่ให้พระสงฆ์ฉันเนื้อสุนัขเพราะ เนื้อสุนัขมีกลิ่นแรงเมื่อเดินป่าหรือเดินธุดงค์ จะถูกสัตว์ใหญ่ทำอันตรายได้ เช่น อาจถูกเสือกัดได้ เพราะเสือได้กลิ่นสุนัขที่อยู่ในตัวของผู้ที่บริโภคน้ำเนื้อสุนัข เป็นกุศโลบาย เห็นได้อย่างชัดเจนว่าไม่ได้ห้ามบริโภคเนื้อสุนัข เพราะขัดต่อขนบธรรมเนียมและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ห้ามบริโภคเพราะป้องกันไม่ให้ถูกสัตว์ใหญ่ทำร้ายนั่นเอง

ผู้เขียนเห็นว่า คำสอนตามหลักศาสนาพุทธที่มีความเชื่อว่า สุนัขเปรียบเสมือนสัตว์เลี้ยงที่เป็นเพื่อน เป็นทั้งผู้พิทักษ์รักษาคุ้มครองภัยให้แก่เจ้าของจึงไม่ควรฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภคนั้น ความจริงที่ปรากฏให้เห็นเมื่อศึกษาจากพระธรรมวินัยจะพบว่า เป็นเพียงกุศโลบายของพระพุทธเจ้าเพื่อป้องกันมิให้พระสงฆ์ที่เดินธุดงค์ถูกสัตว์ใหญ่ทำร้ายเพราะกลิ่นของเนื้อสุนัขมีกลิ่นฉุนแรง เพราะเสือจะได้กลิ่นสุนัขที่อยู่ในตัวของผู้ที่บริโภคและอาจถูกทำร้ายได้ และถึงแม้ประชาชนทั่วไปก็ไม่มีกรห้ามที่ชัดเจนว่าไม่ควรบริโภคเนื้อสุนัขไว้ เป็นเพียงความรู้สึกร่วมกันของกลุ่มที่ไม่นิยมบริโภคเนื้อสุนัข และไม่เห็นด้วยกับการบริโภคเนื้อสุนัขจึงได้มีการสร้างกำแพงความคิดว่าไม่ควรบริโภคเนื้อสุนัขเพราะสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง เป็นเพื่อนและเป็นผู้คุ้มครองภัยให้แก่เจ้าของ นั่นก็เป็นเพียงอีกหนึ่งเหตุผลของกลุ่มบุคคลที่ไม่บริโภคเนื้อสุนัขเท่านั้นเอง

ในสังคมที่แตกต่างกันและวัฒนธรรมที่หลากหลายวัฒนธรรมในการบริโภคย่อมแตกต่างกันไป เมื่อก้าวถึงการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวมุขชนท่าแร่ซึ่งมีมานานกว่า 120 ปี หากมองว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในสังคมต่างสังคมกัน ก็จะเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมสำหรับกลุ่มที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นวัฒนธรรมอันยาวนาน และจะมีการห้ามไม่ให้มีการบริโภคเนื้อสุนัขก็จะเป็นการละเมิดสิทธิวัฒนธรรมของชาวมุขชนท่าแร่ที่รับประทานเนื้อสุนัขมาเป็นเวลานาน และการบริโภคเนื้อสุนัขถือว่าเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของชาวมุขชนท่าแร่ไปแล้ว หากมีกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายนอกมุขชนท่าแร่ออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขย่อมเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวมุขชนท่าแร่ซึ่งบริโภคเนื้อสุนัขเป็นชีวิตประจำวันได้รับความเดือดร้อนและถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการบริโภคของบุคคลไปโดยปริยาย อย่างเช่นคนทั่วไปที่บริโภคเนื้อไก่ เนื้อสุกร และคนที่นิยมบริโภคเนื้อโค โคนุน โปนยางคำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติของการบริโภค ก็มีบางกลุ่มที่ไม่บริโภคเนื้อไก่ เนื้อโค แต่ก็ไม่เห็นมีใคร หรือกลุ่มคนรักสัตว์ออกมาต่อต้านหรือเรียกร้องความเป็นธรรมให้ ไก่ สุกร โค กระบือ ซึ่งมองว่าการต่อต้านดังกล่าว นั้นไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการค้าสุนัขและผู้บริโภคเนื้อสุนัขมาก

เมื่อสุนัขเป็นทรัพย์สินและสามารถบริโภคได้โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคและยังมีคุณค่าทางอาหารมีฤทธิ์ร้อนช่วยทำให้ร่างกายอบอุ่นในเวลาหนาวจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมเพื่อให้ผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัข ผู้ประกอบธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภค และผู้ที่ขายสุนัขให้ผู้อื่นไปเพื่อบริโภคนั้นไม่ต้องถูกสังคมตราหน้าว่า “โหดร้าย” เพราะการค้าขายและบริโภคเนื้อสุนัข การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการบริโภคมาเป็นเวลา 120 ปีแล้ว หากมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมเช่นนั้นก็เป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมสำหรับกลุ่มประชาชนผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นประจำทุกวันเหมือนกับที่ประชาชนบริโภคเนื้อโค เนื้อกระบือ เนื้อสุกร ที่ยังคงบริโภคอยู่ทุกวันเช่นกัน หากมีกฎหมายบัญญัติห้าม ค้า ขาย ห้ามบริโภคสุกรประชาชนกลุ่มที่รับประทานสุกรคงไม่ยอมแน่ เหล่านี้ล้วนไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน และทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมไม่เกิดความบริบูรณ์อย่างแน่แท้ เมื่อมองในแง่ของศีลธรรมกลุ่มที่ต่อต้านการบริโภคสุนัขจะมองว่าเป็นการผิดศีลธรรม เพราะการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นทารุณกรรมสัตว์ หากมองเช่นนี้การที่มนุษย์รับประทานเนื้อโค เนื้อกระบือ เนื้อไก่ ก็เป็นการผิดศีลธรรมเช่นกัน

3.1.9.2 ศาสนาคริสต์

การบริโภคเนื้อสุนัขตามหลักศาสนาคริสต์

จากประวัติความเป็นมาในการบริโภคเนื้อสุนัขอันยาวนาน ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ประกอบการนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งเชื่อว่าการบริโภคสุนัขไม่เป็นบาป ชาวอเมริกันจะไม่กินสุนัข ม้า และแมลง ขณะที่สังคมอื่นๆ อาจเชื่อว่าเนื้อสุนัขเป็นอาหารชั้นเลิศในบางสังคม เชื่อว่าถ้ากินอาหารบางประเภทจะทำให้คนๆ นั้นได้รับอันตราย เลวี-สเตราส์กล่าวว่าอาหารของมนุษย์เป็นสิ่งที่ควบคุมด้วยความคิดมากกว่าจะเป็นเรื่องของวัตถุ อาหารยังมีบทบาทในพิธีทางศาสนา ศาสนาคริสต์จะมีพิธีศีลมหาสนิท เป็นพิธีที่ระลึกถึงการสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนของพระเยซู เป็นการกินขนมปังและน้ำองุ่น ขนมปังหมายถึงพระกายของพระเยซู น้ำองุ่นเปรียบเสมือนพระโลหิตที่พระเยซูหลั่งออกมาเพื่อไถ่บาปให้แก่ผู้ที่เชื่อและวางใจในพระเยซู

เมื่อกล่าวถึงการบริโภคเนื้อสุนัขตามหลักศาสนาคริสต์ในสังคมไทย ขอกกล่าวถึงคริสตจักรท่าแร่ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับการบริโภคเนื้อสุนัขดังนี้ ท่าแร่เคยมีชื่อปรากฏเป็นข่าวใหญ่โตในสื่อต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์แม้กระทั่งในโลกอินเทอร์เน็ตโดยมักถูกวิจารณ์ในแง่ลบว่าเป็นตำบลที่มีคนบริโภคและเป็นแหล่งฆ่าและขายเนื้อสุนัขอันเป็นสัตว์เลี้ยงและเป็นเพื่อนของคนมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล การกระทำนี้เป็นการกระทำที่ดูอามหิตโหดร้ายทารุณและไร้มนุษยธรรม ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีทั้งยังส่งผลในจังหวัดสกลนครที่ชุมชนท่าแร่ตั้งอยู่นั้นถูกเหมารวมอยู่ด้วย แต่อีกด้านหนึ่งที่คนทั่วไปไม่ทราบคือ ความจริงแล้วคนส่วนใหญ่ในตำบลท่าแร่ไม่ได้

บริโภคเนื้อสุ้นขอย่างที่เข้าใจกันอาจมีบางคนที่รับประทานเนื้อสุ้นขบ้างซึ่งเป็นเรื่องมุมมองทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันเช่น คนมุสลิมไม่บริโภคเนื้อหมู แต่ชนมิกชนหรือศาสนิกอื่นๆ ไม่ถือในเรื่องนี้จึงมีการบริโภคและฆ่าอย่างเป็นอุตสาหกรรม ส่วนการบริโภคเนื้อสุ้นขนั้นมาจากการสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคของชาวเวียดนามที่สืบทอดมายังหลายชั่วอายุคน คนไทยเชื้อสายญวนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตำบลท่าแร่ จังหวัดสกลนครตั้งแต่ พ.ศ. 2427 (ค.ศ. 1884) ก็อาจมีการบริโภคบ้าง ส่วนที่ปรากฏเป็นข่าวหากพูดตรงไปตรงมาก็คือการเปิดเผยถึงการลักลอบค้าเนื้อและหนังสุ้นขเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ เช่นประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งยังไม่มีการจัดการธุรกิจการค้าแบบนี้อย่างเป็นทางการ และวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นขของชาวญวนหรือชาวเวียดนามมีมุมมองที่แตกต่างออกไปจากคนไทย คือ เนื้อสุ้นขถือเป็นอาหารชั้นเลิศเป็นพิเศษเฉพาะ และมีราคาสูง ไม่ใช่อาหารที่ชาวเวียดนามจะกินกันอย่างดาษดื่นทั่วไป นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังมีความเชื่อว่าเนื้อสุ้นขมีโปรตีนสูงกว่าเนื้อสัตว์อื่นๆ จะทำให้เกิดความอบอุ่นเหมาะแก่กับคนป่วยและบรรเทาความหนาว อีกทั้งยังเชื่อว่าการกินเนื้อสุ้นขจะ โชคดี ถ้าดวงชะตาไม่ค่อยดีต้องแก้ด้วยการกินเนื้อสุ้นข แต่การกินเนื้อสุ้นขเพื่อ โชคลาภก็ต้องมีช่วงระยะเวลาในการกินที่ถูกต้อง หากกินไม่ถูกต้องจะทำให้โชคร้ายยิ่งขึ้น วัฒนธรรมการบริโภคนี้เองทำให้ชาวเวียดนามมีความต้องการสุ้นขสูงมากจึงมีพ่อค้าชาวเวียดนามหลังไหลเข้ามาติดต่อสั่งซื้อสุ้นขจากเมืองไทยอย่างไม่ขาดสายกลายเป็นธุรกิจการค้าเนื้อสุ้นขและหนังในไทยมากขึ้นเพราะมีรายได้ และกำไรดี และมีการขยายธุรกิจอย่างมากอันเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชาวชุมชนท่าแร่ต้องกลายเป็นชาว แต่การบริโภคเนื้อสุ้นขไม่มีเฉพาะแต่คนไทย และชาวเวียดนามเท่านั้น ยังมีเกาหลี จีน และฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐเกาหลีที่นักร้องนักแสดงมีการนำสุ้นขมาประกอบอาหารและเป็นเวลานานมาแล้ว และการบริโภคเนื้อสุ้นขของชาวเกาหลีเป็นความรู้สึกเหมือนปลูชนคนทั่วไปที่มองว่าการบริโภคเนื้อหมู เนื้อไก่ เนื้อวัว เป็นเรื่องที่ปกติ

ทั้งนี้ความรู้สึกแปลกๆ ของการบริโภคเนื้อสุ้นขที่เกิดขึ้นนั้นมาจากความเข้าใจในเรื่องวิถีความเชื่อในทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ฝ่ายหนึ่งมองไปที่ ศีลธรรม มนุษยธรรม จรรยา ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งมี ประเพณีและวิถีความเชื่อทางวัฒนธรรม แบบของเขาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตในพื้นที่นั้นๆ ภายใต้งैอนไขที่แตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นวิถีความเชื่อทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถูกตัดสินให้เป็นความผิดหรือชั่วร้ายได้ หากเรายอมรับว่าสังคมมนุษย์นั้นสวยงามภายใต้การยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย สิ่งที่ทุกคนได้เห็นและได้ยินอาจมีสิ่งที่ทุกคนได้เห็นและได้ยินมาไม่หมด ดังนั้นนอกจากเสียงคำหนัที่ก้องสะท้านในหัวมาจากกรุงเทพมหานครแล้ว ที่ชุมชนท่าแร่ยังมีสุ้นขหลายตัวยังเดินเรียงรายได้อย่างสบายใจบนถนนที่สะอาดตา อีกทั้งยังได้พบอาคารหลายรูปแบบที่แปลกตาที่สร้าง โดยกลุ่มบรรพบุรุษไทยเชื้อสายญวนและมี อาสนวิหารเทวดา

มีคาแอล โบลด์ส์คริสต์คาทอลิกเป็นศูนย์กลางของชุมชน จะเห็นได้ว่าชุมชนชาวท่าแร่นี้นอกจากเรื่องที่เป็นข่าวโด่งดังในกรุงเทพมหานคร ยังมีรูปแบบของศรัทธาที่มีความงดงามซ่อนอยู่ทั้งที่มีความน่าสนใจและแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ เป็นอย่างมาก คือความเป็นชุมชนคริสต์ขนาดใหญ่และมีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ที่ชุมชนชาวท่าแร่อาจกล่าวได้ว่า ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก เข้ามาพร้อมกับการเกิดขึ้นของชุมชนคือใน พ.ศ. 2427 มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานของชาวญวนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก หรือญวนคริสตัง นอกจากตัวเมือง สกลทวาปี ชื่อเดิมของจังหวัดสกลนคร ภายใต้อาณัติปกครองและดูแลของบาทหลวงชาวฝรั่งเศส ดังนั้นชาวชุมชนนี้จึงมีความเคร่งครัดต่อศาสนาคริสต์เป็นอย่างมาก⁶⁵

การบริโภคเนื้อสุนัขในแนวความคิดของศาสนาคริสต์นั้น ไม่มีการห้ามและถือว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องที่ปกติธรรมดาของการบริโภคอาหารชนิดหนึ่งเพียงแต่จะต้องทำให้สุกก่อนรับประทาน

3.1.9.3 ศาสนาอิสลาม

การบริโภคเนื้อสุนัขตามหลักศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามนั้น ห้ามเข้าใกล้สุนัข ห้ามสัมผัสสุนัข แม้เพียงเข้าใกล้และสัมผัสสุนัขยังเป็นบาปดังนั้นการรับประทานเนื้อสุนัขจึงเป็นบาปและถือว่าผิดศีล

ฮาลาล (อาหรับ: **حلال**) (บ้างสะกดว่า “ฮาลาล” หรือ “หะลาล”) เป็นศัพท์นิติศาสตร์อิสลามจากภาษาอาหรับ คือกฎบัญญัติอนุมติให้มุกัลลัฟ (มุสลิมซึ่งอยู่ในศาสนานิติภาวะ) กระทำได้อันได้แก่ การนึกคิด วาจา และการกระทำที่ศาสนาได้อนุมัติให้ เช่น การรับประทานเนื้อปศุสัตว์ที่ได้รับการเชือดอย่างถูกต้อง การค้าขายโดยสุจริตวิธี การสมรสกับสตรีตามกฎหมายที่ได้ระบุไว้ เป็นต้น ในเมืองไทย คำว่า “ฮาลาล” เป็นที่รู้จักในความหมาย อาหาร หรือสิ่งเจือปนที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม อาหารสำเร็จรูปประเภทนี้จะมีตราฮาลาล ตราฮาลาล คือ ตราที่ติดบนสลากผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อบ่งบอกว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นที่ฮาลาล (อนุมัติ) สำหรับมุสลิมใช้บริโภค โดยจะมีคำว่า “ฮาลาล” (อาหรับ: **حلال**) เป็นภาษาอาหรับประทับอยู่ ผู้ออกตราฮาลาลในประเทศไทยคือคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย⁶⁶

อาหารฮาลาล หรือฮาลาล คือ อาหารที่ไม่มีสิ่งต้องห้ามเจือปน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อสัตว์นั้นจะต้องเป็นเนื้อฮาลาล และไม่เจือปนสิ่งฮะรอมเช่น เหล้า หรือไขมันหมู เป็นต้น

⁶⁵ ดรีโรจน์ ไพบุลย์พงษ์. บทความตามดวงดาวแห่งศรัทธาไป “คริสต์จักรท่าแร่.” ฉบับที่ 92. ตุลาคม-ธันวาคม 2554. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2555, จาก www.lek-prapai.org

⁶⁶ วิกีพีเดีย. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2555, จาก www.wikipedia.org

เนื้อสัตว์ หรือ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ที่ชะลาล จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสัตว์นั้นผ่านการเชือดที่ถูกต้องตามแนวทางอิสลามดังต่อไปนี้

1. ผู้เชือดเป็นมุสลิมซึ่งเข้าใจ และรู้วิธีการเชือดแบบอิสลามอย่างแท้จริง
2. สัตว์ที่จะนำมาเชือดจะต้องไม่เป็นสัตว์ต้องห้าม เช่น สุกร สัตว์ที่ล่าหรือบริโภคนิสัตว์อื่นเป็นอาหาร เช่น เสือ สุนัข สัตว์ปีกที่ล่าหรือบริโภคนิสัตว์อื่นเป็นอาหาร เช่น เหยี่ยว อินทรี สัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู
3. สัตว์ยังมีชีวิตขณะทำการเชือด
4. การเชือดต้องเริ่มต้น ด้วยการเปล่งคำว่า “บิสมิลลาฮฺ” อันมีความหมายว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ
5. การเชือดโดยใช้มีดคมตัดเส้นเลือดใหญ่ หลอดลม หลอดอาหาร ที่ล่าคอให้ขาดจากกัน เพื่อให้สัตว์ตายโดยไม่ทรมาน
6. สัตว์ต้องตายสนิทก่อนที่จะแล่นเนื้อ หรือดำเนินการใดๆ ต่อไป

ชนิดของสัตว์ที่มุสลิมนำมาบริโภคได้ ได้แก่ สัตว์บก เช่น แพะ แกะ โค กระบือ อูฐ กวาง ฯลฯ และสัตว์น้ำจำพวกปลา ปู กุ้ง หอย และสัตว์ทะเลทั้งหมด ส่วนสัตว์ที่ไม่สามารถบริโภค (ฮะรอม; Haram) ได้แก่ สุกร สุนัข หมูป่า งู ลิง สัตว์มีกรงเล็บ สัตว์มีพิษหรือสัตว์น้ำโรค สัตว์ที่ไม่อนุญาตฆ่าตามหลักศาสนาเช่น มด ผึ้ง และนกหัวขวาน สัตว์นำรังเกี้ยว สัตว์ที่ไม่เชือดตามหลักศาสนา เลือด รวมทั้งอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ และสัตว์ลักษณะเดียวกับลา⁶⁷ พิษและเครื่องดื่มทุกชนิดที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์สามารถบริโภคได้เช่นกัน แต่ถ้าสิ่งดังกล่าวปนเปื้อนด้วยสิ่งสกปรก (นะญิส) ซึ่งหมายถึง สิ่งสกปรกตามหลักศาสนาอิสลาม คือสุนัข สุกร สุรา ซากสัตว์ (สัตว์ไม่ได้เชือดตามหลักการอิสลามยกเว้นปลาและตุ๊กแต่น) เลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง สิ่งขับถ่าย นมลา นมแมว นมสุกรจะกลายเป็นอาหารต้องห้ามทันที⁶⁸

ตามหลักศาสนาอิสลามถือว่าสุนัข คือสิ่งสกปรกจึงห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร และที่สำคัญสุนัข คือสัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขอย่างเด็ดขาด

⁶⁷ ซารีนา สือแม. (2550, มกราคม - มิถุนายน). “การเลี้ยงแพะตามวิถีมุสลิม:แนวทางสู่ความสำเร็จ.” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2 (1).

⁶⁸ แหล่งเดิม.

3.2 กฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคของต่างประเทศ

หากพูดถึงการนำสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวมาทำเป็นอาหาร ส่วนใหญ่ก็จะนึกถึงประเทศเพื่อนบ้านแถบเอเชียอย่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศสาธารณประชาชนจีนมาเป็นอันดับแรกๆ แต่หาว่าไม่ว่าประเทศสวีเดนแลนด์ ดินแดนที่หลายคนบอกว่าสวยบริสุทธิ์และเงียบสงบที่สุดแห่งหนึ่งในโลก ก็ยังมีการบริโภคเนื้อสุนัข และเนื้อแมวกันเป็นปกติทั่วไปในหมู่ชาวไร่ด้วย หนังสือพิมพ์ Tages Anzeiger ของสวีเดนแลนด์ รายงานถึงสถานการณ์การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศว่า มีการเลี้ยงสุนัขไว้มาทั้งเพื่อการบริโภคเอง และเพื่อแบ่งปันกินกันในกลุ่มเพื่อนฝูง ไม่ต่างอะไรจากเนื้อหมู โดยสุนัขพันธุ์ที่เป็นที่นิยมมากที่สุด เห็นจะเป็นสุนัขที่มีเนื้อแน่นเช่นพันธุ์ที่ใกล้เคียงกับร็อตไวเลอร์ บางบ้านเลี้ยงมันเอาไว้เพื่อเป็นอาหารโดยเฉพาะ เมื่อมันโตได้ที่ก็จะถูกส่งให้กับคนแก่เนื้อเพื่อฆ่า และนำเนื้อมาประกอบอาหาร โดยอาหารที่เป็นที่นิยมกันมากคือ มอสบร็อคคิ (Mostbrockli) ซึ่งเป็นชิ้นเนื้อหรือแฮมหมักซอส โดยมีตั้งแต่การใช้เนื้ออย่างเนื้อวัว เนื้อแกะ ไปจนถึงเนื้อสุนัข และเนื้อแมวด้วย “ก็ไม่เห็นว่ามันจะเป็นเรื่องแปลกอะไรนี้ เนื้อสัตว์ก็คือเนื้อสัตว์ คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่เขาก็ชอบกินกัน” ชาวไร่รายหนึ่งกล่าว อย่างไรก็ตาม การบริโภคเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นที่นิยมแพร่หลายจากคนส่วนใหญ่ ไม่มีการประกอบการในเชิงพาณิชย์ แต่ก็นิยมและสืบทอดการกินมาในคนกลุ่มเล็กๆ แถบเขตแอฟเพนเชล และเซนต์แกลเลน ทางตอนเหนือของประเทศสวีเดนแลนด์อย่างเหนียวแน่น ขนาดที่ว่าครั้งหนึ่งในอดีตเคยมีการพยายามเรียกร้องให้สามารถวางขายเนื้อสุนัขได้ทั่วไป ไม่ต่างกับเนื้อวัว เนื้อหมู หรือเนื้อแกะด้วย ทั้งนี้ กฎหมายของประเทศสวีเดนแลนด์ไม่ได้สั่งห้ามการบริโภคเนื้อสุนัขแต่อย่างใด ผิดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเยอรมนีที่มีการสั่งห้ามการบริโภคเนื้อสุนัขอย่างชัดเจน

จากการสอบถามชาวบ้านบางรายก็ว่าเลิกกินเนื้อสุนัขไปแล้ว เพราะหน้าที่จะเป็นปรปักษ์กับกลุ่มคนรักสัตว์ และกลุ่มนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์ บ้างก็เลิกกินไปเลยเพราะถูกต่อต้านจากคนอื่นๆ ในสังคม แต่ก็มีรายแสดงความเห็นไว้ว่า “นี่เป็นความเสแสร้งหลบตะแคงของสังคม โดยแท้ ต่อต้านกันเข้าไปเถิด เดียวคงจะลงเอยด้วยไม่มีเนื้อพอจะให้คนกิน” แต่ทั้งนี้ ทางกรสวีเดนแลนด์ก็ยังไม่เคยมีการสำรวจอย่างจริงจังถึงจำนวนที่แน่นอนของสุนัขที่ถูกฆ่าเพื่อการบริโภคในแต่ละปี ซึ่งนอกจากสุนัขแล้ว สัตว์เลี้ยงอย่างแมวก็ยังถูกฆ่าเพื่อบริโภคและเอาหนังของมันไปทำเสื้อ โค้ทหรือผ้าคลุมเตียงด้วย

ทั้งนี้ รัฐบาลสวีเดนแลนด์ได้ปฏิเสธการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้คุ้มครองครอบคลุมถึงการฆ่าสุนัขและแมวเพื่อการบริโภคของมนุษย์ ไปเมื่อปี ค.ศ.1993 และตอนนี้กลุ่มพิทักษ์สิทธิสัตว์ก็กำลังเรียกร้อง และกดดันให้รัฐบาลพิจารณาผ่านกฎหมายคุ้มครองสุนัขและแมวข้อนี้อีกครั้ง

แม้ทางสหภาพสัตว์แพทย์เองจะออกมากล่าวว่า มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของบางกลุ่มชน และชี้ให้เห็นว่าบางประเทศก็ยังมีเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะด้วยซ้ำไป⁶⁹

3.2.1 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว จากการสำรวจในสมัยราชวงศ์ฮั่นพบว่าในแต่ละปีจะมีสุนัขถูกฆ่าเพื่อบริโภคมากถึง 300,000 ตัว กล่าวไว้ในสูตรตำรับยาจีนยังระบุว่าเนื้อสุนัขมีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่นบำรุงเสริมร่างกาย ช่วยให้กล้ามเนื้อและกระเพาะอบอุ่น เพิ่มพลัง บำรุงเลือด บำบัดอาการห่อนสมรรถภาพทางเพศ ในประเทศจีนราคาสุนัขแพงกว่าเนื้อสุกร เนื้อโค ในสังคมจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้จะต้องเป็นคนฐานะดี เช่นเกาเหลาเนื้อสุนัขจะแพงกว่าพะมี้ทั่วๆ ไปถึง 6 เท่า กลายเป็นว่าคนซึ่งรับประทานเนื้อสุนัขเป็นคนมีหน้ามีตาเสียอีก สุนัขยออาหารของคนจีนที่กว้างเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข

ในจีนเนื้อสุนัขบางพื้นที่ เช่น มณฑลหยุนหนัน กว่างซีจ้วง ได้นำมาขายจนกลายเป็นการค้า โดยจากนำ เนื้อสุนัขหรือตัวสุนัขที่แลเหมือนหมูนำมาแช่เย็นแล้วนำเอาไปขายในซูเปอร์มาร์เก็ต

ทั้งนี้ ภัตตาคาร “Han River Dog Meat” ใจกลางเมืองกวางโจว และมณฑลกวางตุ้ง ได้เสิร์ฟเมนูที่ทำมาจากเนื้อสุนัขและเนื้อแมวมานานจนเป็นเรื่องปกติธรรมดาไปแล้ว โดยเมนูมีทั้งซูปสุนัข สเต็กเนื้อสุนัข และเนื้อสุนัขผัดเต้าหู้ ซึ่งสาวเสิร์ฟในร้านที่ชื่อหลี่ ให้เหตุผลว่าเนื้อสุนัขเป็นที่นิยม เพราะมีประโยชน์ต่อร่างกาย และช่วยในกระบวนการเผาผลาญอาหารได้เป็นอย่างดี

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสุนัขจะเป็นอาหารของคนจีนมาอย่างยาวนาน แต่รัฐบาลจีนกำลังพิจารณาการออกกฎหมายห้ามการบริโภคเนื้อสุนัขและเนื้อแมว หลังจากที่ภัตตาคารหลายแห่งในจีนยังคงเสิร์ฟเมนูที่ทำจากเนื้อสุนัขและแมวอยู่ สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า ศาสตราจารย์ ชาง จื่อเหวิน จากสถาบันสังคมวิทยาจีน หนึ่งในผู้สนับสนุนโครงการยกเลิกการบริโภคเนื้อสุนัขและเนื้อแมว กล่าวว่า สัตว์ทั้งสองชนิดเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์ต่อมนุษย์และโครงการนี้จะช่วยให้จีนยกระดับไปสู่อีกขั้นของความมีอารยธรรม ทั้งนี้รัฐบาลจีนไม่ได้นิ่งเฉย ได้ส่งสัญญาณแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะกวาดล้างการซื้อขายเนื้อสุนัขและเนื้อแมว โดยส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการรักษาหน้าตาของประเทศในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย โดยเผยว่า เจ้าหน้าที่ทางการจีนกำลังพิจารณาร่างกฎหมายที่จะส่งผลให้การบริโภคสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข และแมว เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย

นาย เว่ย เสี่ยวตง นักกฎหมายของสำนักกฎหมายในกรุงปักกิ่ง ชี้ว่า “จีนมีแค่กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า ไม่มีกฎหมายสำหรับสัตว์เลี้ยง หรือสัตว์ทั่วไป” พร้อมเผยว่า “ขณะที่ครอบครัวชาวจีนนิยมเลี้ยงสัตว์ เช่น สุนัข และแมวเพิ่มมากขึ้น ทางจีนจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิ

⁶⁹ Cat new. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2556, จาก www.catthailand.com

สัตว์เหล่านั้น รวมทั้งกฎหมายควบคุมความรับผิดชอบของเจ้าของ พร้อมทั้งป้องกันการทารุณกรรมสัตว์”⁷⁰

3.2.2 ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สำหรับชาวเวียดนามไม่ถือว่าการนำเข้าสุนัขเป็นสินค้าผิดกฎหมาย แต่ถือว่าเป็นสัตว์เลี้ยงและสัตว์เลี้ยงเพื่อการบริโภค ชาวเวียดนามถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติและเป็นวัฒนธรรมการบริโภคแบบหนึ่ง เนื้อสุนัขเป็นสินค้าที่มีราคา และใช้บริโภคในโอกาสพิเศษโดยทั่วไปคนเวียดนามนิยมบริโภคในฤดูหนาว เพราะเนื้อสุนัขให้ความอบอุ่นกับร่างกายอุณหภูมิโดยปรกติ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติในขณะนี้คนเวียดนามนิยมบริโภคสุนัข เมื่ออยากรับประทานโดยไม่ต้องรอโอกาสพิเศษใดๆ ช่วงตรุษญวน หรือ ตรุษจีน เนื้อสุนัขจะขายดีมาก เนื้อสุนัขเป็นอาหารโปรดของคนเวียดนามมานานแล้ว เหตุผลไม่ใช่แค่เป็นอาหารที่มีสรรพคุณบางประการ แต่คนเวียดนามยังถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขจะลบล้างเรื่องไม่ดี ในช่วงสิ้นเดือนหรือสิ้นปีได้ช่วงเวลาใกล้ตรุษนี้ การนำเข้าสุนัขจากเมืองไทยเข้าเวียดนามอาจเพิ่มขึ้นเป็น 30,000 ตัวต่อเดือนหรือมากกว่านั้น

ในประเทศสาธารณรัฐเวียดนามนั้นเมนูอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากเนื้อสุนัขมีไขมันต่ำและเนื้อนุ่ม ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ที่ถนน Tayho ในฮานอยมีร้านอาหาร “Thit Cho” อ่านออกเสียงภาษาไทยว่า “ถิตจ้อ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นร้านที่ขายเมนูเนื้อสุนัขอย่างเดียว และเมนูอาหารจากเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนามเสียอีก โดยเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นผู้ชายและผู้ใหญ่ ราคาต่อจานขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณ 200 บาท (ราคาเมื่อปี พ.ศ. 2543)

3.2.3 ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

การบริโภคเนื้อสุนัขของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คนเกาหลีได้บริโภคเนื้อสุนัขมาช้านาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนอายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่นมากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว โดยมีการนำเข้าเนื้อสุนัขไปทำ ลูกก๊ ก้วยเตี๋ยว ฮอตด็อก หรือแม้แต่กิมจิ เขามองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขน่าจะเพิ่มมากขึ้น เพราะเนื้อสุนัขมีคุณค่าทางอาหารสูง คือมีแคลเซียมมากกว่าเนื้ออื่นๆ ถึง 3 เท่า คนส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นเรื่องผิด เพราะเป็นประเพณีการรับประทานของคนเกาหลี และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย เมืองที่คนนิยมรับประทานสุนัขมากที่สุดก็คือ เมืองโบชินทาง ตามด้วย แจงกอลชุก และมุคิม และเชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้สุขภาพดีและกระปรี้กระเปร่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ คนเกาหลีได้

⁷⁰ สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2556, จาก www.manager.co.th/chaina.

จะกินเนื้อสุนัขเฉพาะฤดูหนาวเท่านั้น โดยเฉพาะสุนัขดำ นิยมเอาไปทำชาบูชาบูกิน เชื่อว่ากินแล้วผิวจะสวย

ความจริง การกินเนื้อสุนัขแพร่หลายในหลายประเทศ อย่างเช่นสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐเกาหลี และฟิลิปปินส์ ที่ทำกันอย่างเป็นธุรกิจที่ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและที่สาธารณรัฐเกาหลี มีร้านขายอาหารเนื้อสุนัขอยู่ทั่วไป ดอนกีฬาโอลิมปิกและฟุตบอลโลก มีการประท้วงจากหลายกลุ่มในหลายประเทศ ชูบอยคอตไม่ไปชมกีฬา คนเกาหลีบอกว่า ไม่อยากดูก็ไม่ต้องมาดู แต่พวกเขาจะไม่ปิดร้านอาหารเนื้อสุนัขและไม่เลิกกินเนื้อสุนัข

อนึ่ง ความแตกต่างของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีกับของประเทศไทยอยู่ที่การจัดการ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมีการออกกฎหมายให้เลี้ยงสุนัข ทำฟาร์มสุนัขเพื่อเป็นอาหารอย่าง ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย และถูกหลัก “มนุษยธรรม”

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีไม่มีสุนัขจรจัด สุนัขเร่ร่อน ไม่มีปัญหาเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า เพราะมีการจัดการ มีการทำหมัน ไม่ปล่อยให้ไปตามธรรมชาติแบบไทยๆ แล้วเอาไปปล่อยวัด หรือปล่อยให้จรจัดตามเวรตามกรรม ไม่ทำหมันสุนัข ปล่อยให้ห่ออกลูกออกหลานเต็มบ้านเต็มเมือง เลือกอเอาแต่ตัวผู้ไปเลี้ยง ตัวเมียก็เร่ร่อน⁷¹

เนื้อสุนัขเป็นที่นิยมมากเป็นอันดับที่สี่ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี มีความสำคัญเป็น วัตถุประสงค์ระดับอุตสาหกรรม ไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เนื้อสุนัขมาเป็นอาหาร รวมทั้งกฎหมายปี ค.ศ. 1991 แก้ไขโดยฉบับปี ค.ศ. 2007 แต่ก็ยังไม่สามารถบังคับได้มาจนถึงปัจจุบันนี้⁷²

รัฐบัญญัติการปกป้องสัตว์ ค.ศ. 1991 มีเนื้อหาไม่เพียงพอที่จะปกป้องการฆ่าสุนัขและการทารุณกรรมสัตว์ดังเช่น

- (1) ห้ามผู้ใดฆ่าสัตว์โดยปราศจากเหตุอันสมควร ด้วยวิธีการอันทารุณโหดร้าย
- (2) ห้ามผู้ใดทำให้สัตว์ได้รับอันตรายอย่างร้ายแรง ได้รับบาดเจ็บโดยปราศจากเหตุอันสมควร
- (3) เจ้าของห้ามทิ้งสัตว์โดยปราศจากเหตุอันสมควร

สรุป ถ้อยคำที่ว่า “ปราศจากเหตุอันสมควร” เป็นถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความได้ว่า จะจงใจให้ห้ามฆ่าสัตว์ (สุนัข) โดยตรง

⁷¹ สยามรัฐรายวันที่ 24 เมษายน 2556.

⁷² สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.westlawinternational.com>

มาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญนี้กล่าวไว้ว่า เป็นบทลงโทษโดยการปรับ โดยการบังคับโทษปรับของพระราชบัญญัตินี้เป็นเพียงการปรับใช้ในชั้นศาลแค่ 1,000 วอน หรือ 100 ดอลลาร์ทำได้มากที่สุดแค่ปรับ โทษปรับสูงสุดไม่เกิน 2,000 วอน แต่มีโทษกักขังตัวผู้กระทำความผิดด้วย

จุดอ่อนของรัฐธรรมนูญนี้ คือ

- (1) ถ้อยคำกำกวม
- (2) บทลงโทษต่ำมาก กล่าวคือ ไม่เกิน 2,000 วอน

การแก้ไขรัฐธรรมนูญการปกป้องสัตว์ ค.ศ. 1991 โดยปี ค.ศ. 2007 เป็นการเพิ่มคำนิยามว่าอะไรคือสัตว์เลี้ยงเป็นการแก้ไขในรายละเอียดซึ่งไม่ได้ระบุห้ามฆ่าสุนัขอย่างเดียวเพียงระบุว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง ซึ่งเลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อนและเพิ่มรายละเอียดลงไปดังนี้ ระบบการลงทะเบียนสัตว์ การแก้ไขมาตรา 70 เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์อย่างรุนแรงโดยการแขวนคอและห้ามฆ่าในที่เปิดเผย คือ ถนนหรือต่อหน้าสัตว์อื่นซึ่งกำลังมองอยู่ แต่สุดท้ายกฎหมายนี้ก็ใช้ไม่ได้อยู่ดีเพราะผู้ประกอบการก็เปลี่ยนวิธีการฆ่าด้วยการช็อตไฟฟ้าหรือใช้วิธีการอื่นอยู่ดี

มาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญการปกป้องสัตว์ระบุเพียงการห้ามฆ่าสัตว์โดยวิธีใด การแก้ไขกฎหมายปี ค.ศ. 1991 โดยแก้ไขเพิ่มเติมโดยปี ค.ศ. 2007 ให้อำนาจตำรวจบังคับใช้กฎหมายเพิ่มอำนาจของตำรวจขึ้นมา แต่ในมุมมองของตำรวจ การฆ่าสัตว์เป็นเรื่องเล็กน้อย จุกจิก วุ่นวาย ตำรวจเลยไม่ได้ให้ความสำคัญและสนใจ

ไม่มีกฎหมายฉบับไหนที่กล่าวว่าห้ามฆ่าสัตว์ประเภทสุนัขไว้โดยตรง ห้ามเพียงแต่การกระทำการฆ่าโดยวิธีการทารุณโหดร้าย มีเพียงพระราชบัญญัติการปกป้องสัตว์ ปี ค.ศ. 2007 ที่ห้ามฆ่าโดยวิธีการอันโหดร้ายแต่ก็ยังไม่ได้ระบุว่าห้ามฆ่าสุนัขไว้โดยตรง

มาตรา 221 กฎหมายทั่วโลกเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการต่อต้านความรุนแรงของการทำร้ายสัตว์และให้สวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงใช้เป็นกฎหมายกลางที่บังคับทั่วโลก แต่ก็ไม่ได้เจาะจงไม่ให้ฆ่าสุนัข เพียงกล่าวไว้ว่าให้ดูแลสัตว์แต่ไม่ได้ปกป้องสัตว์เป็นกฎหมายกว้างๆ แต่ก็ไม่สามารถบังคับการบริโภคสุนัขได้อยู่ดี ปัญหาของกฎหมายนี้ก็คือไม่ปกป้องสัตว์เพียงแต่กล่าวไว้ให้เลี้ยงดูสัตว์ให้ดี

ยกตัวอย่างกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา การฆ่าสุนัขไม่ผิดกฎหมายแต่อย่าทารุณกรรมสุนัข บางรัฐของสหรัฐอเมริกาเนื้อสุนัขแบ่งเป็นพวกไม่ใช่อาหารปกติแต่เป็นอาหารผิดปกติ บางมลรัฐที่มีการแยกจะช่วยปกป้องสุนัขได้ เรื่องกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเกี่ยวกับการกินเนื้อสุนัขเป็นไปตามความขัดแย้งระหว่างคนที่รักและสงสารสุนัขกับความเห็นของปศุสัตว์ คนเกาหลีไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ว่าสุนัขกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ มันแตกต่างกันอย่างไร เพราะการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน คนเกาหลีมองกฎหมายการห้ามบริโภค

เนื้อสุนัขเป็นภัยคุกคามทางวัฒนธรรมของคนเกาหลี กฎหมายภายในไม่สามารถต่อต้านวัฒนธรรมได้ เพราะขาดการสนับสนุนทางด้านการเมือง เช่น กฎหมายห้ามขายเนื้อสัตว์ต้นปีค.ศ. 1980 ไม่สามารถบังคับใช้ได้ เป็นโครงการแรกของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีที่เกี่ยวกับการห้ามค้าขายเนื้อสุนัข แต่ประชาชนก็ยังบริโภคเนื้อสุนัขอยู่เหมือนเดิม พระราชบัญญัติการปกป้องสัตว์ปีค.ศ.1980มีส่วนในการปกป้องสุนัขแต่สุดท้ายก็เป็นเพียงกระดาษเท่านั้นไม่สามารถบังคับใช้ได้ เพียงแต่เป็นการห้ามฆ่าอย่าให้ทรมาณเท่านั้น ไม่ใช่บังคับว่าห้ามฆ่าสุดท้ายก็เป็นแบบเดิม บังคับใช้ไม่ได้เหตุผลเดียว คือ กฎหมายไม่ควรขัดแย้งกับวัฒนธรรม กฎหมายการฆ่าสัตว์ไม่สามารถปกป้องสัตว์มิให้ถูกฆ่าได้และยากถ้าจะพัฒนามาเป็นกฎหมายได้ ถ้าสุครัฐบัญญัตินี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2007 เป็นการเพิ่มเนื้อหารายละเอียดเงื่อนไขบอกวิธีการฆ่าว่ามีให้ฆ่าโดยทารุณกรรมสุนัข สุดท้ายการแก้ไขก็ขาดการสนับสนุนที่เพียงพอจากรัฐบาล รัฐบาลเปิดช่องชนิดและพันธุ์สุนัขที่ควบคุมดูแลโดยปศุสัตว์ว่าก่อนที่จะนำมาบริโภคจะต้องได้รับการตรวจโรคจากปศุสัตว์ก่อนว่าปลอดภัยจากเชื้อโรคจึงจะนำมาบริโภคได้⁷³

⁷³ สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.westlawinternational.com>

บทที่ 4

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัข เพื่อการบริโภค

ในบทนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์ถึงปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัข
เพื่อบริโภคนั้นควรที่จะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสัตว์ประเภทสุนัขออกมาควบคุมอย่างถูกต้อง
ภายในประเทศและให้ถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าขายเนื้อสุนัขเพื่อบริโภคไม่ผิดกฎหมาย
และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการ
บริโภคที่มีกฎหมายออกมารองรับว่าบริโภคได้และค้าขายส่งออกนอกประเทศได้อย่างถูกต้องแล้ว
ผลประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับนั้นมหาศาลอย่างแน่นอน อาทิ รัฐบาลสามารถเรียกเก็บภาษี
จากผู้ประกอบกิจการค้าเนื้อสุนัขได้ รัฐบาลจะมีรายได้จากการเก็บภาษีที่ส่งออกสุนัขเพื่อบริโภค
เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมาในบทที่ 1 นั้นทำให้เราทราบถึงปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้ที่บริโภค
เนื้อสุนัขเป็นอาหารและพ่อค้าเนื้อสุนัขรวมทั้งผู้ที่ต่อต้านการค้าเนื้อสุนัขและการบริโภคเนื้อสุนัข
เป็นอาหารนั้น ต่างได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขและพ่อค้าเนื้อสุนัข
แต่ผู้ที่ต่อต้านนั้นจะเป็นกลุ่มบุคคลที่รักสุนัขและมองว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงไม่เหมาะที่จะนำมา
บริโภค สิ่งที่ทำให้ผู้ต่อต้านมีอคติต่อการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นมีสาเหตุมาจากวิธีการขนส่งสุนัข
วิธีการฆ่าสุนัข ซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่เนืองๆ ว่ามีการขนส่งสุนัขโดยขังสุนัขไว้ในกรงหลายๆ ตัว
และมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ตลอดจนวิธีการฆ่าที่โหดร้ายโดยใช้ไม้ทุบหัวสุนัข เป็นต้น
และในประเด็นที่สำคัญกลุ่มผู้ที่ต่อต้านการบริโภคเนื้อสัตว์นั้นมองว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เป็น
เพื่อนมากกว่าที่จะนำมาเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคนั่นเอง ซึ่งการบริโภคเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น โค กระบือ
ไก่ หมู นั้นเห็นว่าหากมองว่าคนที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นคนบาปเราทุกๆ คนที่บริโภคเนื้อโค กระบือ
เนื้อหมู เนื้อไก่ เนื้อปลาก็เป็นคนบาปเหมือนกันเพราะวิธีการฆ่าเพื่อนำมาบริโภคนั้นก็ไม่ได้แตกต่าง
กันแต่อย่างใดเพราะการฆ่าโค กระบือ ก็ต้องใช้ฆ้องแข็งทุบที่หัวของสัตว์เหมือนกันนั่นเอง เราไม่ควร
ที่จะละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขเพราะผู้บริโภคเนื้อสัตว์ก็เป็นบุคคลตามกฎหมายที่
ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคและรัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกัน และไม่ควรถือ
ที่จะเลือกปฏิบัติเพราะการบริโภคเนื้อสัตว์เป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคล หากมองในแง่ของศีลธรรม

อันดีและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในกลุ่มบุคคลที่ไม่บริโภคเนื้อสุนัขและมองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิ่งที่ผิดนั้นก็มองว่าคนบริโภคเนื้อสุนัขเป็นคนที่ผิดแตกต่างจากตน แต่เมื่อมองในอีกด้านหนึ่งในแง่ของวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลานานจะเห็นว่าการบริโภคเนื้อสุนัขนั้นกลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลนั้น ไปแล้ว เช่นนี้เมื่อมีการต่อต้านก็เท่ากับว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง โดยถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของการบริโภคอาหารและส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าเนื้อสุนัขเพื่อบริโภคซึ่งเป็นอาชีพที่เขาทำมานาน ดังนั้น จึงควรมีการตรากฎหมายเพื่อรองรับธุรกิจการค้าเนื้อสุนัขเพื่อบริโภคอย่างถูกต้อง เพื่อให้การค้าสุนัขเพื่อบริโภคไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยคำว่า “กฎหมาย” กับคำว่า “ศีลธรรม” นั้น ไม่ควรที่จะขัดแย้งกันเอง และยิ่งไปกว่านั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายก็คือเพื่อความเป็นธรรม เพื่อความบริบูรณ์ของมนุษย์เชิงสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และไม่ละเมิดสิทธิซึ่งกันและกันนั่นเอง จึงควรที่จะมีกฎหมายเพื่อรองรับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคเพื่อความเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ประกอบการค้าสุนัขและผู้บริโภคเนื้อสุนัขและเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในแง่ของการส่งออกสุนัขเพื่อบริโภคกลายเป็นธุรกิจอีกประเภทหนึ่งที่จะสร้างรายได้ให้ประชาชนในประเทศ

4.1 ปัญหาสิทธิในการบริโภคสุนัข

แม้ว่าในสายตาของมนุษย์โดยทั่วไปมองว่าสุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ เพราะสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่ฉลาดจึงสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็วจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่มนุษย์จะมีความรักความผูกพันกับสุนัขเป็นพิเศษ แต่สำหรับในกลุ่มคนบางกลุ่มสุนัขยังมีประโยชน์ในการใช้เป็นอาหารและเป็นที่ยอมรับมาก วัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุนัขนั้นยังมีให้เห็นในหลายประเทศ อาทิ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น รวมถึงประเทศไทย

ในประเทศไทยคนส่วนมากมองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องแปลกประหลาด เพราะว่าการส่วนใหญ่ของประเทศไทยไม่ยอมรับรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหาร เมื่อนึกถึงการรับประทานเนื้อสุนัขคนส่วนใหญ่ของประเทศก็จะนึกถึงชาวท่าแร่ อำเภอมือเมือง จังหวัดสกลนคร เพราะชาวชุมชนท่าแร่มีวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลาอันยาวนาน จนเป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปทั้งประเทศ นอกจากนั้นคนจำนวนมากมักจะคิดว่า วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยมีที่สกลนคร ส่วนทางภาคเหนือของประเทศ ก็พบได้ที่จังหวัดแพร่ กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศ การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นที่สนใจของผู้คนส่วนหนึ่ง

เมื่อข่าวการบริโภคเนื้อสุ่น้ำและการค้าสุ่น้ำของชาวท่าแร่เป็นที่รับรู้กัน ส่งผลให้คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งอยู่นอกชุมชนท่าแร่ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่รักและสงสารสุ่น้ำขอออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุ่น้ำ และการค้าสุ่น้ำของชาวท่าแร่ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มองว่าสุ่น้ำไม่ใช่สัตว์ที่มีไว้เพื่อบริโภคเป็นอาหาร ดังนั้นจึงมองว่ามนุษย์ไม่ควรที่จะรับประทานเนื้อสุ่น้ำเป็นอาหารจึงทำให้มีผลกระทบต่อกลุ่มผู้บริโภคสุ่น้ำและค้าสุ่น้ำ

ปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจการค้าสุ่น้ำเพื่อบริโภคของชุมชนท่าแร่ คือ ปัญหาที่เกิดจากการถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมเพราะการบริโภคและการค้าเนื้อสุ่น้ำมีความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502 และมีความผิดตามกฎหมายปลุสสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ เพราะยังไม่มีกฎหมายควบคุมการบริโภคสุ่น้ำที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ประกอบการค้าสุ่น้ำได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่มีอาชีพอื่นนอกจากอาชีพค้าสุ่น้ำเพราะชุมชนท่าแร่นิยมบริโภคเนื้อสุ่น้ำเป็นอาหารในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นเรื่องปกติและนอกจากนี้เนื้อสุ่น้ำยังเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี โดยมีการส่งออกเนื้อสุ่น้ำไปประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามซึ่งเป็นประเทศที่มีความต้องการบริโภคเนื้อสุ่น้ำมากขึ้นแต่มีไม่เพียงพอจึงต้องมีการส่งสุ่น้ำไปขายที่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และหนังของสุ่น้ำก็ส่งไปประเทศญี่ปุ่นเพื่อทำเครื่องหนังเหล่านี้สร้างรายได้ให้แก่ชาวชุมชนท่าแร่อย่างมาก ประกอบกับอาชีพค้าสุ่น้ำเป็นอาชีพที่พวกเขาถนัดและทำกันมานานจนเกิดความเชี่ยวชาญและสามารถทำได้ง่ายโดยไม่ต้องอาศัยความรู้มาก เพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ยากจน มีการศึกษาน้อย และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ภาพที่ 4.1 ภาพการขายเนื้อสุนัขที่ชำแหละแล้วของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ⁷⁴

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่า “สุนัข” เป็นทรัพย์สิน บุคคลผู้เป็นเจ้าของย่อมมีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินและมีสิทธิใช้สอย จำหน่าย ดัดตาม เอาคืนขัดขวาง และได้ดอกผล ดังนั้นเจ้าของสุนัขจึงมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้กับสุนัขไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและไม่เดือดร้อนผู้อื่น รัฐไม่มีสิทธิที่จะออกกฎหมายมาเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดเสรีภาพ ดังนั้นจึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 นั้นเป็นร่างกฎหมายที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินของบุคคลและเป็นการขัดต่อวัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุนัขที่มีมานานถึง 120 ปี แล้ว จึงควรมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภค และคุ้มครองผู้บริโภคเนื้อสุนัขอย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานและเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและรัฐก็มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีจากการค้าสุนัขเพื่อบริโภคและการส่งออกสุนัข เหล่านี้เป็นผลดีมากกว่าที่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามค้าและห้ามบริโภคและอีกอย่างหนึ่งก็คือ สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจสามารถนำมาบริโภคได้เพราะสุนัขออกลูกตกไม่สูญพันธุ์ได้ง่ายๆ ทั้งนี้

⁷⁴ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.holiday.thai.com

การบริโภคสุนัขก็ยังไม่มียกเว้นบัญญัติของกฎหมายว่าห้ามบริโภคแต่ถึงอย่างไรก็ดี ก็ยังไม่มียกเว้น
ออกมารองรับเหมือนกันว่าสามารถบริโภคได้และข้อบัญญัติของศาสนา เช่น ศาสนาพุทธและ
ศาสนาคริสต์ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าห้ามบริโภคทั้งสองศาสนานี้จึงถือว่าสุนัขเป็นสัตว์ทั่วไปที่
สามารถนำมาบริโภคได้ ยกเว้นแต่ศาสนาอิสลามเท่านั้นที่ถือว่าสุนัขคือสิ่งที่สกปรกจึงห้ามไม่ให้
บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและที่สำคัญ สุนัข คือ สัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้น
ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขโดยเด็ดขาดเพราะ ถือว่าเป็นบาปและผิดศีล

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อ
กฎหมาย และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 บัญญัติว่า การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการ
ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพนันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน การนั้นเป็น โฆษะ⁷⁵

ดังนั้นในการทำนิติกรรมใดๆ ที่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชนย่อมทำให้เป็นนิติกรรมที่ทำนั้นตกเป็น โฆษะ จึงต้องพิจารณาว่าการซื้อขายสุนัขเพื่อ
การบริโภคนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือไม่

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า คำว่า “กฎหมาย” กับคำว่า “ศีลธรรม” นั้น ต้องสอดคล้องกัน
ไม่ควรที่จะขัดแย้งกันเอง และต้องเข้าถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า กฎหมาย คือสิ่งที่มนุษย์บัญญัติ
ขึ้นมาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมให้ไม่ล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ให้มีความ
เสมอภาค ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและ
เพื่อความบริบูรณ์ของมนุษย์ซึ่งสังคม

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อ
กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 บัญญัติว่า ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุ
มีรูปร่าง และ มาตรา 138 บัญญัติว่า ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่ง
อาจมีราคาและอาจถือเอาได้⁷⁶

ดังนั้น สุนัข จึงถือว่าเป็นทรัพย์สิน เพราะ เป็นวัตถุที่มีรูปร่างมีราคาและเป็นทรัพย์ที่
ถือเอาได้ เมื่อสุนัขเป็นทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินตาม ประมวลกฎหมาย
แพ่งพาณิชย์ ลักษณะ 2 หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องแดนแห่งกรรมสิทธิ์ และการใช้กรรมสิทธิ์ มาตรา 1336
ดังจะกล่าวต่อไปนี้

⁷⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

⁷⁶ แหล่งเดิม.

ตามกฎหมายสุนัขเป็นทรัพย์สิน และเจ้าของสุนัขย่อมเป็นบุคคลที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ทรัพย์สิน ลักษณะ 2 กรรมสิทธิ์ หมวด 2 ว่าด้วยแดนแห่งกรรมสิทธิ์ และการใช้กรรมสิทธิ์ มาตรา 1336 บัญญัติว่า ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลซึ่งไม่มีสิทธิจะยึดถือเอาไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁷⁷

บุคคลใดที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินเรียกว่า ทรัพย์สิน และสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นเรียกว่า กรรมสิทธิ์ สิทธิของเจ้าของกรรมสิทธิ์นั้นได้แก่ ใช้สอย จำหน่าย ได้ดอกผล ติดตาม เอาคืน ขัดขวาง ในที่นี้ขอแบ่งทรัพย์สินออกเป็น 2 ประเภท ทรัพย์สินซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต และทรัพย์สินซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต

สุนัข เป็นทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิต เช่นเดียวกับ โค กระบือ สุกร ไก่ ปลา กุ้ง กบ เขียด สิ่งมีชีวิตเหล่านี้มีสมองซึ่งมีขนาดแตกต่างกันไป การที่สัตว์เหล่านี้มีสมองจึงเกิดการเรียนรู้ วิวัฒนาการและการปรับตัวได้ แต่สุนัขเป็นสัตว์ที่ฉลาด จึงสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว มีความจำที่ดีกว่าสัตว์อื่นๆ เป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์ และเป็นเพื่อนกับมนุษย์ได้ ด้วยสมองที่พระเจ้าสร้างให้สุนัข⁷⁸ นั้นเองทำให้สุนัขเป็นสัตว์ที่มีพัฒนาการทางสมองที่เร็วในการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์จึงรักใคร่เอ็นดูสุนัขมากกว่าสัตว์ชนิดอื่นๆ เดิมสุนัขเป็นสัตว์ป่าแต่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์มาตั้งแต่ยุคบรรพ์ สุนัขจึงกลายเป็นสัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน อาทิเช่น ใช้ช่วยล่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร ช่วยรักษาความปลอดภัย ใช้เป็นอาหาร เป็นต้น สุนัขมีการเรียนรู้และเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ โดยทั่วไปสัตว์ที่มีสมองจะมีการเรียนรู้แต่การเรียนรู้จะดีกว่ามนุษย์มาก ดังนั้นการที่สุนัขมีพฤติกรรมต่างๆ ที่คล้ายมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์จึงไม่แปลกที่มนุษย์จะรู้สึกว่าคุณสุนัขคือส่วนหนึ่งในชีวิตของตน และมีความผูกพันเป็นพิเศษกับสุนัข

แต่การที่จะถือว่าสุนัขไม่ใช่ทรัพย์สินก็ไม่ถูกต้อง หรือหากจะมีการจัดประเภททรัพย์สินโดยให้สุนัขเป็นทรัพย์สินพิเศษที่มีความรู้สึกทางจิตใจมากกว่าสัตว์ทั่วไปเป็นพิเศษนั้นคงไม่เป็นธรรมกับสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ ปลา หอย กุ้ง ซึ่งเป็นสัตว์ที่เราบริโภคร่วมอยู่ในปัจจุบันเป็นประจำทุกวัน จนลืม หรือไม่สนใจว่าสัตว์ทุกชนิดก็มีความรู้สึกมีความรักไม่แพ้สุนัขเช่นกัน มนุษย์เองที่ไปถือจิตใจแทนสุนัขแล้วไปอุปทานเอาเองว่าสัตว์ต้องเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ตามบรรทัดฐาน

⁷⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336.

⁷⁸ พระคริสตธรรมคัมภีร์. ปฐมกาล 1:24 พระเจ้าตรัสว่า “แผ่นดินจึงเกิดสัตว์ที่มีชีวิตตามชนิดของมันคือสัตว์ใช้งาน สัตว์เลี้ยงกลาน และสัตว์ป่าตามชนิดของมัน”.

ความรู้สึกของตนเองแล้วก็บอกตนเองว่าสัตว์นั้นมีความรู้สึกเช่นเดียวกับมนุษย์จึงต้องห้ามมนุษย์พูดแทนสัตว์แล้วมาจำกัดสิทธิของความเป็นมนุษย์เอง ซึ่งไม่เป็นธรรม และหากปกป้องเพียงสุนัขแล้วสัตว์ชนิดอื่นๆ ที่มนุษย์บริโภครู้อยู่ทุกวันนี้ก็ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมเช่นกัน เหตุใดมนุษย์ไม่ลุกขึ้นมาปกป้องสัตว์ทุกชนิดเล่า หรือจะห้ามมนุษย์บริโภคสัตว์ทุกชนิด หรือต้องรอให้สัตว์ที่เราจะบริโภคตายเองแล้วค่อยนำมาบริโภคอย่างนี้ไม่ถูกสุขลักษณะของการบริโภคอย่างแน่นอนเพราะสัตว์ที่ตายเองย่อมมีเชื้อโรค หากนำมาบริโภคมนุษย์อาจติดเชื้อโรคจากสัตว์ได้ จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อออกมาควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน คือสิทธิของความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าของทรัพย์สินจะทำการใดๆ ก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินได้ประโยชน์และสิทธิประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สินนี้เป็นสิทธิที่ผู้อื่นไม่มีสิทธิยุ่งเกี่ยวใดๆ เพื่อเป็นการทำให้เสียประโยชน์จากการใช้สิทธินี้ ดังนั้นเจ้าของสุนัขจึงมีสิทธิที่จะขายสุนัขเพื่อให้ผู้อื่นนำไปเพื่อบริโภคได้และถูกต้องตามกฎหมาย

ประโยชน์ในทรัพย์สิน คือ การใดๆ อันกระทำลงแก่ทรัพย์สินเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าหรือมูลค่า กล่าวคือ ทำให้ได้มาซึ่งบางสิ่งบางอย่างแต่ไม่ใช่เสียไป แม้การกระทำนั้นจะเป็นการทำลายทรัพย์สินแต่การทำลายเพื่อให้ได้มาซึ่งบางสิ่งบางอย่างจึงถือเป็นประโยชน์ทั้งสิ้น ถ้ามองว่าการขายสุนัขเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ดังนั้นการขาย โค กระบือ เพื่อนำไปฆ่าเพื่อบริโภคก็เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเช่นกัน

ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินถือเป็นสิทธิส่วนการใช้กรรมสิทธิ์ถือเป็นเสรีภาพและเป็นเสรีภาพส่วนบุคคลซึ่งผู้ใดจะก้าวล่วงละเมิดมิได้ด้วย การก้าวล่วง จำกัด ขัดขวาง ทำลาย ทำให้เสื่อมสิทธิ จึงถือเป็นละเมิดเสรีภาพทั้งสิ้น

เมื่อบุคคลมีสิทธิในทรัพย์สินและบุคคลมีสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นๆ ใดๆ ก็ได้ตามสิทธิที่เขามีอยู่การออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลจึงกระทำมิได้ และไม่มี ความชอบธรรมจึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 19 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคหรือค้า เนื้อ หนัง อวัยวะ หรือซากสัตว์ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสัตว์เลี้ยง ประเภทสุนัขและแมว

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีความชอบธรรมถือเป็นละเมิดเสรีภาพของเจ้าของสุนัข ผู้ประกอบการค้าสุนัข และผู้บริโภคเนื้อสุนัข การค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นมีมานานแล้วประมาณ 120 ปี หากมีการบัญญัติกฎหมายห้ามค้าขาย ห้ามบริโภค ย่อมไม่เป็นผลดีแก่ประชาชนผู้บริโภคสุนัขอย่างมากและจะก่อให้เกิดปัญหาของการลักลอบค้าขายและบริโภคสุนัข เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้กลุ่มผู้บริโภคสุนัข ผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อบริโภคกระทำผิดกฎหมายโดย

การลักลอบค้าขายสุนัขมากขึ้น และผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขก็จะมีคามผิดต่อกฎหมายซึ่งไม่เป็นธรรมสำหรับผู้ประกอบการค้าสุนัขและผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขมานานกว่า 120 ปีแล้ว จึงไม่สมควรที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อห้ามมิให้บริโภค ค้าขายสุนัข

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้น ในปัจจุบันมีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีความผิดตามกฎหมายปศุสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ ซึ่งมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท⁷⁹

จึงเห็นว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคอย่างถูกต้องเพื่อไม่ให้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะการบริโภคเนื้อสุนัขและการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขรวมถึงการส่งออกสุนัขของประชาชนในชุมชนท่าแร่และผู้ประกอบการค้าสุนัขได้รับผลกระทบอย่างมากจากการลักลอบส่งออกสุนัขไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เห็นว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่มีสิทธิที่จะเลือกบริโภคอาหารที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใดหากการได้มาซึ่งสุนัขเพื่อบริโภคนั้นไม่ได้มาโดยการลักขโมย และการบริโภคเนื้อสุนัขก็ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสุนัข หากวิธีการจับ การขนส่ง การฆ่า เป็นการทำให้ไม่ทรมาน

และเห็นว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายให้มีการควบคุมการฆ่าสุนัขและจำหน่ายเนื้อสุนัขอย่างชัดเจน และให้มีกฎหมายกำหนดให้ปศุสัตว์ตรวจสอบเนื้อสุนัขที่นำออกจำหน่ายอย่างถูกต้องเมื่อมีกฎหมายออกมารองรับธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคแล้วก็สามารถเรียกเก็บภาษีจากผู้ประกอบการได้ด้วยน่าจะเป็นผลดีมากกว่าการบัญญัติกฎหมายเพื่อห้ามการค้าขาย และห้ามการบริโภคเนื้อสุนัข เพราะถ้าหากมีการออกกฎหมายเพื่อห้ามการค้าขาย และบริโภคเนื้อสุนัขก็เท่ากับว่าเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลในเรื่องของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลเพราะสุนัขเป็นทรัพย์สิน และละเมิดเสรีภาพในการบริโภคเพราะมนุษย์มีสิทธิที่จะเลือกและตัดสินใจในการบริโภคอาหารได้ตามใจชอบ และถือว่าการขัดขวางวัฒนธรรมของกลุ่มผู้บริโภคนเนื้อสุนัขที่มีมาอย่างยาวนาน หากพิจารณาแล้วจะพบว่าควรมีการจัดทำฟาร์มเลี้ยงสุนัข เพาะพันธุ์สุนัขชนิดที่ใช้เพื่อบริโภคโดยเฉพาะ และจัดให้มีโรงฆ่าสุนัขอย่างถูกสุขลักษณะ โดยมีการตรวจสอบของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนเพราะเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือความชอบธรรมและความสงบสุขของสังคมความบริบูรณ์ของมนุษย์ในเชิงสังคม หากกฎหมายที่

⁷⁹ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502.

บัญญัติขึ้นมาแล้วก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมก็ไม่น่าที่จะมีการบัญญัติกฎหมายที่ก่อความไม่สงบในสังคม ผู้ไม่มีกฎหมายจะดีกว่า

ภาพที่ 4.2 ภาพการชำแหละสุนัขในตลาดของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม⁸⁰

⁸⁰ สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

ภาพที่ 4.3 ภาพการสับเนื้อสุนัขออกเป็นชิ้นเพื่อนำไปปรุงเป็นอาหาร⁸¹

⁸¹ สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

ภาพที่ 4.4 ภาพการบริโภคเนื้อสุนัขที่ปรุงเพื่อรับประทานของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม⁸²

⁸² สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

ภาพที่ 4.5 ภาพการขนส่งสุนัขเพื่อนำไปบริโภคของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน⁸³

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำการทารุณแก่สัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁴

ตามบทบัญญัติดังกล่าวของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 เป็นการบัญญัติห้ามไม่ให้ผู้ใดกระทำการทารุณแก่สัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น จึงขอกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

สุนัข เป็นสัตว์จึงอยู่ในความหมายของบทบัญญัติดังกล่าวการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคเป็นการกระทำทารุณกรรมสุนัขหรือไม่นั้น เห็นว่า กระบวนการฆ่าและชำแหละเป็นการทำที่มีขั้นตอนเหมือนการฆ่า สุกร โค กระบือ และไก่ ที่มนุษย์จะนำมาบริโภค เช่น การฆ่าไก่ ต้องจับไก่

⁸³ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.thairat.co.th

⁸⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381.

มาและถอนขนที่บริเวณคอไก่อจากนั้นจึงใช้มีดเชือดที่คอไก่อ เพราะต้องให้เลือดไหลออกมาให้หมด เช่นเดียวกับการฆ่า โค กระบือ และสุกร ที่ต้องเอาเลือดออกมาจากตัวสัตว์ก่อน ดังนั้นการฆ่าสัตว์เหล่านี้เพื่อการบริโภคจึงมีขั้นตอนของการฆ่าและชำแหละไม่แตกต่างกันเลย หากมองว่าการฆ่าสุนัขเป็นการทำทารุณกรรมต่อสุนัข การฆ่า โค กระบือ สุกร ไก่ และปลา ก็ถือว่าเป็นการทำทารุณกรรมสัตว์เช่นกัน เพราะวิธีการฆ่าและชำแหละเป็นวิธีการเดียวกัน โดยเฉพาะวิธีการฆ่าโค กระบือ ก็ต้องใช้ท่อนไม้ทุบที่หัวโค กระบือ ก่อนแล้วจึงใช้มีดเชือดที่คอเพื่อให้เลือดออกมาจากอวัยวะทุกส่วนของสัตว์หลังจากนั้นจึงชำแหละชิ้นส่วน เห็นว่าวิธีการฆ่าสุนัขก็ไม่ได้ต่างจากการฆ่าโค กระบือ สุกร ไก่ และปลาแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่นผู้เขียนไปตลาดเดินผ่านแม่ค้าขายปลาผู้บริโภคบางคนไม่กล้าฆ่าเองจึงให้แม่ค้าปลา เป็นคนลงมือฆ่าปลาและการฆ่าปลาของแม่ค้าขายปลาก็ใช้วิธีการเดียวกันกับการฆ่าโค คือ ต้องใช้สาบทุบที่หัวของปลาก่อน ปลาที่คืนกระแฉ่วๆ หลังจากนั้นจึงใช้มีดเชือดที่ท้องปลาเพื่อนำอวัยวะปลาออกมา และล้างท้องปลา ต่างกันตรงที่ไม่ต้องเชือดคอของปลาเพราะว่า ปลาเป็นสัตว์ที่มีเลือดน้อยจึงไม่ต้องทำให้เลือดไหลออกจากอวัยวะของปลา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภค เป็นการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ เพราะการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคไม่เป็นการทำให้สุนัขได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นแต่อย่างใดไม่เพราะผู้ประกอบการค้าสุนัข ฆ่าเพื่อการบริโภคและจำหน่ายให้แก่ผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร และถือว่าเป็นอาหารของผู้บริโภค จึงไม่เป็นการทำทารุณกรรม และไม่เป็นการทำให้สุนัขได้รับทุกขเวทนาเพราะเป็นการฆ่าเพื่อการบริโภคเหมือนสัตว์ที่มนุษย์ใช้ในการทำเป็นอาหารโดยทั่วไปนั่นเอง

4.2 ปัญหาในเรื่องความปลอดภัย

เมื่อกล่าวถึงความปลอดภัยในเรื่องการบริโภคเนื้อสุนัขให้ถูกสุขลักษณะของการบริโภคนั้น ก็เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้ที่บริโภค และความปลอดภัยปราศจากเชื้อโรคที่จะมาจากสุนัข เป็นการป้องกันเชื้อโรคที่จะมาจากสุนัขที่จะเข้ามาสู่ร่างกายของผู้บริโภคนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรให้เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์เข้ามาควบคุมดูแลเรื่องของความปลอดภัยและความปลอดภัยของสุนัขที่จะนำมาบริโภคให้ปราศจากเชื้อโรค เช่น โรคพิษสุนัขบ้า และพยาธิ และเชื้อโรคที่สามารถแพร่จากสุนัขมาสู่มนุษย์ได้มีดังนี้

1. พาราสิต (Parasites) โรคที่เกิดจากพยาธิในกระเพาะหรือลำไส้ เช่น พยาธิปากขอและพยาธิตัวกลม ซึ่งอาจจะติดจากการที่เราได้รับไข่ของพยาธิเข้าไปในร่างกายหรือเกิดจากการสัมผัสกับไข่หรือตัวอ่อนของพยาธิที่อยู่ในดิน ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการที่เราทำสวน ทำความสะอาดรั้ว หรือ

เดินบนดินบนทรายด้วยเท้าเปล่า ด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เด็กๆ ตกอยู่ในความเสี่ยง ต้องแน่ใจว่าเด็กๆ ล้างมือทุกครั้งหลังจากที่สัมผัสกับสัตว์เลี้ยง

2. โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) ทุกคนคงจะรู้จักโรคนี้นั่นคืออยู่แล้ว เกิดจากการที่สุนัขได้รับเชื้อแล้วส่งผ่านโรคมาทางน้ำลาย เช่น กัด หรือน้ำลายสุนัขผ่านเข้าสู่ร่างกายคน ทั้งสุนัขและแมวสามารถเป็นโรคนี้นี้ได้

3. เลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis) เป็นเชื้อแบคทีเรียที่ติดเข้าสู่ร่างกายคนโดยการสัมผัสกับปัสสาวะของสัตว์เลี้ยงหรือน้ำที่สัมผัสกับปัสสาวะของสัตว์เลี้ยงเข้าสู่ปาก

4. จีกลาก (Ringworm) เป็นโรคที่จะทำให้เกิดจุดแดงๆ บริเวณผิวหนังของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหนังศีรษะ ตามเนื้อตามตัว โดยเฉพาะบริเวณข้อพับที่เท้าและเล็บ

สัตว์เลี้ยงทุกชนิดสามารถเป็นพาหะแพร่กระจายโรคสู่มนุษย์ได้ แต่สัตว์เลี้ยงที่มีแนวโน้มเสี่ยงสูงมากกว่าก็คือ สัตว์เลี้ยงที่อยู่นอกบ้าน สัตว์เลี้ยงที่ไม่ได้รับวัคซีน สัตว์เลี้ยงที่ไม่ได้รับการดูแลรักษาความสะอาด เพื่อป้องกันตัวเราและสมาชิกในครอบครัว ต้องแน่ใจว่าเราล้างมือทุกครั้งหลังจากที่สัมผัสกับสัตว์เลี้ยง ก่อนทานอาหาร หลังจากทำความสะอาดของเสียของสุนัข และหลังจากทำสวน ถ้าถูกกัด หรือถูกสัตว์เลี้ยงข่วนต้องทำแผลอย่างถูกวิธี และไปพบแพทย์ อย่าเข้าใกล้สุนัขที่มีท่าทางหวาดกลัว ท่าทางดุร้าย ป่วย หรือสุนัขหลงทาง และที่สำคัญผู้บริโภครวมทั้งจะระมัดระวังและเลือกสุนัขที่จะนำมาบริโภคโดยดูให้แน่ใจว่าเป็นสุนัขที่ปราศจากเชื้อโรค ไม่ควรนำสุนัขที่ตายเองมาบริโภคเพราะไม่สามารถทราบได้ว่าสุนัขตายเพราะสาเหตุใดจึงควรหลีกเลี่ยงที่จะบริโภคสุนัขที่ตายเอง

ดังนั้น จึงควรให้สัตวแพทย์เข้ามาควบคุมตรวจสอบและดูแลสุนัขที่จะใช้เพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ โดยให้มีการตรวจสอบและควบคุมดังนี้

1. ให้สัตวแพทย์ตรวจสอบสุขภาพของสุนัขที่จะใช้เพื่อการบริโภคเป็นระยะๆ
2. ให้สัตวแพทย์ฉีดวัคซีนป้องกันเชื้อโรคที่จะแพร่กระจายมาสู่ผู้บริโภค
3. ให้สัตวแพทย์เข้ามาควบคุมดูแลการเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคทุกขั้นตอนของการเลี้ยง

ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะของการบริโภคของผู้บริโภคเอง คือการบริโภคเนื้อสุนัขดิบๆ การบริโภคเนื้อสุนัขที่ยังไม่สุกนั้นอาจมีพยาธิและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้ ควรมีการสนับสนุนให้ผู้บริโภคเนื้อสุนัขที่ปรุงสุกแล้ว โดยการควบคุมดูแลของกระทรวงสาธารณสุขที่จะเข้ามาควบคุมดูแลและสนับสนุนให้ผู้บริโภคเนื้อสุนัขที่ปรุงสุกแล้ว โดยการต้ม นึ่ง ตุ่น ปิ้งย่าง เป็นต้น เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้บริโภคเอง

4.2.1 การควบคุมและการจัดการเรื่องความสะอาด ความปลอดภัยและความสุขลักษณะในการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

มาตรา 23 บัญญัติว่า ในกรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์มีเหตุควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรคระบาด หรือเป็นโรคหรือมีลักษณะตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์เช่นนั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์นั้นไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ได้ ภายหลังจากที่ได้ทำการตรวจพิสูจน์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งให้ดำเนินการฆ่าสัตว์นั้นได้ ในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็น โรคระบาดหรือเป็นโรคหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์เช่นนั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คืนเงินอากรและค่าธรรมเนียมสำหรับโรงฆ่าสัตว์ให้แก่ผู้ตี ประสงค์จะฆ่าสัตว์นั้น

ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการกำหนดให้มีการตรวจสอบความสะอาด ความปลอดภัยของเนื้อสัตว์ที่จะส่งออกจำหน่ายเพื่อเป็นการป้องกันความปลอดภัยของผู้ที่จะบริโภคไม่ให้ติดเชื้อโรคจากการบริโภคเนื้อสัตว์ จึงต้องมีการตรวจสอบว่าสัตว์เหล่านั้นมีเชื้อโรคหรือไม่

ดังนั้นควรมีการกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจพิสูจน์ว่าสุนัขที่จะฆ่านั้นมีเชื้อโรคหรือไม่เพื่อป้องกันเชื้อโรคที่จะมาสู่ผู้บริโภคเช่นเดียวกันกับสัตว์ที่มนุษย์ใช้ในการบริโภค จึงเห็นควรมีการบัญญัติกฎหมายที่จะมารองรับความสะอาดปลอดภัยจากการบริโภคเนื้อสุนัขเพื่อสุขลักษณะที่ถูกต้องของผู้บริโภคและให้การฆ่าสุนัขเพื่อจำหน่ายสำหรับการบริโภคมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภค การบริโภคเนื้อสุนัขควรมีการควบคุมโดยการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการทำธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภค และส่งออกสุนัขเพื่อบริโภคโดยให้มีการตรวจสอบเนื้อสุนัขที่นำออกจำหน่ายให้มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัยและสุขลักษณะและจะเป็นประโยชน์ในแง่ของการสร้างรายได้จากการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศเพราะเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมของกลุ่มประเทศอาเซียนและเป็นการสร้างรายได้อย่างมหาศาลแก่ประชาชนและประเทศชาติด้วย

ภาพที่ 4.6 ภาพเนื้อสุนัขตากแห้ง (เนื้อสุนัขแดดเดียว) ที่สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศสร้างรายได้ให้กับชาวชุมชนท่าแร่เป็นอย่างดี⁸⁵

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่เกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเรื่องความสะอาด

ผู้เขียนเห็นว่าควรจัดให้มีการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคโดยการกำหนดให้มีฟาร์มเลี้ยงสุนัข ฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อธุรกิจการค้าเพื่อการบริโภคสุนัข โดยเฉพาะโดยมีการบัญญัติกฎหมายที่จะควบคุมและจัดการเรื่องความสะอาดในการเลี้ยงสุนัข การให้อาหารสุนัข และคอกสุนัขและที่สำคัญขั้นตอนของการฆ่ามันจะต้องเป็นวิธีการที่สะอาดโดยใช้วิธีพาสเจอร์ไรท์หรือให้มีโรงฆ่าหาละสุนัข โดยเฉพาะ โดยให้มีระบบการจัดการในเรื่องของเสียง เพราะสุนัขเมื่อเลี้ยงจำนวนมากจะส่งเสียงดังและมูลของสุนัขก็มีกลิ่นเหม็น จึงควรที่จะจัดให้ฟาร์มเลี้ยงสุนัขอยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชนที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลจากโรงฆ่าหาละสุนัขอย่างถูกต้องโดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามากำกับดูแลเรื่องของความสะอาดในการเลี้ยงสุนัขเพื่อบริโภค และดูแลเรื่องความสะอาดในการฆ่าหาละสุนัขเพื่อนำออกจำหน่าย และส่งออกได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานสะอาดปลอดภัยไม่เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค

⁸⁵ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.holiday.thai.com

4.2.2 การควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่เกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเรื่องการฆ่าและชำแหละสุนัข

พระราชบัญญัติควบคุมการค้าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

มาตรา 4 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่มีใช้สัตว์ป่า และหมายความเฉพาะ โค กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง “เนื้อสัตว์” หมายความว่า เนื้อหรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ตายแล้ว ซึ่งมีได้ปรุงแต่งให้เป็นอาหารหรือมิได้ปรุงแต่งเพื่อให้คงอยู่ไม่เปื่อยเน่า ทั้งนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในร่างแห่งสัตว์นั้นหรือชำแหละแล้ว

ขณะนี้ยังไม่มีกฎกระทรวงออกมาให้ความหมายของคำว่า “สัตว์” เพื่อเป็นการเพิ่มเติมหรือขยายเนื้อความให้หมายความรวมถึง สุนัข แต่อย่างไรไม่ จึงเห็นว่าควรบัญญัติสุนัขให้อยู่ในพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ดังนั้นเมื่อได้บัญญัติสุนัขไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้วจึงเห็นว่าหากผู้ประกอบการมีความประสงค์จะฆ่าสุนัขให้แจ้งจำนวนสุนัขที่ฆ่า วันเวลาที่จะดำเนินการฆ่าสุนัข และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเสียอากรการค้าสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมการค้าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ก็เห็นว่าควรที่จะมีการยกมาตรฐานของการฆ่าและชำแหละสุนัขให้มีมาตรฐานเดียวกันกับสัตว์ทุกชนิดที่มนุษย์ใช้ในการบริโภคเพื่อความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่จะมีสิทธิที่จะบริโภคอาหารได้อย่างอิสระ หากการบริโภคนั้นไม่เป็นการทำให้มนุษย์ผู้อื่นเดือดร้อนเพราะการบริโภคของตนเองก็เป็นการบริโภคได้ อย่างเช่นมนุษย์บางคนไม่บริโภคเนื้อโค เนื้อกระบือ กลุ่มมนุษย์ที่บริโภคเนื้อโค กระบือ ก็ไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่กลุ่มที่ไม่บริโภค และก็ยังอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

ภาพที่ 4.7 ภาพสุนัขที่ชำแหละเพื่อนำออกมาจำหน่ายของ ชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร⁸⁶

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่เกี่ยวกับการควบคุมและการจัดการเรื่องความปลอดภัยและสุขภาพลักษณะ นั้นเห็นว่าควรมีการจัดให้กรมปศุสัตว์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อสุนัขที่นำออกมาจำหน่ายเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

4.2.2.1 ความปลอดภัยจากเชื้อโรคที่มาจากสุนัข

ตามกฎหมายปศุสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ ซึ่งมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

ตามกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวคือ เพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรคที่อาจปนเปื้อนมากับเนื้อสุนัข จึงต้องมีการตรวจสอบเนื้อสุนัขที่จะนำมาจำหน่ายเพื่อความปลอดภัยของการบริโภคนั่นเอง

ควรจัดให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เข้ามาตรวจสอบวิธีการเลี้ยงสุนัข การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การชำแหละ การตรวจสอบเนื้อสุนัขก่อนการนำไปจำหน่าย เพื่อป้องกันเชื้อโรค โดยให้มีการควบคุมโดยวิธีการตรวจสอบที่มีมาตรฐานเพื่อป้องกันเชื้อโรคที่มาจากสุนัข เช่น โรคกลัวน้ำ หรือโรคพิษสุนัขบ้า โรคฉี่หนู เป็นต้น สุนัขที่นำมาชำแหละควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่าไม่มีเชื้อโรค

⁸⁶ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

4.2.2.2 ความปลอดภัยจากการรับประทานเนื้อสุ่นัข

การบริโภคเนื้อสุ่นัขให้ถูกสุขลักษณะควรจัดให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาดูแลแนะนำว่าควรบริโภคอย่างไรเพื่อสุขลักษณะที่ดีและป้องกันโรคที่เกิดจากการบริโภคที่ไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การบริโภคเนื้อสุ่นัขแบบดิบๆ ก็เสี่ยงต่อการเป็นพยาธิได้ เช่น พยาธิตัวกลม พยาธิเม็ดสาคร ในกรณีที่มีการรับซื้อสุ่นัขมาจากประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ฟาร์มเลี้ยงสุ่นัขเพื่อธุรกิจการบริโภค

ในกรณีที่เป็นสุ่นัขจรจัดซึ่งหาอาหารจากถังขยะ หรือของเน่าเสีย ยิ่งเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งได้สูงเนื่องจากสุ่นัขกินอาหารที่ใหม่และสกปรกจึงทำให้เกิดการสะสมของสารไดออกซิน ซึ่งเป็นสารที่อันตรายอยู่ในเนื้อสุ่นัข เมื่อมนุษย์รับประทานเข้าไปย่อมเป็นสารก่อมะเร็งได้

ภาพที่ 4.8 ภาพการบริโภคเนื้อสุ่นัขที่ปรุงสุกเพื่อรับประทานของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม⁸⁷

⁸⁷ สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

4.2.3 การคัดเลือกสุนัขเพื่อบริโภค

สุนัขที่จะนำมาบริโภคได้นั้นต้องเป็นสุนัขที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพและเมื่อรับประทานเข้าไปแล้วจะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคดังนั้นจึงควรรให้กรมปศุสัตว์เข้ามาดูแลตรวจสอบและเป็นผู้กำหนดคุณภาพของสุนัขที่จะนำมารับประทาน โดยการคัดเลือกสุนัขที่มีคุณภาพดี ไม่มีโรค

และที่สำคัญของการคัดเลือกสุนัขคือ อายุของสุนัขที่สามารถนำไปฆ่าเพื่อการบริโภค ต้องมีการกำหนดอายุว่าอายุเท่าใด ขนาดและน้ำหนักของสุนัขเท่าใด จึงจะนำไปฆ่าและชำแหละเพื่อบริโภคได้

4.3 ปัญหาในเรื่องการควบคุมกำกับดูแล

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 มาตรา 21 ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โคน กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

กฎกระทรวงกำหนดการค้าสัตว์ และซากสัตว์ พ.ศ. 2552

ข้อ 2 ผู้ใดประสงค์จะทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ดังต่อไปนี้ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบคำขอรับใบอนุญาต

(1) ช้าง ม้า โคน กระบือ แพะ แกะ สุกร กวาง นากหญ้า สุนัข และแมว

(2) นก ไก่ เป็ด ห่าน และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์

ข้อ 3 การยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) การค้าส่งต่างประเทศและการค้าทั่วราชอาณาจักร ให้ยื่นต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ได้ทั่วราชอาณาจักร

(2) การค้าภายในจังหวัด ให้ยื่นต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะทำการค้า

ข้อ 6 ให้นายทะเบียนพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตและแจ้งผลการพิจารณาเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งรับคำขออนุญาตไว้พิจารณา

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งออกใบอนุญาต ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมารับใบอนุญาตภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งออกใบอนุญาต หากไม่มารับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าว โดยไม่แจ้งเหตุผลอันสมควรให้ถือว่าสละสิทธิการเป็นผู้รับใบอนุญาตให้ทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาต ให้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ไว้ในหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบด้วย

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 มาตรา 21 นั้นเมื่อมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ได้กำหนดกระบวนการเพื่อควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์และซากสัตว์ ซึ่งเป็นการค้าในลักษณะคนกลางไว้ โดยห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้าช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ซึ่งการอนุญาตหรือไม่อนุญาตถือเป็นอำนาจของนายทะเบียน ดังนั้นการที่กรมปศุสัตว์จะปรับปรุงหรือแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดการควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ พ.ศ. 2546 โดยกำหนดห้ามมิให้ทำการค้าซากสุนัขและแมว จึงไม่อาจกระทำได้ เพราะเป็นการขัดหรือแย้งกับมาตรา 21 ดังกล่าว

เนื้อและเครื่องในสุนัขและแมวเป็นซากสัตว์ในความหมายของ บทนิยามคำว่า ซากสัตว์ ตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 การที่กรมปศุสัตว์จะกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตโดยห้ามมิให้ทำการค้าเนื้อและเครื่องในสุนัขและแมวเพื่อการบริโภค ย่อมมีผลเป็นการห้ามมิให้ทำการค้าซากสุนัขและแมวโดยเด็ดขาด จึงขัดต่อมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดการควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์ และแม้ว่ามาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 จะกำหนดให้ผู้ทำการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต แต่เงื่อนไขนั้นเป็นขั้นตอนหรือวิธีปฏิบัติให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติเพื่อผลเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดที่เกิดจากสัตว์นั้น ผู้บริโภค อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยแก่ประชาชน

ดังนั้นการห้ามมิให้ทำการค้าเนื้อและเครื่องในสุนัขและแมวเพื่อการบริโภค จึงไม่ใช่เงื่อนไขให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ แต่เป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาด ซึ่งไม่อาจกำหนดไว้ในใบอนุญาตได้เพราะปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติห้ามการประกอบกิจการการค้าซากสุนัขและแมว

เห็นว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายให้การค้าขายสุนัขเพื่อบริโภคเป็นไปอย่างเสรี อย่างเช่นการค้าขาย สุกร โค กระบือ ปลา ไก่ นก เพื่อการบริโภคอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการลักลอบค้าขายและบริโภคเนื้อสุนัข และป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกเก็บค่าตัวจากผู้เลี้ยงสุนัข และผู้ประกอบการกิจการค้าสุนัขอย่างไม่ถูกต้อง สำหรับสุนัขที่นำมาฆ่าและนั้นควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่าไม่มีเชื้อโรคเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

อนึ่ง เนื้อสุนัขที่นำไปวางจำหน่ายควรมีป้ายติดไว้อย่างชัดเจนว่า นี่คือนเนื้อสุนัข เพื่อให้ผู้บริโภคจำแนกได้ถูกต้องว่าคือนเนื้อสุนัข เพราะผู้บริโภคบางคนอาจเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเนื้อโค เนื้อกระบือ เพราะลักษณะของเนื้อสุนัขกับเนื้อโค เนื้อกระบือ จะมีลักษณะที่คล้ายกันหากดูไม่ดีก็ไม่อาจทราบได้ว่าเป็นเนื้อสุนัข

4.3.1 การควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่เกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเรื่องราคา

เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคอย่างถูกต้องแล้วควรมีการกำหนดราคาที่ชัดเจนว่าราคาของเนื้อสุนัขแต่ละประเภท หรืออวัยวะส่วนใดของสุนัขราคาเท่าใดเพื่อป้องกันการเอาเปรียบผู้บริโภคเนื้อสุนัขโดยให้กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์เข้ามาดูแลควบคุมกำกับในเรื่องของราคา และกำหนดให้ผู้บริโภคเนื้อสุนัขได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเท่าเทียมกันกับผู้บริโภคโดยทั่วไป

4.3.2 การกำหนดแหล่งของการจัดจำหน่ายเนื้อสุนัข

เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคอย่างถูกต้องแล้วควรมีการกำหนดแหล่งจำหน่ายเนื้อสุนัขเพื่อการบริโภคไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลผู้มีความต้องการบริโภคเนื้อสุนัขสามารถไปซื้อเนื้อสุนัขได้ที่ใดบ้าง อาจจะไม่จำเป็นต้องวางขายเนื้อสุนัขตามตลาดทั่วไป เพราะอาจจะทำให้ประชาชนทั่วไปที่ไม่บริโภคสุนัขรังเกียจได้แต่ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะวางขายตามตลาดเฉพาะที่ประชาชนเฉพาะกลุ่มนิยมบริโภคเนื้อสุนัขกัน เช่น ตามตลาดนัดของชุมชนท่าแร่ ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น

อนึ่ง หากมีการส่งไปขายตามห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ตก็ควรแยกเนื้อสุนัขออกจากเนื้อสุกร เนื้อไก่ เนื้อปลา เนื้อโค เนื้อกระบือ และควรที่จะติดป้ายว่านี่คือเนื้อสุนัขเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าบริเวณใดเป็นจุดที่วางจำหน่ายเนื้อสัตว์ประเภทใดไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการสับสนหลงผิดหยิบเนื้อสุนัขที่วางขายไปบริโภค

4.4 ปัญหาในเรื่องการขนส่งสุนัข

พระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 มาตรา 17 บัญญัติว่า เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดว่าการเคลื่อนย้ายสัตว์จะต้องได้รับอนุญาตจากสัตว์แพทย์ เมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว คือ ถ้าได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาดตามมาตรา 15 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 16 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในเขตนั้น หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ เข้าในหรือออกนอกเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตว์แพทย์ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและปรากฏให้พบเห็นเป็นประจำ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต ก็จะถูก

เจ้าหน้าที่จับกุม คือสารวัตรของกรมปศุสัตว์เป็นผู้มีอำนาจจับกุมผู้ที่กระทำผิด ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการค้าสุนัขจะทำการขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสุนัขต้องมีการขออนุญาตจากสัตวแพทย์ได้เช่นเดียวกันกับการเคลื่อนย้ายหรือการขนส่ง สุกร โค กระบือ และสัตว์อื่นที่ได้รับอนุญาตให้เคลื่อนย้ายได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และจะเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยเพราะมีการส่งออกสุนัขข้ามชาติที่ปรากฏให้เห็นคือ ส่งสุนัขไปประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้อย่างมหาศาลและจะถือว่าเป็นรายได้ที่จะเข้ามาสู่ประเทศไทยมากทีเดียว เพราะรัฐบาลสามารถเก็บภาษีจากการส่งออกได้และจะเป็นการสร้างรายได้แก่ประเทศไทย

การเคลื่อนย้ายสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

(1) การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ในกรณีทั่วไป เคลื่อนย้ายได้โดยเสรีภายในจังหวัดเดียวกันหากเคลื่อนย้ายข้ามจังหวัดต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 49

(2) การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ในกรณีเขตพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงสูง คือ เขตโรคระบาดเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด หรือเขตโรคระบาดชั่วคราว แม้เคลื่อนย้ายภายในเขตจังหวัดเดียวกัน ก็ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ ตามมาตรา 17 หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 42

การขนส่งสุนัขควรมีการกำหนดและควบคุมการขนส่งสุนัขอย่างไม่ทารุณกรรมสุนัข และให้สุนัขปลอดภัยจากการขนส่งโดยไม่บาดเจ็บจากการแออัด ควรจัดให้มีกรงใส่แบบมาตรฐาน โดยให้กรมปศุสัตว์กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ออกมาอย่างชัดเจนว่ากรงขนาดนี้สุนัขอยู่ได้จำนวนเท่าใดหากเกินจำนวนที่กำหนดไว้จะต้องเสียค่าปรับเท่าใด

ภาพที่ 4.9 ภาพการขนส่งสุนัขในประเทศไทย⁸⁸

⁸⁸ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.sanook.com

ภาพที่ 4.10 ภาพการขนส่งสุนัขเพื่อขนส่ง ของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม⁸⁹

ส่วนการขนส่งสุนัขไปยังโรงฆ่าสัตว์ การขนส่งสุนัขไปสู่โรงฆ่าสัตว์นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อคุณภาพเนื้อเป็นอย่างมากเพราะอาจทำให้สัตว์บาดเจ็บ มีรอยข่วน จุดเลือด หรือสัตว์ตายได้ ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ได้แก่ พาหนะที่ใช้บรรทุก ระยะทางในการขนส่ง สภาพภูมิอากาศ ความแออัด อุปกรณ์ที่ใช้ในการขนย้าย เป็นต้น การดำเนินการในขั้นตอนการขนส่งสัตว์ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังให้ได้ตามมาตรฐานสากลและควรมีความปราณีต่อสัตว์ การขนส่งสุนัขมีชีวิตและซากสุนัข ผู้เขียนเห็นว่าควรปฏิบัติดังนี้ คือ

1. รถที่ใช้ขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัข ต้องสะอาดสามารถป้องกันการปนเปื้อนซากสุนัข และเนื้อสุนัขในขณะที่ขนส่งได้ และไม่ควรถูกขนส่งซากสุนัข และเนื้อสุนัขปะปนกับสินค้าชนิดอื่น
2. ซากสุนัขและเนื้อสุนัขจะต้องบรรจุในภาชนะสะอาดปิดมิดชิด ในกรณีที่รถขนส่งไม่สามารถป้องกันการปนเปื้อนขณะขนส่งได้
3. รถขนส่งซากสุนัขต้องผ่านการล้างทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคก่อนที่จะบรรทุกซากสุนัขและเนื้อสุนัข
4. การขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัขที่ใช้เวลาเกินกว่า 2 ชั่วโมง ควรมีการควบคุมอุณหภูมิตามจำเป็น
5. มีการปรับปรุงรถขนส่งสุนัขมีชีวิต เพื่อลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสุนัข และลดความเครียดระหว่างการขนส่ง

⁸⁹ สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2556, จาก www.loupiote.com

6. ในการนำสุนัขมีชีวิตขึ้นลงรถขนส่ง ควรมีทางลาดให้สุนัขเดิน หรือมีอุปกรณ์ช่วยยก ภาชนะบรรจุสุนัขขึ้นลง

7. มีรถบรรทุกขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัขที่ปิดมิดชิด สะอาด และสามารถควบคุม อุณหภูมิซากสุนัขและเนื้อสุนัข ได้ตลอดระยะเวลาการขนส่ง โดยอุณหภูมิซากสุนัขและเนื้อสุนัข ต้องไม่สูงเกิน 7 องศาเซลเซียส

8. รถขนส่งจะต้องเปิดเครื่องทำความเย็นให้ได้อุณหภูมิตามที่กำหนดก่อนขนส่งซาก สุนัขและเนื้อสุนัขขึ้นรถ

9. มีการตรวจสอบความสะอาดและอุณหภูมิรถขนส่งก่อนนำซากสุนัขและเนื้อสุนัขขึ้นรถ ดังนั้นควรมีการบัญญัติสุนัขไปในพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 เพื่อการขนส่ง สุนัขไปยังโรงฆ่าสัตว์ให้ถูกต้องโดยให้อยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์เป็นผู้ควบคุมดูแลการ ขนส่งที่ถูกต้องตามกฎหมายเช่นเดียวกับการขนส่งสุกร โค กระบือ ไก่ เพื่อไปโรงฆ่าสัตว์และ ชำแหละให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมผู้หาสุนัขหรือเล่นสุนัขเพื่อการค้าสุนัข โดยมีการบัญญัติกฎหมายให้การขนส่งสุนัขเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายเหมือนเช่นการขนส่งสัตว์ประเภท อื่นๆ ที่มนุษย์นำมาบริโภค ส่วนผู้ที่ไม่บริโภคนั้นก็ควรทำตัวปกติให้เหมือนชาวอิสลามที่ไม่บริโภค สุกร ชาวอิสลามแม้เขาจะไม่บริโภคสุกรเขาก็ไม่ได้ออกมาต่อต้านผู้ที่บริโภคเนื้อสุกร แต่กลับอยู่ ร่วมกันกับผู้ที่บริโภคสุกรได้อย่างปกติสุข เฉกเช่นเดียวกันกับผู้ที่ไม่บริโภคสุนัขก็ควรยอมรับผู้ที่ บริโภคเนื้อสุนัขว่าเป็นเรื่องปกติเป็นสิทธิของเขาที่จะเลือกบริโภคหรือไม่บริโภคสิ่งใดตามอิสระเสรี ภาพเมื่อการบริโภคนั้นไม่ได้ทำให้ผู้ที่ไม่บริโภคเดือดร้อน และไม่ไปกระทบสิทธิของผู้ที่ไม่บริโภค สุนัข ผู้ที่ไม่บริโภคก็ไม่ควรไปต่อต้านหรือทำตัวให้เป็นปฏิกฤษ์ซึ่งจะนำมาสู่ความขัดแย้งกันเอง ดังนั้นเพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติออกมาสมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เพื่อความชอบธรรมและ ก่อให้เกิดความบริบูรณ์ในสังคมจึงควรที่จะออกกฎหมายมาเพื่อรองรับการขนส่งสุนัขเพื่อการค้าให้ ถูกต้องตามกฎหมายเช่นเดียวกับการขนส่งสัตว์ประเภทอื่นๆ ที่ใช้ในการบริโภค เพื่อความเท่าเทียม กันของคนในสังคมเพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเพื่อความเป็นปกติสุขของการอยู่ ร่วมกันของคนในประเทศนั่นเองนี่น่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าการบัญญัติกฎหมายเพื่อห้าม การค้า สุนัขเพื่อบริโภค ห้ามการขนส่ง ห้ามการฆ่าและห้ามชำแหละสุนัข เป็นต้น

4.5 ปัญหาในเรื่องชนิดและพันธุ์ในการบริโภค

ในเรื่องของปัญหาการกำหนดชนิดและพันธุ์ในการเลือกสุนัขเพื่อการบริโภคนั้นควรมี การกำหนดพันธุ์ของสุนัขที่จะใช้ในการบริโภคไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าควรเป็นสุนัขประเภทหรือ พันธุ์ใดที่ควรเลี้ยงไว้เพื่อการบริโภคเท่านั้น เช่นเดียวกับการกำหนดชนิดของไก่ที่ใช้เพื่อการบริโภค

เช่น ไม้บ้าน ไม้พันธุ์ ไม้ดำ ไม้งวง เป็นไม้ที่สามารถใช้เพื่อการบริโภคได้เป็นต้น ส่วนไม้แฉะ ไม้ฟ้า ไม้ต้อก เป็นไม้ที่เลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น เป็นไม้สวยงาม ที่เลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นและความเพลิดเพลินของมนุษย์ ในการกำหนดพันธุ์และชนิดของสุนัขเพื่อการบริโภคก็ไม่จำเป็นที่จะมีการกำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าสุนัขประเภทใดหรือชนิดใดที่เลี้ยงไว้เพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ และควรมีการทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ หรือหากจะมีการเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในบ้านก็ควรมีการจัดทำคอกสุนัขเพื่อเลี้ยงสุนัขสำหรับการบริโภคในครัวเรือน โดยใช้กฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลเรื่องของความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเข้ามาควบคุมดูแลดังนี้ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ปล่อยสัตว์ นำสัตว์ หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณ ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

(2) ปล่อยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมีได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นให้นำขบวนสัตว์หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนน และได้เสียค่าธรรมเนียม

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวหากมิได้มีการทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขแต่เป็นการเลี้ยงโดยปล่อยให้สุนัขเป็นอิสระอาจทำให้สัตว์เพื่อนบ้านไปตามที่สาธารณะ และถ่ายมูลบนถนน และอาจเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

ซึ่งจะเป็นการผิดกฎหมายเพราะพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 51 บัญญัติว่าในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนผู้พบเห็นอาจแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยถือว่าประชาชนที่พบเห็นการกระทำผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและมีสิทธิร้องทุกข์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดจากสุนัขไปถ่ายมูลหรือเข้าไปในที่เจ้าหน้าที่หวงห้ามจึงควรมีการจัดทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขให้เป็นสัดส่วนโดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์เข้ามาควบคุมดูแลความสะอาดปลอดภัยและอนามัยของสุนัข

หรือหากมีการเลี้ยงสุนัขไว้ในครัวเรือนเพื่อการบริโภคหรือเพื่อการค้าขายก็ควรมีการจัดทำคอกเพื่อเลี้ยงสุนัขให้ถูกสุขลักษณะป้องกันการออกไปในบริเวณที่เจ้าหน้าที่หวงห้ามและป้องกันการไปถ่ายมูลไว้บนถนนหรือในที่สาธารณะนั่นเอง

ควรมีการส่งเสริมให้มีการทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขเพื่อบริโภค หรือมีการเลี้ยงสุนัขตามครัวเรือนเพื่อไว้สำหรับการบริโภคโดยเฉพาะ อย่างเช่น การเลี้ยงไก่ซึ่งมีการทำฟาร์มเลี้ยงไก่ หรืออาจจะเลี้ยงไว้ในครัวเรือนเพื่อการบริโภค ซึ่งควรมีการกำหนดให้การทำฟาร์มสุนัขเพื่อบริโภคและการเลี้ยงสุนัขไว้ในครัวเรือนเพื่อการบริโภคได้เช่นกัน

ควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการฆ่าสุนัขเพื่อการบริโภคให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยให้มีการฆ่าสุนัขเพื่อบริโภคมีมาตรฐานการฆ่าและขั้นตอนในการผลิตที่มีมาตรฐานเดียวกันกับการฆ่าไก่ สุกร เพื่อการจำหน่ายหรือเพื่อการบริโภคเช่นเดียวกัน โดยมีการบัญญัติลงในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และประการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ควรจัดให้สัตวแพทย์เป็นผู้เข้ามาควบคุมดูแลการคัดเลือกพันธุ์สุนัขที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจเพื่อการบริโภค โดยการเสนอความคิดเห็นร่วมกับผู้ประกอบการและผู้บริโภคเนื้อสุนัข เพื่อกำหนดชนิดพันธุ์ และให้ทางกรมปศุสัตว์เป็นผู้เข้ามามีบทบาทในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมมิให้มีการนำสุนัขจรจัดมาใช้ในการชำแหละ เพื่อกำหนดออกสู่กลุ่มผู้บริโภค ผู้เขียนเห็นว่าควรให้กรมปศุสัตว์ โดยการควบคุมของสัตวแพทย์เป็นผู้เข้ามาควบคุมดูแลเรื่องของการห้ามไม่ให้มีการนำสุนัขจรจัดเข้ามาสู่กระบวนการชำแหละ โดยการเข้าไปตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์ของผู้ประกอบการ โดยเสนอว่า

สุนัขที่จะนำมาสู่กระบวนการค้าสุนัขเพื่อบริโภคนั้นต้องมาจากแหล่งดังต่อไปนี้

1. จากผู้ประกอบการที่เลี้ยงสุนัขเพื่อจำหน่ายให้แก่โรงฆ่าสัตว์โดยเฉพาะ หรือจากครัวเรือนที่เลี้ยงสุนัขไว้เพื่อจำหน่ายแก่การบริโภคโดยตรงที่มีสัตวแพทย์เข้าไปควบคุมดูแลการเลี้ยงสุนัขและการดูแลสุนัข

2. จากฟาร์มที่ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขและเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ ซึ่งหากมีการกำหนดให้มีการรับสุนัขเฉพาะ 2 ประเภทดังกล่าวก็สามารถป้องกันและกำจัดการนำสุนัขจรจัดเข้ามาสู่วงจรของผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารได้เป็นอย่างดี

4.6 ปัญหาในเรื่องวัฒนธรรมและหลักศาสนา

เมื่อกกล่าวถึงการบริโภคเนื้อสุนัขของประชาชนในประเทศไทย กลุ่มที่รับประทานเนื้อสุนัขจนกลายเป็นเรื่องการบริโภคที่เป็นปกติในการดำรงชีวิตประจำวันจนอาจกล่าวได้ว่ารับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหารประจำวันเพื่อการดำรงชีพนั่นเองคือ กลุ่มประชาชนที่ชุมชนทำแร่

อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครดังได้กล่าวมาแล้วว่า ชาวชุมชนท่าแร่ได้รับอิทธิพลของการบริโภคเนื้อสุ้นซ์มาจากประชาชนชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจนกลายมาเป็นวัฒนธรรมของการบริโภคเนื้อสุ้นซ์จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 120 ปี ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวชุมชนท่าแร่ที่มีมานาน เมื่อความต้องการของการบริโภคมากขึ้นจึงต้องมีการออกมาหาสุ้นซ์นอกเขตพื้นที่ของตนเพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ประชาชนที่บริโภคเนื้อสุ้นซ์ นอกจากนี้ยังมีการส่งสุ้นซ์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมีความต้องการเนื้อสุ้นซ์เพิ่มมากขึ้น เหล่านี้เป็นสาเหตุของการต่อต้านการบริโภคเนื้อสุ้นซ์และมีผู้ต่อต้านการประกอบธุรกิจการค้าสุ้นซ์เพื่อบริโภคมากขึ้นมาต่อต้าน ซึ่งเห็นว่าไม่เป็นธรรมสำหรับผู้บริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นอาหารดำรงชีพเพราะการบริโภคเนื้อสุ้นซ์ของบุคคลเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติและมีมานานแล้ว

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าอาข่า ซึ่งมีการบริโภคเนื้อสุ้นซ์ ตามมารยาทความเชื่อ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับประทานเนื้อสุ้นซ์ของคนอาข่า คนอาข่า มักถูกล้อบ่อยว่า “อีก้อกินหมา” หลายครั้งมีเรื่องทะเลาะกันระหว่างคนอาข่ากับคนพื้นราบตามโรงเรียนหรือสถานประกอบการ โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ การรับประทานเนื้อสุ้นซ์นั้นเป็นเรื่องจริงในสังคมอาข่า และมีได้มีเพียงแก่กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเท่านั้นที่รับประทานเนื้อสุ้นซ์ หากศึกษาอย่างถ่องแท้ถึงวิถีการกินของคนเอเชีย มีหลายชนชาติที่กินสุ้นซ์เหมือนกัน การกินสุ้นซ์ของคนอาข่ามีความเป็นมาในแง่พิธีกรรม ซึ่งใช้สุ้นซ์เป็นองค์ประกอบในหลายพิธีกรรม ธรรมชาติของการกินสุ้นซ์ของคนอาข่าไม่ได้เกิดขึ้นอย่างลอยๆ หากแต่เกิดจากความเชื่อที่แสดงออกมาในรูปแบบพิธีกรรม เพื่อปกป้องรักษาและคุ้มครองให้คนอาข่าอยู่สุขสบาย

การที่คนอาข่าส่วนใหญ่เมื่อถูกล้อว่า อีก้อกินหมาแล้ว โกรธ นั้นไม่ใช่เพราะคนอาข่ารับความจริงในสิ่งที่ เป็นไม่ได้ แต่ที่คนอาข่าโกรธเพราะเป็นการล้อเลียน ดูถูกเหยียดหยามและไม่ให้เกียรติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่คำว่า อีก้อ ก็คือคำอวดเชิงชาติพันธุ์เกินคนอาข่าจะรับได้ เป็นเรื่องที่น่าคิดว่ามีหลายชนเผ่าที่รับประทานสุ้นซ์เหมือนกัน แต่เหตุใดจึงไม่ถูกล้อเลียน ซึ่งคำตอบก็คือเรื่องอวดเชิงชาติพันธุ์ที่ชัดเจน คนอาข่าทั้งหมดยอมรับในแง่พิธีกรรมมีสุ้นซ์เป็นองค์ประกอบ นั้นหมายความว่าคนอาข่ารับประทานเนื้อสุ้นซ์เป็นความจริง แต่คนอาข่าไม่ยอมรับในการใช้ความต่างทางวัฒนธรรม มาดูถูกเหยียดหยามและกดขี่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากศึกษาวิถีเกี่ยวกับอาหารการกินของคนเอเชีย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีหลายชนชาติที่รับประทานเนื้อสุ้นซ์เป็นอาหาร เช่น ชนชาติจีนนิยมเอาเนื้อสุ้นซ์มาตุ๋นยาสมุนไพร เพราะเชื่อว่าบำรุงร่างกายคนชนชาติเวียดนาม นิยมกินเนื้อสุ้นซ์ โดยเฉพาะในฤดูหนาวเพราะเชื่อว่าทำให้ร่างกายอบอุ่น ในปัจจุบันที่กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีภัตตาคารอาหารเนื้อสุ้นซ์จำนวนมากและเป็นที่ยอมรับในสังคมเวียดนาม เมื่อพิจารณาถึงความต่างในด้านวัฒนธรรม คนไทยนิยม

กินหมูเป็นอาหาร ปรุงทั้งลาบ กุ้ง แกง ต้ม ทอด เป็นต้น เป็นเรื่องปกติสำหรับคนไทยที่พบเจอกับอาหารที่มีหมูเป็นองค์ประกอบเพราะสังคมไทยเป็นสังคมกินหมูและยอมรับแต่หมูในสังคมมุสลิม นั้นเป็นเรื่องแปลกและบาปอย่างมหันต์ เพราะสังคมมุสลิมไม่รับประทานเนื้อหมู เช่นเดียวกันในสังคมผู้ที่นับถือฮินดู นับถือวัวที่เปรียบเสมือนแม่บังเกิดเกล้า จึงไม่รับประทานเนื้อวัว ดังนั้น สังคมและศาสนาอิสลามห้ามไม่ให้รับประทานหมู และฮินดูไม่รับประทานเนื้อวัว ไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกอีกเช่นกัน การที่คนอาข่า คนจีน (บางกลุ่ม) หรือคนเวียดนามที่รับประทานสุนัขก็ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะการเป็นสังคมมีกฎกติกา ความเชื่อเฉพาะ ซึ่งเป็นข้อห้าม หรือข้อปฏิบัติตามที่สังคมให้กระทำ หรือให้ละเว้น ปฏิบัติกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อ การไม่เคารพวัฒนธรรมที่หลากหลายและเอาความต่างทางวัฒนธรรมมาล้อเลียน ดูหมิ่น หรืออคติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่ได้ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ นั้นยอมเกิดปัญหาอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นจะกลายเป็นปัญหาอคติเชิงชาติพันธุ์ไป อารมณ์ ความรู้สึกเกี่ยวกับอคติเชิงชาติพันธุ์ในลักษณะนี้คนอาข่าเข้าใจเป็นอย่างดี เพราะนั่นคือความเจ็บปวด ความอับอาย ความแค้น ถูกสังคมมองด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตร และการถูกปฏิบัติอย่างคนไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพียงเพราะคนอาข่ารับประทานเนื้อสุนัขเท่านั้นเอง

ความผิดพลาดในด้านข้อมูล นำมาสู่การอคติเชิงชาติพันธุ์เกี่ยวกับอาข่าเกิดขึ้นในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2492-2510 มีนักคิดนักเขียนได้ขึ้นไปรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาข่า และได้้นำข้อมูลเสนอผู้สายศาสนาธารณะชนจะด้วยเจตนาเพื่อประการใดก็ตาม แต่การเสนอข่าวเกี่ยวกับอาข่ามีความผิดพลาดในด้านข้อมูลเกิดขึ้นอย่างมากมาย และคนอาข่ากลายเป็นคนแปลกในสังคมไทยตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นไม่ได้ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลที่ดีพอ การศึกษาข้อมูลของอาข่าในช่วงดังกล่าวเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า เป็นการศึกษาข้อมูลที่ไม่ได้ครอบคลุมหลายพื้นที่ และมีปัญหาการสื่อสารด้านภาษา นักเขียนร่วมสมัยที่เขียนข้อมูลอาข่า ไม่ว่าจะเป็นบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ที่เสนอในหนังสือ 30 ชาติในเชียงราย ชาวเขาในประเทศไทย หรือนักเขียนรุ่นหลังอย่างปิยพงษ์ ในหนังสือบาดใจคนอาข่า “เรื่องลับอีก้อ” มีความผิดพลาดในด้านข้อมูลเกิดขึ้นอย่างมากมาย และที่สำคัญข้อมูลทั้งหมดเขียนในเขตอำเภอแม่สรวย แม่สาย และอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จะสังเกตได้ว่ารูปภาพเกือบทั้งหมดเป็นของกลุ่มอู๋โล้อ่า การศึกษากลุ่มอาข่า จึงกระจุกอยู่แต่เฉพาะอำเภอดังกล่าวข้างต้น และเน้นข้อมูลเขตอำเภอแม่จัน ซึ่งไม่ได้ไปไกลเกินบ้านแสนใจ เหตุผลเพราะในด้านความปลอดภัย จึงไม่สามารถเข้าไปพื้นที่ข้างในได้ เนื่องจากเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มต่างๆ อาจทำให้กระบวนการศึกษาข้อมูลมีปัญหาและขาดความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตามจากการเผยแพร่ตามช่องทางสื่อต่างๆ มากมาย โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ คนเผ่าอาข่ากลายเป็นคนแปลก แตกแยกจากสังคมไทยเพราะความเกิน

จริงของข้อมูล ย้อนกลับมาเกี่ยวกับวิธีการรับประทานอาหารของคนอาข่า โดยเฉพาะในเรื่องของการรับประทานสุนัข ตามสุภาษิตที่คนอาข่ากล่าวไว้ว่า “หากบ้านไหนสมบูรณ์ไปด้วยเนื้อ ก็เพราะความขยันของพ่อบ้าน แต่หากบ้านไหนอุดมไปด้วยพืชผักสีเขียว ก็เพราะแม่บ้านเก่ง” สุภาษิตบทนี้ของคนอาข่า ได้แบ่งถึงหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายอย่างชัดเจน นั่นคือผู้ชายล่าสัตว์ป่าและผู้หญิงหาพืชผักสีเขียว การล่าสัตว์ป่าแต่ละครั้งของคนอาข่าขาดไม่ได้คือสุนัข และเมื่อมีการล่าสัตว์เกิดขึ้นครั้งใด หรือที่เรียกเป็นภาษาอาข่าว่า “ล่า เท-เออ” จะมีการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม นั่นคือกลุ่มมีอาวุธปืนหรือหน้าไม้ กับไม่มีหน้าไม้และอาวุธปืน สำหรับกลุ่มที่มีอาวุธปืนหรือหน้าไม้จะไปชุ่รอตตามทางที่คาดว่าสัตว์ป่าจะวิ่งออกมา ส่วนกลุ่มที่ไม่มีอาวุธปืน ก็จะวิ่งไล่พร้อมกับสุนัข เพื่อให้สัตว์ป่าเกิดตกใจและวิ่งหนีไปหากกลุ่มที่มีอาวุธ อาข่าเรียกกลุ่มที่วิ่งไล่สัตว์ป่านี้นี้ว่า “ล่า เอง แต่ – เออ” และเมื่อได้สัตว์ป่าไม่ว่าจะเป็นหมูป่า เก้ง กวาง หรืออื่นๆ จะต้องแบ่งเนื้อให้กับผู้ล่าสัตว์ป่า และแบ่งให้กับสุนัข (เจ้าของสุนัขรับ) เปรียบเสมือนคนอื่นๆ หนึ่ง เมื่อกลับไปถึงบ้านเจ้าของบ้านก็จะทำกับข้าวและแบ่งเนื้อสัตว์ป่าให้สุนัขกิน

ในสังคมอาข่าสุนัขมีบทบาทมาก เป็นเพื่อนคู่ใจเมื่อล่าสัตว์ เป็นยามเฝ้าบ้านที่ซื่อสัตย์ป้องกันเจ้าของจากอันตรายและเป็นส่วนสำคัญในการประกอบพิธีกรรม สุนัขจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนอาข่าอย่างแท้จริง

“อะซื่อ” ในภาษาอาข่าคือชื่อสุนัข จากตำนานและความเชื่อของคนอาข่า มักปรากฏเสมอเกี่ยวกับเรื่องสุนัข เช่นเรื่อง “หะ โบวี้ ก้า ซื่อ ซ่อ-เออ” แปลว่า หมูเขี้ยว (ปาก) สุนัขกระโดดมีเรื่องราวที่คนอาข่าเล่าขานกันมากกว่าสองพันปีว่า “มนุษย์ได้ใช้ให้หมูกับสุนัขไปทำงานในไร่ เมื่อไปถึงในไร่ หมูก็ใช้ปากในการเขี่ยและขุดเอาหญ้าออก ส่วนสุนัขก็นอนอยู่ใต้ต้นไม้ แล้วเอาลิ้นออกหายใจแรงๆ เพราะความร้อนจ้ำของแสงแดด ส่วนหมูถึงร้อนจ้ำก็อดทนและทนทำงานจนใกล้พระอาทิตย์ตกดิน เมื่อกลับไปถึงบ้าน หมูก็ได้ฟ้องกับมนุษย์ว่าสุนัขไม่ทำงาน มนุษย์จึงได้เรียกหมูกับสุนัขมาคุยกัน และเกิดการโต้เถียงกัน และลงท้ายด้วยการทำทายเป็น และคนจึงได้กล่าวว่า จะไปพิสูจน์ความจริงกันในวันพรุ่งนี้แต่เช้า แต่หมูได้ทำว่าหากหมูไม่ได้ทำงาน ก็จะยอมเป็นอาหารให้คนกิน ส่วนสุนัขได้ทำว่า หากไม่ได้ทำงาน จะไม่กินข้าว ในกลางคืนสุนัขได้ย่องไปที่ไร่และวิ่งบริเวณที่หมูได้ขุดหญ้าออก แล้วกลับมาอน วันรุ่งขึ้นคนได้พาหมูและสุนัขไปที่ไร่ เพื่อไปดูหลักฐาน เมื่อไปถึงปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ที่มีการขุดหญ้าออกเต็มไปด้วยรอยเท้าสุนัข ไม่ปรากฏรอยเท้าหมู มนุษย์จึงตัดสินใจว่าสุนัขทำ และหมูไม่ได้ทำ และได้ทำตามสัญญา นั่นคือฆ่าหมูกินเป็นอาหาร ส่วนสุนัขมนุษย์ได้พูดว่า จะให้สุนัขกินข้าวก่อนทุกคนในครอบครัว” จากตำนานดังกล่าวคนอาข่าได้ถือปฏิบัติกันมา เมื่อมีการนั่งข้าวสุกทุกครั้ง ก็ต้องเอาข้าวมาใส่จานให้สุนัขกินก่อนเสมอ จากตำนานและความเชื่อเกี่ยวกับสุนัข ไม่ปรากฏว่าฆ่าสุนัขเลี้ยงแขก นอกจากการลืมหูลี้อย่าง

เท่านั้น การที่มีหนังสือ เช่น 30 ชาติในเชิงรายเขียนไว้ว่า คนอาช่าต้อนรับแขกด้วยเนื้อสุนัขดำ จึงไม่เป็นความจริงตามตำนานและวิถีชีวิตจริง คนอาช่าจะไม่ต้อนรับแขกด้วยเนื้อสุนัขไม่ว่าจะเป็น สืออะไรก็ตาม และในมารยาทของคนอาช่าก็ไม่มีการบังคับให้รับประทานเนื้อสุนัขแต่อย่างใด การเขียนในลักษณะนี้ จึงเป็นการเขียนเกินความเป็นจริง และสร้างภาพให้คนอื่นเข้าใจอาช่าผิดๆ

ความนิยมในการรับประทานเนื้อสุนัขของชาวอาช่านั้นเป็นจริง แต่การปรุงแต่งก่อน รับประทานเป็นเรื่องสำคัญมาก การปรุงจะเน้นเครื่องเทศประเภทข่า ขิง ตะไคร้เพื่อดับกลิ่น และจะ เพิ่มเครื่องเทศประเภทที่มีความหอม เช่น ผักชีฝรั่ง ใบโหระพา ก่อนที่จะมีการฆ่าสุนัขก็ไม่มี พิธีกรรมแปลกๆ ดังที่เขียนในสื่อต่างๆ ว่าต้องมีการพาสุนัขเดินรอบบ้าน 3 รอบ จะมีก็แค่หลังฆ่าแล้ว ก็จะมีการนำไปเผาขมิ้นให้ไหม้เกรียม ให้เหลือแค่หนังไหม้ดำ นำมาชำระล้างขูดหนังให้สะอาด กลายเป็นสีเหลืองอ่อน แล้วค่อยมาชำแหละประกอบอาหาร ชาวอาช่าไม่นิยมนำสุนัขไปทำลาบ หรือย่าง และไม่กินสุนัขสุกๆ ดิบๆ จะต้องปรุงคั่วให้แห้ง ไม่ให้มีน้ำเท่านั้น ความนิยมรับประทาน เนื้อสุนัขไม่ได้ทำให้คนอาช่ากลายเป็น โจรหรือหัวขโมยตามที่หนังสือหลายเล่มเขียน เพราะนิสัย และสังคมของคนอาช่าการขโมยของผู้อื่นถือว่าร้ายแรง แต่ตรงกันข้ามคนอาช่ามักจะเอาผลผลิตทางการเกษตรที่ได้จากบนคอยมาแลก เช่น พริกกับสุนัข หรือไม่กี่ใช้เงินซื้อเลย ซึ่งการที่เขียนข้อมูลว่า คนอาช่าขโมยสุนัขชาวบ้าน จนชาวบ้านไม่กล้าปล่อยสุนัขออกมาเดินเล่นพ่นพ้าน หรือเมื่อคนอาช่าไป บ้านคนเมืองสุนัขจะรุมเห่าคนอาช่าเพราะกินสุนัข ทั้งๆ ที่สุนัขเหล่านั้นไม่เห่าชนเผ่าอื่นๆ การเขียน ข้อมูลในลักษณะนี้มีส่วนอย่างมากที่ทำให้คนทั่วไปมองคนอาช่าในแง่ไม่ดีและเขียนให้คนอาช่า กลายเป็นจำเลยในสังคม

จากตำนานการเล่าขาน เรื่องอาช่าที่เลี้ยงสุนัขเป็นส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีเรื่องเชื่อ หรือการประกอบพิธีกรรม โดยใช้สุนัขเป็นองค์ประกอบ ตามความเชื่อของคนอาช่า สุนัขเป็นสัตว์ ที่ซื่อสัตย์ ปกป้องเจ้าของ จากความเชื่อนี้คือส่วนสำคัญที่คนอาช่านำสุนัขเป็นองค์ประกอบในการ ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

1) เจ้อ ซื่อ ตี-เออ การสร้างบ้านในพื้นที่ใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องประกอบ พิธีกรรม เจ้อ ซื่อ ตี-เออ ตามความเชื่อของคนอาช่าสุนัขเป็นสัตว์ที่ปกป้องเจ้าของและส่งสัญญาณ ให้เจ้าของได้รับทราบถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น ตลอดถึงการต่อสู้ของสุนัขทำให้สิ่งชั่วร้ายไม่กล้า เข้ามาในบริเวณบ้านและทำร้ายผู้คนในบ้าน การสร้างบ้านในพื้นที่ใหม่ ซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นพื้นที่ดี หรือไม่ อาจมีสิ่งไม่ดีสิงสถิตอยู่ ทั้งเรื่องผีชั่ว หรือโรคภัยไข้เจ็บ คนอาช่าจึงมีการใช้สุนัขเป็น องค์ประกอบในการสะกดสิ่งไม่ดีไม่ให้มาทำร้ายครอบครัวที่ไปสร้างบ้านในบริเวณนั้น เมื่อเริ่มขุด หลุมเพื่อฝังเสา ชาวอาช่าก็จะนำสุนัขมาทำพิธีในบริเวณพื้นที่สร้างบ้านใหม่ ตามความเชื่อของคน

อาข่าที่ว่า “การประกาศความเป็นชายชาติตรี คือการสร้างจั่วบ้านได้” เช่นกันการประกาศการมีชัยเหนือสิ่งชั่วร้ายในการสร้างบ้านในพื้นที่ใหม่ นั่นคือการประกอบพิธีกรรม เจ้อ ชื่อ ตี-เออ นั่นเอง

2) ล่า ตู เปอ-เออ คือพิธีกรรมเรียกขวัญอย่างหนึ่ง ตามความเชื่อของคนอาข่า ในร่างกายมนุษย์เราไม่ได้มีเพียงเนื้อหนัง หรือที่คนอาข่าเรียกว่า “มือ โดว” เท่านั้น แต่จะมีวิญญาณสถิตอยู่ อาข่าเรียกว่า “ สะ ล้า” ทั้งมือโดว และ สะล้ามีส่วนสัมพันธ์กัน กล่าวคือร่างกายจะไม่สบาย หากสะล้าตกใจ และเมื่อร่างกายขาดลมหายใจ สะล้า ก็จะออกจากร่างกายไปหาอะเผ่วอะผี นั่นหมายถึงการตายของคนอาข่า อาข่ามีความเชื่อหลังความตายว่าจะไม่สูญหายไป แต่ชีวิตจะเวียนว่ายตายเกิด เมื่อตายไปแล้วจะกลับไปหาอะเผ่วอะผี และเมื่อถึงเวลาที่จะกลับมาเกิดบนโลกมนุษย์อีก เมื่อเด็กเกิดออกมา หากมีรอยแผลเป็นหรือมีโบหน้าคล้ายกับบุคคลใด คนอาข่าเชื่อว่าคนนั้น กลับชาติมาเกิดใหม่

พิธีกรรม ล่า ตู เปอ –เออ เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญของคน เมื่อไปพบเจอเหตุการณ์ที่สร้างความตกใจ อาข่าเชื่อว่าสะล้าจะหนีออกจากร่างกายคน ทำให้คนนั้นเกิดไม่สบาย ตกใจง่าย กินข้าวไม่อร่อย เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไปหาร่างทรง หรือที่คนอาข่าเรียกว่า “ยี่ฟา” แล้วให้ทำนาย หากในชุมชนใดไม่มียี่ฟา ก็ให้ไปหา “พี่มา” หมอสาวด์พิธีกรรมชาวอาข่า ให้ทำพิธีกรรมทายเสียง เรียกเป็นภาษาอาข่าว่า “ แซ่ ลี ชิ-เออ” และหากทำนายว่าขวัญหนีออก ให้ประกอบพิธีกรรม ล่า ตู เปอ-เออ ต้องกลับบ้านไปเตรียมองค์ประกอบตามคำแนะนำของพี่มาหรือยี่ฟา

การประกอบพิธีกรรมล่า ตู เปอ –เออ มีหลายระดับ ซึ่งแต่ละระดับดูจากอาการของคนที่ไม่สบายว่าเป็นหนักหรือเบา (ตามคำทำนาย) หากไม่สบายมาก ก็จะใช้ห่าน หรือ “ห้า กู” และหมู หรือสุนัข และถ้าเป็นกลางก็สามารถใช้หมูหรือสุนัขอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือใช้ทั้งสองอย่างคู่กันก็ได้ การประกอบพิธีกรรมล่า ตู เปอ-เออ ทำหนึ่งวัน สามารถเลือกช่วงได้ระหว่างเช้า กับเย็น โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) เหล้า (ไม่ใช่สุรากลั่น แต่เป็นน้ำที่เอามาจาก จี ปา จี จู) 2) จิงกับชา 3) กูชิกับเกลือ 4) อี้จู้อี้เซาะ หรือน้ำบริสุทธิ์จากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ 5) ไข่กับข้าวต้ม หรือที่อาข่าเรียกว่า “ห่อเซาะ” และ 6) ห่าน หมู สุนัข (ฆ่าก่อน) อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมด เมื่อองค์ประกอบพิธีกรรมครบแล้ว พี่มาก็นำองค์ประกอบเหล่านี้ไปได้ถุนบ้าน ไปเสาแรกที่จุดตอนสร้างบ้านแล้ว พี่มาก็สวดจนจบ จากนั้นก็นำห่าน หมู สุนัข ที่ใช้เป็นองค์ประกอบไปฆ่าแหละแล้วประกอบปรุงเป็นอาหารกันกิน

3) ภู แห่ แง-เออ การที่สัตว์ป่าเข้ามาในชุมชน คนอาข่าถือว่าเป็นสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นในชุมชน และถือว่าสัตว์ป่าพบสิ่งไม่ดี จึงเร่งรีบทำให้หลงเข้ามาในชุมชน เพราะปกติสัตว์ป่าจะไม่เข้ามาในชุมชน การเข้ามาจึงผิดปกติ เรื่องอาเพศจะตามมา ธรรมชาติของสัตว์ป่าทุกชนิดจะกลัวคน จะไม่อยู่ในที่คนพลุกพล่าน เมื่อสัตว์ป่า เช่น กวาง เป็ยะฮี้ (เป็นสัตว์ป่าอยู่ในตระกูลแมวป่า) เข้ามา

ในชุมชน ผู้พบเห็นดังกล่าวจะต้องนำเรื่องไปบอกผู้เฒ่าหรือผู้นำตำแหน่งทางวัฒนธรรมของ
คนอาข่า จากนั้นผู้อาวุโสจะไปบ้าน โจ้วมา (ผู้นำประกอบพิธีกรรมประจำหมู่บ้าน) และให้เตรียม
องค์ประกอบดังนี้ 1) หมูหรือสุนัขอย่างใดอย่างหนึ่ง 2) เต่าถ่าน หรือที่คนอาข่าเรียกว่า “ห้าแฉ่”
3) ปลาขี้ขาวสารผสมเกลืออ่อน 4) เงินแถบ 1 เหรียญ 5) ไก่ (ถ้าใช้ไก่ตัวผู้ต้องเป็นสีขาว ไก่ตัวเมียสีดำ)
6) น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ และ 7) เหล้า (เหล้าจา จี้ ปา จี้ จู) เมื่อองค์ประกอบครบแล้ว ก็ไปที่ประตู
หมู่บ้าน ในทิศตะวันออก หรือที่คนอาข่าเรียกว่า “โค้ว แห่” พอไปถึงประตูหมู่บ้าน ก็จะมีการฆ่าหมู
หรือสุนัข จากนั้นก็วางองค์ประกอบทั้งหมดไว้กับพื้นแล้วพื้มาก็ขึ้นสวดที่นั่น การทำพิธีกรรมนี้
หากชุมชนใดไม่มีพื้มา ก็จะไปเชิญพื้มาจากหมู่บ้านอื่นๆ มาสวด แต่การมาสวดของพื้มาในพิธีกรรม
นี้จะต่างจากพิธีกรรมทั่วไป นั่นคือจะไม่เอาหมอก หรือที่คนอาข่าเรียกว่า “กึ่ง” มา เพราะการเอากึ่งมา
นั่นหมายถึงมีการล้มควาย ซึ่งการล้มควายโดยใช้หมอกจะเกิดขึ้นเพียงกรณีเดียว นั่นคืองานศพเท่านั้น

เมื่อพื้มาสวดเสร็จแล้ว ผู้ไปร่วมในพิธีกรรมก็จะช่วยกันเอาองค์ประกอบมาประกอบ
เป็นอาหารกินกันในบริเวณประตูหมู่บ้านนี้

4) ชื่อ บา โคว์ ทอ-เออ คนอาข่าอาศัยอยู่บนภูเขา ห่างไกลความเจริญ ไม่มีโรงพยาบาล
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแล ย่อมมีโอกาสในการเสี่ยงจากอันตรายต่างๆ มากมาย อันตรายที่เกิดจาก
สัตว์ป่า ขโมย โจร การปล้น หรือแม้กระทั่งเกิดโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นมา นั่นหมายถึง
ความสูญเสียของคนบนภูเขาอย่างเช่นคนอาข่า เป็นเหตุให้มีการแสดงออกมาในรูปแบบพิธีกรรม
ตามความเชื่อ

พิธีกรรมนี้จะไม่เกิดขึ้นทุกชุมชน การประกอบพิธีกรรมนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีโรคภัยไข้
เจ็บ เช่น ไก่ล้มตายจำนวนมากโดยไม่ทราบสาเหตุ หมูตายเป็นเบือ คนตายในระยะถี่ๆ หรือคนใน
ชุมชนเป็นโรค “อ้า ลี โคว์ มา” จะประกอบพิธีกรรมทันที สำหรับองค์ประกอบในการประกอบ
พิธีกรรมมีดังนี้ 1) สุนัข 2) เต่าถ่าน 3) ปลาขี้ขาวสารผสมเกลืออ่อน 4) เงินแถบ 1 เหรียญ 5) ไก่
(ถ้าใช้ไก่ตัวผู้ต้องเป็นสีขาว ไก่ตัวเมียสีดำ) 6) น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์และ 7) เหล้า (เหล้าจา จี้ ปา จี้ จู)
เมื่อองค์ประกอบครบก็ไปหา “แม่ เพื่อง” (พืชชนิดหนึ่ง) มาชกไยยาวๆ แลพันรอบหมู่บ้าน เชื่อว่า
การมีเชือกแม่เพื่อง จะป้องกันอันตรายต่างๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนได้ สิ่งชั่วร้ายข้ามแม่เพื่องไม่ได้
จากนั้นก็สร้างซุ้มและฆ่าสุนัขและเอาส่วนหัวมาตากแห้งบนซุ้มนั้น

พิธีกรรมนี้จะไม่เกิดขึ้นทุกชุมชน การประกอบพิธีกรรมนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีโรคภัยไข้
เจ็บ เช่น ไก่ล้มตายจำนวนมากโดยไม่ทราบสาเหตุ หมูตายเป็นเบือ คนตายในระยะถี่ๆ หรือคนใน
ชุมชนเป็นโรค “อ้า ลี โคว์ มา” จะประกอบพิธีกรรมทันที สำหรับองค์ประกอบในการประกอบ
พิธีกรรมมีดังนี้ 1) สุนัข 2) เต่าถ่าน 3) ปลาขี้ขาวสารผสมเกลืออ่อน 4) เงินแถบ 1 เหรียญ 5) ไก่
(ถ้าใช้ไก่ตัวผู้ต้องเป็นสีขาว ไก่ตัวเมียสีดำ) 6) น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์และ 7) เหล้า (เหล้าจา จี้ ปา จี้ จู)

เมื่อองค์ประกอบครบก็ไปหา “แม่ เพ็ญ” (พีชชนิดหนึ่ง) มาซักไยยาวๆ แลพันรอบหมูบ้าน เชื่อว่าการมีเชือกแม่เพ็ญ จะป้องกันอันตรายต่างๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนได้ สิ่งชั่วร้ายข้ามแม่เพ็ญไม่ได้ จากนั้นก็สร้างซุ้มและฆ่าสุนัขและเอาส่วนหัวมาตากแห้งบนซุมนั้น

ความเชื่อของคนอาข่ากับการเอาหัวสุนัขไปตากไว้บนซุมนั้นคือสิ่งชั่วร้ายจะตกใจกลัวหัวสุนัขและจะไม่กล้าเข้ามารังควาญผู้คนในชุมชน ตลอดถึงมีความเชื่อว่าวิญญาณสุนัขจะจับไล่ความชั่วร้ายไม่ให้เข้ามาทำร้ายผู้คนในชุมชน

หนังสือทั่วไป ก็มีข้อมูลเกี่ยวกับ อะซื่อ บาโค้ว ทอ-เออ อย่างเช่นในหนังสือเรื่องลับนำรัฐของอีก็อ หน้า 149 เขียนไว้ว่า อะคี นักปราบผี เกี่ยวกับพิธีกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับ อะซื่อ บาโค้ว ทอ-เออ มีข้อมูลในส่วนที่ถูกและแน่นอนมีส่วนผิดด้วย การเสนอข้อมูลเพียงตอนใดตอนหนึ่งหรืออันใดอันหนึ่งโดยไม่ได้ให้ข้อมูลครบถ้วน อาจสร้างความเข้าใจผิดต่อคนอาข่าได้ อย่างเช่นเรื่องนี้ ที่งานเขียนทั่วไปไม่ได้พูดถึงความเป็นมา ความเชื่อและมูลเหตุของการเกิดพิธีกรรม ทำให้ผู้รับข่าวสารทั่วไปไม่สามารถทราบถึงบ่อเกิดแห่งพิธีได้ เมื่ออ่านจบจึงได้แต่คิดว่าแปลกและฝังจำอย่างที่ได้รับข่าวสารมา ซึ่งแน่นอนที่สุดภูมิปัญญาหรือ กุศโลบายต่างๆ ที่แฝงไว้ ซึ่งเป็นสาระสำคัญได้ขาดหายไป

ในพิธีกรรมอะซื่อ บาโค้ว ทอ-เออ จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาข่าที่ต่างๆ ยังได้กล่าวถึง หมอผี และ “ด้าแล้” ของคนอาข่าอย่างไม่เข้าใจ ในสังคมตามโครงสร้างการปกครองของคนอาข่าไม่มีหมอผี มีเพียงตำแหน่งทางวัฒนธรรม ซึ่งแยกตามความชำนาญเฉพาะด้าน หากชำนาญในด้าน การตีเหล็ก ก็เรียกว่า “ปาจี” ชำนาญในด้านการประกอบพิธีกรรม เรียก “โจ้วมา” ชำนาญในด้านร่างทรง เรียก “ยี่ฟา” ชำนาญในด้านเสียงทาย เรียกว่า “ซามา” ชำนาญในด้านการว่าความ เรียกว่า “คามา” ชำนาญในด้านการสวด เรียกว่า “พี้มา” ฯลฯ การใช้คำว่า “หมอผี” กับตำแหน่งทางวัฒนธรรมเหล่านี้จึงเป็นเรื่องไม่ถูก เพราะตำแหน่งเหล่านี้ไม่ใช่หมอผี และที่สำคัญผู้นำเหล่านี้ก็ล้วนเหมือนกันหลายครั้งการใช้คำจะด้วยความไม่เข้าใจหรือเขียนตามงานเขียนอื่นๆ ก็ตาม ทำให้ความหมายที่แท้จริงนั้นผิดเพี้ยนไป ซึ่งเมื่อความหมายที่แท้จริงผิดเพี้ยน สาระต่างๆ ที่ตามมาจึงผิดเพี้ยนตามอย่างเช่นในหนังสือเรื่องลับนำรัฐชาวอีก็อ ได้กล่าวถึงด้าแล้หรือตาแหลวไว้ดังนี้ “เขตปลอดผี” ทำด้วยตอก หักขัณฑ์หรือสานไขว้เป็นมุม ติดไว้ตามเสาซุ้มหลายๆ อัน ซึ่งความหมายคือ เป็นสถานที่หวงห้าม หรือห้ามผีร้ายกล้ากรายเข้ามาโดยเด็ดขาด ซึ่งพวกเขาเรียกว่า “คาแล้ะ” จากข้อความดังกล่าว เป็นการเขียนเกี่ยวกับคาแล้ของคนอาข่าอย่างผิดๆ และนำมาสู่ความเข้าใจผิดๆ ปฏิบัติผิดๆ เพราะแท้จริงแล้วการทำด้าแล้ของคนอาข่าไม่ได้ทำเพื่อป้องกันผีตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใดเพราะคนอาข่าเชื่อว่าผีหรือสิ่งชั่วร้ายไม่สามารถเข้ามาจากประตูหมู่บ้านได้ การทำด้าแล้ของคนอาข่าจึงเป็นสัญลักษณ์และกุศโลบาย กล่าวคือเป็นเรื่องของการบ่งบอกถึงเขตพิธี เมื่อคนอาข่าเห็นตาแล้ก็

ทราบทันทีว่าสถานที่นั้นเป็นเขตพิธีหรือมีการประกอบพิธีกรรมและยังเป็นเรื่องกุศโลบายที่คนอาข่าใช้สอนลูกหลานให้อนุรักษ์ป่า และปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างเป็นมิตร คนอาข่าเมื่อเห็นต้นไม้แล้วจะไม่เข้าไปใกล้ ไม่เอามือไปจับ ไม่เอาของมีคม เช่นมีด ขวาน หรืออื่นๆ ทำลายต้นไม้ในบริเวณนั้น และผู้คนจะไม่มีการบ้วนน้ำลายหรือการพุดจาในทางผิจาริตประเพณีหรือคำหยาบคายในบริเวณนั้นด้วย ฉะนั้นต้นไม้ของคนที่อาข่า จึงไม่ได้มีไว้เพื่อป้องกันผิอย่างที่เขาใจหรือกล่าวอ้างในแหล่งข้อมูลทั่วไป

เรื่องราวการรับประทานเนื้อสุนัขของคนอาข่าไม่ได้เกิดขึ้นอย่างปราศจากความเชื่อหรือพิธีกรรม แต่ที่เกิดขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรม โดยเอาสุนัขเป็นองค์ประกอบ คนอาข่าจึงรับประทานสุนัขตามการประกอบพิธีกรรม ซึ่งหากศึกษาอย่างมีใจเป็นกลางถึงวิถีวัฒนธรรมการกินสุนัขของคนในเอเชีย ไม่ได้มีเพียงคนอาข่าเท่านั้นแต่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นคนจีน (บางกลุ่ม) คนเวียดนาม และนับว่าการรับประทานเนื้อสุนัขขยายวงกว้างไปสู่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่นคนพื้นราบหรือคนไทย วัฒนธรรมการกินสุนัขในสังคมอาข่า คนจีน หรือเวียดนาม เกิดขึ้นท่ามกลางความเชื่อในด้านกรบิโรคอาหารหลากหลาย และนำมาสู่การบริโรคที่ยอมรับในสังคมดังกล่าว

อย่างไรก็ตามการรับประทานเนื้อสุนัข อาจเป็นเรื่องแปลกของคนในสังคมอื่นๆ แต่ไม่ใช่เป็นความผิดของคนอาข่า คนจีน หรือเวียดนาม และจะไม่ยอมรับให้ความหลากหลายทางการบริโรคให้มาตัดสินเรื่องคุณค่าความเป็นคน การดูถูก การดูแคลน และการปฏิบัติต่อคนอาข่าอย่างไร้มนุษย์ธรรม เพราะนั่นคือการไม่เคารพการมีอยู่ของคนอาข่า การไม่เคารพความหลากหลายวัฒนธรรม และมีอคติเชิงชาติพันธุ์อย่างชัดเจน⁹⁰

หากมองในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลที่บริโรคเนื้อสุนัขกับกลุ่มบุคคลที่ไม่บริโรคเนื้อสุนัขนั้น กล่าวคือ กลุ่มบุคคลที่บริโรคเนื้อสุนัขก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีมาช้านานเป็นเวลา 120 ปี ซึ่งหากมองว่าขัดต่อหลักวัฒนธรรมก็ไม่ถูกต้องเพราะวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนนั้นย่อมแตกต่างกันออกไป เช่น วัฒนธรรมของภาคเหนือที่ห้ามหญิงที่คลอดบุตรรับประทานไข่เป็นต้น หากมองว่าวัฒนธรรมของชาวชุมชนท่าแร่ผิดก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมของภาคเหนือที่ห้ามหญิงที่คลอดบุตรรับประทานไข่ก็ผิดเช่นกัน

จึงสรุปได้ว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะเป็นตัวกำหนดว่าวัฒนธรรมของชุมชนใดหรือประชาชนภาคใดในประเทศไทยผิดหรือถูก หรือควรยกเลิกไป ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสานต่อวัฒนธรรมจึงควรมีการสนับสนุนให้มีการบริโรคสุนัขต่อไปโดยถือว่าไม่ขัดต่อหลักวัฒนธรรมตามเหตุผลดังกล่าว

⁹⁰ โครงการพิพิธภัณฑชาเขอาออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2554, จาก www.hilltribe.org

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม

เมื่อสุนัขเป็นทรัพย์สินและสามารถบริโภคได้โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคและยังมีคุณค่าทางอาหารมีฤทธิ์ร้อนช่วยทำให้ร่างกายอบอุ่นในเวลาหนาวจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมเพื่อให้ผู้ที่บริโภคเนื้อสุนัข ผู้ประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภค และผู้ที่ขายสุนัขให้ผู้อื่นไปเพื่อบริโภคนั้นไม่ต้องถูกสังคมตราหน้าว่า “โหดร้าย” เพราะการค้าขาย และบริโภคเนื้อสุนัข การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการบริโภคมาเป็นเวลา 120 ปีแล้ว หากมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมเช่นนั้นก็เป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมสำหรับกลุ่มประชาชนผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นประจำทุกวันเหมือนกับที่ประชาชนบริโภคเนื้อโค เนื้อกระบือ เนื้อสุกร ที่ยังคงบริโภคอยู่ทุกวันเช่นกัน หากมีกฎหมายบัญญัติห้ามค้าขายห้ามบริโภคสุกรประชาชนกลุ่มที่รับประทานสุกรคงไม่ยอมแน่ เหล่านี้ล้วนไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน และทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมไม่เกิดความบริบูรณ์อย่างแน่แท้ เมื่อมองในแง่ของศีลธรรมกลุ่มที่ต่อต้านการบริโภคสุนัขจะมองว่าเป็นการผิดศีลธรรม เพราะการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นทารุณกรรมสัตว์ หากมองเช่นนี้การที่มนุษย์รับประทานเนื้อโค เนื้อกระบือ เนื้อไก่ ก็เป็นการผิดศีลธรรมเช่นกัน

ยกตัวอย่าง ไก่ เป็นสัตว์ที่มีหลากหลายพันธุ์ เช่น ไก่แจ้ ไก่ฟ้า ไก่ต๊อก ฯลฯ ไก่เหล่านี้ไม่นิยมนำมาบริโภคแต่เลี้ยงไว้ดูเล่น เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อความสวยงาม แต่ไก่ที่นำมาบริโภคก็มีหลายพันธุ์ เช่น ไก่บ้าน ไก่พันธุ์ หากมีการคัดเลือกสายพันธุ์สุนัขที่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคจะเป็นการดี เช่นเดียวกับการบริโภคเนื้อไก่นั้นเองและไม่ถือว่าผิดศีลธรรมด้วย

ศีลธรรม (Morality) คือ ความรู้สึก ถูก ผิด ดี ชั่ว ควร ไม่ควร อาจแสดงออกในรูปของทัศนคติ ความรู้สึกส่วนบุคคล หรือบรรทัดฐานทางสังคม อาจเป็นการกระทำ หรือทางความคิดก็ได้

การกระทำอันเป็นการขัดศีลธรรม คือ การกระทำหรือความคิดที่ขัดต่อความรู้สำนึก ผิดชอบชั่วดี เป็นการกระทำหรือความคิดที่ไม่เหมาะสมไม่ควร

ข้อสังเกต ศีลธรรม คือ ความรู้สึก นึกคิด เป็นความคิดเสียมากกว่าจะหามาตรฐานหรือบรรทัดฐานใดมาวัดก็ยากสุดแล้วแต่แนวความคิดแต่ละปัจเจกบุคคลและประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคลด้วย

ที่มีการกล่าวไว้ว่ารับประทานเนื้อสุนัขผิดศีลธรรมนั้น ขอกล่าวรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ว่า ผิดศีลหรือไม่ ปกติสุนัขไม่ค่อยนำมารับประทาน เลยผิดปกติ แต่ถ้าชุมชนใดเขารับประทานกันเป็นปกติก็กลายเป็นเรื่องธรรมดาไม่ผิดปกติ

สุนัขเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่มีพิษ ไม่เป็นอันตราย รับประทานได้ เช่นเดียวกับสัตว์ ถ้าหากตามธรรมชาติหรือตามธรรมชาติมีการรับประทานกันอย่างแพร่หลายก็ไม่ผิดธรรมชาติและไม่ได้ทำให้ใครเป็นทุกข์ก็ไม่ผิดศีลธรรม ดังนั้นการบริโภคเนื้อสุนัขก็เป็นปกติและธรรมชาติที่เขารับประทานกันอยู่ จึงไม่ขัดศีลธรรม

การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการทารุณกรรมหรือไม่ ทารุณกรรม หมายถึง การกระทำอันเป็นการทรมานการจับสุนัข หากเป็นการจับโดยละมุนละม่อมไม่เป็นการทารุณสัตว์ เพราะสุนัขไม่ได้รับการทรมานการขนส่งสุนัข การจับสุนัขใส่กรงเหล็กอยู่กันอย่างแออัด เช่นนี้เป็นการทรมานเป็นการทารุณกรรมสุนัข แต่เมื่อมองในมุมกว้าง การขนส่งสุกรเพื่อไปฆ่าก็ไม่ต่างอะไรจากการขนส่งสุนัข เพราะสภาพที่มีการขนส่งสุกรไปโรงฆ่าสุกรก็มีการขนส่งที่แออัด หากมองเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสุกรเช่นกัน

การฆ่าสุนัข วิธีการที่จับสุนัขใส่กระสอบแล้วทุบหัว เช่นนี้เป็นการทรมาน เมื่อดูวิธีการฆ่าโค กระบือ ก็ใช้วิธีการใช้ของแข็งทุบที่หัวของโค กระบือ เช่นกัน และการฆ่าสุกรก็ใช้วิธีเชือดที่คอของสุกร ก็เป็นการทารุณกรรมสุกรเช่นกัน ดังนั้นเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสุนัขจึงควรใช้วิธีทำให้หลับหรือทำให้สลบก่อนฆ่าโดยสุนัขไม่รู้ตัวเช่นนี้จึงจะไม่เป็นการทารุณกรรมสุนัขการนำสุนัขมาบริโภค สุนัขไม่มีความรู้สึกแล้วจึงไม่เป็นการทารุณกรรมสุนัข

การรับประทานเนื้อสุนัข มนุษย์มีอิสระเสรีภาพที่จะบริโภคสิ่งใดก็ได้ที่ตนอยากบริโภค รับประทานแล้วไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค ไม่เดือดร้อนผู้อื่น ไม่แย่งหรือขโมยของผู้อื่น การรับประทานเนื้อสุนัขเมื่อสุนัขตายแล้วไม่เป็นการทรมานสุนัข แต่อาจเป็นทรมานสายตาของผู้ที่ไม่รับประทานเนื้อสุนัขที่อาจคลื่นไส้ อาเจียน เมื่อเห็นผู้อื่นรับประทานเนื้อสุนัข เช่นนี้ไม่เป็นการทรมานสุนัข แต่เป็นการทารุณกรรมความรู้สึกทางสายตาของผู้ที่ไม่บริโภคเนื้อสุนัข

กระบวนการได้สุนัขมาไม่ว่าจะเป็นการ จับ การขนส่ง การฆ่า และการบริโภค หากไม่เป็นการทำให้สุนัขทรมาน ซึ่งก็คือการไม่ทำทารุณกรรม ก็ไม่เป็นการขัดต่อศีลธรรมและการนำมาประกอบอาหารเพื่อบริโภคก็ไม่เป็นการทารุณกรรมเช่นเดียวกัน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนา

การบริโภคเนื้อสุนัขในศาสนาพุทธ กล่าวว่า มีข้อห้ามในทางพุทธศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ 10 ชนิด ที่พระพุทธเจ้าระบุไว้ในพระธรรมวินัยว่าห้ามพระสงฆ์ฉัน ประกอบด้วย เนื้อคน ช้าง ม้า ภู หมี เสือดาว ราชสีห์ เสือโคร่ง สุนัขป่า และสุนัขบ้าน เหตุผลของการห้ามบริโภคเนื้อเหล่านี้เนื่องจากเชื่อว่า เมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดกลิ่นตัวเกรงสัตว์ป่าจะทำร้ายในการออกธุดงค์ ดังนั้นจึงมีการห้ามบริโภคเนื้อสุนัขตั้งแต่สมัยพุทธกาลเป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามในทางศาสนาพุทธที่ห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขนั้น ก็ห้ามเฉพาะแต่พระสงฆ์เท่านั้นไม่ได้ห้ามบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่พระสงฆ์ และเหตุผลของการห้ามก็เพราะเกรงว่าจะมีกลิ่นตัวแรงเวลาออกธุดงค์อาจถูกสัตว์ป่าทำร้ายได้ เป็นการป้องกันไม่ให้ถูกสัตว์ป่าทำร้ายเท่านั้น ไม่ได้ห้ามเพราะเหตุผลที่ว่าจะทำให้บาปเพราะบริโภคเนื้อสุนัข ดังนั้นในทางศาสนาพุทธจึงถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่บาป

จากประวัติความเป็นมาในการบริโภคเนื้อสุนัขอันยาวนาน ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ประกอบการนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งเชื่อว่าการบริโภคสุนัขไม่เป็นบาป

ศาสนาอิสลามนั้น ห้ามเข้าใกล้สุนัข ห้ามสัมผัสสุนัข แม้เพียงเข้าใกล้และสัมผัสสุนัขยังเป็นบาปดังนั้นการรับประทานเนื้อสุนัขจึงเป็นบาปและถือว่าผิดศีล

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรม

เมื่อกว่าถึงวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยนั้นมิกลุ่มประชาชนที่นิยมรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหารอยู่ในหลายภูมิภาค เช่น ภาคอีสาน ภาคเหนือ และกระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งประชาชนภาคอีสานและภาคเหนือเป็นกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ที่บริโภคเนื้อสุนัข เมื่อมีการย้ายถิ่นฐานภูมิปัญญาความเคยชินของการบริโภคเนื้อสุนัขก็ยังคงมีอยู่จึงทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขของประชาชนในประเทศไทยกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่กลุ่มประชาชนในประเทศไทยที่มีการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นวัฒนธรรมและถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติคือ “ชุมชนท่าแร่” จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลานานถึง 120 ปี ภายหลังจากชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยและชาวจีนนี่เองเป็นผู้เริ่มนำเอาวัฒนธรรมในการบริโภคเนื้อสุนัขเข้ามาในชุมชนท่าแร่จนในที่สุดการบริโภคเนื้อสุนัขจึงเป็นเรื่องปกติมาจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากมีการทำธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภคภายในชุมชนแล้วยังมีการส่งออกเนื้อสุนัขแควเดียวไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และส่งออกหนังสุนัขไปยังประเทศญี่ปุ่น โรงฟอกหนังสัตว์เพื่อทำกระเป๋าและเครื่องนุ่งห่ม

นอกจากนี้ชาวชุมชนท่าแร่ยังได้ทำเนื้อสุนัขแควเดียวเพื่อส่งมาขายในกรุงเทพมหานครที่ตลาดคลองเตย ตลาดบางแค ในขณะที่วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีความเชื่อว่าสุนัขไม่ได้มีความหมายถึง ความเป็นอาหารเพราะเห็นว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุดหรือเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ แต่ชาวท่าแร่กลับเห็นว่าสุนัขเป็นอาหารประเภทหนึ่ง อีกทั้งยังมีการสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขกันมายาวนานและยังมีแนวโน้มที่จะสืบทอดวัฒนธรรมดังกล่าวต่อไป

วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารจะพบเห็นได้ทั่วโลก แต่จะแพร่หลายในประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เม็กซิโก รวมทั้งประเทศไทยด้วย สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว จากการสำรวจในสมัยราชวงศ์ฮั่นพบว่าในแต่ละปีจะมีสุนัข ถูกฆ่าเพื่อบริโภคมากถึง 300,000 ตัว กล่าวว่าในสูตรตำรับยาจีนยังระบุว่าเนื้อสุนัขมีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่นบำรุงเสริมร่างกาย ช่วยให้ม้ามและกระเพาะอบอุ่น เพิ่มพลัง บำรุงเลือด บำบัดอาการห่อน สมรรถภาพทางเพศ ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนราคาสุนัขแพงกว่าเนื้อสุกร เนื้อโค ในสังคมจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้จะต้องเป็นคนฐานะดี เช่นเกาหลีเนื้อสุนัขจะ แพงกว่าบะหมี่ทั่วไปถึง 6 เท่า กลายเป็นว่าคนที่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นคนมีหน้ามีตาเสียอีก สุขุขอดอาหารของคนจีนที่กว้างเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นที่รัก และเทิดทูนบูชา ไม่เฉพาะแต่ในหมู่พสกนิกรชาวไทยเท่านั้น หากแต่ยังทรงเป็นที่ชื่นชมรักใคร่ของหมู่ประชาชน ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาคอื่นๆ เป็นอย่างยิ่งอีกด้วย เนื่องจากทรงมีพระราชจริยาวัตรที่งดงาม ไม่ถือพระองค์ มีพระเมตตากรุณาต่อบุคคลทุกชั้นที่ได้พานพบ ตลอดจนพระอารมณ์ขัน และความเข้าพระทัยในมวลมนุษยชาติ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย ในขนบธรรมเนียมประเพณี ทรงพยายามที่จะเรียนรู้และสอดคล้อง เข้าได้กับผู้คนทุกหมู่เหล่าทุกชาติศาสนา⁹¹

เมื่อครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนมณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ว่าราชการมณฑลยูนนาน ได้จัดงานเลี้ยงถวายพระกระยาหาร โดยได้จัดอาหารพิเศษถวาย คือ ซุปตุ๋กแก ซึ่งก็ได้เสวยโดยมิได้ทรงรังเกียจ ดังที่ทรงเล่าไว้ในพระราชนิพนธ์ ตอนหนึ่งว่า “...เนื้อตุ๋กแกในซุปรนี้ ไม่ค่อยน่าเกลียด เขาลอกหนังออกหมดแล้ว หั่นเป็นท่อนๆ ที่มีชาติเคี้ยวก็ตัดขาออก ท่านผู้ว่าฯอธิบายวิธีรับประทาน ว่า กระจุกตุ๋กแกก็รับประทานได้ แต่ขอให้เคี้ยวละเอียดๆ ให้รับประทานมากๆ เพราะเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยระบบประสาทและแก้หืด...” นอกจากตุ๋กแก แล้วยังได้เสวยเนื้อสุนัขต้มเค็ม โดยทรงเล่าว่า “...ครั้งแรกนั้น ข้าพเจ้าได้รับประทาน (เนื้อสุนัข) ตอนไปที่ โครงการชลประทานแถวๆ จังหวัดเชียงราย มีพวกฮ่อเขาไปซื้อสุนัข ของอีโก้ แล้วต้มเค็มกับเครื่องยาจีน ซึ่งเขาบอกว่าแพงมาก ตอนนั้น ข้าพเจ้ารับประทานไป 5 ชิ้น รู้สึกว่าไม่อร่อยเป็นพิเศษ เพราะเนื้อสุนัข มีลักษณะคล้ายๆ เนื้อหมู มีมันมากกว่าแล้วเหนียวด้วย เนื้อสุนัขที่จีนอร่อยดีมากไม่เหนียว รสกลมกล่อม ข้าพเจ้าจึงรับประทาน หมดจาน...” เมื่อเสด็จถึงยูนนาน ท่านผู้ว่าฯมณฑลยูนนาน ได้จัดอาหารคาวหวานชั้นเยี่ยมยอดมาถวาย รวมทั้งสุนัขต้มเค็มซึ่งในนั้นเขียนไว้เป็นภาษาอังกฤษว่า “braised dog meat” ในโต๊ะเสวยนั้นมีคนปีจ้อถึงห้าท่าน คือ

⁹¹ Arunsawat. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2556, จาก www.arunsawat.com

คุณพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค ท่านประธานกรรมการปฏิบัติและภรรยา และ อาจารย์สารสินต่างคนต่างก็มีเหตุผลแยกย่อยที่จะไม่ขอรับประทานเนื้อสุนัข โดยท่านผู้หญิงมณีรัตน์ อ้างว่าเป็นคนปิจอ จึงไม่ยอมรับประทานสุนัข ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ บอกว่าเป็นคนรัก สุนัข ถึงแม้จะไม่ใช่คนปีสุนัข แต่ก็ไม่อยากจะกินสุนัข “ส่วนคนอื่นนั้น แม้จะปีสุนัข ข้าพเจ้าก็เห็น เกี่ยวสุนัขด้วย” ทรงเล่าไว้ในหนังสือด้วยพระอารมณฺ์ขัน “ตัวข้าพเจ้าเองครั้งนี้เป็นครั้งที่สองที่ได้ กินสุนัข (อย่างเป็นทางการ) จึงไม่ตื่นเต้นเท่าที่ควร” ทรงเล่าต่อไปถึงประสบการณ์ครั้งแรกว่า “ครั้งแรกนั้นข้าพเจ้าได้รับประทาน (เนื้อสุนัข) ตอนที่ไปโครงการชลประทานแถวๆ จังหวัดเชียงราย มีพวกฮ่อเขาไปซื้อสุนัขของอีโก้ แล้วต้มเค็มกับเครื่องยาจีนซึ่งเขาบอกว่าแพงมาก ตอนนั้นข้าพเจ้า รับประทานไป 5 ชิ้น รู้สึกว่าไม่อร่อยเป็นพิเศษเพราะเนื้อสุนัขมีลักษณะคล้ายๆ เนื้อหมู มีมัน มากกว่า แล้วเหนียวด้วย เนื้อสุนัขที่จืดอร่อยดีมากไม่เหนียว รสกลมกล่อม ข้าพเจ้าจึงรับประทาน หมดจาน คนที่ดีใจว่าได้รับประทานสุนัขอีกคนคือคุณหมอดนัย คราวที่แล้วรู้สึกเสียเปรียบ ข้าพเจ้าเพราะไปออกหน่วยแพทย์เสียอีกทางหนึ่งผู้ที่ไม่ยอมรับประทานสุนัขอีกคนคือป้าจัน เพราะ ไปเห็นสุนัขดำกระดุกกระดิกอยู่เรื่อยๆ ท่านผู้ว่าฯ อธิบายว่า สุนัขที่ใช้ต้องมีอายุ 5-6 เดือน เป็นสุนัข ดำถึงจะดี “สิ่งที่รับประทานกับสุนัขดำ เป็นซุ๊ปที่เขียนไว้ในเมนูว่า “ซุ๊ปไก่ตุ๋นในหม้อ” ต้องอธิบาย นิดหน่อยว่าหม้ออันนี้เป็นหม้อพิเศษ ซึ่งใช้ทำไก่ฮัด (ทั้งตัว) ไครๆ เช่นป่าไผ่ ต้นต่างซ้อกันใหญ่ ท่านผู้ว่าฯ กระซิบว่า นี่ไม่ใช่ไก่ แต่เป็นตุ๊กแก ข้าพเจ้าเป็นคนสำคัญก็ได้กินมากหน่อย คนอื่นๆ ได้กินแต่น้ำซุ๊ปหรือเนื้อไก่เท่านั้นแหละ ไม่ใช่ตุ๊กแกจริงๆ ว่าแล้วก็หันไปสั่งลูกน้องให้เลือกเฉพาะ ตรงที่เป็นตุ๊กแกมาให้ข้าพเจ้าถึงสองถ้วย เนื้อตุ๊กแกในซุ๊ปนี้ไม่ค่อยน่าเกลียดเขาลอกหนังออก หมดแล้วหันเป็นท่อนๆ ที่มีขาติดเขาก็ตัดออก ท่านผู้ว่าฯอธิบายวิธีรับประทานว่า กระดุกตุ๊กแก ก็รับประทานได้ แต่ขอให้เคี้ยวละเอียดๆ ให้รับประทานมากๆ เพราะเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วย ระบบประสาทและแก้หืด กล่าวพลางสั่งลูกน้องว่าอะไรอีกไม่ทราบลูกน้องคนนั้นหายไปและ กลับมาพร้อมกับตุ๊กแก (เป็นๆ) ตัวหนึ่ง ผูกติดไม้มาส่งให้ข้าพเจ้าตั้งแต่เกิดมาข้าพเจ้าก็ไม่เคย จับตุ๊กแก รู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่ามันน่าเกลียดน่ากลัว ในกระบวนสัตว์ต่างๆ ให้นำเกลียดแสน น่าเกลียด เช่น ไล่เดือน กิ้งกือ หนอน แม้แต่บั้งก็เคยจับ กลัวอยู่สองอย่างคือ ตุ๊กแกกับคางคก วันนั้น เลยลองจับตุ๊กแก เขาเตือนว่าอย่าจับตุ๊กแกที่ปากเพราะมันดมมากอาจจะกัดเอาได้ ให้จับที่ตัวตุ๊กแก ที่เขาเอามาให้ดูนั้นตัวไม่โตมากนักยาวประมาณคืบหนึ่งเป็นสีเทา หนักเรียกว่าตุ๊กแกบ้านเรา ตาสีเหลือง เมื่อข้าพเจ้าดูเสร็จแล้วเขาก็เอาไปโซ้วตามโต๊ะต่างๆ ภูซังค์ถึงกับเอาแว่นขยายขึ้นมาส่อง ได้ความว่ากตมให้ตุ๊กแกอ้าปากและตรวจดูคอ แอ้วจัดการขอตุ๊กแกมาให้กตมเลี้ยง ซึ่งกตมก็ได้ แก้มัดแล้วเอาไปปล่อยไว้ที่ก้อนหินตกลงกตมเป็นคนเดียวที่ได้ทำบุญในวันวิสาขบูชา โดยการ ปล่อยตุ๊กแกแทนการปล่อยนกปล่อยปลาแบบธรรมดาๆ ตุ๊กแกนี้เป็นของแพงราคาตั้ง 5-6 หยวน

เล่นเอาข้าพเจ้าอยากขายตุ๊กแกส่งออกนอก เมื่อข้าพเจ้าเด็กๆ ได้มีโอกาสไปเมืองอังกฤษ เห็นตุ๊กแกขายในร้านขายสัตว์ราคาแพงถึงตัวละสองปอนด์ เล่นเอาอยากขายตุ๊กแกอยู่พักหนึ่ง ได้ทราบว่ามีร้านมีคนจับตุ๊กแกส่งขายนอกประเทศเหมือนกัน”⁹²

นอกจาก ตุ๊กแก แล้วยังได้เสวยเนื้อสุนัขต้มเค็ม โดยทรงเล่าว่า “...ครั้งแรกนั้น ข้าพเจ้าได้รับประทาน (เนื้อสุนัข) ตอนไปที่ โครงการชลประทานแถวๆ จังหวัดเชียงราย มีพวกฮ่อเขาไปซื้อสุนัขของอีโก้แล้วต้มเค็มกับเครื่องยาจีน ซึ่งเขาบอกว่าแพงมาก ตอนนั้น ข้าพเจ้ารับประทานไป 5 ชิ้น รู้สึกว่าไม่อร่อยเป็นพิเศษ เพราะเนื้อสุนัข มีลักษณะคล้ายๆ เนื้อหมู มีมันมากกว่าแล้วเหนียวด้วย เนื้อสุนัขที่จีนอร่อยดีมากไม่เหนียว รสกลมกล่อม ข้าพเจ้าจึงรับประทาน หมดจาน...”⁹³

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอธิบายถึง เหตุผลใน การเสวย ชูปลุกแก และเนื้อสุนัขต้มเค็มที่ ผู้ว่าราชการมณฑลยูนนาน จัดถวายว่า “...การกินอะไรประหลาดๆ นี้เป็นส่วนของการเจริญสัมพันธไมตรี เราได้รับการอบรมว่า การไปต่างประเทศ ทุกครั้งเป็นราชการ ไม่ได้ไปเที่ยวเล่น ฉะนั้น ก็ไม่มีสิทธิหรือจะทำอะไร ไม่อยากทำอะไร สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนี้การต้อนรับของเขาก็เหมือนกันคนไทยรับแขก คือดูแลทุกข์สุขของแขกทุกอย่าง และไม่ได้บังคับขู่เข็ญแต่ประการใด ผู้ที่กินสุนัขและตุ๊กแก ก็ด้วยสมัครใจ...”⁹⁴ ทรงพรรณนาต่อไป เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพและรสชาติของตุ๊กแกยูนนานว่า “รสชาติของตุ๊กแกนี้ดีมาก คล้ายๆ ไก่ แต่เนื้อละเอียดกว่า ไม่ทราบว่ตุ๊กแกของข้าพเจ้าที่เมืองไทยจะอร่อยหรือเปล่า ตัวของข้าพเจ้าโตมาก ตัวสีออกฟ้าๆ มีจุดสีแสด “ที่รับสั่งถึง” ตุ๊กแกของข้าพเจ้า “คงจะหมายถึงตุ๊กแกที่อยู่ประจำในวังสวนจิตรฯทรงอธิบายประกอบการเสวยตุ๊กแกว่า” การกินอะไรประหลาดๆ นี้เป็นส่วนหนึ่งของการเจริญสัมพันธไมตรี เราได้รับการอบรมว่า การไปต่างประเทศทุกครั้งเป็นราชการ ไม่ได้ไปเที่ยวเล่น ฉะนั้นก็ไม่มีสิทธิหรือจะทำอะไร ไม่อยากทำอะไร ไปหรือไม่ไปต้องแล้วแต่เจ้าภาพ หน้าที่ของเราคือเป็นตัวแทนของประเทศที่จะนำเอาความปรารถนาดีของชาวไทยไปสู่ประเทศเจ้าภาพ และของประเทศเจ้าภาพสู่ประเทศไทย พร้อมทั้งหารือแลกเปลี่ยนความรู้และความร่วมมือบางประการเท่าที่จะทำได้”⁹⁵

การบริโภคเนื้อสุนัขของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คนเกาหลีได้บริโภคเนื้อสุนัขมาช้านาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนอายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่น

⁹² แหล่งเดิม.

⁹³ แหล่งเดิม.

⁹⁴ Arunsawat. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2556, จาก www.arunsawat.com

⁹⁵ ที่นี้ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2556, จาก www.drama-addict.com

มากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว โดยมีการนำเนื้อสุนัขไปทำ ลูกกั ก้วยเตี๋ยว ฮอทด็อก หรือแม้แต่กิมจิ เขามองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขน่าจะเพิ่มมากขึ้น เพราะเนื้อสุนัขมีคุณค่าทางอาหารสูง คือมีแคลเซียมมากกว่าเนื้ออื่นๆ ถึง 3 เท่า คนส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นเรื่องผิด เพราะเป็นประเพณีการรับประทานของคนเกาหลี และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย เมืองที่คนนิยมรับประทานสุนัขมากที่สุดก็คือ เมืองโบชินทาง ตามด้วย แจงกอลชูยุก และมูกิม และเชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้สุขภาพดีและกระปรี้กระเปร่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ

ส่วนที่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นเมนูอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากเนื้อสุนัขมีไขมันต่ำและเนื้อนุ่ม ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ที่ถนน Tayho ในฮานอยจะร้านอาหาร “Thit Cho” อ่านออกเสียงภาษาไทยว่า “ถิตจ้อ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นร้านที่ขายเมนูเนื้อสุนัขอย่างเดียว และเมนูอาหารจากเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนามเสียอีก โดยเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นผู้ชายและผู้ใหญ่ ราคาต่อจานขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณ 200 บาท (ราคาเมื่อปี พ.ศ. 2543)

เห็นได้ว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมของชาวไทยบางกลุ่มและกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นได้รับความนิยมมากและถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผิด

ดังนั้นจึงเห็นว่าไม่ควรที่จะทำลายวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของกลุ่มบุคคลที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นชีวิตประจำวันที่มีมายาวนานนับ 120 ปี

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภค ซึ่งปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อบริโภคของชุมชนท่าแร่คือ ปัญหาที่เกิดจากการถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมในระหว่างการขนส่งเพราะการบริโภคสุนัขและการค้าเนื้อสุนัขมีความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 และมีความผิดตามกฎหมายปลุสสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ เพราะยังไม่มีกฎหมายควบคุมการบริโภคสุนัขที่ชัดเจนส่งผลให้ผู้ประกอบการค้าสุนัขได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก รวมถึงมีการบริโภคเนื้อสุนัขของผู้บริโภคอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัย ความสะอาด ปัญหาในเรื่องการควบคุม ปัญหาการคัดเลือกชนิดและพันธุ์ เป็นต้น

การบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยนั้นที่ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมบริโภคเนื้อสุนัขมีสาเหตุมาจากคนไทยเห็นว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง สุนัขถือว่าเป็นเพื่อนรักที่มีชีวิตและจิตใจทำหน้าที่เสมือนเป็นยามเฝ้าบ้านที่ดีเพื่อป้องกันโจรผู้ร้าย สุนัขจัดว่าเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ จึงเป็นสัตว์เลี้ยงที่ไม่สมควรนำมาบริโภคเป็นอาหาร ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความเชื่อที่ว่าผิดวัฒนธรรมหรือจารีตประเพณีหรือผิดข้อบัญญัติศาสนา ส่วนต่างประเทศนั้น ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คนเกาหลีนิยมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารเพราะคนเกาหลีถือว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงและเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีไว้เพื่อการบริโภคเป็นอาหาร ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีไม่มีสุนัขจรจัด สุนัขเร่ร่อน ไม่มีปัญหาเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า เพราะมีการจัดการที่ดี มีการทำหมัน ไม่ปล่อยให้ไปตามธรรมชาติ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมีการออกกฎหมายให้เลี้ยงสุนัข ทำฟาร์มสุนัขเพื่อเป็นอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ ถูกหลักอนามัย และถูกหลักมนุษยธรรม

ส่วนประเทศไทยนั้นมีสุนัขจรจัด สุนัขเร่ร่อนมากมายและสุนัขเหล่านี้ก็เป็นโรคพิษสุนัขบ้าเพราะไม่มีการตรวจโรคจากกรมปลุสสัตว์ คนที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารก็นำสุนัขที่เร่ร่อนมาบริโภคเป็นอาหารซึ่งสุนัขเหล่านี้มีเชื้อโรคทำให้ผู้บริโภคที่บริโภคเนื้อสุนัขที่ไม่ผ่านการตรวจสอบจากปลุสสัตว์บริโภคเนื้อสุนัขที่ไม่สะอาด ไม่ปลอดภัย ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ไม่ได้สนับสนุนให้

มีการบริโภคสุนัข แต่ก็มีได้ห้ามกลุ่มบุคคลที่นิยมและชื่นชอบการบริโภคเนื้อสุนัข เพราะสุนัขนั้นสามารถบริโภคได้เป็นสัตว์เศรษฐกิจ ออกลูกตก ไม่สูญพันธุ์ อีกทั้งยังมีวัฒนธรรมการบริโภคอันยาวนานนับ 120 ปี ของชาวชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนครและการบริโภคเนื้อสุนัขก็ไม่ผิดจารีตประเพณีและข้อบัญญัติศาสนา เช่น ศาสนาพุทธที่ห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขนั้น ก็ห้ามเฉพาะแต่พระสงฆ์เท่านั้น ไม่ได้ห้ามบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่พระสงฆ์ และเหตุผลของการห้ามก็เพราะเกรงว่าจะมีกลิ่นตัวแรงเวลาออกธุดงค์อาจถูกสัตว์ป่าทำร้ายได้ เป็นการป้องกันไม่ให้ถูกสัตว์ป่าทำร้ายเท่านั้น ไม่ได้ห้ามเพราะเหตุผลที่จะทำให้บาปเพราะบริโภคเนื้อสุนัข ดังนั้นในทางศาสนาพุทธจึงถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่บาป ส่วนการบริโภคเนื้อสุนัขในแนวความคิดของศาสนาคริสต์นั้นไม่มีการห้ามและถือว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องที่ปกติธรรมดาของการบริโภคอาหารชนิดหนึ่งเพียงแต่จะต้องทำให้สุกก่อนรับประทาน แต่ตามหลักศาสนาอิสลามนั้นถือว่าสุนัข คือสิ่งสกปรกจึงห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร และที่สำคัญสุนัข คือสัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขอย่างเด็ดขาด ดังนั้นเมื่อมีการบริโภคเนื้อสุนัขแล้ว สิ่งสำคัญคือการรับประทานเนื้อสุนัขที่สะอาดปลอดภัย ปราศจากเชื้อโรคที่มากับเนื้อสุนัข วิธีการฆ่าการชำแหละที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสุนัข ตลอดจนการขนส่งที่ไม่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือเป็นการทารุณสุนัข ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติกรมปศุสัตว์ และประมวลกฎหมายอาญารวมถึงแนวทางของการจัดทำฟาร์มเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะและให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เข้ามาควบคุมดูแลตรวจสอบสุนัขก่อนนำมาชำแหละเพื่อป้องกันเชื้อโรคที่มากับสุนัขโดยให้มีโรงฆ่าสัตว์สำหรับชำแหละสุนัขที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสะอาดปลอดภัยและควรมีกฎหมายควบคุมราคา การกำหนดแหล่งของการจัดจำหน่ายเนื้อสุนัข ควรแยกเนื้อสุนัขออกมาจากเนื้อสุกร เนื้อไก่ เนื้อปลา เนื้อโค เนื้อกระบือ และควรที่จะติดป้ายว่านี่คือเนื้อสุนัขเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าบริเวณใดเป็นจุดที่วางจำหน่ายเนื้อสัตว์ประเภทใดไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการสับสนหลงผิดหยิบเนื้อสุนัขที่วางขายไปบริโภค และกฎหมายควบคุมการขนส่งสุนัขเพื่อป้องกันการทารุณกรรมในระหว่างการขนส่งด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคผู้เขียนมีความเห็นว่าควรออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองรับรองผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออกนอกประเทศ และรับรองให้การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีการบัญญัติกฎหมายให้เก็บภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคทั้งในประเทศและการส่งออกเนื้อสุนัขไปยังต่างประเทศ และจัดให้ผู้ประกอบการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคทั้ง

ภายในประเทศและเพื่อการส่งออก รวมทั้งผู้บริโภคเนื้อสุนัขได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายต่อไป

1. ปัญหาสิทธิในการบริโภคสุนัข ว่าทำไมถึงบริโภคสุนัขได้ เพราะยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายว่าห้ามบริโภค แต่ถึงอย่างไรก็ดี ก็ยังไม่มีกฎหมายออกมารองรับเหมือนกันว่าสามารถบริโภคได้และข้อบัญญัติของศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าห้ามบริโภค และศาสนาคริสต์ก็ไม่ได้ห้ามเรื่องการบริโภคสุนัขไว้เหมือนกัน ทั้งสองศาสนานี้จึงถือว่าสุนัขเป็นสัตว์ทั่วไปที่สามารถนำมาบริโภคได้ดังเช่นการบริโภคหมู ไก่ เป็นต้น ยกเว้นแต่ศาสนาอิสลามเท่านั้นที่ถือว่า สุนัข คือสิ่งสกปรกจึงห้ามไม่ให้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและที่สำคัญ สุนัข คือสัตว์ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขโดยเด็ดขาด เพราะถือว่าเป็นบาปและผิดศีล และอีกเหตุผลหนึ่งที่ว่าทำไมถึงบริโภคสุนัขได้ เพราะสุนัขออกลูกตก ไม่สูญพันธุ์ง่าย เป็นสัตว์ทางเศรษฐกิจจึงเหมาะที่จะเป็นอาหารทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรที่จะนำเสนอให้มีกฎหมายคุ้มครองและรับรองธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคออกมาควบคุมอย่างถูกต้องและชัดเจนและให้ถือว่าการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าขายสุนัขเพื่อการบริโภคเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมายและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัย การบริโภคเนื้อสุนัขที่ไม่สะอาด เนื่องจากสุนัขที่นำมาบริโภคนั้นเป็นสุนัขจรจัดหรือเป็นสุนัขที่ประชาชนเลี้ยงไว้ตามบ้านเรือน ซึ่งสุนัขเหล่านี้ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคที่เกิดจากสุนัขซึ่งอาจแพร่เชื้อเข้าสู่ผู้บริโภคได้ หากสุนัขนั้นมีเชื้อโรค การบริโภคเนื้อสุนัขที่ไม่สะอาด ไม่ปลอดภัย และไม่ได้รับรองจากปศุสัตว์ว่าปลอดภัยก็จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคโดยตรง

ข้อเสนอแนะ ดังนั้นจึงควรที่จะควบคุมสุนัขจรจัดไม่ให้เข้ามาสู่ผู้บริโภค สุนัขที่จะนำมาสู่ผู้กระบวนการค้าสุนัขเพื่อบริโภคต้องมาจากแหล่งดังต่อไปนี้เท่านั้น

(1) จากผู้ประกอบการที่เลี้ยงสุนัขเพื่อจำหน่ายให้แก่โรงฆ่าสัตว์โดยเฉพาะหรือถ้ามาจากครัวเรือนที่เลี้ยงสุนัขไว้เพื่อจำหน่ายแก่การบริโภคโดยตรงต้องมีสัตว์แพทย์ควบคุมกำกับดูแลการเลี้ยงสุนัขและต้องมีการตรวจโรคเสมอ

(2) จากฟาร์มที่ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขและเลี้ยงสุนัขเพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ
ดังนั้น จึงเห็นว่าควรให้สัตว์แพทย์เข้ามาควบคุมตรวจสอบดูแลสุนัขที่จะใช้เพื่อการบริโภคโดยเฉพาะ เช่น สุนัขที่จะนำมาฆ่าก็จะต้องมีรอยตราประทับของปศุสัตว์ว่าปลอดโรคสามารถนำมาบริโภคได้ ส่วนในเรื่องของการควบคุมและการจัดการในเรื่องของความสะอาด

เห็นว่าควรมีการกำหนดให้มีฟาร์มเลี้ยงสุนัข ฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัข และที่สำคัญขั้นตอนของการฆ่า นั้นจะต้องเป็นวิธีการที่สะอาดโดยใช้วิธีพาสเจอร์ไรท์หรือให้มีโรงฆ่าและสุนัขโดยเฉพาะ โดยให้มีระบบการจัดการในเรื่องของเสียง เพราะสุนัขเมื่อเลี้ยงไว้จำนวนมากก็จะส่งเสียงดังและมูลของสุนัขก็มีกลิ่นเหม็น จึงควรที่จะจัดฟาร์มเลี้ยงสุนัขให้อยู่ห่างไกลจากชุมชนที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลจากโรงฆ่าและสุนัขอย่างถูกต้องโดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามากำกับดูแลในเรื่องของความสะดวกในการเลี้ยง ความสะดวกในการฆ่าและสุนัขเพื่อนำออกจำหน่ายและส่งออกได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานของความสะดวกและปลอดภัย

3. ปัญหาการควบคุมกำกับดูแล เช่น การควบคุมและการจัดการในเรื่องของราคา ว่าเมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคอย่างถูกต้องแล้วควรมีการกำหนดราคาที่ชัดเจนว่าราคาของเนื้อสุนัขแต่ละประเภท หรืออวัยวะส่วนใดของสุนัขราคาเท่าใดเพื่อป้องกันการเอาัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ โดยให้กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์เข้ามาดูแลควบคุมกำกับในเรื่องของราคา ส่วนในเรื่องของการกำหนดแหล่งของการจัดจำหน่ายเนื้อสุนัขนั้น เห็นว่าควรกำหนดแหล่งจำหน่ายเนื้อสุนัขเพื่อการบริโภคไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลผู้ที่มีความประสงค์บริโภคเนื้อสุนัขสามารถไปซื้อได้ที่ใดบ้าง อาจจะไม่จำเป็นต้องวางขายเนื้อสุนัขตามตลาดทั่วไป แต่อาจจะวางขายตามตลาดเฉพาะที่ประชาชนเฉพาะกลุ่มนิยมบริโภคเนื้อสุนัขกัน เช่น ตามตลาดนัดของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ตลาดสี่มุมเมือง หรือหากมีการส่งไปขายตามห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ตก็ควรแยกเนื้อสุนัขออกมาจากเนื้อสุกร เนื้อไก่ เนื้อปลา เนื้อโค เนื้อกระบือ และควรที่จะติดป้ายว่านี่คือเนื้อสุนัขเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าบริเวณใดเป็นจุดที่วางจำหน่ายเนื้อสัตว์ประเภทใดไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการสับสนหลงผิดหยิบเนื้อสุนัขที่วางขายไปบริโภค ส่วนในเรื่องการควบคุมการฆ่าและการชำแหละในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้เขียนมีความเห็นว่าไม่ควรที่จะมีการชำแหละเนื้อสุนัขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอิสลาม จึงเห็นสมควรว่าน่าจะแบ่งเป็นเขตในการฆ่าและชำแหละเนื้อสุนัข (Zoning)

4. ปัญหาในเรื่องของการขนส่ง การขนส่งสุนัขควรมีการกำหนดและควบคุมการขนส่งสุนัขอย่างไม่เป็นการทำทารุณกรรมสุนัขและให้สุนัขปลอดภัยจากการขนส่งโดยไม่บาดเจ็บจากการแออัด ควรจัดให้มีกรงใส่แบบมาตรฐาน โดยให้กรมปศุสัตว์กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ออกมาอย่างชัดเจนว่ากรงขนาดนี้สุนัขอยู่ได้จำนวนเท่าใด หากเกินจำนวนที่กำหนดไว้จะต้องเสียค่าปรับเท่าใด ส่วนการขนส่งสุนัขไปยังโรงฆ่าสัตว์นั้นนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อคุณภาพเนื้อเป็นอย่างมากเพราะอาจทำให้สัตว์บาดเจ็บ มีรอยชำ จุดเลือด หรือสัตว์ตายได้ ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ได้แก่ พาหนะที่ใช้บรรทุก ระยะทางในการขนส่ง สภาพภูมิอากาศ ความแออัด อุปกรณ์ที่ใช้ในการขนย้าย

เป็นต้น การดำเนินการในขั้นตอนการขนส่งสัตว์จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังให้ได้ตามมาตรฐานสากลและควรมีความปราณีต่อสัตว์ การขนส่งสุนัขมีชีวิตและซากสุนัข ผู้เขียนเห็นว่าควรปฏิบัติดังนี้ คือ

(1) รถที่ใช้ขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัข ต้องสะอาดสามารถป้องกันการปนเปื้อนซากสุนัขและเนื้อสุนัขในขณะขนส่งได้ และไม่ควรถูกขนส่งซากสุนัข และเนื้อสุนัขปะปนกับสินค้าชนิดอื่น

(2) ซากสุนัขและเนื้อสุนัขจะต้องบรรจุในภาชนะสะอาดปิดมิดชิด ในกรณีที่รถขนส่งไม่สามารถป้องกันการปนเปื้อนขณะขนส่งได้

(3) รถขนส่งซากสุนัขต้องผ่านการล้างทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคก่อนที่จะบรรจุซากสุนัขและเนื้อสุนัข

(4) การขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัขที่ใช้เวลาเกินกว่า 2 ชั่วโมง ควรมีการควบคุมอุณหภูมิตามจำเป็น

(5) มีการปรับปรุงรถขนส่งสุนัขมีชีวิต เพื่อลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสุนัข และลดความเครียดระหว่างการขนส่ง

(6) ในการนำสุนัขมีชีวิตขึ้นลงรถขนส่ง ควรมีทางลาดให้สุนัขเดิน หรือมีอุปกรณ์ช่วยยกภาชนะบรรจุสุนัขขึ้นลง

(7) มีรถบรรทุกขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัขที่ปิดมิดชิด สะอาด และสามารถควบคุมอุณหภูมิซากสุนัขและเนื้อสุนัขได้ตลอดระยะเวลาการขนส่ง โดยอุณหภูมิซากสุนัขและเนื้อสุนัขต้องไม่สูงเกิน 7 องศาเซลเซียส

(8) รถขนส่งจะต้องเปิดเครื่องทำความเย็นให้ได้อุณหภูมิตามที่กำหนดก่อนขนส่งซากสุนัขและเนื้อสุนัขขึ้นรถ

(9) มีการตรวจสอบความสะอาดและอุณหภูมิรถขนส่งก่อนนำซากสุนัขและเนื้อสุนัขขึ้นรถ

5. ปัญหาชนิดและพันธุ์ในการบริโภค ในเรื่องของปัญหาการกำหนดชนิดและพันธุ์ในการเลือกสุนัขเพื่อการบริโภค พันธุ์ของสุนัขนั้นอาจจะไม่จำเป็นต้องระบุว่าเป็นพันธุ์อะไร แต่ชนิดนั้นควรเลือกสุนัขที่นำมาบริโภคต้องมีลักษณะที่เนื้อเยื่อเหมาะแก่การบริโภค

จากปัญหาทั้งห้าประเด็นที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถแก้ปัญหาทางด้านสังคม และปัญหาทางด้านกฎหมาย ถ้าไม่สามารถตอบปัญหาทางสังคมได้ว่าสุนัขที่ฆ่ามันได้มาจากไหน ประชาชนก็จะไม่เชื่อว่าสุนัขนั้นจะสะอาดหรือไม่ ขโมยคนอื่นมาหรือไม่ ถ้าวางบริโภคไปแล้วเจอสุนัขของตัวเองหรือไม่ ถ้าสามารถลบความเชื่อของประชาชนที่

บริโกลได้ว่าสุนัขที่นำมาฆ่ามันมาจากฟาร์มเลี้ยงที่ถูกต้อง สังคมก็จะยอมรับมากขึ้น ส่วนการที่ประเทศไทยได้ขึ้นชื่อว่าการค้าสุนัขข้ามชาติเมื่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จแล้วประเทศไทยก็ยังคงส่งสุนัขไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม แต่จะส่งในรูปแบบใหม่คือมีการแปรรูปแล้ว และส่งตามรายการส่ง แต่เมื่อก่อนที่ทำการ ได้มาซึ่งสุนัขของเรายังคงไม่ชัดเจนจึงทำให้เกิดเชื้อโรค และการขนส่งสุนัขเป็นตัวย่างผ่านไปยังจังหวัดต่างๆทำให้สังคมของเราไม่ยอมรับ แต่ถ้าเปลี่ยนมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามแล้ว ก็จะช่วยให้เราสามารถควบคุมราคาได้ ควบคุมปริมาณ ควบคุมคุณภาพ และควบคุมวัตถุประสงค์ได้และต่อมาเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื้อสุนัขก็เป็นสินค้าที่ส่งออกอย่างหนึ่งของประเทศไทยได้เหมือนกับสินค้าเศรษฐกิจอย่างอื่น และประเทศไทยก็จะไม่ได้โดนสังคมตราหน้าว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกสุนัขข้ามชาติ ถ้าสามารถควบคุมแหล่งที่มาของสุนัขได้ ที่มาของการส่งออกก็จะชัดเจนขึ้น การที่บรรจุเนื้อสุนัขเป็นบรรจุภัณฑ์จึงสามารถควบคุมแหล่งที่มาได้ว่าเนื้อสุนัขบรรจุภัณฑ์นี้มาจากบริษัทใด ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในสินค้าและคุณภาพมากขึ้น ดังนั้น จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เป็นการศึกษาทางสังคมและปัญหาทางด้านกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคสุนัขผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมายหรือถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นประเทศที่มีการส่งออกสุนัขข้ามชาติ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็จะทำให้ธุรกิจการค้าสุนัขเพื่อการบริโภคเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านกฎหมายและทางด้านสังคมต่อไป